

NICS

เขตปลอดโลโก้ ?

จรรยา เสรฐบุตร

สุภาณี เวชพงศา

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 184

ISBN 974-587-902-9

NITTAYA

NICS

เขตปลอดโล่เกณิ ๑

จรรยา เกรียงบุตร
สุภาณี เวชพงศา

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 184

ISBN 974-587-902-9

NICS - เขตปลอดโสเภณี ?

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ต.ศาลายา กิ่ง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทร. 441-9964, 441-9666

โทรสาร. 441-9333

E-mail : prvt@mucc.mahidol.ac.th

ISBN 974-587-902-9

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 184

พิมพ์ครั้งแรก มกราคม 2534

พิมพ์ครั้งที่สอง กันยายน 2537

Library of Congress Catalogue Publication Data

NICS - เขตปลอดโสเภณี? /จรรยา เศรษฐบุตร, สุภาณี เวชพงศา

บรรณาธิการ.- -

(มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เอกสารทางวิชาการ;
หมายเลข 184)

ISBN 974-587-902-9

1. โสเภณี-ไทย 2. โรคเอดส์ (1.) จรรยา เศรษฐบุตร, บรรณาธิการ
(2.) สุภาณี เวชพงศา, บรรณาธิการ (3.) ชื่อเรื่อง (4.) มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เอกสารทางวิชาการ; หมายเลข 184

HQ 103 น552 2537

คำนำในการจัดพิมพ์ครั้งที่สอง

หนังสือ NICS - เขตปลอดโสเภณี? ได้เคยตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม 2534 ซึ่งในการจัดพิมพ์ครั้งแรกนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง NICS - เขตปลอดโสเภณี ที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลจัดขึ้นเป็นกิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมแห่งปีเฉลิมฉลองโอกาสครบรอบ 20 ปีของการก่อตั้งสถาบันฯ

นอกจากหนังสือเล่มนี้ จะใช้ประโยชน์ในการเป็นเอกสารประกอบการอภิปรายในครั้งนั้นแล้ว ปรากฏว่าในเวลาต่อมาได้มีผู้สนใจนำข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปใช้อ้างอิงทางวิชาการกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากรัฐบาลในชุดปัจจุบัน มีนโยบายอย่างแน่วแน่ว่าในการที่จะลดจำนวนโสเภณีในประเทศไทยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโสเภณีเด็ก จึงทำให้มีผู้สนใจในปัญหาโสเภณีอย่างจริงจังและแพร่หลาย ประกอบกับสถาบันฯ กำลังดำเนินงาน “โครงการเสริมสร้างความรู้และความตระหนักเรื่องโรคเอดส์ แก่นักจัดการรายการวิทยุ” ทั่วประเทศ โดยอาศัยเงินงบประมาณแผ่นดินในการดำเนินงาน จึงเห็นสมควรจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้โดยใช้งบประมาณของโครงการ เพื่อเผยแพร่แก่นักจัดการรายการวิทยุและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ที่มาของชื่อ NICS - เขตปลอดโสเภณี? โดย ดร.จรรยา เศรษฐบุตร รองผู้อำนวยการ และคุณสุภาณี เวชพงศา นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มาจากแนวความคิดของรัฐบาลในชุดก่อน ที่มีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) เช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้ ยองกง ไต้หวัน และสิงคโปร์ ด้วยความเชื่อว่าเมื่อประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ จะทำให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ กลับมีอาชีพและรายได้พอเลี้ยงตัวเอง ทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้ทุเลาเบาบางลง แต่สิ่งที่เป็นคำถาม

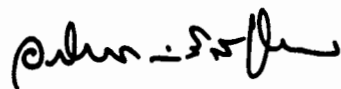
อยู่ในขณะนี้ก็คือว่า เราจะเชื่อได้แน่นอน หรือไม่ว่าปัญหาโสเภณีจะลดน้อยลง หากประเทศไทยเราก้าวสู่ความเป็น NICS แล้ว... นี่เป็นคำถามที่ยังคงต้องการคำตอบอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้..

หนังสือเล่มนี้ แม้ว่าจะเคยตีพิมพ์เป็นครั้งแรกไปแล้วเมื่อเดือนมกราคม 2534 แต่ข้อเท็จจริงต่าง ๆ และข้อมูลบางประการก็ยังไม่ล้าสมัยจนเกินไป ในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นครั้งที่ 2 จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนตัวเลขข้อมูลล่าสุดมาใส่ไว้เพื่อให้มีความทันสมัยมากขึ้น และนอกจากนี้ยังได้เพิ่มบทความขึ้นมาอีก 2 บทความ คือ บทความเรื่อง จัปตาสถานการณ์การค้าเด็กในรอบสิบปี ในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นทั้งรัฐไทย และ NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่นำข้อมูลไปใช้สามารถนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลายมากขึ้น

สถาบันวิจัยประชากรและสังคมขอขอบคุณ The William and Flora Hewlett Foundation ที่ให้การสนับสนุนบางส่วนในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากความหวังในด้านประโยชน์แห่งวิชาการแล้ว ความหวังในส่วนลึกอีกประการหนึ่งในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ก็คือ

“... เมื่อประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) แล้ว ประเทศไทยของเราจะกลายเป็นเขตปลอดโสเภณีได้จริง ๆ หรืออย่างน้อยก็มีโสเภณีเพียงเบาบาง อย่างประเทศที่มีการพัฒนาสังคมแล้ว ได้บ้างไหม”

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รักษ์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

สารบัญ

	หน้า
เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ น.พ. สมบัติ แทนประเสริฐสุข	1
โสเภณีเด็กและพุทธศาสนา รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์	25
เพศพาณิชย์ในยุค NIC รศ.ดร.ภาวดี ทองอุไทย	67
NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ ผศ.มาลี พฤษพงษ์สาวลี	85
อุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ในประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม Nicholas Ford (เขียน) ผศ.อมรา สุนทรธาดา (แปล)	119
โสเภณีในประเทศไทย Jenny Godley (เขียน) กรมาศ วุฒิสุข (แปล)	141

ประมวลสถานการณ์ ความรู้ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
โสเภณีในประเทศไทย

165

คณะนักศึกษาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขามานุษยวิทยาประยุกต์

รุ่นที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2533

จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปี
ในนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย

229

ผศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล

เอดส์กับธุรกิจบริการทางเพศ

สมบัติ แทนประเสริฐสุข*

ในขณะที่ประเทศไทย กำลังพัฒนาสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาเพื่อความเป็นอุตสาหกรรมใหม่ ได้ทวีความรุนแรงขึ้น จนส่งผลกระทบในด้านลบต่อสุขภาพและผลภาวะฯ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการทางเพศ นับเป็นปัญหาหนึ่งที่ขยายตัวขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเอดส์ได้อาศัยช่องทางในวงจรธุรกิจบริการทางเพศนี้เอง แพร่ระบาดไปในวงกว้าง จนเป็นที่น่าวิตกว่าอาจก่อให้เกิดความหายนะต่อสังคมไทยได้

1. สภาพและแนวโน้มธุรกิจบริการทางเพศในแง่สาธารณสุข

องค์ประกอบของธุรกิจบริการทางเพศอย่างน้อยจะต้องมี ผู้บริการทางเพศ, ผู้ซื้อบริการและผู้ดำเนินการ ซึ่งอาจจะรวมไปถึงนายหน้าผู้จัดหาบริการทางเพศให้มาขายบริการ, ผู้จัดให้มีการซื้อขายบริการ เป็นต้น ในแง่สาธารณสุข ปัญหาสำคัญที่เกิดจากธุรกิจทางเพศ คือปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ เช่น โรคซิฟิลิส หนองใน แผลริมอ่อน เป็นต้น ระหว่างผู้บริการทางเพศและผู้ซื้อบริการ โรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดเป็นโรคที่รักษาได้ หรือ เป็นโรคที่ไม่รุนแรง ทำให้ผู้บริการทางเพศและผู้ซื้อบริการไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการป้องกันโรคติดต่อจากเพศสัมพันธ์

* นายแพทย์ระดับ 7 กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข

**หมายเหตุ ในการพิมพ์ครั้งที่ 2 บรรณาธิการได้พยายามนำตัวเลขหรือข้อมูลล่าสุดมาใส่ไว้ในรายงานฉบับนี้ - บรรณาธิการ

เหล่านี้ โดยเฉพาะการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยนั้นแทบไม่มี อัตราการใช้ถุงยางอนามัย ในการขายบริการของหญิงบริการทางเพศก่อนหน้าที่จะมีการรณรงค์ป้องกันควบคุมโรคเอดส์นั้น คาดว่าจะมีประมาณเพียงร้อยละ 10 ของการขายบริการทั้งหมดในกลุ่มหญิงบริการ ดังจะเห็นได้จากการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2532 (นพ. วิทยา สวัสดิ์วุฒิพงษ์, พ.ศ. 2533) ต่อมาเมื่อโรคเอดส์ได้แพร่ระบาดเข้ามาในวงการธุรกิจบริการทางเพศ และได้มีการรณรงค์ให้มีการใช้ถุงยางอนามัย ทำให้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยได้เพิ่มสูงขึ้น การสำรวจโดยกระทรวงสาธารณสุข ในเดือนมิถุนายน 2533 พบว่า อัตราการใช้ถุงยางอนามัย โดยเฉลี่ยเท่ากับประมาณร้อยละ 50 และในเดือนมิถุนายน 2536 พบว่าอัตราการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 94

จำนวนหญิงบริการทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างมากมายในช่วงเวลาไม่ถึง 10 ปีที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้ออกสำรวจแหล่งกามโรคทั่วประเทศ เป็นประจำทุกปี พบว่า ในปี พ.ศ. 2525 จำนวนหญิงบริการทางเพศที่สำรวจพบมี 46,630 คน ต่อมาจำนวนหญิงบริการทางเพศได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสำรวจได้เป็น 86,494 คน ในปี พ.ศ. 2533 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 2.6 เท่า ในเวลา 9 ปี (ตารางที่ 1) ในการสำรวจเดือนมกราคม 2537 พบว่า มีจำนวนหญิงบริการ 67,062 คน แม้ว่าในระยะหลังจำนวนหญิงบริการทางเพศจะลดลงเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่กวัดขั่นมิให้มิโสเภณีได้ก แต่จำนวนหญิงบริการก็ยังคงมีอยู่ และจำนวนหญิงบริการทางเพศที่จะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์และกามโรคจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และการแพร่ระบาดของโรคผ่านคนกลุ่มนี้จะรุนแรงขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 1 จำนวนหญิงบริการทางเพศ จากการสำรวจของกองกามโรค
กระทรวงสาธารณสุข 2525-2537

พ.ศ.	หญิงบริการทางเพศ		
	โดยตรง	แอบแฝง	รวม
2525	15,808	30,822	46,630
2526	26,952	32,638	59,590
2527	31,791	36,107	67,998
2528	31,180	37,680	8,860
2529	37,511	39,867	77,378
2530	39,145	44,018	83,163
2531	38,315	44,277	82,592
2532	38,233	46,652	84,885
2533	33,240	53,258	86,494
2534	28,737	47,706	76,443
2535	24,643	50,398	75,041
2536	26,246	42,447	68,693
2537 (ม.ค.)	20,584	46,478	67,062

ที่มา : กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข

แม้ว่าจำนวนหญิงบริการทางเพศจะมีแนวโน้มลดลงก็ตาม แต่รูปแบบของธุรกิจบริการทางเพศก็มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบตามประเภทของกิจการตามการจำแนกของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุขอาจแบ่งได้ถึง 19 รูปแบบ ได้แก่

1. สำนัก
2. โรงแรม
3. โรงน้ำชา
4. ไนต์คลับ
5. บาร์เปียร์
6. บาร์ร่าว
7. บาร์อโกโก้
8. ดิสโกเธค
9. ร้านอาหาร
10. คอฟฟี่ชอป
11. คาเฟ่
12. คอกเทลเลาจน์
13. ผับ
14. อาบอบนวด
15. นวดแผนโบราณ
16. ร้านเสริมสวย
17. ร้านตัดผมชาย
18. นางทางโทรศัพท์ (บ้าน, หอพัก)
19. อื่น ๆ

กองระบาดวิทยาได้แบ่งกลุ่มของหญิงบริการทางเพศเป็น 2 กลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังการติดเชื้อ HIV (เชื้อเอชไอวี) คือ หญิงบริการโดยตรง ได้แก่ กลุ่มที่อยู่ตามสำนัก โรงแรม และโรงน้ำชา และหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง ได้แก่ หญิงบริการทางเพศที่ขายบริการในสถานบริการแบบอื่น ๆ ทั้งหมด นอกเหนือจากหญิงบริการโดยตรง ความแตกต่างระหว่างหญิงบริการโดยตรง และหญิงบริการแบบแอบแฝงอยู่ที่ลักษณะของการให้บริการ โดยที่หญิงบริการทางตรงนั้นประกอบอาชีพขายบริการทางเพศเพียงอย่างเดียว ไม่มีรายได้จากทางอื่น และในเวลาทำงานจะอยู่รวมกันในสถานที่ที่ค่อนข้างจะเปิดเผยว่าสำหรับขายบริการทางเพศโดยเฉพาะ บ่อยครั้งที่พบว่าหญิงบริการทางเพศโดยตรงพักอาศัยในบริเวณประกอบการนั้นเอง ส่วนหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝงนั้น มักจะมีรายได้จากการขายบริการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากขายบริการทางเพศ หรือไม่ก็มีการขายบริการทางเพศที่ไม่เปิดเผย ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันค่อนข้างจะชัดเจนในเรื่องของลักษณะของลูกค้า จำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ หรือ บริการลูกค้า ราคาค่าบริการ โดยที่กลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรงมักจะมีแนวโน้มมีลูกค้าชายที่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ มีจำนวนครั้งของการขายบริการเฉลี่ยต่อวันสูงกว่า มีราคาค่าบริการโดยเฉลี่ยต่ำกว่าหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง

รูปแบบของธุรกิจบริการทางเพศยังคงวิวัฒนาการต่อไป และก็ยังสลับซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ยังคงมีข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในธุรกิจบริการทางเพศอีกอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1. จำนวนหญิงบริการทางเพศโดยตรงมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จำนวนหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝงมีจำนวนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 1) ข้อมูลจากการสำรวจของกองกามโรค ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจำนวนหญิง

บริการทางเพศโดยตรงนั้นมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ มาตลอด แต่กลับมีแนวโน้ม ลดลงอย่างมากในช่วงปี พ.ศ.2532 - 2533 ในขณะที่หญิงบริการทางเพศ แอบแฝง ซึ่งก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาตลอด ได้มาเพิ่มจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กว่าปกติในช่วงปี พ.ศ. 2532-2533 เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะปรากฏแนวโน้มเช่นนี้ขึ้น ก็ยังไม่อาจจะสรุปได้ว่า หญิงบริการทางเพศในส่วนที่เปลี่ยนรูปแบบไปนั้นจะมีการรับแขกน้อยลง หรือมีรายได้ดีขึ้น เพราะมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า สถานบริการทางเพศ โดยตรงบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของสถานบริการ เช่นจากสำนักหญิงบริการเป็นร้านอาหาร แต่โดยความเป็นจริงแล้วหญิงบริการ ยังคงทำงานในลักษณะเดิม อย่างไรก็ตามแนวโน้มเช่นนี้จะทำให้การดำเนินการ ป้องกันควบคุมโรคเอดส์ยากลำบากขึ้น เนื่องจากสถานบริการทางเพศแบบ แอบแฝงนั้นมักจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐน้อยกว่าสถานบริการทาง เพศโดยตรง

2. สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่ไม่ใช่ชาวไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการศึกษาปฏิบัติการของการติดเชื้อ HIV (เอดส์) ในหญิงบริการทางเพศ จ.เชียงใหม่ ของกองระบาดวิทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2532 - กรกฎาคม 2533 พบว่า สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่ไม่ใช่ชาวไทย เพิ่มขึ้นจาก 5% เป็น 20% ในช่วงเวลาเพียง 1 ปี เท่านั้น (คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ และคณะ, 2533) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับรายงานในหลาย ๆ พื้นที่

3. สัดส่วนของหญิงบริการทางเพศที่เป็นเด็ก มีแนวโน้มสูงขึ้น แนวโน้ม เช่นนี้ เช่นเดียวกับแนวโน้มในข้อ 2 จะทำให้การระบาดของโรคเอดส์รุนแรงขึ้น ได้ เนื่องจากหญิงบริการทางเพศที่เป็นชาวต่างชาติ และที่เป็นเด็ก มีข้อจำกัด ในการรับข้อมูลข่าวสารและการสุศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ และแทบจะไม่

สามารถต่อรองกับแขกในการป้องกันตัวเอง โดยใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์กับแขกได้เลย

4. ธุรกิจการค้าบริการทางเพศข้ามชาติ (International Prostitutions) กำลังมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นข่าวสารสื่อมวลชน ว่ามีหญิงบริการทางเพศชาวไทยไปขายบริการในต่างประเทศหลาย ๆ แห่ง และคาดว่าจำนวนคงจะไม่ค่อยน้อย อย่างไรก็ตามการศึกษาเพื่อค้นหาข้อมูลเหล่านี้ยังคงค่อนข้างจำกัด

2. สถานการณ์กามโรคและโรคเอดส์ในประเทศไทย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า หญิงบริการทางเพศและกลุ่มนักเที่ยวผู้ใช้บริการทางเพศเป็นแหล่งแพร่กระจายของโรคและโรคเอดส์ที่สำคัญ กามโรคหลายชนิดรวมทั้งโรคเอดส์นั้น เมื่อมีการติดเชื้อในระยะแรกนั้นจะไม่มีอาการใด ๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์นั้นผู้ติดเชื้อรายหนึ่ง ๆ อาจติดเชื้อโดยไม่มีอาการใด ๆ ยาวนานได้เป็นสิบ ๆ ปี กามโรคบางอย่าง เช่นหนองใน อาจจะไม่แสดงอาการเลยในผู้ติดเชื้อบางราย ทำให้ผู้ติดเชื้อหนองในรายนั้นเป็นพาหะของโรคหนองในโดยที่ตัวเองไม่ทราบเลย ผลจากการที่ผู้ติดเชื้อกามโรค หรือเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการนี้ทำให้หญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวผู้ใช้บริการยังมีการแพร่ติดต่อกันเป็นลูกโซ่ไปไม่รู้จบ

2.1 สถานการณ์กามโรค

จากข้อมูลของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุขพบว่า หญิงบริการทางเพศเจ็บป่วยด้วยกามโรคชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในระหว่างปี พ.ศ.

2534 -2536 มีผู้ป่วยกามโรคมารับบริการในคลินิกกามโรคของรัฐประมาณปีละ 950,000-182,000 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่เป็นหญิงบริการทางเพศถึงร้อยละ 40-50 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การป่วยเป็นกามโรคในหญิงบริการทางเพศ เทียบกับผู้ป่วย กามโรคทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2534-2536

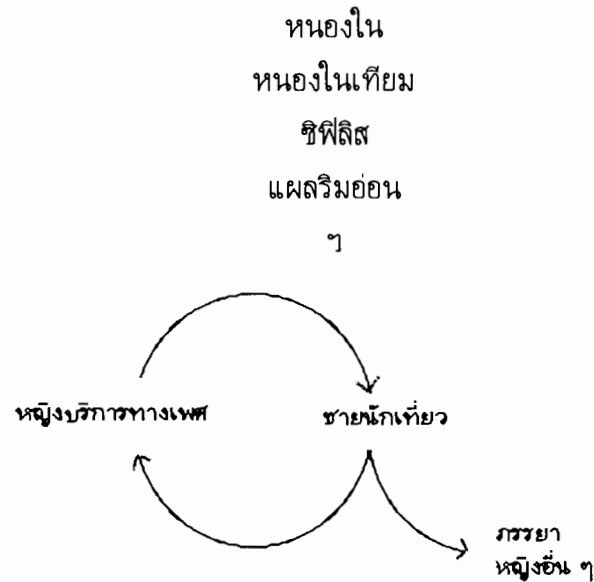
ผู้ป่วยกามโรค	2534	2535	2536
ผู้ป่วยกามโรคทั้งหมด	182,024	119,752	94,580
ผู้ป่วยกามโรคที่เป็นหญิงบริการทางเพศ (ร้อยละ)	74,317 (40.88)	53,385 (44.58)	44,615 (47.17)

แหล่งข้อมูล : กองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2536

กามโรคชนิดต่าง ๆ ที่พบในหญิงบริการทางเพศ ได้แก่ หนองใน หนองในเทียม ซิฟิลิส แผลริมอ่อน กามโรคของท่อและต่อมน้ำเหลือง หญิงบริการทางเพศ ยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อกามโรคที่สำคัญที่สุดให้แก่ชายนักเที่ยวมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากสถิติของกองกามโรค ในปี พ.ศ. 2532 ที่พบว่า มีผู้ป่วยกามโรคชายจำนวน 191,781 คน หรือร้อยละ 96 ของผู้ป่วยกามโรคชายทั้งหมดในปีนั้นที่ได้รับเชื้อจากการร่วมประเวณีจากหญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยว เหล่านี้ก็ได้แพร่กามโรคต่อไปให้แก่หญิงบริการทางเพศเป็นวงจร

ต่อเนื่องกันไป (รูปที่ 1) และบางส่วนก็ได้แพร่กระจายโรคให้กับภรรยา และหญิงอื่น ๆ

รูปที่ 1 วงจรการระบาดที่สำคัญของกามโรค

2.2 สถานการณ์โรคเอดส์

จากข้อมูลการเฝ้าระวังผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อเอดส์ ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า เริ่มมีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527 และนับจนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2537 มีรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์แล้วถึง 8,580 ราย (กองระบาดวิทยา, พ.ศ. 2537) ผู้ป่วยโรคเอดส์ในช่วงปี พ.ศ. 2528 - 2531 ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมทางเพศเป็นรักร่วมเพศหรือรักรทั้ง 2 เพศ จนต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2537 ผู้ป่วยเกือบทั้งหมดเป็นผู้ป่วยที่เป็นรักรต่างเพศ

ทั้งชายและหญิง โดยพบว่ามียางงานผู้ป่วยโรคเอดส์เพศชายที่ติดเชื้อจากการ
เที่ยวหญิงบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น มีผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เป็นหญิงบริการทาง
เพศ (ตารางที่ 3) จากข้อมูลในปัจจุบันเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญถึงการแพร่ระบาดของ
ของโรคเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศ และชายผู้ซื้อบริการว่าคงจะเริ่มต้นมา
เป็นเวลา อย่างน้อย 5-6 ปีแล้ว และนับต่อจากนี้ไปในเวลา 5-10 ปีในอนาคต

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ แยกตามปัจจัยเสี่ยง ตามรายปี พ.ศ. 2527 -
มิถุนายน 2537

ปัจจัยเสี่ยง	2527-31	2532	2533	2534	2535	2536	2537	รวม
1. ชายรักร่วมเพศ/ ชายรักสองเพศ	8 1	10 4	2 4	5 4	5 1	27 2	19 1	76 17
2. รักต่างเพศ-ชาย -หญิง	3 0	11 1	39 6	293 25	977 111	3544 488	766 118	5633 749
3. ยาเสพติดชนิดเข้าเส้น	1	4	20	33	126	425	82	691
4. รับเลือด	1	1	1	4	9	8	2	26
5. ทารกติดเชื้อจากมารดา	2	2	13	66	120	375	70	648
6. ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	0	0	1	9	71	571	88	740
รวม	16	33	86	439	1420	5440	1146	8580

แหล่งข้อมูล : กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2537

ข้างหน้า ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เป็นหญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวที่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีการเจ็บป่วยแต่อย่างใดก็จะเริ่มเจ็บป่วยมากขึ้นเป็นจำนวนมหาศาล และอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องจับตามองอย่างห่วงใย คือ ทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากมารดา มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มสำรวจอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในประชากรกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นระบบมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2532 เป็นต้นมา (คำนวณ ยิ่งชูศักดิ์, พ.ศ. 2532) โดยจัดให้มีการสำรวจ ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน และเดือนธันวาคมของทุกปี กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจ ได้แก่กลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรง กลุ่มหญิงบริการทางเพศแบบแอบแฝง กลุ่มผู้ชายที่มาตรวจกามโรค ณ คลินิกกามโรคในจังหวัด กลุ่มเลือดบริจาคที่โรงพยาบาล-ศูนย์ หรือ ในโรงพยาบาลทั่วไป กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นที่มารับบริการรักษาในคลินิกรักษายาเสพติดในจังหวัด วิธีการคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธีสุ่มในการสำรวจครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2532 มีจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วมในโครงการเพียง 14 จังหวัด ต่อมาการสำรวจครั้งที่ 2 ในเดือนธันวาคม 2532 มีจังหวัดเข้าร่วมในโครงการ 31 จังหวัด จนมาในการสำรวจครั้งที่ 3 จึงได้ขยายจนครอบคลุมทั้ง 76 จังหวัด การเฝ้าระวังดังกล่าวจะทำโดยการสำรวจหาอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในประชากรกลุ่มต่าง ๆ รวม 6 กลุ่ม ทุก 6 เดือน คือ เดือนมิถุนายน และธันวาคมของทุกปี จนถึงธันวาคม 2536 ได้มีการสำรวจติดต่อกัน รวม 10 ครั้ง ผลการเฝ้าระวังอัตราความชุกของการติดเชื้อ HIV ในประชากรกลุ่มที่สำคัญ ๆ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราความชุก (%) ของการติดเชื้อเอดส์ในประชากรกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย มิถุนายน 2532 - ธันวาคม 2536

กลุ่ม	มิถุนายน' 32 (14 จังหวัด)*	มิถุนายน' 33 (73จังหวัด)	ธันวาคม'36 (76 จังหวัด)
	ค่าเฉลี่ย**	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย
1. เลือดที่บริจาค	0.3	0.46	0.80
2. หญิงตั้งครรภ์	0.12	0.21	1.50
3. ผู้ติดยาเสพติดชนิด ฉีดเข้าเส้น	39	31.5	35.62
4. ชายที่มาตรวจ กามโรค	0	2.5	6.67
5. หญิงบริการ ทางเพศโดยตรง	3.5	9.3	29.52
6. หญิงบริการ ทางเพศแบบแฝง	0	1.2	7.69
7. ชายบริการทางเพศ	2.7	6.5	3.8

หมายเหตุ * จำนวนจังหวัดเป้าหมาย

** ค่าเฉลี่ยใช้มัธยฐานยกเว้นกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ใช้จำนวนที่ตรวจพบ
การติดเชื้อเอดส์/จำนวนตรวจทั้งหมด (%) ชายบริการทางเพศ
สำรวจใน 5 จังหวัดเท่านั้น

การระบาดของเชื้อเอดส์ในเมืองไทย เริ่มต้นเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ หรือรักทั้ง 2 เพศก่อนโดยอาจจะติดจากชาวต่างประเทศ เป็นคลื่นแห่งการระบาดลูกที่ 1 ในประเทศไทย หลักฐานจะเห็นได้จากรายงานผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรก ๆ ในเมืองไทยเป็นกลุ่มคนเหล่านี้ การสำรวจหาอัตรา การติดเชื้อเอดส์ในคนกลุ่มนี้เป็นไปได้ยาก การหาอัตราความชุกของการติดเชื้อ เอดส์ในกลุ่มชายบริการทางเพศ อาจใช้เป็นตัวแทนได้ระดับหนึ่ง ซึ่งข้อมูลจาก การสำรวจ 3 ครั้งแรกชี้ให้เห็นว่า ในระยะแรกอัตราความชุกของการติดเชื้อเอดส์ ยังีระดับไม่สูงนัก (ค่าเฉลี่ย = 2.7%) และค่าเฉลี่ยของอัตราความชุกมีแนวโน้ม สูงขึ้นเป็น 6.5% ในการสำรวจเมื่อเดือนมิถุนายน 2533 อย่างไรก็ตาม กลุ่ม ชายบริการทางเพศนี้ไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มชายที่มีพฤติกรรมเป็นรัก- ร่วมเพศ/รัก 2 เพศได้ทั้งหมด เพราะชายบริการทางเพศส่วนใหญ่เป็นชายหนุ่ม ที่มีจิตใจเป็นรักต่างเพศ การที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้ มักจะเข้ามาเพียง ชั่วคราว และการบริการก็ไม่จำกัดบริการทางเพศกับผู้ชายเท่านั้น กลุ่มนี้ สามารถให้บริการทางเพศกับหญิงได้ และชายบริการทางเพศก็อาจเที่ยวหญิง บริการทางเพศ และรับเชื้อเอดส์จากหรือถ่ายทอดเชื้อเอดส์ให้กับหญิงบริการ ทางเพศดังนั้นแนวโน้มเพิ่มขึ้นของการติดเชื้อเอดส์ในคนกลุ่มนี้จึงต้องอาศัยข้อมูล อื่นๆ มาอธิบายเพิ่มเติมอีก

นับตั้งแต่ปลายปี 2530 อัตราการติดเชื้อของกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีด มีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอดส์สูงมาก (ค่าเฉลี่ยร้อยละ 30-40) อาจกล่าวได้ ว่า การระบาดของเชื้อเอดส์ในกลุ่มนี้เป็นคลื่นลูกที่ 2 ซึ่งมีความรุนแรงกว่า คลื่นลูกที่ 1 เป็นอย่างมาก การสำรวจต่อมาในเดือนธันวาคม 2532 และมิถุนายน 2533 ในกลุ่มนี้ได้ค่าอัตราความชุกเฉลี่ยต่ำกว่าการสำรวจครั้งแรก เนื่องจากมี การขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจังหวัดที่ขยายออกไปใน ครั้งหนึ่งนี้เป็นจังหวัดที่เล็กกว่า และมีจำนวนผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นน้อย

กว่ากลุ่ม 14 จังหวัด ที่ดำเนินการสำรวจครั้งแรก และอาจจะสะท้อนให้เห็นว่าการแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มจังหวัดขนาดเล็กที่มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดไม่มากนัก เกิดขึ้นช้ากว่าจังหวัดขนาดใหญ่หรืออาจจะเกิดจากอัตราการใช้เข็ม และใช้ร่วมกันในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดในจังหวัดขนาดเล็กมีแนวโน้มต่ำกว่าจังหวัดขนาดใหญ่ก็ได้

จากการสำรวจเมื่อเดือนธันวาคม 2536 พบว่า กลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นมีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ยร้อยละ 35.6) แตกต่างกันไปตามแต่ละจังหวัด จากร้อยละ 16 ถึงร้อยละ 61 (จากข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ 38 จังหวัด)

ถึงแม้ว่าการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศในเดือนธันวาคม 2536 จะได้ค่าเฉลี่ยยังต่ำกว่าผู้ติดยาเสพติด แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่าบางจังหวัดมีอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีสูงถึงร้อยละ 61 ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรง และร้อยละ 40 ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศแอบแฝง ซึ่งค่าที่ได้จากการสำรวจครั้งนั้นสูงกว่าการสำรวจในกลุ่มหญิงบริการทางเพศที่เคยสำรวจมาในอดีตอย่างมาก การสำรวจหลายครั้งก่อนเดือนมิถุนายน 2532 ไม่เคยมีครั้งใดที่อัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีเกินกว่า 1% (ตารางที่ 5) จนกระทั่งในการสำรวจต่อมาในเดือนธันวาคม 2532 และเดือนมิถุนายน 2533 จึงพบว่าการระบาดของเชื้อเอชไอวีในหญิงบริการทางเพศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ค่าเฉลี่ยของการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงบริการทางเพศโดยตรง เพิ่มขึ้นจากเพียงร้อยละ 3.5 ในการสำรวจครั้งแรก เป็นร้อยละ 6.3 ในการสำรวจครั้งที่ 2 และเป็นร้อยละ 9.3 ในการสำรวจครั้งที่ 3 และเพิ่มเป็นร้อยละ 29.5 ในการสำรวจครั้งที่ 10 เมื่อเดือนธันวาคม 2536 การระบาดในกลุ่มหญิงบริการทางเพศโดยตรงนี้ เป็นการระบาดในคลื่นลูกที่ 3 ซึ่งได้ต่อเนื่องไปถึงคลื่นลูกที่ 4 คือการระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้

ชายที่เกี่ยวข้องบริการทางเพศเหล่านั้น จากข้อมูลอัตราการติดเชื้อ HIV (เอชไอวี) ในชายที่มาขอตรวจโรคนี้เห็นอย่างชัดเจน ถึงการแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนี้ เป็นที่น่าวิตกว่า การระบาดในคลื่นลูกที่ 4 นี้จะรุนแรงและครอบคลุมผู้คนจำนวนมาก และจะลุกลามต่อไป

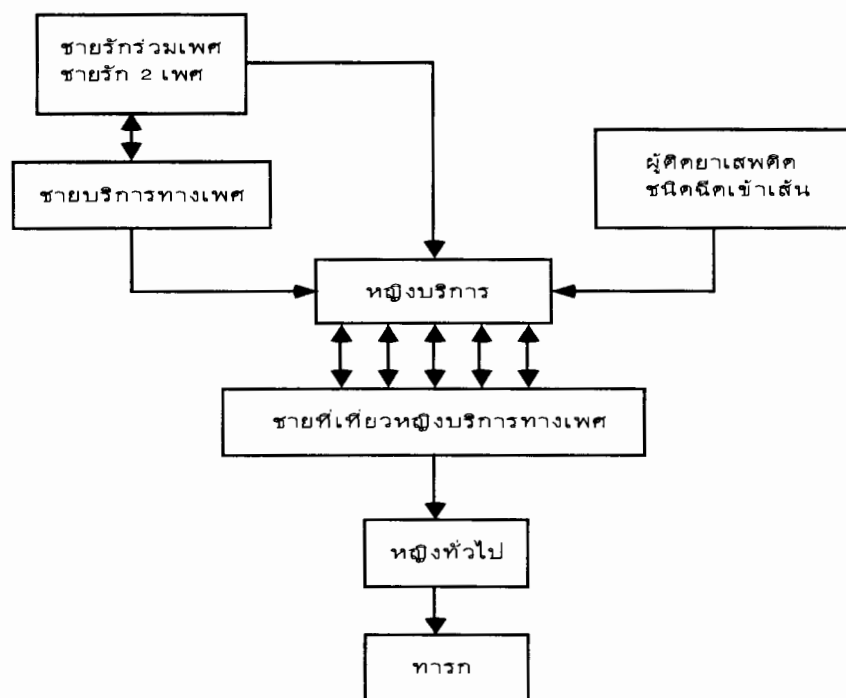
ตารางที่ 5 อัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มหญิงบริการทางเพศในประเทศไทย จากการศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2528 - พ.ศ. 2536

พื้นที่	จำนวน ตรวจ	อัตรา ความชุก (%)	แหล่งข้อมูล/ปีที่ศึกษา
- กรุงเทพฯ	100	0	นพ.ยงยุทธ หวังรุ่งทรัพย์ และคณะ (พ.ศ. 2528)
- สมุทรสาคร/ - ชลบุรี	421	0.24	นพ.สุรพล สุวรรณกุล และคณะ (พ.ศ. 2530)
- เชียงใหม่	1092	0.38	กองกามโรค กระทรวง- สาธารณสุข (พ.ศ. 2531)
69 จังหวัด	8,170*	29.52	กองกามโรค กระทรวง- สาธารณสุข (พ.ศ. 2536)

* เฉพาะโสเภณีโดยตรง

ในการตรวจเลือดที่บริจาค ซึ่งเป็นการตรวจประจำตามปกติในสถานพยาบาลที่มีการรับบริจาคโลหิตทุกแห่ง และการตรวจกลุ่มหญิงตั้งครรภ์นั้นสามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั่วไปได้ระดับหนึ่ง ผลจากการสำรวจอัตราความชุกในกลุ่มเลือดที่บริจาค พบว่า ยังมีอัตราการติดเชื้อเอดส์ต่ำอยู่ แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และผลการสำรวจในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ก็แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตการระบาดของเชื้อเอดส์ได้กระจายเข้าสู่หญิงซึ่งเป็นแม่บ้านแล้ว อาจนับเป็นสัญญาณเริ่มต้นของการระบาดของเชื้อเอดส์ในคลื่นลูกที่ 5

วงจรที่สำคัญของการระบาดของเชื้อเอดส์ในประเทศไทยนั้น อาจสรุปได้ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

กระทรวงสาธารณสุขได้คาดการณ์จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในกลางปี พ.ศ. 2533 ว่ามีประมาณ 200,000 คน คาดว่าในช่วงปลายปี พ.ศ. 2534 น่าจะมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีประมาณ 350,000 คน และในช่วงปลายปี 2535 น่าจะมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีประมาณ 450,000 คน ซึ่งผู้ติดเชื้อเหล่านี้ก็ได้เริ่มทยอยป่วยจนสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากระบบรายงานผู้ป่วยแล้ว (กองโรคเอดส์, 2536) ปัจจุบัน คาดว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีถึงประมาณ 5-600,000 คน จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะยังคงเพิ่มขึ้น ถ้าหากพฤติกรรมของประชาชนโดยเฉพาะในกลุ่มที่เกี่ยวข้องหญิงบริการทางเพศยังไม่เปลี่ยนแปลง จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศโดยเฉพาะ การเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศของชายไทย พบว่า ประมาณ 60-80% ของชายไทยวัยฉกรรจ์ เคยเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศ (วิทยา ศาสตร์วิชัยพงษ์, พ.ศ. 2533; สมพล พงษ์ไทย, พ.ศ. 2533) ปัจจุบันมีประชากร ชายไทยประมาณ 16.5 ล้านคนที่อยู่ในวัย 15-55 ปี ดังนั้นน่าจะมีชายไทย ประมาณ 10-13 ล้านคนที่เคยเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศ คนกลุ่มนี้ทั้งหมดมี โอกาสสัมผัส และติดเชื้อเอชไอวีจากการเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศ และเมื่อติดเชื้อแล้วก็มีโอกาสถ่ายทอดต่อไปในทำนองเดียวกัน ปัจจุบันคาดว่าจะมีหญิงบริการทางเพศ ประมาณ 100,000 คน หรือกว่านั้น หญิงบริการทางเพศเหล่านี้ ก็มีโอกาสมสัมผัสและติดเชื้อจากชายที่มาเที่ยว หรือในกรณีที่หญิงบริการทางเพศ ราย นั้นติดเชื้อแล้วก็จะถ่ายทอดเชื้อต่อไปให้ชายที่มาเที่ยวรายอื่น ๆ ต่อไปได้ เนื่องจากโรคเอดส์นั้นเมื่อติดเชื้อแล้ว จะเป็นการติดเชื้อตลอดชีวิต และในระหว่างติดเชื้อโดยไม่มีอาการนั้น มีศักยภาพที่จะแพร่โรคได้ตลอดชีวิตเช่นเดียวกัน ดังนั้น ในกรณีของหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยว นั้น สามารถทำนายได้เลยว่า การแพร่ระบาดในกลุ่มคนเหล่านี้ จะรุนแรงมากกว่าการระบาดในกลุ่มอื่น ๆ เพราะคนทั้ง 2 กลุ่มมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมประเวณีกับบุคคลอื่น ๆ เป็นจำนวนมากและมีความถี่ในการร่วมประเวณีสูง นอกจากนี้ยังเป็นการระบาดในประชาชนวงกว้าง ครอบคลุมคนจำนวนมาก การแพร่กระจายของโรคเอดส์โดยวิธีรักต่างเพศ จึงเป็นทางแพร่กระจายที่สำคัญ

ที่สุดและรุนแรงที่สุดที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน มาตรการควบคุมป้องกันโรคเอดส์จะต้องสกัดกั้นหรือชะลอการแพร่ของเชื้อเอดส์ให้ได้ ไม่เช่นนั้นประชาชนชาวไทย ที่เป็นชายประมาณ 10 ล้านคนอาจจะตกเป็นเหยื่อรุ่นต่อไป และที่ร้ายแรงกว่านั้นคือหญิงไทยอีกจำนวนอย่างน้อยเท่า ๆ กัน อาจจะตกเป็นเหยื่อของโรคเอดส์ได้ ภายใน 10-20 ปี ข้างหน้านี้

3. มาตรการการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยว

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศได้รณรงค์ ต่อสู้กับโรคเอดส์กันอย่างเต็มที่ทั้งในแง่ของการบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อ, การให้คำแนะนำแนวทางการแพทย์และสังคม (counselling) การให้สุขศึกษาผ่านทางสื่อต่าง ๆ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นและมาตรการประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคเอดส์

อาจกล่าวได้ว่าประชาชนไทยส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทราบถึงอันตรายของโรคเอดส์ดีพอสมควรแต่อย่างไรก็ตามยังเป็นที่น่าสังเกตว่าพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรม การท่องเที่ยวหญิงบริการโดยไม่ใช้ถุงอนามัย จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2533 อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในการบริการของหญิงบริการทางเพศทั่วประเทศมีเพียงประมาณ 50% เท่านั้น ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจนี้มองได้เป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรก แสดงให้เห็นว่ามีมาตรการการรณรงค์ให้ความรู้ และสนับสนุนให้ใช้ถุงอนามัยนั้น ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนหน้าที่จะมีการรณรงค์เพื่อป้องกัน

ควบคุมโรคเอดส์นั้น ระดับการใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศน่าจะอยู่เพียงระดับ 10-20% เท่านั้น ผลของการรณรงค์จึงยกระดับการใช้ถุงยางอนามัยได้ 2-3 เท่า และแน่นอนว่าช่วยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ได้ระดับหนึ่ง ประเด็นที่สองเมื่อมีผู้ถามว่าระดับการใช้ถุงยางอนามัยประมาณ 50% ในการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายนักเที่ยว และหญิงบริการทางเพศนั้นเพียงพอต่อการป้องกันโรคเอดส์หรือยัง คำตอบก็คือ การป้องกันเชื้อเอดส์ในกลุ่มคนเหล่านี้ถ้าจะให้สมบูรณ์ต้องใช้ถุงยางอนามัยถึง 100% (บนสมมติฐานว่าถุงยางอนามัยมีประสิทธิภาพในการป้องกัน 100%) การที่ระดับการใช้ถุงยางอนามัยระหว่างชายนักเที่ยวและหญิงบริการทางเพศมีประมาณร้อยละ 50 เท่ากับช่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อเอดส์ได้ประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้เป็นที่ทราบกันดีว่ามีชายนักเที่ยวกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอ นอกนั้นส่วนใหญ่ใช้บ้างไม่ใช้บ้าง และมีอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเลย ดังนั้นถึงแม้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่การใช้อย่างไม่สม่ำเสมอ โอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์ ทั้งในกลุ่มหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยวก็ยังคงสูงอยู่

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังผู้ติดเชื้อ HIV เฉพาะพื้นที่ในประเทศไทย เมื่อเดือนมิถุนายน 2536 จากคำบอกเล่าของโสภณโดยตรง พบว่า ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัย (ค้ำมัยฐาน) ในคินล่าสุดที่ทำงานเพิ่มสูงขึ้นในทุกภาค กล่าวคือ ภาคกลาง อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในคินล่าสุดเท่ากับร้อยละ 92.31 ภาคเหนือ 94.72 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 95.90 และภาคใต้ 91.92 โดยเฉลี่ยทั่วประเทศ ประมาณร้อยละ 94 (กองระบาดวิทยา, พ.ศ. 2537)

มาตรการการให้สุขศึกษา และรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัยกันอย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอยู่ แต่ก็เป็มาตรการที่จำเป็นต้องดำเนินการ

อย่างเร่งด่วนเพื่อชะลอการระบาดของเชื้อเอชไอวีในระยะยาว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่ดีกว่า เช่น การรณรงค์ให้ผู้ชายเที่ยวบ่อยลงไปจนถึงไม่เที่ยวเลย รวมทั้งสร้างค่านิยมในการไม่เที่ยวหญิงบริการทางเพศน่าจะเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ได้ผลในการควบคุมป้องกันโรคเอชไอวีได้ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ของโรคเอชไอวีควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญต่อการวางแผนป้องกันควบคุมโรคเอชไอวีต่อไป ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมการเปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ของชายและหญิง (ที่ไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ) ในเมืองไทยนั้นมีหรือไม่, ถ้ามีเกิดขึ้นกับคนกลุ่มไหนและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับคนกลุ่มนี้จะเป็นอย่างไร

4. สรุป

ปัจจุบันธุรกิจบริการทางเพศ ได้พัฒนาขึ้นมาจนมีรูปแบบหลากหลาย และมีการสลับซับซ้อนมากขึ้น จำนวนหญิงบริการทางเพศได้ทวีเพิ่มขึ้นอย่างมากมาตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 การระบาดของเชื้อเอชไอวีได้แพร่กระจายเข้าสู่วงจรหญิงบริการทางเพศและชายนักเที่ยวและแพร่เข้าสู่หญิงทั่วไปและทารกในไม่ช้า ถึงแม้ว่ามาตรการการให้ความรู้โดยการให้สุศึกษาและรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคเอชไอวีจะเป็นอย่างเข้มข้น และสามารถทำให้ระดับการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 94 ก็ตามแต่การใช้ถุงยางอนามัยที่มากขึ้นนี้ ก็เพียง ชะลอการระบาดของเชื้อเอชไอวีในระดับหนึ่ง และการแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีในวงจรการระบาดในกลุ่มหญิงบริการทางเพศ และชายนักเที่ยวก็ยังดำรงอยู่คาดว่าจะมีหญิงบริการทางเพศไม่น้อยกว่า 1 แสนคน และผู้ชายประมาณ 10 ล้านคน ที่อาจจะตกเป็นเหยื่อของเชื้อเอชไอวีได้จากวงจรธุรกิจบริการทางเพศนี้ และผู้หญิงทั่วไปอีกจำนวนอย่างน้อยจำนวนเท่า ๆ กัน ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในอนาคต

มาตรการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ในระยะยาวคงจะต้องรณรงค์ให้มีการ
เที่ยวหญิงบริการทางเพศให้น้อยที่สุด สร้างค่านิยมในการไม่เที่ยวหญิงบริการ-
ทางเพศ สนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการแพร่กระจาย
ของเชื้อเอดส์ในหมู่คนไทย เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมป้องกัน
โรคเอดส์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Wittaya Swaddiwudhipong, Patchree Nguntra, Chaveewan Chaovakiratipong, et al. *Effect of Health Education and condom promotion on behavioral change among low socioeconomic prostitutes in Mae Sot, Tak, Thailand.* Southeast Asian J Trop Med Public Health. Vol 21 No.3 1990 : 453-457.
2. คำนวนณ อึ้งชูศักดิ์, ภาสกร อัครเสวี, สมบัติ แทนประเสริฐสุข และคณะ *การศึกษาพฤติกรรมการติดเชื้อ HIV ในหญิงโสเภณี จ.เชียงใหม่ (ข้อมูลยังไม่ได้ตีพิมพ์)*
3. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข *สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ ประจำวันที่ 30 พฤศจิกายน 2533.*
4. คำนวนณ อึ้งชูศักดิ์, สมบัติ แทนประเสริฐสุข, สุจิต ศรีประพันธ์ และคณะ *การสำรวจผู้ติดเชื้อ HIV เฉพาะพื้นที่ครั้งที่ 2 ในประเทศไทย วารสารโรคเอดส์ 2532, : 45-46.*
5. Vanichseni S., Sonchai W., Plangsringarm K. et al. *Second seroprevalence survey among Bangkok's intravenous drug addicts (IVDA).* Abstracts, V. International Conference on AIDS, Quebec, Canada June 4-9, 1989 : 980.
6. Wangroongsab Y, Weniger BG, Wasi G, et al. *Prevalence of HTLY III/LAV antibody in selected populations in Thailand.* South East Asian J Trop Med Pub Hlth 1985;16 : 517-20.

7. Suwangool S; Kobwanthanakuns. *Prevalence of HIV infection in Population at risk in Thailand*. J Inf Dis Antimicrob Agents (Thailand) 1988;5 : 47-55.
8. กองระบาดวิทยา, กระทรวงสาธารณสุข. *การคาดประมาณจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV มิถุนายน 2533* (เอกสารโรเนียว)
9. กองระบาดวิทยา, กระทรวงสาธารณสุข. *รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ พฤษภาคม 2536*
10. กองระบาดวิทยา, กระทรวงสาธารณสุข. *สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ ถึง 30 มิถุนายน 2537* (เอกสารโรเนียว)
11. กองกามโรค, กระทรวงสาธารณสุข. *เอกสารข้อมูลสถิติ งานควบคุมกามโรค ปีงบประมาณ 2536* (เอกสารโรเนียว)
12. กองกามโรค, กระทรวงสาธารณสุข. *ทำเนียบแหล่งแพร่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สํารวจทั่วประเทศ 1-12 มกราคม 2534* (เอกสารโรเนียว)

โสเภณีและพุทธศาสนา

ดร. นัตรสมาลัย กบิลสิงห์*

ปัญหาโสเภณีมิใช่ปัญหา หรือความรับผิดชอบโดยตรงของศาสนาหากแต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีมาแต่ครั้งโบราณกาลในสังคมต่าง ๆ ข้าพเจ้าได้รับการศึกษาอบรมมาทางด้านศาสนา และมีความสนใจเฉพาะด้านในเรื่องผู้หญิงในศาสนา ในช่วงปีแรก ๆ ของการศึกษาก็จำกัดความสนใจเฉพาะผู้หญิงในวัด กล่าวคือผู้หญิงที่มีบทบาทเป็นพระเป็นนักบวช แต่เมื่อการศึกษาเริ่มขยายวงกว้างขึ้นจึงเริ่มเห็นความเชื่อมโยงระหว่างผู้หญิงในแง่มุมต่าง ๆ ในการเข้าร่วมประชุมเชิงวิชาการในต่างประเทศหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในศาสนา ศาสนาก็ดีหรือการประชุมที่เกี่ยวกับสตรีศึกษาก็ดี มักจะได้รับคำถามทำนองเดียวกันบ่อย ๆ บ้างก็ถามว่า ทำไมประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธจึงมีโสเภณีมากนัก ? พุทธศาสนาสันับสนุนโสเภณีหรือ ? คณะสงฆ์มีท่าทีอย่างไรบ้างต่อปัญหาโสเภณี ? ชาวพุทธมีท่าทีอย่างไรต่อปัญหาโสเภณี ? คนที่เป็นโสเภณียังเป็นชาวพุทธที่ดีได้ไหม ? ฯลฯ

บทความนี้เกิดขึ้นเพื่อพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าวจากแง่มุมของชาวพุทธ ประจวบกับมหาวิทยาลัยมหิดลดำรงจะจัดการการอภิปรายเชิงวิชาการในหัวข้อเรื่อง Nic - เขตปลอดโสเภณีขึ้น การนำเสนอบทความในหัวข้อนี้จึงเป็นความบังเอิญที่มีความสอดคล้องกันทีเดียว

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โสเภณีเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาช้านาน ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ในประเทศอินเดีย อาชีพโสเภณีก็น่ามาก่อนครั้งพุทธกาล ในวัฒนธรรมกรีก-โรมัน โบราณก็มีประเพณีที่หญิงสาวจะต้องถวายตัวแก่เทพเจ้าโดยการรับรองชายที่มาที่ศาลเจ้า หากได้เงินก็จะบริจาคเงินนั้นถวายแก่เทพเจ้าไป เชื่อกันว่าสถานบริการของโสเภณีเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบครั้งแรกประมาณ 2,600 ปีที่แล้วมา โดยมีนักกฎหมายชาวกรีกชื่อ โซลอน เป็นผู้ริเริ่มขึ้น โซลอนมีความคิดว่าหากเปิดให้มีบริการโสเภณีอย่างเป็นเรื่องเป็นราว ก็จะเป็นการแก้ปัญหาความสับสนทางเพศของหญิงชายในสังคมได้ รายได้จากสถานบริการจะเป็นเงินบริจาคเข้าวัดโดยตรง¹ ในศตวรรษที่ 5 ก็มีหลักฐานที่กล่าวถึงประเพณีที่หญิงของชาวบาบิโลเนียน อุทิศร่างกายถวายเทพีมิลิตตาครั้งหนึ่งในชีวิตเป็นอย่างน้อย การถวายร่างกายเพื่อเทพีดังกล่าวถือเป็นการทำบุญในสังคมครั้งกระนั้น²

อาชีพนี้แม้จะเป็นอาชีพที่สังคมประณาม แต่ก็ยังไม่เห็นประเทศใดจะขจัดอาชีพนี้ให้ปอดคลงได้ ม.ล.ศุ่ย ชุมสาย ชีวว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ แม้สังคมจะประณามก็ตามที่³ ออกัสตินเองก็สนับสนุน และเห็นข้อดีของอาชีพนี้ในแง่ที่อาชีพนี้ทำให้สังคมผู้เดียวเมียเดียวมีความเป็นไปได้ นักคิดและนักสังคมวิทยาจะมีความเห็นแตกต่างกันออกไป นานีต เดวิส⁴ สนับสนุนอาชีพนี้โดยมองเห็นว่าเป็นวิถีทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ชายได้มีทางระบายออกทางเพศโดยไม่ต้องมีภาระผูกพันมากนักยกเว้นการจ่ายเงินชั่วคราวครั้งชั่วคราวอีกนัยหนึ่ง คริสนี, เทลอร, วอลตัน และยัง (1973) มองเห็นว่าอาชีพโสเภณีเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากฝ่ายหญิง โดยลดศักดิ์ศรีของผู้หญิงลงเหลือเพียงสภาพของสินค้าที่สามารถขายทอดตลาด เพื่อสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย นักสังคมวิทยาเหล่านี้มองเห็นว่า แท้จริงแล้วการแสวงหาผลประโยชน์เช่นนี้ก็ เป็นลักษณะเดียวกับการแสวงหาผลประโยชน์ในตลาดแรงงาน โดยผู้ซื้อแรงงานซึ่งมักเป็นนายทุนก็จะดักดวงผลประโยชน์จากชนชั้นกรรมมาชีพ และชี้ให้เห็นว่า

โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจก็สนับสนุนอาชีพโสเภณี โดยการส่งเสริมความคิดพื้นฐานที่ถือผู้หญิงเป็นเพียงผู้สนองความปรารถนาของผู้ชาย

ในบทความนี้ ตอนแรกจะศึกษาโสเภณีที่มีกล่าวถึงในพระไตรปิฎก จากนั้นจึงจะลงในรายละเอียดเกี่ยวกับโสเภณีในสังคมไทย และท้ายที่สุดจะพยายามศึกษาว่าพุทธศาสนาจะสามารถยกระดับและช่วยโสเภณีได้อย่างไร

I. โสเภณีในพระไตรปิฎก

หญิงบริการทางเพศนั้น ในพระไตรปิฎก เรียกว่า “โสภินี” มาจากคำเต็มว่า “นครโสภินี” แปลตรงๆ ตัวว่าหญิงงามประจำเมือง “โสภินี” หรือ “โสเภณี” นี้ เป็นตำแหน่งที่กษัตริย์แห่งแคว้นวัชชีเป็นผู้เริ่มพระราชทานให้เป็นครั้งแรก หญิงผู้ที่ได้รับตำแหน่งนี้ นอกจากจะมีความงามเป็นเลิศแล้ว ยังต้องเป็นคนเฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ในศาสตร์ทั้ง 64 ประเภท เช่น นาฏศิลป์ คีตกศิลป์ นั่นคือ ศิลปะในการร่ายรำขับร้อง มีความรู้ในการแต่งฉันท กาพย์ กลอน ขำนาฏในเชิงอักษรศาสตร์ มีศิลปะในการเอาใจชาย และรอบรู้ในคัมภีร์กามสูตร ซึ่งเป็นศิลปะในการให้บริการทางเพศโดยตรง

ความเป็นมาของโสเภณีนี้ สืบเนื่องจากเป็นหญิงที่มีเจ้าชายและกษัตริย์จากแคว้นต่าง ๆ หมายปองอยู่มากหน้าหลายตา ต่างคนต่างแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นซึ่งกันและกัน กษัตริย์ผู้ครองแคว้นเกรงนางจะเป็นต้นเหตุแห่งการรบกัน จึงยกนางขึ้นเป็น “โสเภณี” หญิงงามประจำเมือง เพื่อดอนรับเจ้าชายและกษัตริย์ต่างเมือง ในขณะที่นางสามารถเป็นของทุกๆ คน แต่นางก็ได้เป็นของใครเลย โสเภณีพวกนี้จะมีค่าตัวสูงมาก กล่าวกันว่าโสเภณีนางหนึ่งมีค่าตัวถึงครึ่งหนึ่งของราคาแคว้นกาสิ เมื่อเป็นเช่นนี้ โสเภณีพวกนี้จึงมีฐานะทางสังคมค่อนข้าง

ข้างสูง เนื่องจากนางสมาคมกับกษัตริย์และเจ้าชายรวมทั้งบรรดาขุนนางระดับสูง

นอกจากโสเภณีแล้วยังมีหญิงบริการอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า “คณิกา” ซึ่งเป็นหญิงบริการที่บริการผู้ชายทั่วไป ในพระไตรปิฎกมักจะกล่าวถึงโสเภณี ในส่วนนี้จึงจะจำกัดเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับโสเภณี

พระพุทธเจ้าทรงให้การต้อนรับโสเภณีเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มีครั้งหนึ่งหลังจากที่ พระพุทธองค์ทรงรับนิมนต์จากนางอัมพปาลีเพื่อเสวยภัตตาหาร ในวันรุ่งขึ้น เมื่อเจ้าชายวัชชีมาทูลนิมนต์ในเวลาเดียวกัน พระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธเพราะทรงรับนิมนต์นางอัมพปาลีไว้ก่อนแล้ว แสดงว่าพระพุทธองค์ทรงให้เกียรตินางอัมพปาลี และมิได้เห็นว่าเจ้าชายที่มาทูลนิมนต์ทีหลังนั้น มีความสำคัญกว่าแต่ประการใด พระพุทธองค์ทรงรักษาความเสมอภาค โดยไม่จำกัดชั้นวรรณะของบุคคลต่าง ๆ ที่มาเฝ้าพระพุทธองค์

ท่าทีของพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น มิได้แสดงความรังเกียจหรือดูถูกดูแคลนโสเภณีแต่ประการใด ในทางตรงกันข้ามพระพุทธองค์ทรงมีพระทัยเมตตาและต้อนรับโสเภณีด้วยความเต็มพระทัย ทรงให้โอกาสแก่ทุกคนในการเข้าสู่มรรควิถีเพื่อความหลุดพ้นทรงให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน โสเภณีก็มีทุกข์เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ หากการรู้แจ้งในพระธรรมอันประเสริฐ เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงเข้าถึงได้ ก็ไม่มีข้อจำกัดสำหรับโสเภณี ในทางตรงกันข้าม ด้วยเหตุที่โสเภณีมีประสบการณ์ทางโลกบางอย่างซ้ำซ้อน อาจเป็นศักราชที่ทำให้เธอเห็นความจริงแท้ในโลกีย์วิสัย และมุ่งเข้าสู่ทางธรรมบรรลุพระธรรมได้โดยเร็วขึ้นด้วยซ้ำ

ในพระไตรปิฎกมีการกล่าวถึงเรื่องราวของโสเภณี คนสำคัญ ๆ ได้แก่ อัมพปาลี อัณฑกาสี วิมลปราณคณิกา, สิริมา, สาธวดี, สามา, พินทุมวดี⁶ ลองหันมาดูประวัติของนางโสเภณีเหล่านี้ เพื่อให้เข้าใจฐานะของนางได้ดีขึ้น

คนแรกที่จะกล่าวถึงได้แก่นางอัมพปาลี โสเภณีแห่งเมืองเวสาลี มีเรื่องราวของนางปรากฏในพระวินัยปิฎก ปิตามารดาของนางเป็นใครไม่ปรากฏ เธอถูกทอดทิ้งอยู่ที่โคนต้นมะม่วง นางจึงได้ชื่อว่าอัมพปาลี (นางที่มาจากต้นมะม่วง) คนสวนที่พบเธอได้นำเธอไปถวายแก่พระราชแห่งเมืองเวสาลี ครั้นพอนางเติบโตเป็นสาว ความงามของนางปรากฏเลื่องลือไปในแคว้นต่าง ๆ ในขุททกนิคายบรยายความงามของนางว่า “ผมดำเป็นเงาราวกาน้ำ คิ้วโก่งตั้ง ฝีมือวาดอันเลอเลิศของจิตรกรเอก ...ขาของนางงามดั่งงาช้าง และเท้าของนางนุ่มราวกับปุยนุ่น” นอกจากนั้นใน มหาวรรค ก็ยังให้ข้อมูลละเอียดขึ้นว่า นางมีค่าตัวคินละ 100 กหาปณะ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ทั้ง 64 ประการ เจ้าชายและกษัตริย์ทั้งปวงต่างพากันปรารถนาที่จะได้ครอบครองนาง แต่เมื่อตกลงกันไม่ได้ จึงยกนางขึ้นอยู่ในตำแหน่ง “โสเภณี” เป็นนางกลางเมือง ในสมัยต่อมาปรากฏว่าพระเจ้าพิมพิสารแห่งกรุงราชคฤห์ ทรงชุบเลี้ยงนางในฐานะพระชายา และมีโอรสชื่อวิมลโกณฑัญญะ ต่อมาได้บวชเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนาและบรรลุอรหัตผลในที่สุด

ในอัมพปาลีเถรียปทาน เล่าถึงอดีตของนางอัมพปาลีว่าเคยเกิดในวรรณะกษัตริย์เป็นน้องสาวของพระภิกษุปุตสมุณี เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในศีลในธรรม และตั้งความปรารถนาขอให้เกิดมามีความมั่งคั่ง ในชาติต่อมาเธอจึงถือกำเนิดในตระกูลพราหมณ์ มีความมั่งคั่งเป็นเลิศ แต่มีความทะนงตนในความมั่งคั่งนั้น ครั้งหนึ่งได้กล่าวคำพรูสวาทต่อนางภิกษุณีผู้ทรงศีลกรรมนั้นทำให้นางต้องลำบากในชาติต่อ ๆ มา ต้องเกิดเป็นโสเภณีอยู่หลายชาติ ในสมัยของพระกัสสปพุทธเจ้า

นางได้บวชเป็นภิกษุณี จากนั้นได้เกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จนมาถึงในสมัยของ พระพุทธเจ้าสมณโคตม นางถือกำเนิดเป็นโสเภณีอีกครั้ง ในชาตินี้นางได้ ถวายสวนมะม่วงแก่พระพุทธเจ้าและคณะสงฆ์ ต่อมาได้บวชเป็นภิกษุณี ด้วย ความ پاکเพียรในการปฏิบัติธรรม จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ และเป็นกำลัง สำคัญในการเผยแผ่ธรรมะ

สาละวดี เป็นโสเภณีแห่งเมืองเวสาลี เป็นหญิงงามและมีความรู้ดี นางรอบรู้ใน ศาสตร์ทั้งหลายทั้งปวงที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชาย มีค่าตัวคืนละ 100 กหาปณะ ลูกคนแรกของนางคือ ชิวก ซึ่งต่อมาเป็นนายแพทย์คนสำคัญผู้ถวายการดูแล พระพุทธองค์และดูแลคณะสงฆ์ทั้งปวง

สิริมา เป็นลูกสาวของสาละวดี เป็นหญิงงามที่ได้รับการยกย่องขึ้นเป็นโสเภณี เช่นเดียวกับมารดานางเป็นชาวพุทธที่ปวารณาถวายอาหารแก่พระสงฆ์จำนวน 8 รูป ทุกวัน มีอยู่วันหนึ่งนางไม่สบายแต่ยังออกมาหุงหาอาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ วันนั้นมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งซึ่งได้อินกิตติศัพท์ความงามของนาง จึงมารับ บาตร เมื่อได้เห็นนางก็เฝ้าระลึกถึงความงามของนางว่า แม้นางจะเจ็บไข้ไม่ได้ ทรงเครื่องอลังการก็ยังงามถึงปานนี้ เมื่อกลับไปแล้วก็ยังมีอาการคร่ำครวญถึง นางอยู่ต่อมา สิริมมาถึงแก่ความตาย พระพุทธองค์ขอให้เก็บศพนางไว้ครั้นพอถึง วันที่สี่ก็เสด็จพร้อมพระสงฆ์ทั้งหลายรวมทั้งพระหนุ่มที่หลงใหลในนางสิริมาคด้วย พระพุทธองค์ทรงตั้งราคาร่างกายของนางสิริมานับตั้งแต่ 1,000 กหาปณะ ลงมา จนถึง 1 กหาปณะ ก็ไม่มีใครเอา จากนั้นพระพุทธองค์จึงทรงแสดงธรรมในเรื่อง ความเป็นอนิจจังของร่างกาย ทำให้พระภิกษุหนุ่มนั้นได้คิด และไม่นานก็ได้บรรลุ เป็นพระอรหันต์

เราได้พิจารณาถึงสาเหตุที่นางอัมพปาลีเป็นโสเภณีแล้ว ยังมีเรื่องราวของนางอัชฌกาสี⁹ อีกเรื่องหนึ่ง ที่เล่าถึงสาเหตุที่ทำให้นางต้องเป็นโสเภณี ในสมัยของพระกัศสปพุทธเจ้า นางก็เคยเกิดเป็นภิกษุณีในความโกรธเธอได้สาปแช่งเพื่อนภิกษุณีด้วยกันโดยเรียกเธอว่าเป็นโสเภณี ด้วยผลกรรมนั้นทำให้เธอต้องรับทุกข์สืบต่อมาหลายชาติ ในชาติสุดท้าย แม้จะเกิดเป็นบุตรของเศรษฐี แต่เนื่องจากความงามอันเป็นเลิศ ทำให้เธอได้รับตำแหน่ง “โสเภณี”

หลังจากที่นางได้รับฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ต่อมานางจึงละวางทางโลกหันเข้ามาบวชเป็นภิกษุณีในการขอบวชของนางนั้น นางจะต้องเดินทางจากกาสิไปยังเมืองสาวัตถี แต่มีคนร้ายดักชิงตัวนางอยู่กลางทาง พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้นางบวช เป็นภิกษุณีโดยผ่านทูตได้ เป็นตัวอย่างแรกของการบวชโดยทูตอัชฌกาสีต่อมาได้บรรลอรหันต์ และเป็นผู้เผยแผ่พระธรรมที่สำคัญอีกรูปหนึ่ง

ในเถรีคาถาก็มีเรื่องราวของนางวิมลปฺราณคณิกา ซึ่งเป็นโสเภณีที่ได้หันมาบวชเป็นภิกษุณี และได้บรรลธรรมเช่นกัน คำพูดของนางมีปรากฏอยู่ในเถรีคาถา

ก่อนที่จะหันไปพิจารณาปัญหาของโสเภณีในสังคมสมัยใหม่ เราควรจะได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับโสเภณีในครั้งพุทธกาลเสียก่อน

1. พุทธศาสนาไม่ได้ถูกเหยียดหยามโสเภณี ถือว่าโสเภณีมีโอกาสทัดเทียมกับคนอื่นในการบรรลธรรม โสเภณีบางคนหันเข้ามาสู่ทางธรรมและปฏิบัติธรรมได้เร็วและดีกว่าคนอื่น เพราะเคยเป็นโสเภณีมาก่อน กล่าวคือเป็นผู้

ที่ได้เคยใช้ชีวิตหมกมุ่นอยู่กับความสุขเต็มที่ ได้เห็นความเป็นอนิจจังและความไม่
เป็นแก่นสารอันแท้จริงในความสุขนั้น จึงสามารถละวางได้เร็วกว่าคนทั่วไป

2. โสเภณีที่พูดถึงในพระไตรปิฎกนั้น มีฐานะความเป็นอยู่และการ
เผชิญปัญหาที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับโสเภณีในสังคมปัจจุบัน โสเภณีในครั้งพุทธ
กาลเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่อง โสเภณีจะได้รับการยอมรับในสังคมมากกว่า
สังคมปัจจุบัน ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องโสเภณีครั้งพุทธกาลไม่สามารถจะเปรียบ
กับโสเภณีปัจจุบันได้เพราะความแตกต่างมีอยู่สูงมาก

อย่างไรก็ตาม โสเภณีในสมัยพุทธกาลสืบเนื่องมาจนถึงสมัยนี้ เผชิญ
ปัญหาเดียวกัน คือ ถูกกำหนดให้เป็นโสเภณีโดยผู้ชายในสมัยก่อนผู้หญิงต้องเป็น
โสเภณีเพราะกิเลสตัณหาของผู้ชาย เมื่อผู้ชายตกลงกันไม่ได้ ก็ยกผู้หญิงให้เป็น
สมบัติสาธารณะ นั่นก็คือนัยหนึ่ง เธอมิได้เป็นสมบัติของชายคนหนึ่งคนใด แต่
เธอก็ต้องรับใช้ให้บริการกับชายทุกคนในบริบทของสังคมอินเดีย จะเห็นค่านิยม
ของสังคมที่ปรากฏชัด นั่นก็คือผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติของชาย เธอไม่มีสิทธิใน
ตัวเอง อนาคตของเธอถูกกำหนดโดยผู้ชายที่มีอำนาจทางการเมือง สังคม
เศรษฐกิจ หรือศาสนา นับพันปีต่อมาผู้หญิงก็ยังตกอยู่ในชะตากรรมเช่นนี้

3. แม้ว่าพุทธศาสนาจะมีได้ถูกเหยียดหยามโสเภณี แต่พุทธศาสนาก็
มิได้สนับสนุนหรือส่งเสริมอาชีพโสเภณี เราพิจารณาได้จากการอธิบายเหตุแห่ง
การเป็นโสเภณี ผู้หญิงเป็นโสเภณีเพราะอกุศลกรรมในการสาปแช่งหรือกล่าวคำ
ผรุสวาทต่อภิกษุณีผู้ทรงศีล

4. โสเภณีบางคน หลังจากที่ถูกห้ามเข้ามาสู่พุทธศาสนาแล้วก็ได้เลือกหน
ทางชีวิตทางศาสนา หันเข้ามาบวชเป็นภิกษุณีและใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์ ในกรณี

ดังกล่าวจะเห็นว่าพุทธศาสนา เปิดโอกาสให้โสเภณีเป็นอย่างยิ่ง ศาสนาพุทธมิได้สนับสนุนให้ผู้หญิงเป็นโสเภณี ในทางตรงกันข้าม ส่งเสริมผู้หญิงในกรณีที่เป็นโสเภณีให้มีโอกาสเลือกทางเดินชีวิตในทางธรรม เลิกอาชีพเดิมและหันเข้าสู่มรรควิถีชีวิตที่ดีกว่า

II. โสเภณีในประเทศไทย

ในประเทศไทย มีการกล่าวถึงอาชีพโสเภณีตั้งแต่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 1 ในราชวงศ์ปัจจุบัน¹⁰ มีการเก็บภาษีจากโสเภณีและช่อง โดยเรียกภาษีนี้ว่า “ภาษีถนน” เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงประกาศเลิกทาส ผู้หญิงที่เป็นทาสส่วนหนึ่งไปทำงานบริการทางเพศตามช่องต่าง ๆ โดยมีผู้ชายเป็นคนควบคุมกิจการ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. 2477 พระองค์ทรงมีความเป็นกังวลในเหล่าโสเภณีที่ทำงานภายใต้การควบคุมของผู้ชายเหล่านี้ ซึ่งบ่อยครั้งนำไปสู่การทะเลาะวิวาทนอกจากนั้น โสเภณีบางคนก็เป็นกามโรค เป็นหนทางในการแพร่เชื้อโรคให้แก่บรรดาผู้ชายที่มาซื้อบริการ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทรงอนุญาตให้มีการจดทะเบียนโสเภณีถูกต้องตามกฎหมาย¹¹ เพื่อเปิดโอกาสให้โสเภณีเหล่านี้ได้รับการบริการทางแพทย์ ในตอนแรกการจดทะเบียนนี้กระทำเฉพาะโสเภณีในกรุงเทพฯ แต่ต่อมาพบว่าในชนบทก็มีโสเภณีเช่นกัน การจดทะเบียนจึงครอบคลุมไปถึงโสเภณีในชนบทด้วย

กฎหมายโสเภณีนั้นรวมทั้งการป้องกันและปราบปรามกามโรคด้วย มีการป้องกันมิให้ผู้หญิงต้องตกเป็นโสเภณีโดยการบีบบังคับ และห้ามมิให้มีการเอาเปรียบในการขายบริการทางเพศของหญิง อย่างไรก็ตามยังมิได้มีวิธีการที่จะช่วยปลดปล่อยหญิงโสเภณีที่ต้องการเลิกอาชีพนี้ ทั้งยังไม่มีวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือยกระดับหญิงโสเภณี

ประเทศไทยใช้กฎหมายนี้มาจนกระทั่ง พ.ศ. 2503 เมื่อองค์การสหประชาชาติ ประกาศนโยบายยกเลิกโสเภณี รัฐบาลไทยก็ขานรับต่อนโยบายดังกล่าว โดยการออกกฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ขึ้นมาแทนกฎหมายโสเภณี พ.ศ.2477 ตามกฎหมายใหม่นี้ ห้ามมิให้มีกิจกรรมการค้าทางเพศ ทั้งนี้หมายรวมผู้ซื้อขายในเพศเดียวกันด้วย ผู้ที่ละเมิดกฎหมายดังกล่าวจะถูกปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือถูกจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

ภายใต้กฎหมายใหม่นี้ อาชีพโสเภณีจึงเป็นอาชีพผิดกฎหมาย หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง ในแง่ของกฎหมายแล้ว ไม่มีโสเภณี เจลิมพล สถาพร ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย”¹² พบว่าหลังจากมีการยกเลิกโสเภณีทางกฎหมายแล้ว จำนวนโสเภณีกลับเพิ่มขึ้นอย่างผิดสังเกต

ก่อนหน้านี้ที่จะประกาศใช้กฎหมายนี้ โสเภณีในช่วงอายุ 15-19 ปี มีประมาณ 15% แต่พอประกาศกฎหมายนี้ จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 25% นอกจากนั้นยังพบว่าผู้หญิงจากชนบทเป็นโสเภณีมากขึ้นจังหวัดใดที่มีกำลังทหารอยู่ จังหวัดนั้นจะมีจำนวนโสเภณีมากกว่าที่อื่น¹³

จำนวนโสเภณีเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วง พ.ศ. 2503 เมื่อกองกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพอยู่ในประเทศไทย หลังจากที่รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ถอนกำลังทหารออกไปแล้ว บรรดาผู้หญิงที่ให้บริการทหารอเมริกัน แพร่กระจายกันออกไปทำงานในที่ต่าง ๆ ในรูปของการให้บริการในบาร์ นักร้อง สาวพาร์ตเนอร์ ฯลฯ ล้วนเป็นวิถีชีวิตที่แปลกใหม่สำหรับสังคมไทย ประเทศไทยต้องสูญเสีย ผู้หญิงเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กับคุณค่าทางสังคม และวัฒนธรรมเพียงเพื่อการแลกเปลี่ยนกับเศรษฐกิจที่รุ่งโรจน์เพียงระยะสั้น ๆ

นอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่า หลังจากการประกาศใช้กฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 แล้ว จำนวนผู้ต้องหากรณีกระทำชำเราเพิ่มมากขึ้นเป็น 20% ของผู้ต้องหาทั้งหมด¹⁴

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการค้าประเวณีในประเทศไทย

สถิติจำนวนโสเภณีในประเทศไทย เป็นข้อถกเถียงที่ยังไม่จบสิ้นระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรเอกชน เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 แล้ว จึงไม่มีวิธีการเก็บสถิติจำนวนโสเภณีที่ถูกต้องได้ มอริส พ็อกซ์ ที่ปรึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ขององค์การสหประชาชาติ ที่ได้เข้ามาศึกษากรณีโสเภณีในประเทศไทยใน พ.ศ. 2500 ได้ให้ตัวเลขไว้ว่ามีโสเภณี 20,000 คน ทั้งประเทศ โดย 10,000 คนทำงานในกรุงเทพฯ¹⁵ ในงานวิจัยของ รศ.ยุพา วงศ์ไชย¹⁶ ได้มีการอ้างถึงสถิติจำนวนโสเภณีที่ ดร.ผาสุก พงศ์ไพจิตร ให้ไว้ว่ามีจำนวนถึง 700,000 ถึง 1 ล้านคน ตัวเลขดังกล่าวจะเป็นตัวเลขที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดในการบรรดาผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับโสเภณี ในจำนวนดังกล่าว ดร.ผาสุก ได้แยกภูมิลำเนาไว้ดังนี้

- 48 % มาจากเหนือ
- 26 % มาจากอีสาน
- 20 % มาจากภาคกลาง
- 4 % มาจากภาคใต้

อรทัย¹⁷ ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับหญิงบริการได้ให้ตัวเลขการกระจายของโสเภณีจากภูมิลำเนาต่าง ๆ พบว่ามาจากภาคเหนือมากที่สุด (33.78% ภาคเหนือ, 25% ภาคกลาง, 26.7% ภาคใต้ และ 9.8% ภาคอีสาน) สุนีย์พบในงานวิจัยของเธอว่ามีโสเภณี จากภาคเหนือสูงถึง 76.9%¹⁸

จากจำนวนดังกล่าว ประมาณ 200,000 คน ทำงานในต่างประเทศ เฉพาะประเทศเยอรมันนั้น มีหญิงไทยไปขายบริการ ปีละ 2,000 คน¹⁹

ในงานวิจัยของเธอ สุนีย์พบว่า โสเภณีส่วนใหญ่มาจากบ้านหนองเปี้ย ตำบลศรีดงเย็น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่²⁰

แหล่งโสเภณี

อรทัย คิลกฤตมชัย ทำการวิจัยจากหญิงขายบริการ 77 คน ที่เข้ามารับการอบรมที่สถานสงเคราะห์²¹ พบว่า หญิงเหล่านี้ 41% ทำงานตามร้านอาหาร 20% ทำงานในช่อง 19% ตามโรงแรม 11% ตามบ้านเช่า 3.8% ตามร้านตัดผม 2.5% ตามบาร์ และ 1.28% ตามสถานอาบอบนวด

การศึกษา

โสเภณีส่วนมากจบการศึกษาเพียง ป.4 อรทัย²² พบในงานของเธอว่า ส่วนมากจบ ป.4 = 53% ป.7 = 24% ไม่มีการศึกษา = 23%

ยุพา ได้ศึกษาหญิงขายบริการในต่างประเทศ ก็ได้พบตัวเลขใกล้เคียงกัน คือ จบ ป.4 = 47% จบ ป.7 = 15% ม.3 = 12%²³ ในงานวิจัยของสุนีย์ พบว่าผู้ที่จบ ป.4 สูงถึง 74% และชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและอาชีพโสเภณี กล่าวคือ เมื่อการศึกษาสูงขึ้น จำนวนโสเภณีจะลดลง เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน²⁴

อายุ

ในงานวิจัยทั้งของสุณีย์และอรทัย พบว่า ผู้หญิงในช่วงอายุ 16 ปี เป็นโสเภณีมากที่สุด ในงานของสุณีย์ได้แยกโสเภณีเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสมัครใจ และกลุ่มไม่สมัครใจ พบว่า ช่วงอายุ 16-19 ปี เป็นช่วงที่เป็นโสเภณีมากที่สุดทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มสมัครใจ 44% กลุ่มไม่สมัครใจ 64% ในงานของยุพาส่วนมากเป็นหญิงขายบริการที่ไปทำงานในต่างประเทศ จึงมีอายุสูงกว่า กล่าวคือ ช่วงอายุ 27-29 = 24%, อายุ 30-32 = 26%²⁵ สุณีย์ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุและจำนวนโสเภณี กล่าวคือ เมื่ออายุมากขึ้นจำนวนโสเภณีจะลดลงเป็นสัดส่วนกัน

พื้นที่ครอบครัว

โสเภณีส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรที่มีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูง 61% ทำงานอยู่ในที่ดินที่ต้องเช่าคนอื่น²⁶ อรทัยพบว่า 50% ของโสเภณีในงานที่เธอศึกษามาจากครอบครัวเกษตรกร 22.54% ทำงานรับจ้าง 15.45% ทำการค้าขายปลีก สำหรับสุณีย์ พบว่า 60% ของกลุ่มโสเภณีสมัครใจมาจากครอบครัวเกษตรกร และ 80% ของกลุ่มไม่สมัครใจมาจากครอบครัวเกษตรกร ยุพาก็พบว่าในงานวิจัยของเธอส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร (56%)

ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ที่รัฐจะต้องให้ความสนใจในมาตรฐานการทำกินของชาวนาซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ อาจพิจารณาได้ว่าโสเภณีเป็นผลพวงของระบบเกษตรกรรมที่ล้มเหลวของสังคมไทย

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ข้อมูลอีกประการหนึ่ง ที่พบในงานวิจัยเหล่านี้ที่ควรยกขึ้นมาเป็นประเด็นพิจารณา คือ โสเภณีส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีลูกมาก และบ่อยครั้งจะพบว่าโสเภณีนั้นมักเป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว ยุพาพบว่า ในจำนวนโสเภณีที่เธอศึกษานั้น 53% มีพี่น้องระหว่าง 6-10 คน²⁷ orts และสณียพบตัวเลขใกล้เคียงกัน คือระหว่าง 6-7 คน²⁸ ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าพ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ โสเภณีซึ่งมักเป็นลูกสาวคนโตต้องรับภาระหนักในการรับผิดชอบต่อภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว

สุขภาพ

โสเภณีนั้นประสบปัญหาทางสุขภาพทั้งกายและใจ จากการศึกษาของยุพาพบว่า

58% เป็นกามโรค

75% ติดบุหรี

32% ต้องใช้ยากระตุ้นทางเพศ

49% มักปวดศีรษะบ่อย ๆ

41% มักมีปัญหาอนไม่หลับ

ตัวเลขล่าสุดที่ได้จากมิชัย วีระไวทยะ²⁹ สถิติผู้ป่วยเป็นโรคหรือมีเชื้อโรคเอดส์ในเชียงราย ซึ่งมีสถิติจำนวนโสเภณียู่สูงนั้นพบว่า

ใน พ.ศ. 2530 ไม่พบผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์

2531 พบ 0.98%

2532 พบ 36%

2533 พบ 56% (จนถึงเดือนสิงหาคม)

ฟาบริซิโอ ออสเซลล่า ผู้แทนภาคของโครงการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติได้เตือนว่าประเทศไทยกำลังเข้าขั้นความวិบัติอย่างใหญ่หลวงจากสถิติที่พบคนไทยอาจจะได้รับเชื้อโรคเอดส์ไปแล้วถึง 100,000 คน เขาเรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้ความสนใจกับปัญหาโดยด่วน และชี้ว่าเรื่องการกระจายของโรคเอดส์นั้น มิใช่กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้นที่จะเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เป็นความรับผิดชอบของรัฐมนตรีทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง³⁰

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายของโรคเอดส์ ที่ระบาดอย่างรวดเร็วในเชิงราย ประกอบกับการพิจารณาจำนวนโสเภณีที่อาจสูงถึง 700,000 คน ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น เราต้องตระหนักว่า ปัญหาที่ประสบอยู่เบื้องหน้ามิใช่ปัญหาสุขภาพของโสเภณีอีกต่อไป แต่เป็นปัญหาที่จะกระทบถึงคนทั้งชาติ มิซัยจึงเตือนว่า “เรากำลังเผชิญกับปัญหาของการสิ้นชาติ”

รายได้

รายได้ที่โสเภณีได้รับจากการขายบริการทางเพศขึ้นอยู่กับอายุและความสวยของโสเภณีแต่ละคน สุนีย์รายงานว่าสำหรับการขายบริการครั้งแรกของโสเภณีนั้น ค่าบริการสูงสุด 6,000 บาท แต่ปรากฏว่า 57% ของโสเภณีจะได้รับเงินน้อยกว่า 500 บาท และ 36% จะได้รับเงินค่าบริการน้อยกว่า 100 บาท จำนวนดังกล่าวจะถูกหักจากระบบการบริการอีกต่างหาก โสเภณีส่วนมากจะได้รับเงินน้อยกว่า 30% ของจำนวนที่ผู้ให้บริการจ่าย

โสเภณีรูปแบบต่าง ๆ

โสเภณีมีอาชีพบังหน้าต่าง ๆ กัน เช่น สาวบริการตามบาร์ นักร้องในคลับ สาวบริการตามร้านตัดผม พนักงานเสิร์ฟในภัตตาคาร และแม่กระทั้งนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ยูฟาได้จัดแยกประเภทโสเภณีเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้³¹

1. โสเภณีเปิดเผย พวกนี้ต้องหลบซ่อนตัวเฉพาะในยามที่ถูกตำรวจกวาดล้าง
2. โสเภณีโดยปิดบัง พวกนี้ยอมรับว่าตัวเองเป็นโสเภณี แต่ไม่เปิดเผยชัดเจน เช่นเป็นนางทางโทรศัพท์ เป็นต้น
3. โสเภณีอำพราง พวกนี้เป็นโสเภณีที่มีอาชีพอื่นบังหน้า เช่นเป็นหญิงบริการตามบาร์ หญิงพาร์ตเนอร์ หญิงบริการในสถาน อบอบนวด
4. โสเภณีท่องเที่ยว พวกนี้เป็นพวกที่เดินทางไปตามแหล่งทัศนาจรใหญ่ และรับลูกค้าตามโรงแรมใหญ่ ๆ แล้วเดินทางเคลื่อนย้ายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทำให้ยากแก่การติดตามหรือทำทะเบียนประวัติ นอกจากนั้นยังนิยมการเปลี่ยนชื่ออีกด้วย
5. โสเภณีที่มีสามีถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนมากสามีจะให้ความคุ้มครอง และส่วนมากผู้หญิงจะเป็นฝ่ายหาเลี้ยง
6. โสเภณีชั่วคราว พวกนี้เป็นผู้หญิงที่จำเป็นต้องมาประกอบอาชีพนี้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชั่วคราวหรือครั้งชั่วคราว เมื่อฐานะดีขึ้นก็จะเลิกอาชีพนี้

งานวิจัยของยูฟาศึกษาปัญหาของผู้หญิงขายบริการในต่างประเทศ พวกนี้ก็จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการทำงานบังหน้า³² เช่น เป็นสาว

อโกโก้ หญิงบริการตามบาร์ ทำงานตามไนท์คลับ หรือเป็นผู้แสดงหนังเช็กส์ เป็นต้น

ในหมู่ผู้หญิงขายบริการต่างประเทศนั้น ยพารายงานว่า³³ ญี่ปุ่นเป็นแหล่งหากินที่ดีที่สุดในแง่ของผู้ดำเนินกิจการค้าทางเพศ โสเภณีส่วนมากมาจากทางเหนือ มีอายุในระหว่าง 16-25 ปี มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 2-3 หมื่นบาท จากเงินรายได้จำนวนนี้จะถูกหักประมาณ 5-6 พันบาท และจะต้องทำงานอย่างน้อย 6-9 เดือน ในแต่ละปีมีจำนวนโสเภณีที่ถูกส่งกลับประเทศไทยประมาณ 500 คน เพราะเดินทางเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย

ประเทศเยอรมันจะมีผู้หญิงไทยเดินทางไปขายบริการทางเพศปีละ 2,000 คน เช่นเดียวกับฮ่องกง สำหรับในบรูไน ผู้หญิงไทยเริ่มเข้าไปทำงานประมาณ 4-5 ปี ที่ผ่านมานี้ แต่ละคนจะทำงานครั้งละ 7-15 วัน จะมีรายได้ประมาณวันละ 5,000 บาท ในการเดินทางแต่ละเที่ยวจะได้เงินประมาณ 80,000-150,000 บาท

ในตะวันออกกลาง ก่อนที่จะมีการยึดครองคูเวต อิรักเป็นประเทศที่หญิงไทยนิยมไปทำงานกันมากและมีรายได้คนละ 20,000 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน

สาเหตุแห่งการค้าประเวณี

โดยทั่วไปเชื่อกันว่าความจนเป็นสาเหตุหลักของการเป็นโสเภณี แต่ถ้าพิจารณาโดยหลักเหตุผลแล้วจะเห็นความขัดแย้งบางประการ ถ้าความจนเป็นสาเหตุเดียวของการเป็นโสเภณี จำนวนโสเภณีจากอีสานควรจะสูงสุด เพราะ

อีสานเป็นภาคที่ยากจนที่สุดแต่จากการศึกษาสถิติจำนวนโสเภณีในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า ผู้หญิงที่เป็นโสเภณีมากที่สุดมาจากทางเหนือ ในสัดส่วนที่มากกว่าภาคอื่น ๆ จนเป็นที่น่าสังเกต ในการศึกษาปัญหาโสเภณีโดยใกล้ชิด เราจึงพบว่า มีปัญหาและสาเหตุที่ซับซ้อนมากกว่าที่เห็นที่บับบังคับให้ผู้หญิงต้องเป็นโสเภณี

1. สาเหตุส่วนตัว มีผู้หญิงจำนวนหนึ่งที่เลือกเป็นโสเภณีด้วยความสมัครใจบางคนมีความผิดปกติทั้งทางกายและใจ บางคนมีความผิดปกติในความต้องการทางเพศ มีความพึงพอใจในการร่วมเพศหลายรส แต่กลุ่มคนพวกนี้มีจำนวนน้อยมาก

2. สาเหตุทางเศรษฐกิจ สาเหตุนี้เป็นสาเหตุใหญ่ของผู้ที่ต้องมาเป็นโสเภณี ดังที่เราได้พบว่า โสเภณีส่วนมากมาจากครอบครัวเกษตรกร ครอบครัวขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ บางปีผลผลิตทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะเอาชีวิตรอดไปเท่านั้น ในขณะที่บางครอบครัวเช่าที่ดินทำกิน ซึ่งหมายถึงกึ่งหนึ่งของผลประโยชน์จะต้องแบ่งไปเป็นค่าเช่านา ผลผลิตที่เหลือไม่เพียงพอที่จะนำไปขายหนี้ที่ลงทุนไปในการซื้อยามาแมลงที่ได้กู้ยืมไปจากนายทุน ชาวนาบางคนจึงพบว่าตนเองอยู่ในภาวะหนี้สินท่วมท้นไม่สามารถปลดเปลื้องได้

สัมพันธ์กับปัญหาข้างต้นก็คือปัญหาเรื่องการขาดการศึกษา ชาวนาที่ต้องดิ้นรนปากกัดตีนถีบไม่สามารถที่จะให้การศึกษาในระดับสูงแก่บุตรหลานของตนได้ ดังตัวเลขที่เราได้เห็นว่โสเภณีส่วนใหญ่จะมีการศึกษาเพียง ป.4

ชาวนาเหล่านี้ ทั้งจนและขาดการศึกษา ทั้งขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว จึงมีลูกมากจนเกินปัญญาที่จะเลี้ยงดูได้ ภาระทางเศรษฐกิจที่จะต้องหาเลี้ยงลูกนั้น เป็นภาระสำคัญที่บ่อยครั้งลูกสาวคนโตต้องถูกบีบ

บังคับให้เข้ามามีส่วนรับภาระนี้ สาเหตุนี้ถึงอธิบายได้ว่าทำไมโสเภณีจึงมักเป็นลูกสาวคนโตของครอบครัวที่มาจากครอบครัวที่มีพี่น้องหลายคน

ปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาตามมากล่าวคือ

- ครอบครัวแตกแยก
- สามเณรทิ้งภรรยาและลูก
- คนจนจากต่างจังหวัดหลังไหลเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ
- ปัญหาคนว่างงาน เพราะส่วนมากเป็นกรรมกรไร้ฝีมือ

ในทางกลับกัน นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจกลับเน้นเรื่องการพัฒนาทางวัตถุ เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ การสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยแท้จริงก็คือการสนับสนุนการค้าประเวณี รัฐบาลชื่นชมกับความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยรายหัวของชาตินั้น ส่วนหนึ่งเฉลี่ยมาจากรายได้ของโสเภณีที่ส่งรายได้จำนวนมหาศาลกลับเข้าสู่ประเทศ

3. สาเหตุทางสังคม สาเหตุต่าง ๆ ที่รับผิดชอบต่อปัญหาโสเภณีนั้นมิได้อยู่โดยลำพัง แต่เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกันไปเป็นลูกโซ่ สาเหตุหลายประการทางสังคมก็มีผลกระทบตอสเหตุทางเศรษฐกิจ และบางครั้งสาเหตุทางเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและทางด้านอื่น ๆ

จากการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อมาตรฐานทางการศึกษาของเกษตรกรและบุตรหลานเกษตรกรอย่างไร ทำให้เกิดความเข้าใจว่าทำไมหญิงในชนบทจึงถูกหลอกล่อเข้าสู่อาชีพโสเภณีได้ง่าย นอกจากนี้ยังควรได้พิจารณาปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง:

3.1 ขาดการศึกษา

ศูนย์พบว่า ผู้หญิงในวัย 16-19 ปี เป็นโศภณมากที่สุด และเธอได้ชี้ต่อไปว่า เด็กที่อยู่ในวัยดังกล่าวควรอยู่ในโรงเรียน แต่เนื่องจากความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ จึงต้องออกจากโรงเรียนเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ ถ้าจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ก็จะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ และมักจะถูกนายจ้างกดค่าแรง เด็กหญิงเหล่านี้จึงถูกบีบคั้นทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจให้เข้าสู่การค้าประเวณี โดยไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า ศูนย์ได้พบว่า 74% ของโศภณมีความรู้เพียง ป.4³⁴

3.2 เด็กผู้หญิงพวกนี้เปื้อน่ายต่อชีวิตแห่งความยากจนแร้นแค้นในชนบท และพร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสที่จะทำงานที่พวกเอเยนต์ที่เข้าหาบิดามารดาบอบให้

3.3 เด็กผู้หญิงในชนบท มักมีความเพ้อฝันกับชีวิตที่สวยงาม สะดวกสบายดังที่ได้เห็นจากหน้าหนังสือพิมพ์ก็ดี โทรทัศน์ก็ดี ซึ่งชีวิตแห่งความสะดวกสบายดังกล่าว เป็นสิ่งที่ไม่มีความเป็นไปได้ในสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ในชนบท การค้าประเวณีจึงจะเป็นทางออกทางเดียวที่จะทำให้เด็กเหล่านี้มีความฝันที่เป็นจริง

3.4 ในหมู่เด็กวัยรุ่น จะมีพฤติกรรมเลียนแบบที่สูงมาก orts รายงานว่า 37% ของผู้หญิงที่เป็นโศภณหันมาสู่อาชีพนี้ โดยการชักนำหรือตามเพื่อน

สาเหตุทางสังคมอีกประการหนึ่งที่ไม่ควรละเลยก็คือค่านิยมทางสังคม มีค่านิยมทางสังคมหลายประการที่เป็นต้นเหตุในการกดขี่ผู้หญิงและผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น

3.4.1 สังคมไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อพรหมจรรย์ หญิงไทยถูกล้อมอยู่ในกรอบความคิดว่า จะต้องรักษาพรหมจรรย์ของตนเพื่อมอบให้กับผู้เป็นสามีที่ถูกต้องตามกฎหมาย และจะต้องรักษาค่านิยมดังกล่าวไว้ด้วยชีวิต การเน้นค่านิยมดังกล่าว จนเกินความจำเป็นทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบกลับในเชิงปฏิเสธดังที่ได้พบในกรณีผู้หญิงบางคนที่เป็นโสเภณี ในกรณีผู้หญิงที่ถูกข่มขืน ผู้หญิงเหล่านี้มักคิดว่าเมื่อสูญเสียพรหมจรรย์แล้ว ชีวิตของตนก็ไร้ค่า เข้าใจว่าตนเป็นคนแล้ว และไม่สามารถจะใช้ชีวิตเป็นคนดีได้นอกจากจะเป็นโสเภณี

3.4.2 ความกตัญญู ผู้หญิงจำนวนมากและเด็กสาวต้องเป็นโสเภณีด้วยความกตัญญูที่มีต่อพ่อแม่ ต้องการตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ นอกจากนั้นพ่อแม่ก็มักจะมีอคติหวงให้ลูกสาวคนหัวปี เข้ามารับผิดชอบ ต่อภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วย ดังนั้น เวลาที่พ่อแม่มีหนี้สินอันเป็นผลมาจากความล้มเหลวจากผลผลิตทางเกษตรก็ดี หรือแม้เพียงเพราะพ่อเสียการพนันมาก็ดี ลูกสาวคนโตมักจะถูกขอร้องให้ “ยอมเสียสละ” เพื่อเห็นแก่พ่อแม่และน้อง ๆ ดังที่เราได้เห็นกรณีที่พ่อขายลูกสาวแล้วซ้ำอีก บางกรณีขายลูกสาวเพื่อซื้อวัวมาเพิ่มเพื่อช่วยในงานเกษตรกรรม ทั้งหมดนี้กระทำลงไปด้วยความเชื่อว่าลูกจะต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่

ในการศึกษาเรื่องแม่ชี ข้าพเจ้าได้พบสาเหตุที่คล้ายคลึงกันซึ่งควรจะนำมากล่าวไว้ในที่นี้เพื่อการพิจารณาด้วย ทั้งแม่ชีและโสเภณี

ให้เหตุผลเดียวกันว่า เป็นเพราะความกตัญญูต่อพ่อแม่จึงเลือกดำเนิน ชีวิตดังที่เป็น สำหรับโสเภณีนั้นต้องการตอบแทนพ่อแม่ทางวัตถุ แต่แม่ชีต้องการตอบแทนพ่อแม่ทางจิตใจ โดยการบวชเป็นแม่ชีเพื่อแสวงหาบุญเพื่ออุทิศให้พ่อแม่ ถ้าเรามีทางเลือกให้ผู้หญิงมากขึ้น เป็นไปได้ไหมว่าจำนวนโสเภณีจะลดลง?

3.4.3 คติชาวบ้าน และภาคีที่เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ๆ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคม ซึ่งกดขี่ผู้หญิงให้อยู่ในระดับ วัตถุหรือสินค้าที่จะตอบสนองความต้องการของเพศชาย ผู้หญิงจะได้รับการเปรียบว่าเป็นดอกไม้ ในขณะที่ผู้ชายเป็นแมลง ค่านิยม เช่นนี้ ในด้านหนึ่งสนับสนุนให้ผู้ชายเอารัดเอาเปรียบผู้หญิงทางเพศ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งทำให้ผู้หญิงมีค่าเพียงสินค้าที่หาซื้อได้ทั่วไป ค่านิยมเช่นนี้นำไปสู่ท่าทีเชิงปฏิเสธ ทำให้ผู้หญิงติดอยู่กับค่านิยมความงามทางกายซึ่งเป็นไปอย่างผิวเผิน ผู้หญิงสำคัญ คนเป็นดอกไม้ ทุ่มเทเวลา และกำลังทรัพย์ในการทะนุบำรุงความงามของตนไว้ให้สอดคล้องกับภาพพจน์ของ “ดอกไม้” การกระทำดังกล่าว มักจะทำให้ผู้หญิงละเลยการพัฒนา ด้านสมองและจิตใจ ผู้หญิงถูกล้อมกรอบทางความคิด เน้น ความสำคัญในความสวยงามภายนอกและความมั่งมีทางวัตถุเราจึงพบเห็นกรณีที่ได้ก่อกวนยอมขายตัวง่าย ๆ เพียงเพื่อแลกกับเสื้อสวย ๆ สักตัวหนึ่งเป็นต้น

ทางเหนือมีคติที่สนับสนุนให้ผู้หญิงให้ความสำคัญกับความสวยงามทางร่างกาย ส่วนเรื่องกินนั้นไม่สำคัญเท่าเพราะไม่มีใครเอาไฟไปส่องท้อง ทักษะคติแบบนี้ก็มีส่วนรับผิดชอบต่อการผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งข้อสังเกตว่า “ผู้หญิงเป็นควายผายเป็นคน” ข้อสังเกตดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่พระองค์ท่านทรงเห็น ว่าผู้หญิงถูกกดขี่อยู่มากมาย ทักษะคติเช่นนี้เป็นผลมาจากการรับอิทธิพล

พราหมณ์ ที่ผสมผสานอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน ค่านิยมจากสังคมอินเดียถ่ายทอดมาสู่สังคมไทยไม่น้อย ผู้หญิงไทยตกเป็นเป้าหมายของการถูกกดขี่ภายใต้กรอบของสังคมที่ได้รับอิทธิพลของพราหมณ์ ทั้ง ๆ ที่พระพุทธองค์เองทรงพยายามที่จะปลดปล่อยศาสนาของพระองค์ จากค่านิยมของศาสนาพราหมณ์อยู่หลายประการ แต่ค่านิยมเหล่านี้ก็ได้แทรกซึมเข้ามาอีกในช่วงของประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ไทยได้รับอิทธิพลดังกล่าว

ในการศึกษาเรื่องผู้หญิงจากองค์กรต่าง ๆ เราจะไปในทิศทางเดียวกันว่า ในการพัฒนาผู้หญิงนั้น จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา จึงนับได้ว่านี่ควรเป็นแกนปัญหาประการแรกที่จะต้องเริ่มต้นในการแสวงหาวิธีแก้ไข

ผู้ชายไทยส่วนมากยังยึดติดกับค่านิยมของสังคมที่ถ่ายทอดมาจากสังคมอยุธยา การที่จะเป็นผู้ชายที่แท้จริงนั้น นอกเหนือจากจะต้องมีความเก่งกล้าในเชิงยุทธ ซึ่งเป็นความสามารถที่จำเป็นสำหรับผู้ชายไทยในยามบ้านเมืองประสบกับภาวะสงครามตลอดเวลาแล้ว ผู้ชายไทยจะต้องเก่งเรื่องผู้หญิงด้วย แต่มักจะไม่ค่อยมีการกล่าวถึงความรับผิดชอบที่ผูกพันมากับการเอาชนะผู้หญิงได้แล้ว ผู้ชายมุสลิมนั้นอาจมีภรรยาได้ถึง 4 คน แต่จะต้องเลี้ยงดูนางโดยเสมอภาคกันทั้ง 4 นาง สำหรับสังคมไทยไม่มีข้อผูกพันดังกล่าว ผู้ชายไทยพอเอาชนะผู้หญิงมาได้แล้ว ก็มักจะชื่นชมกับของเล่นใหม่จนเบื่อแล้ว ก็แสวงหาผู้หญิงคนอื่นต่อไป ผู้ชายที่มีเมียหลายคนถือว่าเป็นคนเก่งเป็นเรื่องที่คุยอวดชาวบ้านได้ไม่รู้จักจบ จึงเกิดความรังเกียจอาชีพบางอาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้ชายเดินทางไปไกล ๆ ดังมีคำพังเพยว่า “รถไฟ เรือเมล์ ลิเก ตำรวจ” ผู้ชายที่มีอาชีพเหล่านี้ พ่อแม่ผู้หญิงไม่ค่อยอยากยกลูกสาวให้ เพราะมักมีเมียหลายคน บางครั้งก็จะมีคำ

โบราณเช่น “ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร” นั่น คือ ข้าวเปลือกหวานไปที่ใดก็ขึ้นต้นอ่อนที่นั่น ผู้ชายไปที่ใดก็ไปเที่ยวมีลูกทิ้งไว้ให้เป็นภาระของเมียต้องเลี้ยงดู

ทีนี้เมื่อกล่าวถึงประเพณีการเที่ยวผู้หญิง ผู้ชายไทยมักนิยมเที่ยวช่องเพื่อประกาศศักดิ์ศรีของความเป็นผู้ชาย คนที่ไม่เที่ยวผู้หญิงกลายเป็นคนแปลกแยกจากสังคมหาเพื่อนฝูงยาก ผู้ชายที่ตอบแบบสอบถามเรื่องนี้กล่าวว่ายกเลิกนิสัยการเที่ยวผู้หญิงยาก เพราะหาง่ายและเป็นความสุขและความสนุกราคาถูกที่หาซื้อได้ง่าย หากทำให้ยากขึ้นแพงขึ้นก็อาจจะไม่ไปเที่ยว ผู้หญิงเองก็เคยยอมรับว่าเป็นธรรมดาที่ผู้ชายไปเที่ยวช่อง ภรรยาบางคนก็เบื่อหน่ายสามีก็สนับสนุนและยินยอมให้สามีไปรับบริการทางเพศจากโสเภณี การที่ผู้หญิงไทยจำนวนไม่น้อยที่ผลักดันให้สามีไปหาโสเภณีนี้เป็นเรื่องที่น่าทำการวิจัยศึกษาว่าผู้หญิงไทยเองมีความเข้าใจกับเรื่องเพศมากน้อยเพียงใด ดูเหมือนว่าผู้หญิงไทยส่วนมากยังยากอยู่ในกรอบความคิดของจารีตนิยม และมองเห็นเรื่องเพศเป็นหน้าที่และภาวะยินยอม หากได้มองว่าเรื่องเพศเป็นผลพวงของความรักในชีวิตคู่ไม่จริงหรือไม่ที่ผู้หญิงไทยส่วนมากไม่รู้จักรัก และไม่ชื่นชมกับความสัมพันธ์ทางเพศเชิงยินดีที่จะผลัดภาระนี้ไปให้โสเภณี จริงหรือไม่ที่ผู้ชายไทยก็ยังไม่เข้าใจเรื่องเพศ เห็นผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องรองรับความต้องการทางเพศของตนฝ่ายเดียว โดยไม่ได้พิจารณาว่าผู้หญิงก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมากเท่า ๆ กับตน เมื่อมีปัญหาด้วยกันทั้งสองฝ่ายเช่นนี้ ผู้หญิงที่มีทางเลือกคือ ภรรยา จึงมักผลัดภาระไปให้โสเภณี ซึ่งเป็นผู้หญิงในสังคมที่ไม่มีทางเลือก ประเด็นนี้ ต้องการงานวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

ขณะนี้เมื่อมีการแพร่ขยายเรื่องโรคเอดส์มากขึ้น จึงมีการเรียกร้องแสวงหาโสเภณีเด็กมากขึ้น ด้วยหวังว่าเด็ก ๆ ยังไม่ทันที่จะรับโรคนี้ ทำให้ช่วงอายุ

โสเภณีขยายลงสู่วัยเยาว์มากขึ้น เด็กหญิงอายุ 12-13 ปี ก็ต้องเข้าสู่การบริการทางเพศมากขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพียงคำนิยามทางสังคมบางประการที่รับผิดชอบต่อความเชื่อและแบบปฏิบัติของผู้ชายไทย และผู้หญิงไทยในการสนับสนุนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้มีโสเภณีมากขึ้น

ทางแก้

จากการศึกษาข้างต้น เราได้เห็นว่าโสเภณีนั้นเริ่มอย่างง่าย ๆ มาจากการถวายเป็นตัวต่อเทพเจ้าในวิหาร ต่อมาพัฒนามาจนถึงปัจจุบันกลายเป็นการค้าบริการทางเพศข้ามชาติ ทำลายคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง (และผู้ชาย) ลงโดยสิ้นเชิง การกดขี่เพศที่อ่อนแอกว่าได้คงอยู่มาตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 3,000 ปี การที่จะหันมาพิจารณาถึงหนทางแก้ไขโรคร้ายของมนุษย์นี้จึงมิใช่เรื่องง่าย แต่เราก็ไม่ควรละทิ้งความหวังเสียง่าย ๆ เพียงเพราะสภาพการณ์อันเลวร้ายนี้ ขอเสนอวิธีทางแก้ไขระยะยาวไว้ดังนี้

1. รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นระบบเกี่ยวกับโสเภณี จะต้องมีข้อมูลที่ทันสมัยและมีความละเอียดถี่ถ้วนในการจัดการกับปัญหา ปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ ปัญหาโสเภณีในอดีต คือนโยบายที่ไม่ชัดเจน ยากแก่การนำไปปฏิบัติ และการขาดกำลังคน
2. การแก้ไขปัญหาก็ต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง รัฐบาลควรให้การสนับสนุนผู้หญิงที่ต้องรับภาระภายในบ้านมากมาย รัฐบาลควรให้ความสนใจและช่วยเหลือผู้หญิงที่จำเป็นต้องเป็นโสเภณีเพราะสามีทิ้ง

3. การวางแผนพัฒนาชาติจะต้องมีภาพรวมที่ชัดเจน รัฐบาลควรให้ความสนใจต่อรายได้และการทำงานของพลเมือง พลเมืองจะต้องมีงานทำพอเพียงที่จะดำเนินชีวิตไปได้ในสังคม

4. การเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และพัฒนาชาติทางกายภาพมากเกินไป ทำให้เกิดการละเลยการพัฒนาจิตใจ มักนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่น ๆ ประชาชนจะพากันให้ความสนใจในความสะดวกสบายทางกาย การใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อยึดติดอยู่กับอำนาจและฐานะทางสังคม อันเป็นแนวโน้มที่จะผลักดันผู้หญิง ที่ไร้ทางเลือกในสังคมดังกล่าวไปสู่การเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น เพราะพวกเขาจะยึดติดกับความต้องการทางวัตถุ และเห็นชีวิตที่สะดวกสบาย ฟุ้งเฟ้อเป็นรูปแบบชีวิตในอุดมคติ

5. จำเป็นต้องมีกฎหมายที่รัดกุมเพื่อมิให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของการเอารัดเอาเปรียบทางเพศ

6. จำเป็นต้องแสวงหาความสมดุลทางสังคม โดยการให้โอกาสให้ประชาชนมีโอกาสเท่าเทียมกันในทางการศึกษา การแพทย์ และมาตรการความปลอดภัยของสังคม ฯลฯ

7. องค์กรทางศาสนา และผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องควรได้เข้ามาเรียนรู้ปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญร่วมกัน ค่านิยมทางสังคมในเชิงปฏิบัติอันเป็นผลต่อการกดขี่ผู้หญิง ค่านิยมทางสังคมที่รับผิดชอบในการผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณีได้ง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในวงการศาสนาควรจะได้นำมาพิจารณาและแก้ไข การวางเฉยจากองค์กรทางศาสนาเป็นความรับผิดชอบที่มีส่วนผลักดันให้ปัญหาของผู้หญิงทวีคูณขึ้นโดยอ้อม

8. วิธีการทั้งหลายที่จะมีส่วนในการยกฐานะผู้หญิงขึ้น ควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีส่วนมากขึ้นในทางศาสนา ในขณะที่วัดเป็นทางออกสำหรับผู้ชายที่ตกทุกข์ได้ยาก ทั้งทางกายและใจ ผู้หญิงไม่มีทางเลือกที่จะแสวงหาทางออก ดังกล่าว เพราะวัดส่วนใหญ่มีโครงสร้างการปกครองที่เอื้ออำนวยเฉพาะผู้ชาย ในประเด็นนี้ องค์การทางศาสนาควรจะได้พิจารณาด้วยใจเป็นธรรมมากขึ้น

เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2532 ผู้หญิงจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มเพื่อนหญิง นักเขียนและนักข่าวสตรี กลุ่มเอ็มพาวเวอร์ สมาคมสนับสนุนฐานะสตรี สถาบันพัฒนาสตรีวายเอ็มซีเอ ได้ร่วมกันออกแถลงการณ์เป็นจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาล พวกเขาไม่เห็นด้วยต่อนโยบายที่จะชูประเด็นเรื่องโสเภณี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ การกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์

จดหมายเปิดผนึก³⁵ นี้ เรียกร้องประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ :-

- ให้ยกเลิกกฎหมายปรามการค้าประเวณี ที่ถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร และมีบทลงโทษสำหรับผู้ดำเนินกิจการค้าประเวณีที่ลดหย่อนผ่อนปรนมากกว่า อันเป็นการเปิดหนทางให้กับผู้ใช้กฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิด
- ให้มีการจัดตั้งกรรมการที่มีอำนาจที่จะเข้าไปตรวจสอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางเพศ
- ให้ยกเลิกขบวนการที่ให้อำนาจกับทางตำรวจในการเก็บข้อมูลของโสเภณี การกระทำดังกล่าวเท่ากับถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร ประวัติของโสเภณีควรโอนไปสังกัดอยู่กับกรมแรงงาน
- ควรออกกฎหมายบังคับชัดเจนให้หญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานให้บริการทางเพศ

- ควรมิบบทลงโทษผู้ให้บริการทางเพศรวมทั้งเจ้าของธุรกิจบริการทางเพศ โดยเฉพาะในกรณีที่ฝ่ายหญิงอายุไม่ถึง 18 ปี
- จัดให้มีการฝึกอบรมเด็กหญิงในชนบท เพื่อป้องกันมิให้เด็กหญิงเหล่านั้นเข้าสู่อาชีพนี้ และฝึกวิชาชีพให้แก่โสเภณีกลับใจเพื่อเปิดโอกาสให้เธอมีทางเลือกในการทำงานมากขึ้น
- มีการรณรงค์ในวงกว้างเพื่อให้ชาวชนบทได้รู้ถึงบทลงโทษในกรณีที่ขายลูก
- ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโสเภณี รวมทั้งทางแก้ทั้งในแง่มุมมองของเศรษฐกิจและสังคม และมีการพิจารณาปัญหาเหล่านั้นจากแง่มุมทางกฎหมาย

III. พุทธศาสนากับอาชีพโสเภณี

คำสอนของพุทธศาสนานั้นเหมาะสมอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาของโสเภณี ดังที่ได้เห็นแล้วในส่วนแรกของรายงานฉบับนี้ ประวัติพุทธศาสนาเองได้มีตัวอย่างโสเภณีชั้นนำหลายคนในสมัยพุทธกาลเมื่อได้หันมาน้อมรับพุทธศาสนา แล้วเกิดความเข้าใจในคำสอนและยกเลิกอาชีพโสเภณีโดยสิ้นเชิง บางคนถึงกับออกบวชเป็นภิกษุณี และบรรลุอรหัตผลในที่สุด บางองค์กลายเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่คำสอนของพุทธศาสนา

การเป็นโสเภณีหรือเป็นภิกษุณี ความจริงก็อยู่บนเส้นชีวิตเดียวกันนั่นเอง เพียงแต่คนละช่วงจังหวะของชีวิตเท่านั้น เป็นโสเภณีที่จุดหนึ่งบนเส้นชีวิตนั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปมีการพัฒนาชีวิตไปสู่การละวางมากขึ้น และเป็นอิสระโดยสิ้นเชิงในที่สุด บุคคลนั้นก็ยังคงอยู่บนเส้นชีวิตเดิมเพียงแต่ต่างกรรมต่างวาระ ถ้าพิจารณาในแง่ของจิตวิญญาณเป็นขบวนการที่พัฒนาสูงขึ้น แต่ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่

ที่จะประสบได้ในกายมนุษย์ยาววาหนาคืบนี้เอง หากมีความพากเพียรในการปฏิบัติก็จะพบกับความหลุดพ้นเป็นที่สุด

ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ ชาวพุทธย่อมถือเอาพระไตรรัตน์ กล่าวคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกถึง พระไตรรัตน์ที่ว่ำนีจะเป็นสรณะให้แก่โสเภณีได้หรือไม่ ถ้าพระไตรรัตน์ไม่สามารถเป็นสรณะให้แก่โสเภณีได้ในชาตินี้ ก็ไม่น่าจะต้องยึดเอาพระไตรรัตน์เป็นที่พึ่งอีกต่อไป

1. พระพุทธ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นตัวอย่างอันดี ในชีวิตของพระองค์ และทำที่เชิงปฏิภาณที่พระองค์ทรงมีต่อโสเภณีทั้งหลาย พระองค์ได้ทรงพบปะโดยตรงกับโสเภณีเหล่านี้ ทั้งพระองค์และคณะสงฆ์สาวกต่างได้รับประโยชน์จากโสเภณี กล่าวคือ ทรงรับทานที่ถวายโดยนางโสเภณี หมอชีวกโกมารทิตจ ผู้เป็นแพทย์หลวงถวายการดูแลรักษาทั้งพระพุทธเจ้าและคณะสงฆ์ ก็เป็นบุตรของโสเภณีที่เกิดกับพระเจ้าพิมพิสาร ความรับผิดชอบที่พระพุทธพืงมีต่อโสเภณีก็คือ การที่พระองค์ทรงสอนให้นางได้พบกับความหลุดพ้นทางจิตใจ ซึ่งพระองค์ก็ได้ทรงทำหน้าที่ตอบสนองความรับผิดชอบนี้อย่างเต็มที่ ดังที่เราได้เห็นโสเภณีหลายคนที่ยันมาสู่ทางธรรมบวชเป็นภิกษุณีและบรรลุมรรคผลในที่สุด นอกจากนั้น บางครั้งพระพุทธองค์ก็ทรงใช้ความไม่เที่ยงของร่างกายของโสเภณี เป็นบทเรียนสอนพระสงฆ์ สาวก ให้ละวางจากความยึดติดผูกพันในความงามของร่างกาย พระภิกษุหนุ่มผู้มีความผูกพันอยู่กับโสเภณีก็ได้บรรลุธรรมในที่สุด

โสเภณีก็เป็นเช่นเดียวกับสรรพสัตว์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในสังสารวัฏฏ์นี้เช่นกัน เมื่อเข้ามาเฝ้าพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ก็โปรดนางให้หลุดพ้นจากความทุกข์แห่งสังสารวัฏฏ์ พระองค์จึงทรงเป็นพระอรหันต์

การที่พระสมณโคตมซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ได้เสด็จดับขันธไปแล้ว มิได้หมายความว่าพระองค์จะไม่ทรงช่วยเหลือเวไนยสัตว์อีกต่อไป พุทธศาสนาสอนให้แต่ละคนช่วยตนเอง เราจึงพึงเข้าใจในความเป็นพุทธ และพากเพียรเพื่อให้ถึงความหลุดพ้นอันพระพุทธองค์ได้ทรงเป็นตัวอย่างอันดี

2. พระธรรม

คำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถจะนำมาใช้สอนโสเภณีได้โดยตรง มีอยู่หลายประการ เราจึงควรหันมาพิจารณาคำสอนในพุทธศาสนาว่ามีเพียงแต่ยกฐานะของโสเภณี มิเพียงแต่ทำให้พวกเธอเลิกจากอาชีพนี้ แต่ยังช่วยให้เธอเข้าสู่ชีวิตทางธรรมเพื่อความหลุดพ้นในที่สุด

2.1 ความเสมอภาค

พระพุทธองค์ทรงรับพระแม่ฟ้านางมหาปชาบดีโคตมีเข้าบวชเป็นภิกษุณี ด้วยพื้นฐานความเข้าใจว่าผู้หญิงนั้นมีความทัดเทียมกับชายในการบรรลุธรรม นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ศาสนาของโลกที่ผู้นำทางศาสนาประกาศ ความทัดเทียมกันในความหลุดพ้นทางจิตวิญญาณของชายหญิง ผู้หญิงชาวพุทธ จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญข้อนี้ และนำไปสู่การปฏิบัติทางจิตของตน ความเสมอภาคทางจิต วิญญาณสำหรับมนุษย์ทุกผู้ทุกนามโดยไม่จำกัดเพศนี้เป็นจุดเด่นของพุทธศาสนา โสเภณีก็มีส่วนแห่งความเสมอภาคนี้ทัดเทียม

เทียมกันในการที่เข้าสู่ความหลุดพ้น และก็มีโสภณในครั้งพุทธกาลหลายนางที่ได้ พิณฺณสัจธรรมในข้อนี้

2.2 ความทุกข์

อริยสัจประการแรกที่พระพุทธองค์ทรงอธิบายคือ ทุกข์ เพราะมีชีวิตนี้จึงมีทุกข์ เพราะมีความเป็นอยู่เป็นทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นโสภณหรือไม่ มนุษย์ทุกรูปทุกนามมีแต่ทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อตระหนักในสภาพพื้นฐานของมนุษย์ร่วมกันเช่นนี้ เราจึงจะแสวงหาทางพ้นทุกข์ และเมื่อนั้นคำสอนของพุทธศาสนาจึงจะมีความหมาย

คำสอนของพุทธศาสนามีสำหรับทุกคน หากโสภณยอมรับและเข้าใจในสภาพความทุกข์ของชีวิต และปรารถนาที่จะพ้นจากทุกข์นั้น เธอก็สามารถ ดำเนินชีวิตตามหนทางที่พระพุทธองค์ได้แสดงไว้แล้วนั่นเอง

2.3 นิพพาน

นิพพาน เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในชีวิตทางศาสนาที่เปิดหนทางให้กับทุกคนเหมือน ๆ กัน ความบริสุทธิ์หรือมลทินทางกายไม่เป็นอุปสรรคขัดขวางการตรัสรู้ของแต่ละคน โสภณเองก็มีโอกาสทัดเทียมกับคนอื่นในการบรรลุ สัจธรรมอันสูงสุด การที่เธอเป็นโสภณอันเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจนั้น อาจเป็นพลังเชิงบวกที่จะผลักดันให้เธอบรรลุธรรมได้เร็วขึ้น ในสมัยพุทธกาลมีกรณีของโสภณที่หันเข้าสู่ชีวิตในทางธรรมโดยสิ้นเชิง เพราะได้ผ่านชีวิตที่เรงรมย์อยู่ใน กามสุข มาถึงที่สุด เห็นความเปื้อนหนายในความไม่เที่ยงและความเป็นอนิจจังของสิ่งทั้งปวง จึงสามารถแสวงหาความหมายของชีวิตในทางธรรมได้เร็วขึ้น และบางคนก็ได้บรรลุธรรมในที่สุด

2.4 ไตรลักษณ์

คำสอนเรื่องไตรลักษณ์หรือลักษณะทั้งสาม อันได้แก่ ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา ตามคำสอนนี้อธิบายว่าธรรมะทั้งปวงในโลกตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ หากโสภณเข้าใจในคำสอนนี้ ก็จะเข้าใจในธรรมชาติแห่งความเป็นอนิจจังคือ ความไม่เที่ยง สำหรับโสภณที่ยังหมกมุ่นยึดติดและลุ่มหลงในความงามของรูป และความสุข คำสอนนี้จะช่วยปลดปล่อยความยึดติดผูกพันดังกล่าวได้อย่างดี ความสุขและรูปทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นสิ่งที่ต้องอิงอาศัยสิ่งภายนอกอันล้วนหาสาระอันเที่ยงแท้ไม่ได้ การยึดติดผูกพันอยู่กับสิ่งดังกล่าวย่อมนำไปสู่ความทุกข์มากยิ่งขึ้น เมื่อตระหนักในธรรมชาติของความไม่เที่ยงแล้ว ก็ย่อมนำเข้าสู่การพัฒนาทางจิตได้อย่างมีผล ทั้งนี้เป็นการพัฒนาทั้งครอบครัวและสังคมโดยรวม

คำสอนเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ยกขึ้นมาแสดงให้เห็นว่า โสภณเอง ถ้าทำความเข้าใจในคำสอน ก็จะสามารถเห็นคุณค่าของคำสอนในพุทธศาสนา สามารถจะใช้เป็นหนทางนำไปสู่ชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น นอกจากคำสอนเหล่านี้ เราก็ควรจะได้พิจารณาถึงคำสอนหรือความเชื่อทางศาสนาบางประการที่มักจะทำให้ โสภณไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานะของตนเองได้

เป็นความเชื่อโดยทั่วไปว่า การที่ผู้หญิงเป็นโสภณนั้นเป็นเพราะอกุศลกรรมในอดีตซึ่งก็เป็นความจริง ตามข้อมูลที่ปรากฏในพระไตรปิฎก แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือปัจจุบัน กรรม อันเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับปัจเจกชน ผู้หญิงชาวพุทธส่วนมากมักถูกกำหนดกรอบความคิดให้เข้าใจว่า การที่เกิดเป็นหญิงนั้น เป็นเพราะอกุศลกรรมในอดีต และถ้าเป็นโสภณก็ยังคงต้องเป็นอกุศลกรรมที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น ข้อนี้เป็นความเข้าใจผิดและเป็นการตีความที่ผิดพลาดในคำสอนของพุทธศาสนาที่เป็นอิทธิพลในเชิงลบ กัดขีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณของผู้หญิง

เป็นเวลาหลายศตวรรษ ความเข้าใจผิดนี้เป็นสิ่งที่จะต้องแก้ไข มนุษย์เราทั้งหญิงและชายเกิดเพราะกรรมในอดีต ซึ่งมีทั้งกุศลและอกุศลขึ้นอยู่กับรายบุคคล ส่วนที่จะเกิดเป็นหญิงหรือชายนั้น ท่านอาจารย์โสภะ พระภิกษุนักวิชาการทางธิเบตซึ่งเคยมาเยือนประเทศไทยใน พ.ศ.2531 อธิบายว่าเป็นเพราะความยึดติดในจิตในวาระสุดท้ายก่อนที่จะไปสู่ภพใหม่ หากจิตยึดติดผูกพันอยู่กับเพศหญิงก็จะไปเกิดเป็นหญิง นอกจากนั้นพระโพธิสัตว์บางองค์ก็ตั้งปณิธานเจาะจงให้ได้ไปเกิดเป็นหญิงเพื่อบำเพ็ญบารมีทางเพศแม่ เช่น แม่กวนอิม ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์แห่งความเมตตากรุณาเป็นต้น

ในพระสูตรมหายานบางเล่ม มีการตั้งปณิธานขอไปเกิดเป็นเพศชายราวกับการเกิดเป็นเพศหญิง เป็นหินเพศหรือเพศที่ต่ำต้อย สำหรับเรื่องนี้องค์ทะไลลามะ พระประมุขแห่งธิเบตประทานคำอธิบายว่า³⁶ ในขณะที่เขียนพระสูตรขึ้นนั้น ในสังคมนั้น ผู้ชายมีความเป็นอยู่ทางสังคมดีกว่า จึงมีการตั้งปณิธานขอให้ไปเกิดเป็นชาย แต่ถ้าพระสูตรนั้นเขียนขึ้นในประเทศและในสังคมที่ผู้หญิงมีฐานะทางสังคมดีกว่า แนนอนใคร ๆ ก็จะต้องตั้งปณิธานขอไปเกิดเป็นหญิง ความพึงพอใจในเพศใดนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมในสมัยนั้น ภูมิภาคนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. พระสงฆ์

ที่จะเรียกว่าเป็นสงฆ์นั้นจะต้องประกอบด้วยพระภิกษุอย่างน้อย 4 รูป หรือภิกษุณีอย่างน้อย 4 รูป ในตะวันตก คำคำนี้จะหมายรวมชาวพุทธนิกายวาสขายหญิงด้วย สงฆ์จึงหมายถึงคณะชาวพุทธนั่นเอง แต่ในที่นี้จะใช้คำว่าสงฆ์ในความหมายแรก เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีภิกษุณีสงฆ์ สงฆ์จึงหมายถึงเฉพาะภิกษุสงฆ์เท่านั้น

ในการที่จะยึดพระสงฆ์เป็นสรณะนั้น ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจใน ธรรมชาติและลักษณะของสงฆ์ในประเทศไทย มี 2 ประเด็นที่ควรจะได้พิจารณา ในการศึกษาเรื่องนี้ประเด็นแรกคือคนที่จะบวชเป็นพระนั้นไม่มีข้อจำกัดใด ๆ เลย ยกเว้นความพิการทางกายอย่างมากหรือบ้าใบ้ ดูเหมือนว่าใครก็ได้สามารถจะ บวชเป็นพระได้ทั้งสิ้น โดยไม่จำกัดความรู้ความสามารถ ดังนั้นเราจึงไม่ ประหลาดใจว่าพระสงฆ์จำนวนมากมีความรู้เพียง ป.4 ซึ่งเป็นการศึกษาภาค บัณฑิตของรัฐ ตรงนี้เป็นข้อแตกต่างโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับศาสนาคริสต์ ซึ่งผู้ที่ จะบวชเป็นพระ (คาทอลิก) จะต้องศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดีแล้ว จึงบวชใน พุทธศาสนานั้น บวชเสียก่อนแล้วจึงเล่าเรียน แต่การศึกษาเล่าเรียนไม่ได้เป็นกฎ ข้อบังคับตายตัว ดังนั้นจึงมีพระสงฆ์จำนวนมากที่แม้บวชแล้วก็ได้มีความรู้ทั้ง ทางโลก และทางธรรม สิ่งทีเลวร้ายที่สุดที่เราอาจจินตนาการได้จากระบบนี้ก็คือ ชาวบ้านที่ไร้การศึกษาแต่ครองผ้าเหลือง

ภาพที่ให้ข้างต้นนั้น คงจะไม่มีผลอะไรนักหากไม่มีความคาดหวังจาก สังคม แต่ในความเป็นจริง สังคมไทยมีความคาดหวังอย่างสูงจากสงฆ์ ถือว่า พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้รักษา และถ่ายทอดคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ว่าพระภิกษุสงฆ์ทำสิ่งใดดีหรือชั่ว มรณวาสไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับเกรงว่าจะเป็น บาปเป็นอกุศลหากพูดถึงเรื่องที่พระทำผิด จนถึงกับมีคำพังเพยว่า “ชั่วช่างสี ดี ช่างสงฆ์” ทำให้เช่นนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่ง และไม่สอดคล้องกับสังคมชาวพุทธที่มี ตัวอย่างมาจากสมัยพุทธกาล ในสมัยนั้นสังคมพระสงฆ์และมรณวาสสนับสนุนซึ่ง กันและกัน ในขณะที่พระภิกษุสงฆ์ให้คำชี้แนะในเรื่องการปฏิบัติจิต มรณวาสก็ เป็นผู้สนับสนุนพระสงฆ์โดยการถวายวัตถุทาน นอกจากนั้นอุบาสกอุบาสิกาที่อยู่ ในฐานะที่คอยตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมของคณะสงฆ์ด้วย ดังมีปรากฏ เรื่องราวในพระวินัยปิฎกเป็นต้น

ในบริบททางสังคมสงฆ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เราจึงไม่ประหลาดใจที่พบว่ามີพระภิกษุที่สอนเน้นในความเป็นหินชาติของเพศหญิง และเน้นในอภุศลกรรมของหญิงที่เป็นโสเภณี ในขณะเดียวกันก็สอนว่า โสเภณีจะต้องทำบุญ โดยการบริจาคทานให้มากขึ้น เพื่อจะได้มั่นใจว่าจะได้มีชีวิตที่ดีขึ้นในชาติหน้า ดังนั้นเราจึงพบว่า วัดหลายวัดในทางเหนือระดับประเทศตกแต่งอย่างงดงามจากรายได้ของโสเภณีในหมู่บ้านนั้นที่ไปขายบริการต่างถิ่น

พระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในการปฏิบัติก็มีอยู่ แต่มักอยู่ตามหมู่บ้านที่ห่างไกล กลายเป็นว่าเฉพาะผู้มีโอกาสที่จะเสาะแสวงหาท่านเท่านั้นจึงจะได้รับคำสอนและการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติ บทบาทของพระสงฆ์ยังมีอิทธิพลต่อจิตใจของประชาชนในระดับภูมิภาค แต่ในเมืองหลวง เช่น กรุงเทพฯ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้านดูจะเรียบง่ายทุกที หากยังมีความสัมพันธ์อยู่ก็เป็นเพียงรูปแบบของพิธีกรรมเท่านั้น สำหรับการเสวนาในเชิงธรรมะนั้น ก็กล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเหลืออยู่เลย

คณะสงฆ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงปฏิวัติโครงสร้างทางการศึกษาพุทธศาสนา อย่างน้อยก็เพื่อที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่พระภิกษุสงฆ์ที่มุ่งหน้าเข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อว่าจะเป็นกำลังกองทัพนธรรมของคณะสงฆ์ที่จะให้บริการแก่ประชากรชาวพุทธในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วง 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมาจำนวนโสเภณีได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 20,000 คน เป็น 700,000 คน ในขณะที่จำนวนพระเถรทั่วประเทศยังคงเท่าเดิมคือประมาณ 200,000 - 300,000 อยู่

คณะสงฆ์เองรักษาทำที่แน่นอนรักษานิยมมาตลอด มิใช่เฉพาะกับเรื่องโสเภณี แต่แม้กับปัญหาสังคมอื่น ๆ ที่มีความวิกฤตมากกว่านี้ ทำที่ที่ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อปัญหาสังคมนี้ เนื่องจากความเข้าใจผิดว่าพระสงฆ์ไม่ควรจะยุ่งกับเรื่องทางโลก ทำที่ดังกล่าวจึงเป็นการยากที่จะคาดหวังให้คณะสงฆ์เข้ามาช่วยแก้ปัญหาสังคม

ในการแก้ปัญหาโสเภณีนั่น มีความจำเป็นอย่างมากที่จะจะได้มีการรื้อฟื้นภิกษุณี สงฆ์ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะภิกษุณีจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดผู้หญิง เข้าใจปัญหาของผู้หญิงได้ดีกว่า และสามารถเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้แก่ผู้หญิง ซึ่งเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของประเทศ

ชาวพุทธบางคนแยกความแตกต่างในการยึดถือพระสงฆ์เป็นสรณะ โดยระบุชัดเจนลงไปว่าเป็นอริยสงฆ์ คือสงฆ์ที่บรรลุนิพพานแล้ว ดังนั้นในการถือพระสงฆ์เป็นสรณะ ผู้ที่เป็นฆราวาสอุบาสกอุบาสิกาจะต้องเข้าใจในปัญหาของสงฆ์ และจำเป็นที่จะต้องเลือกรับเอาคำสอนมาปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องด้วย

ในโลกตะวันตกนั้น ปรากฏว่าภิกษุณีบางรูปก็ได้ทำงานที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคม ในกรณีหญิงถูกข่มขืนหรือหญิงที่ต้องทำแท้ง ภิกษุณีบางรูปมีการทำพิธีทางศาสนาเพื่อช่วยให้หญิงเหล่านั้นฟื้นฟูสภาพจิตใจได้เร็วขึ้น ซึ่งมีผลในเชิงจิตวิทยาอย่างมากแก่หญิงที่ต้องประสบกับความทุกข์ยากในชีวิต ภิกษุณีสังคายนาโคร ชาวอเมริกันผู้ถือปฏิบัติตามแบบธิเบต มีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อชำระให้บริสุทธิ์³⁸ ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน โดยการที่มีความสำคัญในความผิด ตั้งจิตถือสัจจะ การตั้งใจละวางความผิด และเข้าสู่วิธีการที่จะแก้ไขความผิดพลานั้น “จากการทำจิตผ่านขั้นตอนดังกล่าว พร้อมทั้งตั้งมั่นอยู่ใน

ความกรุณา ก็จะช่วยเยียวยาความทุกข์และความรู้สึกผิดให้น้อยลงหลังจากการทำแท้ง แต่การรักษาและการทำให้บริสุทธิ์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมาจากการเรียนรู้ที่จะเปิดรับและมีความรักความเมตตาในสรรพสัตว์ รู้จักยอมรับในสิทธิ์ที่เขาพึงมี ชีวิตอยู่ และรู้จักที่จะมีความสุข” คำสอนและการปฏิบัติตามแนวพุทธนั้น สามารถที่จะนำมาใช้ได้กับโสเภณีในกรณีที่เธอต้องการจะเลิกอาชีพและหันมาสู่ชีวิต มุ่งโน้มนำไปในทางธรรมมากขึ้น

หน้าที่แอบแฝงของวัดคือ การเป็นที่พักพิงของผู้ที่ยากไร้ แต่เนื่องจากในประเทศไทยมีแต่ภิกษุสงฆ์ จึงจัดเป็นที่พักเพียงให้แก่ผู้ชายเสียเป็นส่วนใหญ่ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักวิจารณ์สังคมคนสำคัญของประเทศไทย เห็นว่า การที่ไม่มีภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทยนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้จำนวนโสเภณีมากขึ้น การที่จะมีการบริการให้การอุปถัมภ์เลี้ยงดูหญิงที่ตกทุกข์ได้ยากจะเป็นการลดจำนวนผู้หญิงที่ต้องถูกผลักดันให้ไปอยู่ในช่อง การที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีโอกาสทางศาสนาจะเป็นการลดปัญหาทางสังคมลงได้

จากการศึกษาข้างต้น เราได้เห็นว่าปัญหาสังคมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร และทำให้เราได้เห็นว่าพุทธศาสนาจะเป็นกำลังสำคัญในการยกระดับและแก้ปัญหาโสเภณี โดยที่คณะสงฆ์และองค์กรของรัฐบาลมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาคือพื้นฐานในการยอมรับและทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างจริงจังและเที่ยงธรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเห็นธรรมชาติของปัญหาเพื่อวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่คณะสงฆ์จะต้องก้าวออกมาแสดงความรับผิดชอบอย่างจริงจังในการช่วยยกระดับผู้หญิงและยกระดับความเข้าใจในพุทธศาสนาของพระภิกษุสงฆ์อย่างแท้จริง

ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเกรงเกรงว่า ผู้หญิงจะเข้ามาบีบบทบาทหักเหียบกับชาย เพราะจริง ๆ แล้ว ผู้หญิงก็มีความหักเหียบกับผู้ชายอยู่แล้วในศักยภาพแห่งการบรรลุธรรม ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงให้ปรากฏเป็นหลักฐาน ปัญหาสังคมที่เรากำลังเผชิญหน้าอยู่มีความเร่งด่วนมากเกินกว่าที่เราจะมานั่งถกเถียงกันอยู่ในเรื่อง ความหักเหียบทางเพศ ใครก็ตามทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ถ้าจะเข้ามาบีบบทบาทช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ ก็ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามารับใช้ประเทศชาติอย่างเต็มที่ แต่ละคนควรจะได้ตระหนักในข้อจำกัดของตน และมองเห็นความสำคัญในการที่จะให้โอกาสแก่คนอื่นเข้ามาช่วยกันเพื่อว่าอนุชนรุ่นลูกหลานจะได้อยู่ในสังคมที่ดีกว่าที่เป็นอยู่

เชิงอรรถ

1. อ้างถึงโดยปัญญา ฤกษ์อุไร “สังคมสงเคราะห์สำหรับผู้หญิงบางประเภท” บทความทางวิชาการ พ.ศ.2504, หน้า 132
2. **Encyclopaedia Britannica** เล่ม 18, หน้า 596
3. ม.ล.ศุภ ชุมสาย, พ.ศ.2505, หน้า 28
4. ค.ศ.1975 อ้างโดยสมศรี, หน้า 21
5. ขุททกนิกาย
6. ดร.เดียน คำดี, "พุทธศาสนากับโสเภณี", สมมติ เล่ม 32, 34, พ.ศ.2531
7. มหาวรรค. วินัยปิฎก
8. ขุททกนิกาย
9. Dictionary of Pali Proper Names
10. กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1
11. พระราชบัญญัติป้องกันกามโรค พ.ศ. 2477 ประมวลกฎหมายประจำชาติ พ.ศ. 2477, หน้า 345
12. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2508
13. อ้างแล้ว หน้า 94
14. อ้างแล้ว หน้า 31
15. อ้างถึงโดยเฉลิมพล หน้า 12
16. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของหญิงไทยใน การขายบริการทางเพศในต่างประเทศ” พ.ศ.2531 สนับสนุนโดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
17. หน้า 64

18. สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ “มาตรการทางกฎหมายและอื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหาโสเภณีในประเทศไทย” สถาบันวิจัยแห่งชาติ, พ.ศ.2525, หน้า 58
19. ยูพา, หน้า 3
20. อ่างแล้ว หน้า 183
21. “ความคาดหวังในบริบททางสังคมที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว : กรณีศึกษา จากผู้หญิงที่บ้านสงเคราะห์เกร็ดตระการ, กรกฎาคม 2529 - มีนาคม 2530” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (ภาษาไทย) คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2532, หน้า 120
22. อรทัย, หน้า 64
23. หน้า 40
24. หน้า 43
25. หน้า 40
26. สุณีย์, หน้า 59
27. หน้า 40
28. หน้า 52
29. สัมมนาเรื่อง “บทบาทขององค์กรภาคีรัฐบาลและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขการบริการธุรกิจทางเพศ” ดิกสันดีไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กันยายน 18-19, 2533
30. The Nation, 27 กันยายน 2533
31. หน้า 11
32. หน้า 29
33. หน้า 17
34. หน้า 180

35. สนิทสุดา เอกชัย "Bonguets and Brickbats for Policy on Women," Bangkok Post, March 8, 1989.
36. พุทธคยา 7 กุมภาพันธ์ 2530
37. จากรายงานของ Morris Fox
38. N.I.B.W.A. เล่ม 17
39. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2531

เทศพาณิชย์ในยุค NIC

ดร.ภาวดี ทองอุไทย*

1. จุดประสงค์

บทความนี้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์ในอนาคตของธุรกิจบริการทางเทศ เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยก้าวล้ำไปจนถึงระดับที่จัดว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrializing Country) หรือเรียกย่อ ๆ ว่าเป็น NIC

ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ ผู้เขียนขอชี้แจงการวิเคราะห์ธุรกิจบริการทางเทศให้อยู่เฉพาะในแง่มุมที่เป็นกิจการค้าประเภทหนึ่ง ผู้ซื้อและผู้ขายมาตกลงกันเพื่อแสวงหาความพอใจหรือผลกำไรเป็นสิ่งที่ตอบแทน ทำนองเดียวกับการซื้อขายสินค้าและบริการอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจแบบค่อนข้างไปทางเสรีนิยมของประเทศไทยจะพยายามไม่ก้าวเกินไป พิจารณาถึงความเหมาะสมของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความผิดชอบชั่วดีในแง่ศีลธรรมและมนุษยธรรมแต่อย่างใด

ผู้เขียนใช้คำว่า “เทศพาณิชย์” ในชื่อของบทความนี้ เพราะรู้สึกว่าเป็นคำสั้น ๆ ที่สื่อความหมายของกิจกรรมโสเภณีในแง่ที่เป็นเช่นการซื้อขายบริการโดยปกติ ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายต่างดำเนินบทบาทของตนอย่างอิสระ มีอำนาจต่อรองกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายใดจะมีมากหรือน้อยก็ย่อมแปรเปลี่ยนไปได้เรื่อย ๆ

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตามสถานการณ์ของความต้องการซื้อ และความต้องการเสนอขายที่ดำรงอยู่ในตลาดขณะนั้น

ความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับประเด็นหลักของบทความ ซึ่งผู้เขียนในฐานะที่เป็นผู้มองโลกในแง่ดีขอตั้งความหวังไว้ว่า เมื่อเมืองไทยกลายเป็น NIC สถานภาพของหญิงโสเภณีจะเปลี่ยนไปในแนวที่เป็นการ “เลือก” ประกอบอาชีพด้วยความสมัครใจของพวกเขาอย่างแท้จริง หลังจากที่ได้มี “โอกาส” เปรียบเทียบผลตอบแทน สภาพการทำงานความเสี่ยงอันตราย ฯลฯ ระหว่างอาชีพให้บริการทางเพศกับอาชีพอื่น ๆ ที่พวกเขามีความรู้ความสามารถพอจะทำได้ โดยได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่สุดตามข้อมูลที่มีอยู่ตามสติปัญญาและค่านิยมส่วนตัวของเขาแล้ว

2. เมื่อผู้หญิงเป็นสินค้า

ตามกระบวนการซื้อขายแลกเปลี่ยนของธุรกิจบริการทางเพศนั้น นอกจากจะมีชายผู้เป็นลูกค้าและหญิงโสเภณีผู้ให้บริการแล้ว ยังมีบุคคลอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องอีกในแต่ละขั้นตอน เช่น เจ้าของสำนักโสเภณีซึ่งอาจจัดว่าเป็นผู้ประกอบการ เอเยนต์จัดหาหญิง แมงดาคุมช่อง คนเชียร์แขก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในบางกรณียังมีพ่อแม่ญาติพี่น้องของหญิงโสเภณีเข้าร่วมด้วย

บุคคลเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการทำให้ฝ่ายผู้ต้องการซื้อและฝ่ายเสนอขายมาติดต่อพบปะกันจนได้สำเร็จเสร็จกิจตามความตั้งใจ ในการซื้อขายบริการทางเพศแต่ละครั้งจำนวนเงินที่ขายนักเกี่ยว จ่ายจะถูกจัดสรรแบ่งปันกันไปในระหว่างบุคคลทั้งหลายที่มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตรายการนั้นนอก

มา เงินที่ตกถึงมือของหญิงโสเภณีเองจะเป็นสัดส่วนมากน้อยเท่าใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าเป็นโสเภณีประเภทใด

ถ้าเป็นโสเภณีอิสระ ตั้งคนเป็นผู้ประกอบการออกเร่หาลูกค้าเอง เช่น ไปตามคอฟฟี่ชอป หรือลอบบี้ของโรงแรมใหญ่ ๆ ตามศูนย์การค้า ดิสโกเธค คอร์ทเทนนิส และสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ค่าตัวที่แขกจ่ายมาให้ก็ย่อมตกถึงมือหญิงนั้นทั้งหมด

โสเภณีบางประเภทก็อาจมีงานประจำตามร้านอาหาร บาร์และไนท์คลับ โดยที่งานเหล่านั้นมีผลตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำจำนวนเล็กน้อย หรืออาจไม่มีเลย แต่จะได้เปอร์เซ็นต์จากการชักชวนให้แขกซื้อเครื่องดื่ม และค่าทิป ส่วนรายได้หลักจะมาจากการออกไปข้างนอกกับแขก

โสเภณีอิสระที่มีสิทธิไปไหนมาไหนได้ตามใจชอบ สามารถเลือกแขก กำหนดราคาค่าตัวได้เอง และได้รับเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วยนี้มีจำนวนไม่มาก โสเภณีส่วนใหญ่จะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้อื่นในการดำเนินธุรกิจนี้ให้ได้ สะดวกตลอดรอดฝั่ง

สาเหตุสำคัญ ก็เพราะอาชีพโสเภณีถูกจัดว่าเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผู้ประกอบอาชีพนี้ไม่สามารถที่จะเปิดร้านยกป้าย หรือลงประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อชักชวนลูกค้าด้วยตนเองได้ จำเป็นต้องใช้วิธีดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น ให้ช่วยรับภาระความเสี่ยงทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบการ จัดหาสถานที่และลูกค้า รวมทั้งดูแลความปลอดภัยคุ้มครองจากการถูกกลั่นแกล้งขูดรีดจากอันธพาล หรือเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย พวกนี้รวมถึงโสเภณีที่ทำงานในสถานอาบอบนวด ตามสำนักและสถานเริงรมย์รูปแบบต่าง ๆ

แม้แต่กลุ่มที่เรียกว่าเป็น “นางทางโทรศัพท์” นั้น ก็ไม่ใช่ว่าจะรับการติดต่อจากลูกค้าได้โดยตรง แต่จะต้องผ่านเอเยนต์ซึ่งแต่ละครั้งก็จะถูกหักเปอร์เซ็นต์ส่วนแบ่งไว้ ถ้าพบกับลูกค้าแล้วจะมีการตกลงติดต่อกันโดยตรงในครั้งต่อมาก็อาจมีรายได้มากขึ้น แต่เสี่ยงต่อการที่เอเยนต์จะสืบลู และอาจถูกแก๊งค์ด้วยการไม่ส่งแซกรายใหม่ให้ต่อไป

ส่วนโสเภณีประเภทที่มาจากครอบครัวยากจน ถูกพ่อแม่หรือญาติพี่น้องขายให้กับเอเยนต์หรือเจ้าของสำนัก แลกกับเงินก้อนเป็นค่าตัวล่วงหน้า โดยมีข้อกำหนดว่าจะต้องทำงานใช้เงินให้จนกว่าจะหมด จะไม่ได้รับเงินส่วนแบ่งจากการทำงานของตนเลยเป็นเวลาหลาย ๆ ปีก็มี บางครั้งก็อาจได้เป็นเพียงค่าขนมเล็ก ๆ น้อย ๆ

อีกประเภทหนึ่งได้แก่ เด็กสาวที่ถูกเอเยนต์ไปหลอกลวงกับพ่อแม่ในชนบทว่าจะพามาให้ทำงานในโรงงาน หรือไปรับตัวมาจากสำนักจัดหางาน แล้วนำไปขายให้กับช่องโสเภณี เด็กสาวเหล่านี้จะถูกควบคุมกักขังไม่ให้ออกไปไหนเลย และถูกบังคับให้ทำงานโดยไม่มีอะไรตอบแทนทั้งสิ้น ถ้าขัดขืนก็จะถูกลงโทษทุบตี อยู่ในสภาพยิ่งกว่าทาสหรือนักโทษต้องยอมรับการกระทำทุกอย่างของเจ้าสำนัก แมงดา และลูกค้า แม้กระทั่งการถูกขายทอดต่อไปอีกเรื่อย ๆ

ผู้หญิงเหล่านี้เท่ากับว่าหมดสิ้นแล้วซึ่งความเป็นมนุษย์ กลายเป็นเสมือนสิ่งไม่มีชีวิต เป็นเพียงสินค้าชิ้นหนึ่งที่จะถูกหยิบโยนเปลี่ยนมือกระทำทารุณกรรมได้ทุกอย่าง โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ใดใส่ใจแสร้งว่าสินค้าชิ้นนั้นจะมีความรู้สึกเจ็บปวดหรือจะบอบช้ำแตกสลายแต่อย่างใดเลย

3. NIC ให้ความหวังใหม่อะไรบ้าง

คำว่า NIC นั้นมีรากฐานอยู่บนประเด็นทางเศรษฐกิจดังเห็นได้จากชื่อเต็มคือ Newly Industrializing Country หรือภาษาไทยว่า ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ การถูกจัดให้เป็น NIC เป็นเครื่องชี้สถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศว่าพ้นจากสภาพความด้อยพัฒนาแล้วอย่างสิ้นเชิง จากเดิมที่กิจกรรมส่วนใหญ่ทางเศรษฐกิจผูกพันอยู่กับภาคเกษตรกรรม ก็ได้เปลี่ยนมาเกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ

ที่ถือกันว่าการก้าวถึงความเป็น NIC เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดี ก็คงจะเนื่องมาจากความเข้าใจว่าภาคเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ไม่แน่นอน ต้องขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ส่วนภาคอุตสาหกรรมนั้นสามารถควบคุมจัดสภาพการผลิตได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตลาด ได้ใช้เครื่องจักรกลที่มีประสิทธิภาพสูง คุณภาพแน่นอน ดังนั้นงานในภาคอุตสาหกรรม จึงมีความมั่นคงรายได้สูง และมีอนาคตดีกว่า

หลักเกณฑ์ที่มักใช้กันในการตัดสินว่าประเทศใดมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไปจนถึงระดับ NIC แล้วหรือยังนั้น อาจสรุปได้เป็นสามประเด็นใหญ่ คือ

หนึ่ง ในบรรดาผลผลิตทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในแต่ละปีนั้น ควรจะมีสินค้าอุตสาหกรรมอยู่อย่างน้อยร้อยละ 20

สอง สินค้าอุตสาหกรรมควรจะถูกส่งออกไปขายต่างประเทศเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าส่งออกทั้งหมด

สาม แรงงานส่วนใหญ่ควรจะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม จากการที่ประเทศนั้นแต่เดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมมาก่อน ก็ย่อมหมายความว่า จะต้องมีการโยกย้ายแรงงานจากเกษตรมาสู่อุตสาหกรรม หรือจากชนบทมาสู่เมืองในอัตราสูงทีเดียว

คนไทยเริ่มต้นตัวกับการจะได้เป็น NIC นับตั้งแต่ปี 2528 เมื่อเราส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกไปเป็นมูลค่ามากกว่าสินค้าเกษตรกรรมเป็นครั้งแรก และสินค้าอุตสาหกรรมก็ทวีความสำคัญขึ้นมาเรื่อย ๆ อย่างเกินความคาดหมาย ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในสามของปัจจัยสำคัญ (นอกเหนือจากการลงทุน และการท่องเที่ยว) ที่ช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจไทยเติบโต โดยเฉลี่ยถึงปีละมากกว่า 10% ต่อเนื่องกันมาสามปีแล้ว (2530-2533) และความเก่งกาจนี้ก็ได้รับการปรบมือชื่นชมจากทั่วโลก

ถึงแม้สินค้าอุตสาหกรรมจะมีมูลค่าราว 38% ของผลผลิตทั้งประเทศ เทียบกับ 15% สำหรับสินค้าเกษตรกรรมก็ตาม แต่แรงงานที่ยึดอุตสาหกรรมเป็นอาชีพหลักกลับมีอยู่เพียง 12% เท่านั้น ยังคงอยู่ในภาคเกษตรถึง 65%

การโยกย้ายแรงงานจากชนบทมาสู่เมือง ในขณะนี้มิใช่เป็นจำนวนไม่น้อยก็จริง แต่เป็นการย้ายชั่วคราวเสียส่วนใหญ่ เพราะแรงงานไทยยังมีความผูกพันกับอาชีพเกษตรและชีวิตชนบทอยู่มาก ตามความเคยชินที่สืบทอดกันมา แต่สมัยบรรพบุรุษ อย่งไรก็ดี มีสัญญาณที่เห็นได้ชัดเจนว่าในอนาคต การโยกย้ายคงจะมีจำนวนมากและเพิ่มเร็วขึ้นเรื่อย ๆ จากสาเหตุที่ราคาสินค้าเกษตรมีแต่แนวโน้มจะต่ำลง พื้นที่เพาะปลูกก็ไม่สามารถขยายได้อีกต่อไปแล้ว และยังถูกรุกฉากรจากชาวเมืองซึ่งกว้านซื้อพื้นที่เกษตรไปสร้างรีสอร์ท สนามกอล์ฟ หรือเก็บไว้เพื่อเก็งกำไร

ถ้าจะเทียบกับประเทศที่ครองตำแหน่ง NIC ในเอเชียขณะนี้ ที่รู้จักกันในนามของกลุ่ม “สี่เสือ” คือ เกาหลีใต้ ฮองกง ไต้หวัน และสิงคโปร์ แล้วไทยยังล้าหลังเขาในเชิงเศรษฐกิจอยู่มาก เช่น ถ้าเปรียบเทียบผลผลิตประชาชาติโดยเฉลี่ยต่อประชากรทั้งหมด (GNP per head) ตัวเลขของประเทศไทยในปี 2533 คือ U.S.\$1,400 ซึ่งเป็นเพียงหนึ่งในสามของเกาหลีใต้ และหนึ่งในเจ็ดของสิงคโปร์เท่านั้นเอง ซึ่งให้เห็นว่า เรายังต้องก้มหน้าก้มตาขยันกันต่อไปอีกพักใหญ่กว่าจะไปเชิดหน้าเป็น “เสือตัวที่ห้า” เข้ากลุ่มกับเขาได้ ซึ่งก็คงไม่นานเงินรอ

แต่ว่า การได้เป็น NIC นั้น จะให้ความหวังใหม่อะไรเกี่ยวกับธุรกิจบริการทางเพศนี้บ้าง เมือง NIC นั้นเขามีความสำเร็จทางเศรษฐกิจ ร่ำรวยกันจนผู้หญิงไม่ต้องเป็นโสเภณีกันแล้วใช่ไหม

นักท่องเที่ยวที่ไปถึงกรุงไทเปเป็นครั้งแรก มักจะรู้สึกแปลกใจว่า ผู้ชายไต้หวันนี้ช่างนิยมการตัดผมกันเสียจริง เห็นป้าย Barber Shop ทั่วไปทั้งเมืองเสากลม ๆ สลับลายแดง-ขาว ที่เป็นสัญลักษณ์ของร้านตัดผมนั้น บางร้านก็ติดไว้เสาดเดียว แต่ที่เป็นสองหรือสามเสาก็ยังมี คุณจะเป็นธุรกิจที่ทำกำไรได้ดี บางร้านใหญ่โตถึงสี่ห้าคูหา สูงสามสี่ชั้น ทำพิธีเปิดอย่างหรูหรา มีกระเช้าดอกไม้มาอวยพรเป็นร้อย ๆ

แต่เมื่อคุณไปสักพัก ก็จะเริ่มเข้าใจว่าผู้ชายไต้หวันเป็นคนซีร่าคาญไม่อยากจะผมยาวพอ ๆ กันกับที่ผู้ชายไทยเป็นคนซีเมื่อยนั่นเอง

ผู้ชายเกาหลีก็ดูจะสนใจการตัดผมไม่น้อยเหมือนกัน ในช่วงที่เกาหลีใต้เตรียมตัวเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก เมื่อปี 2531 นั้น รัฐบาลพยายามจะกำจัด

สิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการสร้างภาพพจน์ในทางลบให้แก่ประเทศ มาตรการหนึ่งได้แก่การสั่งปิดร้าน “ตัดผม” ไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งร้านขายหนังสือและวีดิโอลามกต่าง ๆ

เพียงแค่สองตัวอย่างข้างต้น ก็คงจะพอให้คำตอบได้แล้วว่า การเป็น NIC เป็นคนละเรื่องกับการเป็นเขตปลอดโสเภณี แม้แต่ประเทศที่ประสบ ความสำเร็จทางเศรษฐกิจยิ่งไปกว่า NIC ก็ยังคงมีธุรกิจบริการทางเพศกันอย่างโจ่งแจ้งเป็นล่ำเป็นสัน ในเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก เช่น ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา จะมีถนนบางสายที่ไม่แพ้พัฒนาพงศ์ของไทยเลย อาจจะเปิดเผยยิ่งกว่าเสียด้วยซ้ำไป

แต่สิ่งหนึ่งที่สังเกตได้ในประเทศเหล่านี้ก็คือ ธุรกิจบริการทางเพศนั้น แม้จะยังคงมีอยู่แต่ก็เป็นส่วนน้อย ๆ ของเศรษฐกิจ เป็นอาชีพประเภทหนึ่งที่เป็นทางเลือกของผู้หญิงบางกลุ่ม เนื่องจากอำนวยโอกาสให้ได้หาเงินมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่ต้องเหนื่อยยาก ได้ใช้ชีวิตตามใจชอบ

ประเทศไต้หวันเคยมีถิ่น Peitow ซึ่งเป็นแหล่งอาบน้ำร้อนและมีโสเภณีอยู่มากมายจนเป็นที่รู้จักดีในหมู่นักท่องเที่ยว ทุกวันนี้ Peitow กลายเป็นถิ่นที่เจียบเหงา โรงแรมที่พักต่าง ๆ ลดจำนวนลงเหลือไม่กี่แห่งย่าน Wanchai ของฮ่องกง เคยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก จากหนังสือและภาพยนตร์เรื่อง โลกของซูชีวอง ซึ่งนางเอกเป็นโสเภณีหากินอยู่ตามโรงแรมในย่านนั้น ปัจจุบันยังพอมีบาร์และไนท์คลับให้เห็นอยู่บ้างประปราย แต่ส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นสำนักงานร้านค้า กลายเป็นย่านธุรกิจการเงิน มีโรงแรมห้าดาวเปิดใหม่ มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและการแสดง

ผู้หญิงฮ่องกงประกอบอาชีพนี้มายาวนาน ที่มียู่ก็เป็นชั้นสูง ราคาแพง เน้นให้บริการนักธุรกิจและนักท่องเที่ยวตามโรงแรมใหญ่ๆ และจะมีผู้หญิงจากประเทศที่ด้อยพัฒนามากว่าเข้าไปแทนที่ ผู้หญิงสาวหน้าตาดีจากประเทศไทยมักถูกเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองชักใช้ไล่เรียงกล่าวหาว่าจะเข้าไปขายตัวอยู่บ่อยๆ จนแทบจะเกิดคดีฟ้องร้องหมิ่นประมาท ระหว่างประเทศกันมากี่หลาย รายแล้ว

4. ใครว่าจะไม่มีโสเภณีในยุค NIC

สภาพการณ์ในประเทศที่เป็น NIC อยู่ในปัจจุบันดังยกตัวอย่างไว้ในตอนที่ 3 คงพอชี้ให้เห็นได้ว่า โสเภณีไม่ใช่สิ่งที่จะหมดไปโดยอัตโนมัติเมื่อประเทศนั้นๆ ก้าวหน้าไปในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น ในอนาคตเมื่อไทยได้กลายเป็น NIC ขึ้นมา ธุรกิจบริการทางเพศจะมีสภาพเป็นอย่างไรบ้าง

สินค้าและบริการทุกประเภทที่มีอยู่ในท้องตลาดนั้น จะมีราคาและปริมาณการซื้อขายเป็นเท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับสองประเด็นหลัก คือ ความต้องการซื้อ และความต้องการเสนอขาย

ทางเศรษฐศาสตร์มีข้อสมมติพื้นฐานว่า มนุษย์เรานั้นมีความต้องการไม่สิ้นสุด อยากได้นั่นได้นี้อยู่ตลอดเวลา สินค้าและบริการแต่ละประเภทล้วนมีคุณสมบัติทำความพอใจให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งทำให้เขาอยากแสวงหามาอยู่เรื่อย ๆ หากแต่ถูกจำกัดโดยกำลังเงินในกระเป๋า โดยทั่วไปแล้วถ้าราคาสินค้าลดลง เขาก็จะสามารถซื้อได้มากขึ้น หรือเมื่อเขามีรายได้มากขึ้น ก็จะสามารถซื้อสินค้าได้มากขึ้นเช่นกัน

สำหรับธุรกิจบริการทางเพศ ความต้องการซื้อบริการจะมากขึ้นเพียงใดอาจสรุปได้ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญต่อไปนี้

1. อัตราค่าบริการ ความต้องการซื้อจะแปรไปในทางตรงกันข้ามกับอัตราค่าบริการ คือ ถ้าอัตราลดลงจะมีลูกค้ามาใช้บริการมากขึ้น

2. รายได้ของชายนักเที่ยว ถึงแม้ว่าอัตราค่าตัวของหญิงโสเภณีจะอยู่ในระดับเดิม แต่ถ้ารายได้ของนักเที่ยวเพิ่มขึ้น เขาก็อาจจะซื้อบริการเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากโสเภณีมีหลายเกรด ที่ว่าซื้อเพิ่มขึ้นนั้น ไม่จำเป็นต้องหมายความว่าชายนั้นจะไปเที่ยวบ่อยครั้งขึ้น แต่อาจหมายถึงไปเที่ยวจำนวนครั้งเท่าเดิม แต่เปลี่ยนเป็นการไปสรรหาโสเภณีที่เป็นระดับดาราหรือนางงาม มีคุณภาพดี และราคาแพงขึ้น

3. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น อายุของนักเที่ยว คนนั้น สถานภาพสมรส ความกลัวติดโรค ตลอดจนทัศนคติของครอบครัว และของสังคมที่มีต่อการที่ผู้ชายจะไปเที่ยวโสเภณี

เมื่อไทยเป็น NIC คนในประเทศโดยเฉลี่ยจะมีรายได้มากขึ้น และโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นนักการค้า นักอุตสาหกรรม จะเป็นกลุ่มที่ร่ำรวยอย่างมากชายคนเหล่านี้จะมีความต้องการซื้อบริการทางเพศในระดับสูงขึ้น ซึ่งขณะนี้ก็พอเห็นได้ทั่วไปว่าได้มีบริการในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น เป็น Cocktail lounge หรือ Private Club ตลอดจน Escort Service ซึ่งผู้ให้บริการเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาก่อนข้างดี การแต่งกายและบุคลิกภาพโดยทั่วไปก็ดีกว่าโสเภณีตามบาร์หรือโรงน้ำชาอย่างเทียบกันไม่ได้

ทัศนคติของสังคมไทยนั้น ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงเห็นว่าการเที่ยวผู้หญิงเป็น “ธรรมชาติของผู้ชาย” เป็นเรื่องปกติ ใครไม่ชอบไปจะถูกเพื่อนฝูงเย้าหยอเยาะเย้ยเสียด้วยซ้ำ การรับน้องใหม่ชายในบางมหาวิทยาลัยจะจบลงด้วยการที่รุ่นพี่พาน้องไป “ขึ้นครู” กับโสเภณีที่รุ่นพี่ภาคภูมิใจว่าได้เลือกสรรมาแล้วเป็นพิเศษ แม้แต่พ่อแม่บางคนก็สนับสนุนให้ลูกชายที่เริ่มเป็นหนุ่มใช้วิธีนี้เช่นกัน

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้หญิงไทยจำนวนมากยอมรับการที่สามีจะไปเที่ยวอาบอบ นวดว่า เป็นเรื่องธรรมดาเพื่อการพักผ่อนเปลี่ยนบรรยากาศหรือสนุกสนานเฮฮาไปกับเพื่อนฝูงนานๆ ครั้ง โดยมักจะให้เหตุผลกับตัวเองหรือกับผู้ใกล้ชิดว่า “ก็ยิ่งดีกว่าไปมีเมียหน่อย”

สิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งการไปเที่ยวโสเภณีของผู้ชายไทยได้บ้างก็อาจจะมีความกลัวโรคเอดส์ แต่ดูจะเป็นสิ่งที่มีผลต่อกลุ่มที่มีการศึกษามีรายได้สูงเท่านั้น เพราะความรู้เกี่ยวกับความร้ายแรงของโรคนี้ยังไม่แพร่หลาย และชาวสยามลงไปในจิตสำนึกของชายนักเที่ยวชาวไทยเท่าไรนัก

ส่วนในอีกด้านหนึ่งของธุรกิจบริการทางเพศ คือความต้องการเสนอขายนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ อาทิ

1. อัตราค่าบริการ ปริมาณของบริการทางเพศที่จะถูกนำออกเสนอขายจะแปรไปในทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนที่ผู้ชายจะได้รับ คือถ้าอัตราสูงขึ้น ก็จะมีผู้อยากมาเสนอบริการมากขึ้น

2. อัตราผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพอื่น ๆ กิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกอย่างมี “ค่าเสียโอกาส” ซึ่งหมายถึงว่าในแต่ละวันเรามีเวลาจำกัดอยู่เพียง 24 ชั่วโมง เมื่อเราใช้เวลาไปทำกิจกรรม ก. เราก็หมดโอกาสจะเอาเวลานั้นไปทำกิจกรรม ข.

ถ้าเรามีสมมติฐานว่า คนทั่วไปต่างพยายามแสวงหาความสุขความพอใจในชีวิตให้มากที่สุดที่จะทำได้ เขาก็ย่อมต้องเปรียบเทียบว่า ในระหว่างกิจกรรมสองอย่างนั้น สิ่งใดจะให้ความพอใจมากกว่า แล้วจึงเลือกทำสิ่งนั้น

ในเรื่องของการประกอบอาชีพ ความพอใจที่ได้รับขึ้นอยู่กับผลตอบแทน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินที่จะได้จากอาชีพแต่ละประเภท สตรียากจนจากชนบทที่กำลังคิดจะเป็นโสเภณีย่อมจะเปรียบเทียบผลตอบแทนของอาชีพนี้กับผลตอบแทนจากอาชีพอื่น ๆ ที่ตนมีความรู้ความสามารถเหมาะสมพอจะทำได้ เช่น คนใช้ คนงานก่อสร้าง งานในโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป งานเสริฟอาหาร ฯลฯ

ถ้ารายได้จากอาชีพอื่น ๆ สูงขึ้น ปริมาณหญิงที่จะเสนอตัวเข้ามาในธุรกิจบริการทางเพศก็จะลดลง เพราะจะเลือกหันไปทำอาชีพอื่นนั้นมากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ความยากลำบากในการทำงาน ความเสี่ยงต่อการติดโรคร้ายแรง ความเสี่ยงต่อการถูกตำรวจจับ ความมั่นคงของงาน และทัศนคติของครอบครัวและสังคมที่มีต่ออาชีพนี้

ตามสภาพปัจจุบัน สาเหตุสำคัญที่หญิงซึ่งมีการศึกษาต่ำ ไร้ฝีมือ ดังเช่นหญิงสาวจากหมู่บ้านในชนบทภาคเหนือและภาคอีสานที่อพยพเข้ามาในกรุง-

เทพมหานครเลือกประกอบอาชีพบริการทางเพศ ก็เพราะค่าเสียโอกาสของเขา หรือผลตอบแทนที่เขาจะได้รับจากการประกอบอาชีพอื่น เช่น เสรีพออาหาร หรือเป็นคนใช้นั้นต่ำกว่ารายได้จากการเป็นโสเภณีหลายเท่า

ความแตกต่างขนาดที่เป็นอยู่นี้ มีน้ำหนักมากพอที่จะลบล้างผลเสีย จากความเสี่ยงต่อการติดโรค ความไม่มั่นคงของงาน และการถูกเหยียดหยาม ของสังคมได้

ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จะได้ช่วยเสริมสร้าง โอกาสในการศึกษาฝึกอบรมอาชีพให้กับสตรีชนบทมากขึ้น พร้อม ๆ กับสร้าง งานในสาขาอุตสาหกรรมที่มีผลตอบแทนสูงพอสมควรให้กับสตรีเหล่านั้น แม้จะ ไม่สูงขนาดที่เขาจะได้รับจากการเป็นโสเภณีอิสระก็ตาม แต่งานเหล่านั้นก็น่าจะ มีส่วนจูงใจสตรีบางคนบางส่วนให้หันเหไปจากอาชีพโสเภณีได้ เพราะมีความ มั่นคงมากกว่า และเป็นที่ยอมรับของสังคมมากกว่าด้วย

แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในยุคกำลังจะเป็น NIC นี้ก็คือ สตรีบาง คนที่มีการศึกษาดี มีงานทำที่มั่นคงแล้ว แต่กลับมีทัศนคติที่หลงใหลได้ปลื้มกับ ความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ มีรสนิยมสูงเกินกว่ารายได้ที่ตนมีอยู่ประจำ และได้เลือกที่จะ หา "ล้าไฟพิเศษ" จากการขายบริการทางเพศในรูปของการเป็นเพื่อนเที่ยว ให้กับชาวต่างชาติหรือคนไทยที่พร้อมจะจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนครั้งละหลาย พันบาท

นอกจากนี้สถานเริงรมย์ใหม่ ๆ เพื่อสนองความต้องการของเหล่า เศรษฐีใหม่ที่ร่ำรวยขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยก็เกิด ขึ้นอีกมากมาย ผู้ประกอบการจะเน้นคัดเลือกผู้หญิงที่มีการศึกษา และบุคลิกดี

โดยเต็มใจจ่ายค่าตอบแทนอย่างงาม ค่าทิปและค่าตัวจากการออกไปข้างนอกกับลูกค้าแต่ละคืนก็เป็นจำนวนมากกว่าที่หญิงสาวจบปริญญาตรีจะได้รับทั้งเดือน

หญิงสาวเหล่านี้เลือกที่จะมาประกอบอาชีพบริการทางเพศเพราะความทะเยอทะยาน อยากได้วัตถุสิ่งของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ซึ่งมีให้เห็นยั่วยวนจิตใจอยู่ตามศูนย์การค้าทั่วไป อยากเป็นเซ็กซี่ชั้นสูงที่มีภาพและข่าวปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างหรูหรา

ในระยะแรก หญิงเหล่านี้อาจจะเพียงแต่ออกไปเกี่ยวกับผู้ชายฐานะดี ซึ่งใจกว้างพอที่จะซื้อหาข้าวของให้เพื่อแลกกับความสนทนทางเพศ แต่นานเข้าก็เกิดความเคยชินกับการได้ของมาใช้โดยไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมากนักและเพิ่มความต้องการของใหม่ ๆ ต่อไปอีก จนในที่สุดก็ถึงขั้นที่ต้องเปลี่ยนผู้เป็นสปอนเซอร์บ่อย ๆ และคิดค่าตัวเป็นเงินสดแทนที่จะเป็นสิ่งของ พฤติกรรมดังกล่าวก็ไม่ได้แตกต่างไปจากการเป็นโสเภณีเลย หากแต่หญิงเหล่านี้ยังมีอาชีพที่สุจริตออกหน้าออกตาเป็นหลักอยู่ จะไปเรียกเขาว่าเป็นโสเภณีก็น่าจะไม่ถูกต้องนัก จัดเป็นว่าพวกเขาใช้เพศสัมพันธ์ไปในเชิงการค้าก็แล้วกัน

5. บทลงท้าย

เพศพาณิชย์ : อีกทางเลือกหนึ่งของหญิงไทยสมัย NIC

เหตุใดจึงมีโสเภณีอยู่มากมายหลายรูปแบบในสังคมไทย

คำตอบที่มักได้ยินกันอยู่เสมอ ก็คือ โสเภณีสืบสาเหตุมาจาก “ปัญหาทางเศรษฐกิจ” ซึ่งคำนี้เมื่อก่อนก็เป็นทีที่เข้าใจกันว่าหมายถึงผู้หญิงเหล่านั้นจำเป็นต้องทำเพราะ “ความยากจน” บีบบังคับ และไม่มีทางเลือกอื่นใดจะดีกว่า

แต่การเปลี่ยนแปลงที่กำลังปรากฏรูปร่างชัดเจนยิ่งขึ้นทุกวันนี้ ก็คือ มีผู้หญิงอีกกลุ่มหนึ่งเลือกที่จะประกอบอาชีพโสเภณีเพราะถูก “ความอยากรวย” บีบคั้นจิตใจให้ต้องแสวงหาอาชีพ ซึ่งจะเนรมิตรทรัพย์สินเงินทองให้ได้โดยรวดเร็ว

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังย่างก้าวไปสู่ความเป็น NIC ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจทำให้คนไทยจำนวนหนึ่งกลายเป็นนักวัตถุนิยม เกียรติยศความมีหน้ามีตาในสังคมถูกกำหนดกันตรงที่ว่า ผู้ใดจะสามารถไขว่คว้าหาสินทรัพย์มาแสดงอวดชาวบ้านได้มากกว่ากัน แทบไม่มีใครอยากเสียเวลามาใส่ใจคำนึงถึงอีกต่อไปแล้วว่าสิ่งของนอกกายเหล่านั้นผู้เป็นเจ้าของเสาะหามาด้วยวิถีทางที่ชอบธรรมหรือไม่เพียงใด

เมื่อยุค NIC มาถึงไทยในวันหนึ่งข้างหน้า เราสัมผัสหวังได้บ้างไหมว่าเมืองไทยจะไร้โสเภณี

ลองคิดดูอย่างนี้ก็แล้วกัน ...

ทุกวันนี้...เยาวชนไทยอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ พบแต่เรื่องของนักการเมืองที่รั่วรัฉจะและอุดมการณ์ มุ่งแต่จะคว้าอำนาจเพื่อมาอำนวยความมั่งคั่งมหาศาลให้ตนเองและพวกพ้อง ไม่แยแสที่จะทำหน้าที่แก้ไขความเดือดร้อนยากจนให้กับประชาชน หรือพบเรื่องความร่วมมืออย่างออกนอกหน้าระหว่างข้าราชการและนักการเมือง ให้ความสนับสนุนผลักดันธุรกิจหมิ่นแสบฉ้อฉล แก่งแย่ง เสนอให้เอกชนบางกลุ่มได้รับสัมปทานผูกขาดในกิจการต่าง ๆ นานา โดยมุ่งหวังสินน้ำใจตอบแทนเป็นส่วนตัว ละเลยผลกระทบความเสียหายต่อส่วนรวม

ทุกวันนี้ ... นักธุรกิจทั้งหลายเลือกที่จะป่าวประกาศความสำเร็จของตน ด้วยการไต่รถยนต์ราคานับสิบล้าน ขับขี่เปิดแตรกันอยู่ในท้องถนนที่คนส่วนใหญ่ยังต้องกระเสือกกระสนโหนห้อยเสี่ยงต่อความตายอยู่บนรถประจำทางที่อัดแน่น

ทุกวันนี้ ... สาวรุ่นที่กำลังศึกษาวิชาการเพื่อจะจบออกมารับผลตอบแทนเดือนละสามสี่พันบาท เดินเข้าไปในศูนย์การค้าและได้รับรู้ว่า ในเมืองไทยนี้มีรองเท้าคู่ละห้าหมื่นบาทวางขาย สามารถหยิบเสื้อชุดละเจ็ดแปดหมื่นมาลองสวมใส่ ได้มีโอกาสตื่นตากับสายสร้อยเพชรเส้นละยี่สิบล้าน

สภาพการณ์ข้างต้นมีแนวโน้มจะขยายวงกว้างไกลออกไปทุกขณะ รวกับจะแข่งกับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ แข่งกับหีบห่อสินค้าส่งออก กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่วนเวียนพาเงินเข้ามาโปรยปราย และแข่งกับการลงทุนที่ได้ช่วยสร้างงานสร้างเงินให้กับคนไทย

ก็ในเมื่อสังคมไทยมีสภาพดังที่ยกตัวอย่างมานั้น จะยังมีใครกล้าหวังได้หรือว่าเมื่อประเทศไทยถึงวันเป็น NIC กับเขาขึ้นมาบ้างแล้ว อาชีพโสเภณีจะถูกเลิกทิ้งไว้ในอดีตพร้อมกับความยากจนความด้อยพัฒนาหลังของประเทศ

ถ้าหากว่าจะหวัง ก็คงเป็นเพียงแค่ว่า เมื่อถึงวันนั้นที่ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าเจริญถึงขีดหนึ่งแล้วในด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กิจกรรมบริการทางเพศคงจะกลายเป็นเสมือนการซื้อขายสินค้าและบริการอื่น ๆ ตามปกติ ทั้งผู้ซื้อและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขายมีอิสระเสรีในการเลือกดำเนินธุรกิจนี้ ทั้งสองฝ่ายต่างมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคา คุณภาพ ความเสี่ยง และอนาคตของธุรกิจ ต่างฝ่ายมีอำนาจต่อรองในการซื้อขายได้พอ ๆ กัน

ที่สำคัญที่สุด สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุค NIC คงจะช่วยเปิดประตูให้ผู้หญิงไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาฝึกอบรม สามารถเลือกประกอบอาชีพอื่นได้อีกมากมายหลายประเภท และมีโอกาสได้ใคร่ครวญอย่างถ่องแท้แน่ใจแล้วว่า อาชีพอื่น ๆ จะสามารถทำความพอใจและผลกำไรให้กับพวกเขาได้มากเท่าอาชีพบริการทางเพศหรือไม่

และขอให้คนไทยทุกคนช่วยกันหวังด้วยเถิดว่า สภาพการณ์ที่เด็กหญิงอายุสิบกว่าขวบต้องถูกพ่อแม่ขายให้ไปทำงานในช่องโสเภณี แทนที่จะได้นั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องเรียน หรือได้วิ่งเล่นอยู่กับเพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียวกันตามท้องไร่ท้องนา จะได้รอดตายสลายสิ้นไปจากประเทศเราเสียที พร้อม ๆ กับความยากจนหิวโหยของชาวชนบท ที่มีส่วนทำให้การขายลูกสาวต้องกลายเป็นทางเลือกทางเดียวของพ่อแม่บางคน ซึ่งก็คงมีหัวใจที่รู้จักจะรักและผูกพันห่วงใยเลือกในไส้ของตนไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ทั้งหลายเขาเช่นกัน

ถ้าเรายังมีสิทธิจะตั้งความหวังได้เช่นนั้น การเป็น NIC ของประเทศไทยก็อาจเป็นสิ่งที่สมค่าแก่การรอคอย และควรช่วยกันเร่งด่วนให้วันนั้นมาถึงเสียเร็ว ๆ

แม้ว่าเมืองไทยในยุค NIC คงจะยังไม่มีวิวัฒนาการจะเป็นเขตปลอดโสเภณีกี่ตามแต่ถ้าอาชีพขายบริการทางเพศในยุค NIC จะมีสภาพแจ่มแจ้งเช่นกิจการพาณิชย์ประเภทอื่น ๆ และผู้หญิงบางคนตัดสินใจ “เลือก” อาชีพนี้เป็นหลักในการหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ทั้ง ๆ ที่สภาพเศรษฐกิจเปิด “โอกาส” ให้เขาประกอบอาชีพอื่นที่มีผลตอบแทนพอสมควรได้ เราก็น่าจะพอใจถือเสียว่า การตัดสินใจเช่นนั้นเป็นสิทธิส่วนตัวโดยชอบธรรมของผู้หญิงเหล่านั้น... ไม่ใช่หรือ

NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ

มาลี พฤษพงษ์สวัสดิ์ *

1. ความนำ

เมื่อได้รับการทาบทามจากทางเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ให้มาเป็นผู้อภิปรายทางวิชาการในหัวข้อ “NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ” เมื่อปลายปี 2533 ดิฉันจำได้ว่าได้พยายามปฏิเสธด้วยเหตุผลต่าง ๆ คือ

(1) ดิฉันไม่ใช่นักเศรษฐศาสตร์ที่จะสามารถให้ความเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นหรือไม่เป็น “NIC” และไม่แน่ใจว่าความเป็น “NIC” จะทำให้ “ธุรกิจบริการทางเพศ” เฟื่องฟูหรือฟุบแฟบไปอย่างไร อีกทั้งไม่ใช่นักจิตวิทยาที่จะให้ความเห็นทางวิชาการได้ว่า เมื่อประเทศเป็น “NIC” แล้วจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบของความสัมพันธ์และพฤติกรรมทางเพศอย่างไร

(2) ระยะเวลาหลังดิฉันค่อนข้างจะห่างเหินกับปัญหาคือไม่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มาเป็นเวลานาน ประกอบกับความรู้สึกเบื่อหน่ายที่เห็นว่า ปัญหานี้ไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขอย่างจริงจัง แม้ว่าจะได้มีการจัดประชุมสัมมนากันหลายต่อหลายครั้ง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเห็นว่าเป็นโอกาสพิเศษคือวันครบรอบ 20 ปีของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบกับบันทึกของ ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ ซึ่งมีไปถึงวิทยากรทุกท่าน ชี้แจง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดอภิปราย ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการรณรงค์ต่อต้านปัญหาโสเภณี ซึ่งในทัศนะของผู้อำนวยการจะต้อง “ทำอย่างแข็งขัน และไม่ลดราวาศอก และอดทนต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ” ทำให้ดิฉันตกลงที่จะมาร่วมอภิปราย เพราะเห็นด้วยกับบทบาทของสถาบันฯ ที่จะมีส่วนในการแก้ไขปัญหาซึ่งนับเป็นปัญหาระดับชาตินี้

บทบาทของนักวิชาการและสถาบันการศึกษาต่อปัญหาสังคมในลักษณะนี้ สอดคล้องกับความคิดและความตั้งใจในการทำงานของดิฉันมาเป็นเวลานาน ในฐานะที่เป็นนักนิสิตาสาตร์ที่สนใจเรื่องสตรี ดิฉันคิดว่าธุรกิจบริการทางเพศซึ่งขยายตัวเติบโตใหญ่ทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นปัญหาที่ท้าทาย และเย้ยหยันต่อกฎหมาย ซึ่งควรจะเป็นข้อแก้ของบ้านเมือง และต่อความสามารถของผู้มีหน้าที่ในการปกครองบริหารประเทศ และเป็นปัญหาที่นักนิสิตาสาตร์และนักรัฐศาสตร์ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นดิฉันจึงขอแสดงความชื่นชม ต่อความกล้าหาญ และบทบาทของสถาบันต่อการรณรงค์ในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ และขอปวารณาตนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการะกิจต่อสังคมนี้

ดิฉันไม่ได้เขียนบทความประกอบการอภิปรายล่วงหน้าให้กับสถาบันฯ ขณะที่เขียน (ตุลาคม 2534) เหตุการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปมากเนื่องจากการยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 เหตุการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยโดยเฉพาะปัญหาการค้าประเวณีพอสสมควรซึ่งดิฉันจะได้กล่าวถึงต่อไป ในวันที่ 9 มกราคม ซึ่งเป็นวันอภิปรายนั้น ดิฉันได้กล่าวต่อที่ประชุมว่าการอภิปรายครั้งนี้ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของการเคลื่อนไหวต่อต้านธุรกิจบริการทางเพศ เพราะในวันเวลาเดียวกันกับช่วงการอภิปรายนี้เองคณะรัฐมนตรี

โดยนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ กำลังแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร และมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้ออภิปรายว่า

“รัฐบาล (จะ) ให้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีบทลงโทษผู้ล่วงละเมิด เด็ก เยาวชน และสตรีไปเพื่อการค้าประเวณีอย่างเหี้ยมขาด และให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ ร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเอาจริงเอาจังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.... รัฐบาลยึดมั่นว่าการควบคุมและป้องกันโรคเอดส์เป็นนโยบายระดับชาติที่เร่งด่วนและมีความสำคัญสูง โดยจะเร่งรัดให้หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนร่วมรับผิดชอบปฏิบัติการป้องกันโรคเอดส์อย่างจริงจังต่อเนื่องต่อไป”

เหตุการณ์สำคัญในช่วงนั้นคือ การแต่งตั้งพลตำรวจตรีเสรี เตมียเวช เป็นผู้กำกับการกองปราบปราม และนายตำรวจผู้นี้ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ “ส่วย” ที่เจ้าของสถานบริการค้าประเวณีต้องจัดส่งให้แก่ตำรวจ พร้อม ๆ กับการรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ เกี่ยวกับช่องโศกภัยในจังหวัดต่าง ๆ โดยละเอียด ลงเอยด้วยการวางระเบิดที่ทำงานของพลตำรวจตรีเสรี เตมียเวช และการยึดอำนาจของคณะรัฐ. ในที่สุด

ทางด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์นั้น ได้มีมติของที่ประชุมร่วมระหว่างรัฐมนตรีและปลัดกระทรวง ในการประชุมครั้งที่ 6/2533 ในวันที่ 31 ตุลาคม 2533 ซึ่งมีมติดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจการทางเพศดังนี้

1. รณรงค์สร้างค่านิยมในการไม่สำส่อนทางเพศ และการใช้ถุงยางอนามัยที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (มิได้หมายความว่า จะสนับสนุนการซื้อขายบริการทางเพศ หากแต่เป็นวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อป้องกันโรคเอดส์)

2. ให้หน่วยงานทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ยุติการใช้ธุรกิจบริการทางเพศเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และรณรงค์อย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนหญิงที่จะมาประกอบอาชีพค้าบริการทางเพศ เร่งรัดจัดให้มีการฝึกอาชีพและให้การสงเคราะห์แก่หญิงที่มีอาชีพค้าบริการทางเพศ อยู่แล้ว เพื่อให้หญิงเหล่านั้นได้มีการปรับเปลี่ยนอาชีพใหม่ ทั้งนี้ควรต้องกวาดล้างและให้มิโสเภณีเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

3. ให้หน่วยงานทุกหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอันจะส่งเสริมการดำเนินงาน ในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ให้ดียิ่งขึ้นอย่างจริงจัง อาทิ กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เป็นต้น นอกจากนี้ควรปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(ข้อ 1-3¹)

ต่อมาในวันที่ 4 เมษายน 2534 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีชั่วคราว ซึ่งมาจากการเลือกสรรของคณะ รสช. ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่า

“นโยบายสังคม.....

1. เร่งรัดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ลดลง โดยเฉพาะการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ผู้ค้าและใช้อาวุธสงคราม นายทุนตัดไม้ทำลายป่า และกลุ่มอิทธิพลที่แสวงประโยชน์จากเด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และ

¹ แผนหลักงานสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554) บทที่ 10 สตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ หน้า 24, คณะกรรมการส่งเสริมประสานงานสตรีแห่งชาติ, ต่อไปจะอ้างว่าแผนหลักฯ

ผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต รวมทั้งการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
อย่างจริงจัง

7.....เร่งรัดควบคุมป้องกันโรคติดต่อโดยเฉพาะโรคเอดส์ให้ได้ผล.....

คำแถลงนโยบายของรัฐบาลทั้งสองชุดและมติที่ประชุมที่กล่าวมาข้างต้น
แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงระดับความรุนแรงของปัญหา และแม้จะมีการยึด
อำนาจของรชช.แต่เป็นที่น่ายินดีที่นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน ยัง
เห็นประโยชน์ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.)
และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุดนี้ดำเนินงานต่อไป

กสส.นี้ก่อตั้งขึ้นในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีให้
ทำหน้าที่เป็นองค์กรถาวรระดับชาติสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และให้มีอำนาจ
หน้าที่ในการส่งเสริมและประสานงานด้านสตรีระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน
กสส. ชุดแรกมีนายกรัฐมนตรีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นประธาน และ
คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรอง
ประธาน ภายใต้คณะกรรมการดังกล่าวมีอนุกรรมการชุดหนึ่งชื่อ “อนุกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามธุรกิจบริการทางเพศ” (ปปพ) ในสมัยปัจจุบัน นาย
อานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ นายมิชัย ฤชุพันธุ์ รอง
นายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นประธานของ กสส. และนางสายสุรี จุติกุล รัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นรองประธาน นอกจากนี้คณะรัฐบาล
ชุดนี้ยังมีนายมิชัย วีระไวทยะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีอีกท่านหนึ่ง ที่ได้
ให้ความสนใจต่อการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์อย่างแข็งขันถึงขนาดเคยเสนอให้ปิด
สถานบริการและช่องชั่วคราว ขณะนี้รัฐบาลกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุง
แก้ไขพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และเนื่องจากการระบาด

อย่างรุนแรงของโรคเอดส์จึงทำให้มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาจากคนกลุ่มหนึ่งว่า ควรอนุญาตให้การค้าประเวณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายและควรจดทะเบียนผู้ค้าประเวณีเพื่อความสะดวกในการควบคุมโรค ฯลฯ

ข้อเสนอนี้มีใช้ของใหม่ เคยมีการเสนออย่างนี้เมื่อเกือบสิบปีที่แล้ว ซึ่งดิฉันได้มีโอกาสรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเชื่อว่าอาจเคยมีข้อเสนอในทำนองเดียวกันนี้มาก่อนหน้านั้นเสียอีก ดิฉันไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้และจะขยายความในตอนต่อไป

2.ต่อต้านโสเภณีหรือต่อต้านธุรกิจบริการเพศ ?

เมื่อกล่าวถึงปัญหาโสเภณีหรือการค้าประเวณีขึ้นมาเมื่อไร ความสนใจของคนส่วนใหญ่จะพุ่งเป้าไปสู่หญิงโสเภณีในฐานะ “ตัวปัญหา” ดังนั้นแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาจึงมุ่งไปที่ตัวหญิงเป็นด้านหลัก เป็นที่น่าสังเกตว่าความเข้าใจและความห่วงใยของคนไทยต่อปัญหานี้จำกัดอยู่ในเพียงวงแคบ ๆ เท่านั้น และในช่วงเวลาที่ผ่านมา คนส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะรัฐบาลก็ได้ยืนยันซึ่งขบกับปัญหานี้เท่าใดนัก จนกระทั่งเกิดการระบาดของโรคเอดส์จนเป็นที่ตื่นตระหนกโดยทั่วไปจึงเกิดความตื่นตัวที่จะแก้ปัญหายอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามวิธีการแก้ปัญหาก็นวนเวียนซ้ำซากอยู่กับแนวความคิดเดิม ๆ ที่มองว่าหญิงโสเภณีเป็นต้นเหตุของปัญหา เป็นแหล่งสะสมเพาะเชื้อที่จะต้องทำการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อควบคุมเชื้อโรค แต่ก็ไม่เคยมีข้อเสนอแนะให้จดทะเบียนผู้ชายที่ไปซื้อประเวณีเลย ความคิดดังกล่าวคุประหนึ่งว่าชายผู้เกี่ยวเหล่านี้บริสุทธิ์ผุดผ่องและจะไม่เป็นพาหะในการนำโรคเอดส์ไปสู่หญิงโสเภณี หรือถูกเมียที่บ้านทั้งสั่งการแก้ปัญหาด้วยวิธีการนี้นอกจากจะไม่เป็นธรรมต่อหญิงผู้ค้าประเวณีแล้วยังไม่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาก็แท้จริง

ดิฉันไม่เห็นด้วยกับวิธีคิดแบบนี้ ดิฉันเห็นว่าการศึกษาที่มีหญิงและเด็กหญิงเป็นจำนวนมากต้องค่าประเวณีเป็นปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะมีการระบาดของโรคเอดส์หรือไม่ก็ตาม

บันทึกของผู้อำนวยการสถาบันฯ แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าต้องการต่อต้านปัญหาโสเภณี อย่างไรก็ตามเราจะต้องเข้าใจว่าการค่าประเวณีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยที่สุด 3 ฝ่าย คือ

(1) ผู้ค่าประเวณี (2) ผู้ซื้อประเวณี (3) ผู้จัดหาหรือตัวกลางที่จัดให้มีการค่าประเวณี ซึ่งได้แก่เจ้าของสถานบริการหรือกิจการที่จัดการค่าประเวณีในรูปแบบต่าง ๆ รวมตลอดจนถึงกลไก ซึ่งเป็นองค์ประกอบของธุรกิจ เช่น แม่ค้า คนเชียร์แขก ฯลฯ ในบรรดา 3 ฝ่ายนี้ต้องยอมรับว่าฝ่ายที่ 3 เป็นผู้ที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของการซื้อขายประเวณีอยู่ไม่น้อยบุคคลเหล่านี้ใช้หรือไม่ที่เป็นกลไกสำคัญในการนำหญิงและเด็กมาขายบริการทางเพศอย่างเป็นทางการและขบวนการ ทำให้การค่าประเวณีกลายเป็นธุรกิจที่เป็นปีกแผ่น และสร้างความร่ำรวย อำนาจ และอิทธิพลให้แก่ตนเอง เป็นตัวการสำคัญที่สนับสนุนส่งเสริมความสำส่อนในทางเพศ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการระบาดของโรคเอดส์ และเมื่อพิจารณากันให้ถึงที่สุดแล้วก็ต้องตั้งคำถามว่าในความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสามฝ่าย ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากที่สุด หญิงและเด็กผู้ค่าประเวณีซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ด้านเศรษฐกิจ และการต้องตกเป็นเหยื่อของโรคร้าย ชายเที่ยว หรือสังคมโดยรวม

การแยกแยะอย่างชัดเจนระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง และระหว่างการค้าด้าน “โสเภณี” หรือต่อต้าน “ธุรกิจบริการทางเพศ” จึงเป็นเรื่องสำคัญ มิเช่นนั้น

แล้วจะทำให้ความตั้งใจดีและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องผิดเป้าหมายและเกิดความฟุ้งเฟ้อเกินไปหมด เราต้องตั้งคำถามกับตัวเราเองว่า เรากำลังจะต่อต้านใคร ต่อต้านตัวโสเภณีซึ่งเป็นผู้ขายบริการทางเพศ หรือต่อต้านระบบธุรกิจบริการทางเพศ ในทัศนะของดิฉันเห็นว่าสิ่งที่เราต้องร่วมกันต่อต้าน คือขบวนการที่นำหญิงและเด็กไปขายบริการทางเพศ และขบวนการที่กอบโกยกำไรงวดผลประโยชน์จากการขายบริการนั้น เราไม่ควรต่อต้านหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นผู้ถูกนำมาขายหรือขายตัวเอง เพราะฉะนั้นเป้าหมายของการต่อต้านจึงต้องมุ่งไปสู่ปัจจัยดังต่อไปนี้

1. พ่อ(แม่) เล่า แม่คงดา เจ้าของช่องและสถานบริการที่ส่งเสริมการขายบริการทางเพศ นายหน้าค้าผู้หญิง ไม่ว่าบุคคลเหล่านี้จะเป็นนักธุรกิจ นักเลง ข้าราชการ นักการเมือง หรือใครก็ตาม
2. นโยบาย กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์จากการขายบริการทางเพศ
3. ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เป็นสาเหตุและปัจจัยสนับสนุนการซื้อขายบริการทางเพศ

ถ้าเป้าหมายของเราไม่ชัดเจน ไม่มุ่งไปสู่ปัจจัยดังที่กล่าวมานี้ แต่มุ่งไปสู่ผู้ค้าประเวณีแล้ว จะทำให้เห็นว่าผู้ค้าประเวณีเป็นตัวปัญหา ทำให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังถูกเหยียดหยาม และเห็นว่ารัฐหรือผู้มีอำนาจจะดำเนินการอย่างไรต่อบุคคลเหล่านี้ เช่นต้องจดทะเบียนและถูกบังคับให้ตรวจสุขภาพ ถ้าไม่ตรวจมีโทษอาญา ฯลฯ ถ้าเราวิเคราะห์ปัญหาการค้าหญิงและเด็กอย่างถ่องแท้แล้วเราจะพบว่าคนเหล่านี้เป็นผู้ถูกกระทำ หรือตกเป็นเหยื่อของสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เลวร้าย การที่จะพุ่งเป้าของการต่อต้าน โจมตี บีบบังคับไปยังผู้ค้าประเวณีแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่พิจารณาปัจจัยแวดล้อมทั้งหมดเป็นสิ่งที่ไร้ความเป็นธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากหญิงและเด็กเหล่านี้เป็นผู้อ่อนแอและขาด

พลังในการต่อรองมากที่สุด การบังคับให้หญิงและเด็กหญิงผู้ค้าประเวณีให้ตรวจสุขภาพ ย่อมจะง่ายกว่าการบังคับให้ชายผู้เที่ยวตรวจสุขภาพอย่างแน่นนอน

จากบันทึกของผู้อำนวยความสะดวกสถาบันฯ สรุปได้ว่าสถาบันฯ ได้แยกแยะรูปธรรมของปัญหาไว้อย่างชัดเจน โดยสถาบันฯ ได้แยกผู้ค้าประเวณี และแนวทางการรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหาไว้ 3 กรณีคือ

“1) โสเภณีที่ถูกบังคับ ถูกข่มขืน ถูกล่อลวง ถูกขาย เมื่อเป็นแล้วก็เลยตามเลยไม่สามารถหนีหรือกลับออกมาได้ เราต้องรณรงค์ไปที่ผู้ดูแลบ้านเมือง ดำรวจตลอดจนผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ

2) โสเภณีที่ถูกบังคับทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ พ่อแม่จํายอมต้องขายลูกสาว ความจนบังคับ เราต้องรณรงค์ที่ความเป็นธรรมของสังคม การกระจายรายได้ สิทธสตรี การพัฒนาอาชีพเฉพาะกลุ่มผู้ยากจน

3) โสเภณีที่เลือกอาชีพนี้เพราะหลงผิด และต้องการความพึงพอใจ มาเป็นโสเภณีเพราะต้องการใช้เงินโดยไม่สามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียได้ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ สิทธิในการที่จะได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากรัฐถูกริดรอนไป สถาบันศาสนาของรัฐไม่สามารถเข้าถึงหรือไม่คือพอที่จะเข้าช่วยขัดเกลาเขาได้ รัฐบาลไม่สามารถให้ความรู้เขาได้เพียงพอ โดยเฉพาะอันตรายจากโรคเอดส์ปล่อยให้มีการมอมเมาในเรื่องอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความรู้น้อยอายุน้อย รัฐบาลไม่ชี้แนะ ดังที่ท่านได้ทราบตัวเลขคืออยู่แล้วว่าเขาเกือบทุกคนกำลังจะเป็นโรคเอดส์ตายในที่สุด”

3. ผู้ค้าประเวณีมิได้มีแต่ผู้หญิง

คำว่า “โสเภณี” มักจะทำให้คนฟังเข้าใจว่า หมายถึง “ผู้หญิงที่ขายตัว” แท้ที่จริงแล้วมีผู้ชายเป็นจำนวนไม่น้อยที่ขายบริการทางเพศ และยิ่งไปกว่านี้

เด็กไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง ก็เริ่มเข้ามาเป็นผู้ขายบริการทางเพศมากขึ้น ข้อมูลจากการสำรวจขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กเปิดเผยว่า มีเด็กเล็กอายุ 12-13 ปี รับจ้างสำเร็จความใคร่ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และได้ค่าจ้างครั้งละ 20-30 บาท สภาพดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่น่าวิตกห่วงใย และต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องว่า “โสเภณี” มิได้มีแต่ผู้หญิงเท่านั้น “โสเภณี” ไม่ใช่ผู้หญิงที่ไม่รักดี มีความต้องการทางกามารมณ์สูงผิดปกติจาก “ผู้หญิงดี” ตามความคิดและความเข้าใจที่เคยมีกันมาแต่เดิม แต่ “โสเภณี” ก็คือทุกคนไม่ว่าจะเป็นหญิง ชาย หรือ เด็กและเยาวชนที่ทำมาหากินด้วยการขายบริการทางเพศแก่บุคคลอื่น และตามความหมายของพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง การค้าประเวณีหมายถึงการค้าระหว่างผู้ซื้อ-ผู้ขาย ที่ต่างเพศกัน และผู้ซื้อ-ผู้ขายที่เป็นเพศเดียวกันด้วย ความรู้ที่เป็นภาพรวมเช่นนี้ จึงจะทำให้เราเข้าใจว่าการค้าประเวณีมิใช่เป็นปัญหาส่วนตัวของผู้หญิง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นปัญหาระดับประเทศและระดับโลก การซื้อขายประเวณีเป็นการเอารัดเอาเปรียบกันระหว่างผู้มีอำนาจซื้อและผู้ถูกซื้อ ทั้งในระดับภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศ และยิ่งการซื้อขายประเวณีสามารถเกิดขึ้นได้อย่างอิสระเสรี โจ่งแจ้งโดยไม่มีการบังคับควบคุมมากเท่าใด ก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพความไม่เป็นธรรม ความฟอนเฟะ และความเสื่อมทรามของจริยธรรมในสังคมมากเท่านั้น การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถเสพสนองความต้องการทางเพศของตนอย่างอิสระเสรีกับคนไทย ไม่ว่าจะเป็เพศหรือวัยใด ก็แสดงให้เห็นถึงอำนาจครอบงำทางเศรษฐกิจต่อคนไทยและความไร้ประสิทธิภาพของรัฐมากเท่านั้น การสำสอนทางเพศตามที่ได้กล่าวมานี้ย่อมเป็นสาเหตุของการระบาดของโรคเอดส์อย่างแน่นอน

4. มาตรการทางกฎหมายและบทวิเคราะห์

ดิฉันเห็นด้วยกับจุดยืนของสถาบันฯ ที่จะต่อต้านธุรกิจบริการทางเพศ การป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะต้องประกอบด้วยมาตรการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่ครบวงจร อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะจำกัดขอบเขตแต่เฉพาะมาตรการทางกฎหมายเท่านั้น โดยพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ การวิเคราะห์ปัญหา การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ วิวาทะเกี่ยวกับการจัดหรือไม่จัดทะเบียน

4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มักมีข้อเรียกร้องให้ใช้กฎหมายเป็นมาตรการในการป้องกันปราบปรามการนำหญิงและเด็กไปค้าประเวณีอยู่เสมอ และข้อเรียกร้องส่วนใหญ่จะวนเวียนอยู่กับการเสนอให้ออกกฎหมาย หรือเพิ่มโทษ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหญิงและเด็กไปแสวงหาประโยชน์ ความจริงกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอยู่อย่างเพียงพอแล้ว แต่กระจัดกระจายอยู่ในหลายฉบับ กฎหมายเหล่านี้สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่ 1 กฎหมายซึ่งห้ามการค้าสตรีและการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของสตรีและเด็กหญิงโดยตรง ประกอบด้วย

- 1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ.2471
- 2) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522, 2523
- 3) ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2530)
- 4) พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503

ประเภทที่ 2 กฎหมายที่ไม่เกี่ยวกับการห้ามการค้าหรือการแสวงหาประโยชน์จากสตรีและเด็กโดยตรง แต่ไม่ส่งเสริมการกระทำความผิดดังกล่าว ได้แก่

- 1) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509
- 2) ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2515 (แก้ไขเพิ่มเติม 2533)

ประเภทที่ 3 กฎหมายควบคุมความประพฤติที่ไม่สมควรของเด็กและนักเรียน ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบาทโดยตรงในการป้องกันการซื้อขายประเวณีในกลุ่มผู้เยาว์ ประกอบด้วย

- 1) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 และกฎกระทรวง
- 2) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 และกฎกระทรวง

4.2 บทวิเคราะห์

4.2.1 เมื่อศึกษากฎหมายทุกฉบับแล้วได้ข้อสรุปว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้าสตรี และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของสตรีมีอยู่อย่างเพียงพอแล้ว กฎหมายเหล่านี้แม้จะบัญญัติขึ้นต่างยุคต่างสมัยกัน แต่ก็แสดงออกอย่างชัดเจนว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด

4.2.2 กฎหมายฉบับที่มีความสำคัญและน่าจะนำมาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กมากที่สุดคือ ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2530) ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดนำหญิงและเด็กหญิงไปค้าหรือแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของหญิงหรือเด็กหญิง ไม่ว่าหญิงหรือเด็กหญิงนั้นจะอายุเท่าใด และจะยินยอมหรือไม่ยินยอมให้ถูกนำมาค้าหรือไม่ ก็ถือว่าผู้เป็นธุระจัดหา มีความผิดทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นผู้จัดหาไม่ว่าจะเป็น พ่อ(แม่) เล่า แม่ผัว เอเยนต์ที่ออกมาให้สัมภาษณ์โฆษณากิจการ และผู้ให้บริการของตน พร้อมทั้งบอกว่าผู้หญิงมา

คำเพราะสมัครใจ มีการแบ่งรายได้กันอย่างยุติธรรม ช่วยหางานให้คนว่างงาน ทำ ฯลฯ (เช่นกรณีวาสนา อคาเซีย ให้สัมภาษณ์มิตินรายสัปดาห์ อาทิตย์ที่ 5 มีนาคม ปีที่ 9 ฉบับ 444 ว่า “คำตัวเด็กหนูที่ละแสน” การตั้งธนาคารอารมณ์ของ อ้อย บี เอ็ม และกิจการอื่นในทำนองเดียวกัน) เข้าข่ายของการทำผิดต่อประมวลกฎหมายอาญาทั้งสิ้น เหตุผลที่กฎหมายลงโทษ การกระทำในลักษณะนี้เนื่องจาก เห็นว่าการค้าสตรีและการแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณีของสตรีและ เด็กเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของหญิงและเด็กหญิงโดยทั่วไป และมีผลกระทบต่อความสงบสุขและศีลธรรมของสังคมโดยรวม

กล่าวโดยสรุป ประมวลกฎหมายอาญามีบทลงโทษการกระทำ ความผิดในฐานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) การกระทำความผิดฐานเป็นธุระจัดหาหญิง และ เด็กหญิงไปเพื่อการอนาจารหรือเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ในกรณีที่เด็กหญิง อายุต่ำกว่า 15 ปี หรือต่ำกว่า 18 ปี ผู้เป็นธุระจัดหาต้องได้รับโทษหนักขึ้น (มาตรา 282, มาตรา 283)

(2) การกระทำความผิดฐานพรากผู้เยาว์อายุมากกว่า 15 ปีแต่ยังไม่ถึง 18 ปีเพื่อกำไร หรือเพื่อการอนาจาร แม้ผู้เยาว์จะเต็มใจไปด้วย (มาตรา 319) มาตรานี้คุ้มครองผู้เยาว์ทั้งสองเพศ

(3) มักมีการเรียกร้องให้ลงโทษบิดา มารดา ที่นำบุตร ของตนมาขายอยู่เสมอ ความจริงบทลงโทษนี้มีอยู่แล้ว และถ้าผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นบิดามารดาถือเป็นเหตุเพิ่มโทษที่ต้องรับ โทษหนักขึ้นหนึ่งในสาม หลักกฎหมายนี้มีอยู่แล้วและไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายเพิ่มเติมดังที่มีการเรียกร้อง

(4) การกระทำความผิดฐานร่วมประเวณีกับเด็กหญิง ซึ่งอายุต่ำกว่าสิบห้าปี ซึ่งมีใช้ภริยาของตน (มาตรา 277) ไม่ว่าเด็กหญิงนั้นจะ

ยินยอมหรือไม่ บทบัญญัติมาตรานี้เป็นมาตรการที่สามารถใช้กำหนดผู้ที่นิยมโสเภณีได้

(5) ความผิดฐานเป็นผู้ดำรงชีพจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี หรือการกระทำที่เรียกโดยทั่วไปว่า “เป็นแมงดา” (มาตรา 286)

(6) ความผิดฐานค้าหรือเผยแพร่สิ่งลามก (มาตรา 287) เป็นที่ยอมรับกันว่าสิ่งลามกนี้มีส่วนกระตุ้นเร้าความต้องการทางเพศและนำไปสู่การซื้อขายประเวณีได้

4.2.3 กฎหมายฉบับที่นับว่าเป็นปัญหามากที่สุด ทั้งในแง่ของความซับซ้อนของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ คือ พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ที่กล่าวว่าห้ามชู้ชอนเนื่องจากกฎหมายฉบับนี้นอกจากจะกำหนดโทษของผู้ที่นำหญิงและเด็กมาค้าประเวณี (หรือที่เรียกว่าผู้เป็นธุระจัดหา) สอดคล้องกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาแต่มีอัตราโทษที่เบากว่าเดิม ยังมีบทลงโทษผู้ค้าประเวณีที่เตร็ดเตร่เร่ขายประเวณี หรือขายประเวณีในสถานที่ที่กฎหมายห้าม โทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้ค้าประเวณีไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย มีอยู่ 3 ประเภทคือ จำคุก ปรับ และการส่งผู้ค้าประเวณีไปรับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ กฎหมายฉบับนี้เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเลือกปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มักจะจับกุมเฉพาะตัวผู้ค้าประเวณี แต่ไม่จับกุมผู้เป็นธุระจัดหาหญิงและเด็กมาค้าประเวณี (คือเจ้าของกิจการ แมงดา ฯลฯ) ทั้ง ๆ ที่ประมวลกฎหมายอาญา พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณีและกฎหมายอื่น ๆ ให้อำนาจไว้การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ค้าประเวณีและผู้เป็นธุระจัดหาให้มีการค้าประเวณี และมีผลทำให้ธุรกิจการค้าประเวณีสามารถดำเนินต่อไป และทำกำไรให้แก่ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจอย่างมากมายมหาศาล ในขณะที่หญิงและเด็กผู้ค้ามีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เสื่อมโทรมลงทุกวัน

การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกอย่างหนึ่ง คือ การจับกุมแต่เฉพาะผู้ค้าประเวณีที่เป็นหญิงเท่านั้น ไม่เคยปรากฏการจับกุมโสเภณีเพศชายเลย จึงสรุปได้ว่าแม้แต่ผู้ค้าประเวณีด้วยกัน หญิงก็ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่

4.2.4 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องอีกประเด็นหนึ่งคือ การเสนอให้ลงโทษผู้ให้บริการโดยให้เหตุผลว่า ผู้ซื้อบริการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การค้าประเวณีดำรงอยู่ได้ เมื่อกฎหมายจะลงโทษผู้ขายประเวณีก็ควรลงโทษผู้ซื้อด้วยเช่นกันจึงจะเกิดความเป็นธรรม ต่อประเด็นนี้กล่าวได้ว่า ปัจจุบันนี้ไม่มีกฎหมายลงโทษผู้ซื้อประเวณี ยกเว้นประมวลกฎหมายอาญามาตรา 277 ซึ่งลงโทษผู้ร่วมประเวณีกับเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และเด็กหญิงผู้นั้นมิใช่ภริยาของตนไม่ว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม บทบัญญัติมาตรานี้พอจะเป็นช่องทางที่จะลงโทษผู้ที่นิยมไปเที่ยวโสเภณีเด็กได้

4.2.5 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การค้าประเวณีขยายตัวอย่างมากคือการที่รัฐปล่อยให้ธุรกิจภาคบริการขยายตัวอย่างมากในรูปแบบต่าง ๆ โดยรัฐมิได้ทำการตรวจสอบว่าธุรกิจบริการเหล่านี้เป็นกิจการบังหน้าของการค้าประเวณีหรือไม่ นอกจากนี้รัฐยังมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวนไม่น้อยมาเที่ยวประเทศไทยเพื่อมุ่งที่จะมาซื้อหาบริการทางเพศที่ไม่อาจซื้อหาในสนนราคา และคุณภาพของการบริการในระดับเดียวกันในประเทศของตน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการคือ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509 สถานบริการตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ สถานเต้นรำ สถานอาบอบนวด ฯลฯ ปัจจุบันรูปแบบของสถานบริการมีลักษณะหลากหลายขึ้น และยากแก่การตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งสโมสรที่เปิดรับสมัครสมาชิกประจำ (Member Club) ซึ่งมีวิธีการดึงดูดลูกค้าโดยการให้หญิง (ชาย) บริการเป็นเครื่องล่อใจ

สถานบริการเหล่านี้สร้างโอกาสของการพบปะ และลงเอยด้วยการซื้อขายประ-
 เวณี่ในที่สุด มีข้อสังเกตว่าคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารกิจการเหล่านี้ค่อนข้างจะ
 ชัดเจนว่ากิจการของตนมีบทบาทส่งเสริมให้เกิดการพบปะกัน แต่เนื่องจาก
 การค้าประเวณีมิได้เกิดขึ้นในสถานที่ของตน เพราะฉะนั้นจึงไม่เข้าข่ายบังคับ
 ของ พรบ.ปรามการค้าประเวณี หรือถ้าจะมีการค้าประเวณีเกิดขึ้นในสถานที่
 เหล่านี้ก็คงจะยากแก่การตรวจสอบพอสมควร ประเด็นที่ควรพิจารณาในเรื่องนี้
 คือการกระทำของเจ้าของหรือผู้จัดการสโมสร ในลักษณะนี้จะเข้าข่ายการกระทำ
 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานเป็นธุระจัดหาหรือไม่ ซึ่งคิดันเห็นว่า
 น่าจะเข้าข่าย แม้ว่าการร่วมเพศจะไม่ได้เกิดขึ้นภายในสถานที่นั้น ๆ ก็ตาม

4.2.6 นอกจากกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีกฎ-
 หมายควบคุมความประพฤติที่ไม่สมควรของเด็กและนักเรียน ซึ่งออกมาในรูป
 ประกาศของคณะปฏิวัติ (ปว.) 2 ฉบับคือ ปว.132 และ ปว.294 สาระสำคัญ
 ของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ สรุปได้ว่า รัฐมีมาตรการพิเศษในการควบคุมดูแล
 ความประพฤติของเด็กและเยาวชนมิให้ข้องแวะกับการซื้อขายประเวณี ทั้งนี้
 โดยรัฐกำหนดให้สถานการศึกษาและผู้ปกครองมีความรับผิดชอบร่วมกันในการ
 สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา ในสังกัดของกระทรวง
 ศึกษาธิการมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับซื้อขายประเวณี เทียบเท่าในยามวิกาล
 หรือมั่วสุมในสถานบริการหรือสถานที่อันอาจนำไปสู่อบายมุขต่าง ๆ มาตรการ
 ที่ใช้ในเบื้องต้นคือการตักเตือน การเรียกผู้ปกครองมาทำประกันทัณฑ์บนว่าจะ
 ควบคุมความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา และในกรณีที่นักเรียนหรือนัก
 ศึกษายังไม่ปรับปรุงความประพฤติก็อาจถูกส่งตัวไปยังโรงเรียนหรือสถานศึกษา
 พิเศษที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่ออบรมศึกษา หรืออาจถูกส่งตัวไปยังสถานแรกร
 ับเด็ก เพื่อรับการสงเคราะห์และการคุ้มครองสวัสดิภาพจนอายุครบสิบแปดปีก็
 ได้ ในระหว่างที่รับการสงเคราะห์หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพอยู่ในสถาน

สงเคราะห์นั้น ถ้าเด็กหลบหนีไปก็อาจถูกส่งไปยังสถานพินิจคุ้มครองเด็กตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนก็ได้

แม้ประกาศของคณะปฏิวัติทั้งสองฉบับจะกว้างขวาง และครอบคลุมจนอาจทำให้เกิดข้อสรุปว่ามีกฎหมายเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการซื้อขายประเวณีแล้วแต่ปัญหาสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ การออกกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ชอบด้วยหลักการหรือไม่ และสามารถบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร เพราะในขณะที่รัฐอนุญาตให้เปิดสถานบริการต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ตระหนักว่าสถานที่ดังกล่าวนี้ไม่เหมาะสมกับเด็กและนักเรียน และในขณะเดียวกันก็กำหนดหน้าที่พิเศษให้แก่ผู้ปกครอง โรงเรียน ตลอดจนตำรวจในการสอดส่องดูแลความประพฤติ ย่อมเห็นได้ว่าหน้าที่ดังกล่าวไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ที่มีสถานบริการอยู่ดาษดื่น ผู้คนอยู่กันอย่างแออัดคับคั่ง ปัญหาการจราจร ภาระหน้าที่ที่ครูจะต้องออกไปสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนนักศึกษาในเวลาหลังจากเลิกงานแล้ว สภาพความเป็นอยู่ของบิดามารดาผู้ปกครองซึ่งจะต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงครอบครัว กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามกฎหมาย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณาทบทวนเพื่อหาข้อสรุป และหามาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมดูแลความประพฤติของผู้เยาว์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายประเวณีทั้งสิ้น

5. ใครเป็น “อาชญากร”

ในประเด็นนี้เราต้องแยกแยะระหว่าง (1) การนำผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นหญิง เด็กหญิง หรือชาย มาค้าประเวณีและการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีดังกล่าว (2) การที่ผู้ค้าประเวณีทำการค้าด้วยตนเอง การแยกแยะดังกล่าวเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะมีนัยสำคัญทางกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป

เมื่อศึกษากฎหมายที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 4 ได้ข้อสรุปว่าการนำผู้อื่นมาค้าประเวณี และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่นนั้น เป็นความผิดอาญาที่นับว่าเป็นโทษจรรยาบรรณที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา บุคคลดังกล่าวจึงเป็นอาชญากร และถ้าเราศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาซึ่งแก้ไขมาหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งล่าสุดในปี พ.ศ.2530 ก็พบว่ากฎหมายเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่จะปราบปรามอาชญากรรมการค้าหญิงและเด็กทั้งสิ้น การยกอายุขั้นต่ำของเด็กที่จะให้ความยินยอมในการมีเพศสัมพันธ์จาก 13 ปีเป็น 15 ปีก็ดี การขยายอายุของความคุ้มครองหญิง ซึ่งแต่เดิมเคยคุ้มครองเพียง 18 ปี แต่ต่อมาขยายความคุ้มครองโดยไม่จำกัดอายุก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นมาตรการตอบโต้อาชญากรรมการค้าหญิงและหญิงไปค้าประเวณีทั้งภายในและภายนอกประเทศ ข้าราชการเกี่ยวกับหญิงผู้ค้าประเวณีถูกไฟคลอกตายคาช่องทีวีเกิด ในเวลากลางวันแสบๆ เมื่อหลายปีก่อน รวมทั้งถูกการฆ่าหมกซ่อนยางเมื่อไม่นานมานี้ แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้โดยไม่ต้องกล่าวถึงการบังคับกักขัง การข่มขืนหญิง และเด็กที่ถูกล่อลวง ลักพา เพื่อให้ยอมค้าประเวณี และการทำร้ายทุบตีที่เกิดขึ้นเป็นปกติ

ส่วนประเด็นที่ว่าถ้าผู้ค้าประเวณีขายร่างกายของตนเอง โดยไม่มีใครเป็นผู้เป็นธุระจัดหาให้มีการค้าจะมีความผิดหรือไม่นั้นก็สรุปได้ว่า ถ้าเป็นการค้าภายในบ้านช่องห้องหอของตนเอง ไม่ได้เตร็ดเตร่เรียกลูกค้าในที่สาธารณะ หรือไม่ได้ขายบริการในสถานบริการหรือสถานที่อื่น ๆ ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. พรามการค้าประเวณี และไม่ได้ไปชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมค้าด้วย ในกรณีเช่นนี้ไม่มีความผิด แต่ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นก็ต้องรับโทษตามกฎหมาย เหตุที่กฎหมายไม่ลงโทษในกรณีแรกคงจะเป็นเพราะเห็นว่าการกระทำความผิดไม่ได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และตราใบคดีที่ทำในลักษณะเป็นอาชิตพอสระในระดับบุคคลโดยไม่ได้ไปชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมค้าประเวณีด้วยก็ยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมโดยรวม ไม่ถือเป็นอาชญากรรม ซึ่งต่างจากการเป็นธุระจัดหาซึ่งโดยปกติจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย เข้าข่ายการประกอบอาชญากรรมที่เป็นระบบ และมีขั้นตอน (Organized Crime) ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพความปลอดภัยของหญิงและเด็ก และต่อความสงบสุขและศีลธรรมของสังคม นอกจากนี้ถ้าการค้าประเวณีของหญิงหรือเด็กหญิงเกิดจากการถูกล่อลวง บีบบังคับก็สามารถยกเป็นเหตุที่จะไม่ถูกลงโทษได้ทั้งสิ้น ความผิดที่กำหนดไว้สำหรับผู้ค้าประเวณีเป็นโทษที่เบากว่าโทษของผู้เป็นธุระจัดหา ซึ่งนอกจากจะได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบทหนักแล้วยังต้องรับโทษตาม พ.ร.บ. พรามการค้าประเวณีอีกด้วย ความผิดของผู้เป็นธุระจัดหาจึงเข้าลักษณะของการกระทำที่เรียกว่า “กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท” ซึ่งในการลงโทษของศาลนั้นจะต้องกำหนดโทษที่เป็นบทหนัก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติก็คือ

1. ตำรวจมักไม่ค่อยจับกุมผู้เป็นธุระจัดหา เว้นเสียแต่ว่าจะมีนโยบายจากเบื้องบนที่ให้ปราบปรามโดยเด็ดขาด และน่าสังเกตว่าสถานีตำรวจประจำท้องที่ซึ่งน่าจะรู้ตำแหน่งแหล่งที่ของการค้าประเวณีเป็นอย่างดี จะละเลย

ไม่ปฏิบัติหน้าที่ การปราบปรามหรือทำลายช่องจึงเป็นภาระของกองปราบปราม หรือหน่วยพิเศษนี้จำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากทุก ๆ ฝ่าย เพราะการปราบปรามการค้าประเวณีเป็นการทำลายผลประโยชน์ของผู้มีส่วน ได้เสียหลายระดับ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทุจริตด้วย

2. ถ้ามีการจับกุมผู้เป็นธุระจัดหา ตำรวจมักจะตั้งข้อหาตาม พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณีซึ่งมีโทษเบากว่าข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ นา ๆ เช่นไม่มีพยานหลักฐาน การทำสำนวนสอบสวนซับซ้อนยุ่งยาก ฯลฯ

น่าเสียดายที่พลตำรวจตรีเสรี เตมียเวช มิได้อยู่ในตำแหน่งนานพอที่จะ ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเห็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทใหม่ของตำรวจในการ ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ภาพพจน์เก่า ๆ ของตำรวจที่ถูก มองว่าเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ปัญหานี้ดำรงอยู่ได้ก็ยังคงมีอยู่ต่อไป การมองว่า ตำรวจเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงอยู่ของการค้าประเวณี มิใช่เป็นข้อกล่าวหา ที่เลื่อนลอย แต่มีงานวิจัย ซึ่งทำโดยตำรวจเองสนับสนุนอยู่² อย่างไรก็ตามก็ สามารถกล่าวได้ว่า อนุกรรมการป้องกันและปราบปรามธุรกิจบริการทางเพศ และนางสายสุรี จุติกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และรองประธาน กสศ. ได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการกำหนดนโยบาย และผลักดันการปฏิบัติ การต่อต้านการค้าหญิงและเด็กหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเด็กหญิงและ หญิงที่ต่ำกว่า 18 ปีมาค้าประเวณี และการบังคับล่อลวงหญิง³ เจ้าหน้าที่

2 พล. ตต.กิตติ เสรีบุตร เอกสารวิจัยเรื่อง “รัฐและการควบคุมการค้าประเวณี”

- 3 รายละเอียดโปรดดู “สตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ” แผนหลักงานสตรี, กสศ. หน้า 31-36

ตำรวจบางส่วนก็ได้ตอบสนองนโยบายนี้ด้วยการจับกุมเจ้าของสถานค้าประเวณี คำนินคดี อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังมีได้ดำเนินคดี กับกิจการใหญ่ ๆ เช่น สโมสรที่มีสมาชิกประจำ หรือกิจการอย่างธนาคาร อารมณ์ ฯลฯ การเลือกบังคับใช้กฎหมายของตำรวจอาจมองได้ว่าเป็น การจัด ลำดับ ความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาโดยมุ่งปราบปรามกิจการขนาดเล็ก ซึ่ง อาจมีการบังคับกักขังก่อน แต่อีกแห่งหนึ่งก็ชวนให้ตั้งข้อสงสัยได้ว่าคงไม่เฉพาะแต่ เจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนเท่านั้นที่หนุนหลังกิจการเหล่านี้อยู่ อาจมีอำนาจและ อิทธิพลอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

6. “ธุรกิจ” หรือ “อาชญากรรม” ?

ดิฉันไม่ทราบว่ามีเริ่มมีการใช้คำว่า “ธุรกิจบริการทางเพศ” กันตั้งแต่ เมื่อไรและใครเป็นผู้ใช้คำนี้ และมีข้อสังเกตว่ามีความนิยมที่จะใช้คำนี้กันอย่าง แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายและทำให้เกิดความไขว้เขวได้ คำว่า “ธุรกิจ” ตามความเข้าใจของคนโดยทั่วไปนั้นหมายถึง กิจการทางอาชีพ ซึ่ง มักจะมีความหมายไปในทางบวก การเรียกการขายบริการทางเพศว่าเป็น “ธุรกิจ” นั้น เข้าใจว่ามองจากสภาพความเป็นจริงของการขายบริการที่มี ลักษณะซับซ้อนเป็นระบบธุรกิจหรือเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น และเข้าใจว่าจะ แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Sex Trade หรือ Sex Industry ไม่ว่าความเข้าใจ ของเจ้าของภาษาจะเป็นเช่นไร หรือไม่ว่านักเศรษฐศาสตร์ไทยจะพูดถึงปรากฏ การณ์การขายบริการทางเพศอย่างไม่ตัดสินใจเชิงคุณค่า (Value Free) อย่างไรก็ตาม แต่ในบริบทของสังคมไทย ซึ่งอ้างตัวเองว่าเป็นสังคมพุทธนั้นคงจะยอมรับ คำว่า “ธุรกิจ” ถ้าหากเพราะการคำนุญช้ขัดกับคำสอนของพระพุทธเจ้าและ ในระบบกฎหมายอาญาของประเทศไทยการเป็นธุระจัดหาหญิงและเด็กหญิงไป เพื่อความใคร่ของผู้อื่นหรือการเป็นแมงค้ายังชีพอยู่ด้วยการค้าประเวณีของหญิง

หรือกล่าวง่าย ๆ คือการค้าหญิงและการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของหญิงถือเป็นอาชญากรรมที่มีความผิดทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้เป็นธุระจัดหาหญิงและเด็ก ไปเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่นกระทำอยู่นั้นเป็นการประกอบอาชญากรรม และเป็นอาชญากรรมที่กระทบถึงสวัสดิภาพความปลอดภัยของผู้อ่อนแอที่จะตกเป็นเหยื่อของการบังคับ ล่อลวง ชักพา ทั้งหมดนี้ ไม่ว่าจะเป็นหญิง ชาย เด็ก ผู้ใหญ่ ไม่ใช่การค้าในธุรกิจโดยปกติธรรมดาอย่างแน่นอน

7. วิวาทะเรื่องการจดทะเบียน

ประเด็นนี้ต้องแยกออกเป็น 2 กรณีคือ (1) การจดทะเบียนผู้ค้าประเวณี (2) การจดทะเบียนสถานค้าประเวณี เหตุผลที่ต้องแยกเป็น 2 กรณีก็เพื่อป้องกันความสับสนที่มีอยู่มากในขณะนี้ แต่ก่อนที่ดิฉันจะแยกแยะให้เห็นความสับสนจะนำเสนอเหตุผลของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านก่อน⁴

1. ฝ่ายที่เห็นว่าควรให้มีการจดทะเบียนโสเภณีให้เหตุผลว่า
 - 1.1 โสเภณีเป็นสิทธิหนึ่งในการประกอบอาชีพ
 - 1.2 ถึงแม้ว่าจะไม่มีการจดทะเบียนโสเภณีในปัจจุบัน โสเภณียังคงมีอยู่
 - 1.3 การจดทะเบียนโสเภณีจะช่วยสกัดกั้นโสเภณีสมัครเล่น โดยเฉพาะเด็กหญิงจากต่างจังหวัด
 - 1.4 สามารถควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น กามโรค โรคเอดส์ เพราะทราบแหล่งและด้านตัวบุคคล

⁴ สตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ, แผนหลักงานสตรี, กสส. อ้างแล้ว, หน้า 30-31

1.5 มีหลักฐานในการจับกุมโสเภณีไม่มีใบอนุญาตได้

1.6 สามารถควบคุมโสเภณีได้เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงได้
มากกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่

1.7 เป็นประโยชน์ต่อสตรีที่ประกอบอาชีพนี้ในการได้รับความคุ้มครอง และความเป็นธรรมตามกฎหมาย ทั้งยังช่วยลดไม่ให้ถูกรังแก รีดไถอีกด้วย

2. ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนโสเภณีให้เหตุผลว่า

2.1 ถ้าจดทะเบียนโสเภณีและจดทะเบียนสถานที่ให้บริการทางเพศจะเป็นการยอมรับระบบการค้าประเวณี การค้าหญิงและเด็ก ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นสิ่งชอบธรรมในสังคม

2.2 ถ้าหากยอมรับว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายแล้ว จะทำให้มีสภาพการค้าประเวณีมากขึ้นและจำนวนโสเภณีก็มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้มีการล่อลวง ลักพาและการซื้อขายสตรีมากขึ้น

2.3 การจดทะเบียนโสเภณีเป็นการประทุษร้ายให้หญิงโสเภณีผู้ซึ่งแม้ภายหลังปรารถนาจะประกอบอาชีพอื่นก็อาจจะไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม

2.4 การจดทะเบียนไม่ได้ช่วยลดจำนวนโสเภณีได้ และไม่ได้หลักประกันว่าโสเภณีจะไม่ถูกพ้อได้ว่า แหมงดา ทำทารุณเอาเปรียบ

2.5 การจดทะเบียนโสเภณี หรือสถานบริการทางเพศจะทำให้ผู้ถูกบังคับมาเป็นโสเภณีกลายเป็นผู้สมัครใจ การถูกทำทารุณกรรมต่าง ๆ ในสถานบริการเป็นไปโดยไม่ผิดกฎหมาย เพราะสถานที่นั้นจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

2.6 การแก้ไขปัญหาค้าบริการทางเพศแพร่กระจายของโรคเอดส์ ไม่ใช่มุ่งแก้ปัญหาที่หญิงค้าบริการทางเพศ หากแต่ต้องมุ่งแก้ที่ตัวผู้มาซื้อบริการทางเพศ

ด้วย และโศภณมีหลายรูปแบบรวมทั้งพวกแอบแฝง เพราะฉะนั้นการ จดทะเบียนไม่ใช่ทางออกที่ดีในการควบคุมโรคเอดส์แต่อย่างใด และมีคำแนะนำ ว่าน่าจะจดทะเบียนสถานบริการทางเพศมากกว่า เพื่อจะได้กำกับดูแลให้ความม รุการป้องกันโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้องและอยู่ในวงจำกัด

การจดทะเบียนตัวผู้ค้าประเวณีและการจดทะเบียนสถานค้าประเวณีนี้ ถ้าพิจารณาแต่เพียงผิวเผินก็ดูเหมือนจะมีความแตกต่างกันอยู่ แต่ถ้าพิจารณา อย่างละเอียดแล้วจะเห็นว่าในสาระสำคัญของกฎหมายแล้วมีค่าเท่ากัน กล่าว คือเป็นการทำให้การค้าประเวณี ซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายกลายเป็นการ กระทำที่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นมา เพราะการจดทะเบียนเป็นการแสดงออกซึ่ง การรับรองของรัฐ ปัญหาที่จะต้องพิจารณาในจุดนี้คือรัฐจะยอมให้มีการค้าประ- เวณีเป็นเรื่องที่ยอมรับตามกฎหมายได้ในระดับใดบ้าง แนวการพิจารณาจึงต้อง เริ่มตั้งแต่การตั้งคำถามดังต่อไปนี้

1. ยอมเพียงแค่ว่าผู้ค้าประเวณีทำการค้าประเวณีด้วยตนเองได้ แต่ จะต้องไม่ไปชักจูงให้ผู้อื่นมาร่วมค้า ซึ่งถ้ารัฐมีนโยบายดังกล่าวนี้นี้จะต้องยกเลิก พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี ซึ่งจะเป็นผลให้การค้าประเวณีของตัวผู้ค้า ไม่มีความผิดอาญา การค้าประเวณีด้วยตนเองในลักษณะนี้มีประเด็นเกี่ยวข้องที่ ควรจะพิจารณาคือ เกณฑ์อายุของผู้ค้าที่รัฐจะไม่เข้าเกี่ยวข้อง และสถานที่ที่จะ ทำการค้า รัฐควรจะมีนโยบายเกี่ยวกับเกณฑ์อายุอย่างไร ถ้าผู้ค้าบรรลุนิติภาวะ แล้ว และทำการค้าด้วยความสมัครใจ อย่างมีสติสัมปชัญญะมีสภาพปกติมีจิตพอสมควร และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ใคร ในกรณีเช่นนี้รัฐควร เข้าเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่

กรณีจะเป็นอย่างไรถ้าผู้ค้าไม่อยู่ในสภาพดังกล่าว เช่น ผู้ค้ายังเป็นผู้เยาว์ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องมาทำการค้าประเวณี เนื่องจากภาวะบีบคั้น หรือปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความยากจน ครอบครัวแตกแยก บิดา มารดา ใช้อำนาจปกครองไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรได้ ฯลฯ ในกรณีเช่นนี้ รัฐควรใช้มาตรการด้านสวัสดิการสังคม โอบอุ้มและบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ตลอดจนเข้าแทรกแซงโดยการถอนอำนาจปกครองของบิดา มารดา และใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์แทนหรือไม่

ถ้ารัฐต้องการจะควบคุมการระบาดของโรคเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ ของผู้ค้าประเวณีที่มีวุฒิภาวะแล้ว จะใช้วิธีให้ผู้ค้ามีบัตรตรวจสุขภาพประจำตัวและใช้มาตรการด้านการให้การศึกษา รวมทั้งมาตรการเสริมด้านอื่น ๆ เพื่อยกระดับให้เห็นภัยอันตรายของโรคความสำคัญของการป้องกันตนเอง ตลอดจนการเรียกร้องให้เลิกค้าประเวณี และจัดหาโอกาสในการประกอบอาชีพอื่นให้เป็นทางออกที่ดีกว่าหรือไม่

เป็นที่น่ายินดีที่ว่า ขณะนี้รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยกำลังยกพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนซึ่งประสบปัญหาและภัยพิบัติต่าง ๆ รวมทั้งการแสวงหามาตรการที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนโอกาสในการพัฒนาของผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งถ้ากฎหมายดังกล่าวสามารถประกาศใช้บังคับได้ ก็จะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเข้าสู่ตลาดค้าประเวณีของหญิงและเด็กหญิงได้อีกทางหนึ่ง หลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาและสาธารณะประโยชน์ขององค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรการกุศลต่าง ๆ ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จก็จะทำให้นโยบายของรัฐในด้านการ

ประสานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเกิดเป็นมรรคผลในทางความเป็นจริงขึ้นได้

2. ยอมให้มีการค้าประเวณีทั้งระบบ เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (Legalization of Prostitution) ในกรณีเช่นนี้ก็หมายความว่าต้องยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานเป็นธุระจัดหา พรบ. การค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ.2471 พรบ.ปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพราะถ้ายอมจดทะเบียนธุรกิจการค้าประเวณีทั้งหมดเสียแล้ว ก็เท่ากับว่ารัฐยอมว่าการค้าประเวณีเป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ

2.1 ใครจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายในลักษณะนี้ของรัฐ เจ้าของและผู้จัดการของสถานบริการ หรือผู้ค้าประเวณี

2.2 เป็นเรื่องที่ต้องสมควรหรือไม่ที่จะอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจ ในลักษณะนี้ และผลกระทบของการอนุญาตให้มีธุรกิจเช่นนี้ที่มีต่อสถาบันครอบครัว สุขภาพอนามัยและจริยธรรมของสังคมจะเป็นเช่นไร ข้ออ้างที่ว่าเมื่อแก้ไขไม่ได้ก็ต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ค้าประเวณีไม่ให้ถูกขูดรีดเอารัดเอาเปรียบทั้งจากพ่อเล้า แม่งดา และเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นข้ออ้างที่ชอบด้วยเหตุผลหรือไม่

ถ้าอ้างได้อย่างนี้ต่อไปก็ต้องยอมรับให้การกระทำคามผิดอื่น ๆ ที่กลไกของรัฐไม่สามารถแก้ปัญหาให้กลายเป็นการกระทำที่ชอบด้วย

กฎหมาย ในประเด็นของการควบคุมโรคระบาดก็จะเห็นได้ว่าจะควบคุมแต่เฉพาะผู้ค่านั้นไม่ได้ผล จะต้องควบคุมตรวจสอบสุขภาพอนามัยของผู้ซื้อบริการด้วย ขณะนี้ปัญหาที่น่าวิตกมากคือการติดเชื้อโรคเอดส์จากสามีของภริยาซึ่งส่งผลไปยังบุตรที่เกิดมาอีกด้วย

สำหรับความคิดที่จะใช้การจดทะเบียนเป็นมาตรการในการเก็บภาษีผู้ประกอบการและผู้ค้าประเวณีนั้นก็ยังมีส่วนที่ถกเถียงได้ ขณะนี้เฉพาะช่องโหว่กรณีที่ผิดกฎหมายเท่านั้นไม่อยู่ในข่ายของการจัดเก็บภาษี แต่สถานบริการอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติสถานบริการจะต้องจดทะเบียนและอยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีทั้งสิ้น และผู้ให้บริการก็น่าจะอยู่ในข่ายของการถูกหักเก็บภาษีรายได้โดยผู้ประกอบการอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการจัดเก็บภาษีสถานบริการในขณะนี้ก็อาจจะมีผลรั่วไหลอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเจ้าของหลบเลี่ยงไม่รายงานรายได้ที่แท้จริง ประเด็นนี้ก็คงจะสรุปได้ว่า รัฐควรจะปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีให้เกิดความเป็นธรรม และจัดเก็บให้ทั่วถึงโดยไม่เลือกปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อย ให้มีประสิทธิภาพเสียก่อน แล้วจึงจะมาคำนึงถึงเรื่องที่จะจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ค้าประเวณี

2.3 รัฐจะมีมาตรการต่อผู้ค้าประเวณีอิสระอย่างไร เพราะขณะนี้เข้าใจว่า มีผู้ค้าประเวณีจำนวนไม่น้อยที่ค้าประเวณีโดยไม่สังกัดอยู่ใน สำนักหรือสถานบริการใด ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนกลุ่มนี้ได้ข้อสรุปว่าการค้าในลักษณะนี้ทำให้ผู้ค้ามีอิสระเสรีภาพในการเลือกผู้ซื้อบริการ ในแง่ของความสะอาดสะอาดทางร่างกาย ไม่หยาบคายกักขฬะ ไม่มีนเมาจนไม่ได้สติ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอำนาจต่อรองเรื่องราคาและสามารถ ที่จะกำหนดควบคุมจำนวนแขกและช่วงเวลาทำงานตามความพอใจของตนเอง ผู้ค้ากลุ่มนี้ค่อนข้างจะระวังรักษาสุขภาพร่างกายไม่ให้ทรุดโทรม ผู้ค้ากลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับการ จดทะเบียน

ว่าควรทำ เพราะจะเป็นตราประทับ เนื่องจากไม่ต้องการอยู่ในอาชีพนี้ตลอดไป
อิสระภาพและอำนาจต่อรองของผู้ค้ากลุ่มนี้ แตกต่างจากการเป็นผู้ค้าประเวณีที่
อยู่ในสังกัด ซึ่งจะต้องทำตามคำสั่งของพ่อเจ้า แม่จ๋า ตลอดเวลา และจะต้อง
ราคาหรือเลือกแขกเองไม่ได้

ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ การจดทะเบียนไม่ว่า
จะเป็นทะเบียนประจำตัวผู้ค้า หรือทะเบียนสถานบริการค้าประเวณีจะเป็น
การผลักดันให้ผู้ค้าซึ่งหลุดพ้นจากวงจรของการเอารัดเอาเปรียบกลับเข้าไป
สู่วงจรของความชั่วร้ายอีกครั้งหนึ่งหรือไม่ จากการศึกษาวิจัยเรื่องโสเภณีเด็กที่
ถูกบังคับของดิฉันเมื่อหลายปีก่อนพบว่า วงจรชีวิตของผู้ค้าประเวณีเริ่มจากการ
ถูกขายตัวให้มาทำงานในช่องหรือโรงน้ำชา ตั้งแต่อายุประมาณ 12-13 ปี สภาพ
ในตอนแรกจะถูกบังคับกักขัง ต่อมาเมื่อเติบโตขึ้น เริ่มมีแขกประจำก็เริ่มมี
อำนาจต่อรองกับเจ้าของกิจการ และมีอิสระเสรีภาพที่จะเคลื่อนไหวไปมาได้เมื่อ
มีโอกาสหรือช่องทางอาจย้ายสถานที่ทำงานหรือเปลี่ยนไปเป็นพนักงานอาบอบ
นวด หรือผู้ค้าอิสระการจดทะเบียนน่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของกิจการมาก
กว่าตัวผู้ค้าเอง เพราะจะเป็นการผลักดันให้ต้องกลับไปเป็นผู้ค้าที่มีสังกัดอีก
ครั้งหนึ่ง และถ้าตราใบใดที่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมยังต้องทำงานใน
สภาพการจ้างที่เลวร้ายขาดอำนาจในการต่อรองกับเจ้าของโรงงาน ก็ยังไม่ควร
จะฝันเฟื่องว่าผู้ค้าประเวณีจะมีอำนาจต่อรองได้ เพราะการเจรจาต่อรองนั้นต้อง
เปิดเผยตัวเอง แม้ในกิจการที่เป็นการประกอบอาชีพโดยปกตียังเป็นไปอย่าง
ยากลำบาก และไม่ค่อยได้รับความเห็นอกเห็นใจจากประชาชนโดยทั่วไป การ
ต่อรองในเรื่องที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมย่อมจะเป็นไปไม่ได้เลย

2.4 เมื่อรัฐยอมให้การนำหญิงและเด็กหญิงมาค้าประเวณีเป็น
ธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ปฏิบัติการทำทาสของผู้ประกอบธุรกิจนี้จะเป็นอย่างไร

แม้ในขณะนี้ กิจการที่คนกลุ่มนี้ดำเนินการอยู่จะขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม มีส่วนในการส่งเสริมความฟุ้งเฟ้อใจแตก ความสับสนทางเพศและความแตกแยกภายในครอบครัว แต่คนกลุ่มนี้กลับมองว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา มีพฤติกรรมที่แยกกฏหมายต่าง ๆ นา ๆ ยิ่งถ้าเป็นกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็คงจะทำตามอำเภอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมโดยรวมมากขึ้น รัฐจะยอมให้คนกลุ่มนี้กอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่คำนึงถึงว่าการกระทำของคนกลุ่มนี้จะส่งผลต่ออนาคตของประเทศชาติหรือไม่

โดยสรุปดิฉันไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนการค้าประเวณีไม่ว่าจะเป็น การจดทะเบียนสถานบริการ หรือจดทะเบียนผู้ค้าประเวณีก็ตาม เพราะดิฉันเห็นว่ารัฐมีหน้าที่ป้องกันปราบปรามธุรกิจการค้าที่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และเปียดเบียนสังคม โดยส่วนรวมการจดทะเบียนจะเป็นประโยชน์กับเจ้าของธุรกิจมากกว่าตัวผู้ค้าเอง ถ้ารัฐต้องการจะช่วยเหลือผู้ค้าประเวณีควรออกมาในรูปแบบของบัตรสุขภาพ และการให้บริการสวัสดิการสังคมต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดหาทางเลือกในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ค้า

8. ร่าง พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็ก และเยาวชน : ทางเลือกใหม่

ร่าง พรบ.ฉบับนี้จัดทำโดยคณะทำงาน ซึ่งแต่งตั้งโดยอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหารัฐกิจทางเพศ ซึ่งต่อมา กสส. ได้รับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการประชุมครั้งที่ 4/2532 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2532

ดิฉันอยู่ในคณะทำงานที่ทำการยกร่างในฐานะผู้แทนของกลุ่มเพื่อนหญิง และมีส่วนรับรู้แนวคิด และเจตนารมณ์พื้นฐานของร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วยผู้

หนึ่ง ดังนั้นจึงขอสรุปหลักการและสาระสำคัญโดยสังเขปของร่างกฎหมายฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

1. รวมบทบัญญัติของ พรบ.การค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ.2471 และ พรบ. ปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 เข้าด้วยกัน และยืนยันหลักการเรื่อง อำนาจอหน้าที่ของรัฐในการป้องกันปราบปรามการค้าหญิง เด็กหญิง และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าดังกล่าวให้ชัดเจนแจ่มแจ้งมากขึ้น

2. ขยายความคุ้มครองของกฎหมายให้ครอบคลุมไปถึงเยาวชน ทั้ง เพศชายและหญิง ซึ่งหมายถึงผู้มีอายุ 15-25 ปี และให้คุ้มครองไปถึงผู้ที่มิได้เป็น หญิงแต่กำเนิดแต่ได้ผ่าตัดแปลงเพศในภายหลังด้วย

3. ยกเลิกโทษทางอาญาแก่ผู้ค้าประเวณี ตาม พรบ.ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าบุคคลเหล่านี้ไม่ควรได้รับโทษ และ ถ้าการติดต่อดังกล่าวให้ซื้อประเวณี ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่นใน สาธารณะ สถานก็เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ทบทวนการใช้อำนาจอหน้าที่ของรัฐในการสงเคราะห์ และฝึก อาชีพของผู้ค้าประเวณี เน้นการฟื้นฟูชีวิตจิตใจ อารมณ์และความรู้สึก ตลอดจน พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าและการแสวงหาประโยชน์ ใน การดำเนินการดังกล่าวจะจำแนกผู้ค้าประเวณีออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 ผู้ค้าประเวณียังไม่บรรลุนิติภาวะ ในกรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นผู้ เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะต้องอยู่ในความปกครองดูแล ของผู้ปกครอง ถ้าบิดามารดาไม่สามารถใช้อำนาจปกครองในทางที่ถูกต้องได้ รัฐ ฝิอำนาจถอนการปกครองและรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองแทน ในกรณีเช่นนี้

รัฐจึงมีอำนาจในการปกครองดูแลให้การศึกษาและเตรียมอาชีพให้แก่ผู้เยาว์ แต่ทั้งนี้จะต้องให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้เยาว์ด้วย และควรเน้นบทบาทในการส่งเสริมพัฒนามากกว่าการควบคุมดูแล การลงโทษหรือการริรอนเสรีภาพ และจะต้องขจัดทัศนคติที่ประนามหยามเหยียดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.2 ผู้คำประเวณีที่บรรลุนิติภาวะแล้ว รัฐไม่มีอำนาจที่จะกระทำการตามข้อ 4.1 การฟื้นฟูเยียวยา สงเคราะห์หรือพัฒนาเป็นเรื่องความสมัครใจของผู้คำที่จะขอรับบริการจากรัฐโดยแท้

5. ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็กและเยาวชน ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการในตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ รัฐมนตรี กระทรวงที่เกี่ยวข้อง (ศึกษาธิการ สาธารณสุข ยุติธรรม) ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการกองตรวจคนเข้าเมือง อธิบดีของกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กรมตำรวจ กรมอัยการ กรมประชาสัมพันธ์ กรมแรงงาน กรมพัฒนาชุมชน กรมควบคุมและโรคติดต่อ กรมการศึกษานอกโรงเรียน นอกจากนี้ให้มีกรรมการอื่น ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีไม่เกิน 15 คน และอย่างน้อย 12 คน ต้องเป็นผู้แทนขององค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงเด็กและเยาวชน หรือเป็นผู้เข้าใจในปัญหาดังกล่าว

6. ให้มีเลขาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็กและเยาวชน

7. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการป้องกันแก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้าและแสวงหาประโยชน์

9. บทสรุป

ประเทศไทยจะเป็นหรือไม่เป็น NIC ก็ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่อย่างกว้างขวางในขณะที่ผู้มีอำนาจปกครองบริหารประเทศมีความใฝ่ฝันที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างเอาเป็นเอาตาย แต่กลับไม่ได้ให้ความสนใจต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้มากเท่าที่ควร ประเทศไทยย่อมจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจไม่ได้ ถ้ามุ่งที่จะขายและใช้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างสิ้นเปลือง และขาดการวิเคราะห์ถึงผลกระทบอย่างถ่องแท้เคยมีผู้เสนอว่าปัญหาการค้าประเวณีเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เพราะการค้าประเวณีเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับโลกตั้งแต่สมัยพุทธกาล เมื่อแก้ไขไม่ได้รัฐควรเข้าจัดระเบียบและเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการค้านี้อย่างเต็มที่ ประเทศไทยจะได้เป็นมหาอำนาจด้านกามารมณ์

ดิฉันจำได้ว่าในวันสัมมนานั้น ขณะที่นักวิชาการชาวไทยต่างพยายามที่จะเสนอแสวงหามาตรการในการป้องกันปราบปรามการค้าหญิง และหาแนวทางยับยั้งการระบาดของโรคเอดส์อย่างเอาจริงเอาจังอยู่นั้น ก็ปรากฏว่ามีนักวิชาการชาวต่างประเทศผู้หนึ่งแสดงความเห็นว่า เราไม่จำเป็นที่จะต้องไปค้นคิดวิธีการปัญหาเหล่านี้เลย เพราะในที่สุดก็จะมีวิธีการแก้ปัญหาตามวิถีทางของมันเอง นั่นก็คือในที่สุดประชาชนไทยก็จะล้มหายตายจากด้วยโรคเอดส์กันหมด ในวันเดียวกันนั้นมีวิทยากรอีกท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่าภายในระยะเวลา

อีก 2-3 ปี จะมีเด็กกำพร้าในประเทศเคนยามากถึง 5,000,000 คน ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่ตายด้วยโรคเอดส์กันหมด

เมื่อถึงวันนั้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งนักวางแผนและรัฐบาลไทยใช้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของบ้านเมืองก็จะไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง ทรัพย์สินสมบัติ ชื่อเสียงและอำนาจจะมีประโยชน์อย่างไร ถ้าสุขภาพร่างกายถูกคุกคามด้วยโรคร้ายกันทั้งประเทศ ผู้มีอำนาจเหล่านี้จะคิดหรือไม่ว่าความหิวกระหายที่จะพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ขาดคุณภาพ ระหว่างความเติบโตทางวัตถุกับความเจริญงอกงามทางจิตใจ สติปัญญา ขาดการควบคุมดูแลที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อคนส่วนใหญ่จะนำประเทศชาติและประชาชนไปสู่จุดจบอย่างไร

และเมื่อถึงวันนั้น ความหมายของคำว่า NIC ซึ่งมีผู้ที่หวังไว้ในอนาคตของสังคมไทย แปลว่า Narok is Coming Soon (นรกกำลังจะมาแล้ว) ก็จะเป็นปรากฏเป็นจริงอย่างสมบูรณ์ มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันปราบปรามผู้จำหน่ายและเด็ก หรือแผนงานรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ ก็คงหมดความจำเป็น เพราะมนุษยชาติได้ถูกทำลายด้วยความเห็นแก่ตัวของคนกลุ่มหนึ่งไปเรียบร้อยแล้ว

อุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ในประเทศไทย : การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม

(The Social Context of the Emergence of HIV in Thailand)

Nicholas Ford* (ผู้เขียน)

อมรา สุนทรธาดา** (ผู้แปล)

ความนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อสาเหตุของการแพร่ระบาดโรคเอดส์ในประเทศไทย ดังที่ทราบกันทั่วไปว่า ความรุนแรงหรือการแพร่กระจายของโรคนี้ มีความแตกต่างกันในกลุ่มผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ สำหรับการแพร่ระบาดในภูมิภาคเอเซียนั้น ยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ในโลก ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการคุกคามของโรคนี้ นับตั้งแต่การค้นพบผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์รายแรกในปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน พบจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว บทความนี้จะกล่าวถึงที่มาของปัญหานี้ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ประการแรก กล่าวถึงการแพร่ระบาดในเชิงระบาดวิทยา ประการที่สอง กล่าวถึง การตื่นตัวและการตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากโรคร้ายนี้ และประการสุดท้ายเป็นการอธิบายถึงลักษณะของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ ซึ่งการมองปัญหานี้จะโยงไปถึงธุรกิจการขายบริการทางเพศ วัฒนธรรมในเรื่องเพศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการวิเคราะห์ภาวะวิกฤติในประเทศกำลังพัฒนาต่อการเผชิญหน้ากับปัญหานี้ ที่ขาดการให้

* อาจารย์ประจำ Institute of Population Studies, University of Exeter, U.K.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ความสำคัญกับการมองปัญหาหรือแก้ปัญหาเชิงสังคมควบคู่กันไป ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ โดยมุ่งมองปัญหาไปที่กลุ่มบุคคลและลักษณะทางวัฒนธรรม

ได้มีการกล่าวอ้างไว้ในเอกสารหลายเรื่องด้วยกันในแง่ระบาดวิทยาของการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ เช่นการวิจัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อ HERPES SIMPLEX (HSV2)⁽³⁾ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์รวม 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์ และติดเชื้อ และพร้อมที่จะเป็นพาหะ (The pool) และกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคน (Polypartnerism) และไม่มี การป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน) สาเหตุ 2 ประการนี้จะมีผลทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคที่เกิดจากการร่วม ประเวณี ในกลุ่มที่มีคู่นอนหลายคนจะมีความเสี่ยงในการติดเชื้อมากกว่าใน กลุ่มแรก ตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ หญิงและชายจะมีความ สัมพันธ์ทาง เพศก่อนการแต่งงาน ซึ่งเป็นสิ่งปกติ สำหรับกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอน มากกว่าหนึ่ง เช่น มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี จะมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ

HIV และโรคเอดส์กับปัญหาสุขภาพอนามัย

กลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย นับว่าโชคดีอยู่มากที่มีการแพร่กระจายของ โรคต่ำกว่าภูมิภาคอื่นของโลก โดยเฉพาะในกลุ่มเอเชียตะวันออก อาจสันนิษฐาน ได้ว่า ประชากรมีภูมิคุ้มกันโรคเอดส์⁽¹⁾ ข้อสันนิษฐานดังกล่าว (เช่นการแพร่ กระจายของโรคอยู่ในระดับต่ำ) สะท้อนให้เห็นว่ามีกลุ่มประชากรเพียงส่วนน้อย ที่มีพฤติกรรมทางเพศประเภท "The pool" จากการวินิจฉัยอาการเบื้องต้นของ โรคเอดส์ (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527) ว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากการมีสัมพันธ์ทางเพศ แบบบริกรรมเพศกับชาวต่างชาติ และในเรื่องนี้รัฐบาลถูกโจมตีอย่างหนักจาก

สื่อมวลชน ว่าไม่สามารถให้ความรู้และข้อมูลได้อย่างพอเพียง และต่างแสดงความเห็นว่า ควรชะลอตัวการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2530 สืบเนื่องจากแรงกดดัน และเสียงเรียกร้องจากสื่อมวลชนและสาธารณชน มีผลให้กระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยตัวเลขและข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยโรคเอดส์มากขึ้น⁽⁶⁾ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ปรากฏว่าจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคนี้เพิ่มมากขึ้น (สถิติการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อ HIV แสดงไว้ในตารางที่ 1) แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนตัวเลขดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นข้อยืนยันว่าเป็นตัวเลขใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพราะเหตุว่าเรายังขาดระบบที่ดีสำหรับการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อ และอาจเป็นไปได้ว่าตัวเลขอาจต่ำกว่าความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น ตัวเลขผู้ป่วยสำรวจเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 พบผู้ป่วยรวม 24,000 ราย ในขณะที่การสำรวจของสมาคมพัฒนาประชากรพบว่าตัวเลขผู้ป่วยสูงถึง 300,000-400,000 ราย ในการนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้ป่วยที่แน่นอน

ถ้าจะแยกประเภทของผู้ติดเชื้อ HIV (แสดงไว้ในตารางที่ 2) พบว่าเชื้อ HIV สามารถตรวจพบได้ในผู้ติดยา (โดยเฉพาะผู้ชาย) โสเภณี นักเที่ยวโสเภณี ผู้ได้รับการถ่ายเลือดรวมถึงภรรยาที่สามีชอบเที่ยวโสเภณี ในปี พ.ศ. 2532 พบอาการในทารกที่เกิดจากหญิงที่สามีติดยาและสามีเที่ยวโสเภณี ในกลุ่มนักโทษ ในกลุ่มผู้ชายบริการทางเพศกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ความรุนแรงของการแพร่กระจายโรคร้ายนี้มีผลทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มุ่งความสนใจไปที่โสเภณีกลุ่มนักเที่ยวโสเภณี และกลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

อุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศในประเทศไทย

ก่อนที่จะกล่าวถึงอุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศในประเทศไทยในแง่สังคมและวัฒนธรรม สมควรที่จะกล่าวถึงความหลากหลายของประเภทการให้บริการ ซึ่งเป็นการยากที่จะระบุให้ชัดเจนลงไปว่า จำนวนผู้ประกอบการขายบริการทางเพศนั้นมีจำนวนเท่าใด เพราะเนื่องจากอาชีพค้าประเวณีนั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งสำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยแล้วมีมาตรการที่จะควบคุมมากกว่าจะขจัดให้หมดไป แม้ว่าในทางปฏิบัติจะเป็นการเล่นเอาเถิดเจ้าล่อระหว่างตำรวจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจการค้าประเวณีรวมทั้งผู้ขายบริการทางเพศ⁽⁹⁾ หญิงสาวอายุน้อยที่ร่วมชะตากรรมในการประกอบอาชีพนี้ที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับเชื้อ HIV และโรคเอดส์ มีจำนวนถึง 5 แสนคนที่มีอายุระหว่าง 16-24 ปี ที่อยู่ในธุรกิจดังกล่าว⁽¹⁰⁾ อย่างไรก็ตามถ้าการคาดประมาณรวมผู้ที่สมรสแล้ว หรือผู้ที่ยังเรียนหนังสือ อัตราส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็นทุก 1 ใน 20 ของสตรีอายุระหว่าง 15-24 ที่มีอาชีพค้าประเวณี (ประมาณ 200,000 ราย)

ถึงแม้ว่าผู้ค้าประเวณีส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง จำนวนผู้ค้าประเวณีผู้ชายเริ่มมีเพิ่มมากขึ้น ที่เรียกว่ากลุ่มเกย์⁽⁶⁾ โดยเฉพาะกลุ่มเกย์ในกรุงเทพมหานครซึ่งอาจใช้เป็นกลุ่มอาสาในการรณรงค์สนับสนุนโครงการ “เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย” ⁽¹¹⁾ (safe sex) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศในประเทศไทยนั้นมีหลายรูปแบบ อาทิ นางทางโทรศัพท์ อะโกโก้บาร์ คอฟฟี่ช็อป โรงน้ำชา ร้านอาหารที่บริการป้อนอาหารให้ลูกค้า สถานอาบอบนวด สถานค้าประเวณี ผู้เสนอขายบริการทางเพศอิสระในชุมชน หรือแม้แต่ผู้ค้าประเวณีเร่ไปตามงานวัดในต่างจังหวัด การให้บริการที่มีรูปแบบหลากหลายดังกล่าวนี้นำส่งผลร้ายต่อการควบคุมการ

แพร่กระจายเชื้อ HIV⁽¹²⁾ การใช้ถุงยางอนามัย และสุขภาพของผู้ค้าประเวณี ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกระพือของโรคร้ายนี้ นักเที่ยวที่มีระดับจะระมัดระวังตัวและกลัวการติดเชื้อ HIV หรือโรคอื่น ๆ ที่เกิดจากการร่วมประเวณีด้วยการใช้ถุงยางอนามัยแต่สำหรับนักเที่ยวที่นิยมเที่ยวในสถานค้าประเวณีราคาถูก จะไม่มีการป้องกันตนเองมากนัก สาเหตุนี้สันนิษฐานได้ว่านักเที่ยวไทย นั้นมีความเข้าใจว่าการติดเชื้อ HIV หรือโรคเอดส์ เป็นโรคของฝรั่งนักเที่ยว และอีกสาเหตุหนึ่งที่พบ คือ นักเที่ยวไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย และโสเภณีจะถูกทำร้ายร่างกายถ้าขอร้องให้แขกใช้ถุงยางอนามัย นอกจากนี้นักเที่ยวยังเป็นกลุ่มที่คิดยาอีกด้วย ซึ่งมีส่วนให้การติดเชื้อเป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าโรคจากการร่วมประเวณีบางอย่าง⁽¹⁴⁾ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเอื้อต่อการแพร่กระจายของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ ซึ่งได้ประมาณไว้ว่าร้อยละ 70 ของหญิงค้าประเวณีในประเทศไทยตรวจพบการติดเชื้อ โดยเฉพาะในกรณีผู้ค้าประเวณีในสถานบริการราคาถูกจะมีโอกาสติดเชื้อ HIV สูง

การวิเคราะห์ปัญหา อันเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการขายบริการทางเพศมองจากองค์ประกอบทางเศรษฐกิจและสังคม (โดยมองย้อนอดีตไปถึงช่วงสงครามเวียดนาม จนถึง การตื่นตัวทางธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ) ผาสุก พงษ์ไพจิตร อ้างไว้ในงานวิจัยว่าโสเภณีที่มีอยู่ในสังคมไทยนั้นเป็นเพราะว่า “สังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า การมีภรรยาได้หลายคน และการมีภรรยาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมการมีโสเภณี” ⁽¹⁰⁾ ผาสุก พงษ์ไพจิตร วิเคราะห์ว่า จำนวนโสเภณีที่เพิ่มมากขึ้นนั้นเนื่องมาจากการที่ผู้ชายย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ ๆ นอกจากนี้อาจมีสาเหตุมาจากค่านิยมทางสังคมที่ยอมรับว่า ผู้ชายสามารถประพฤติปฏิบัติอย่างไรก็ได้ในขณะที่ผู้หญิงจะไม่ได้รับการยกเว้นจากบรรทัดฐานของสังคมให้ปฏิบัติเยี่ยงชาย เช่น ผู้ชายสามารถมีสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงที่มีใช้ภรรยาของตน หรือผู้ชายสามารถ

มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสได้ ซึ่งเป็นการแยกให้เห็นเด่นชัดถึงสิทธิและค่านิยมทางสังคม ที่ว่ากุลสตรีจะต้องไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานผิดไปจากสังคมตะวันตกที่มีค่านิยมว่าหญิงชายอยู่ร่วมกันได้แม้ไม่ได้แต่งงานกัน

ในยุคปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศจะพบว่าอิทธิพลจากความทันสมัย ส่งผลถึงแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของปัญหาการตั้งครรภ์และการทำแท้งในกลุ่มประชากรวัยรุ่นมากขึ้น เนื่องจากมีการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ค่านิยมทางสังคมที่ว่าผู้ชายทำได้กลับกลายมาเป็นผู้หญิงก็ทำได้มีมากขึ้น^(15,16,17) แต่ก็มิได้หมายความว่า จะทำให้จำนวนโศกณิณลดน้อยลงแต่อย่างใด และถึงแม้ว่าในแง่ค่านิยมทางสังคมจะไม่นิยมชมชอบว่าการเที่ยวโศกณิณเป็นสิ่งดีงาม หรือการประกอบอาชีพค้าประเวณีจะมีสาเหตุมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

ปัญหาหญิงค้าประเวณีในประเทศไทย อาจมองได้ 2 ระดับ ได้แก่ในระดับมหภาค คือ เกิดจากความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจ และในระดับจุลภาค คือ โอกาสทางเศรษฐกิจ และความรับผิดชอบต่อสังคม แม้ว่าเศรษฐกิจในประเทศไทยจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2523 แต่ประชากรส่วนใหญ่ (80%) ยังประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ในขณะที่กรุงเทพฯ เป็นแหล่งรวมความเจริญทางเศรษฐกิจและการเมือง และเป็นแหล่งรวมผู้อพยพ ย้ายถิ่นจากทั่วทุกภาคของประเทศ ในช่วง 2518-2523 ประมาณได้ว่า มีผู้อพยพย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 90 ของการย้ายถิ่นระหว่างจังหวัดรวมทั้งประเทศ⁽¹⁹⁾ ในจำนวนนี้รวมถึงหญิงค้าประเวณีซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือซึ่งเป็นภาคที่ประชากรมีฐานะยากจน อาจจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยนั้น ประชากรมีสภาพแห่งความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เห็นได้ชัดเจน⁽²⁰⁾ ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องในช่วงอดีต 30 ปีที่ผ่านมา

มา แม้ว่าสภาพดังกล่าวจะกระตือรือร้นบ้างในแง่สภาพการณ์ทางสุขภาพอนามัย การศึกษา และภาวะโภชนาการ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเปรียบเทียบกับกลุ่ม ประเทศกำลังพัฒนาด้านอุตสาหกรรม (NICS) ด้วยกันแล้ว ประเทศไทยยังนับ ว่าล้าหลังในด้านความเจริญทางเศรษฐกิจ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ยังคงประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน และภาวะหนี้สินของครอบครัว อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามา เกี่ยวข้องกับธุรกิจการขายบริการทางเพศ อย่างไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้ และถ้า หากจะพิจารณาให้ถึงแก่นแท้ของปัญหาโสเภณีแล้วคงจะไม่ผิดอะไรนักที่จะมอง ในระดับจุลภาค ซึ่งหมายถึงค่านิยมพื้นฐานที่จะทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเขยิบฐานะ ทางเศรษฐกิจได้

เราต้องยอมรับอยู่ประการหนึ่งว่า แม้ความยากไร้ขาดแคลนจะลด ระดับลงไปบ้างแล้วในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา แต่ความเจริญทางวัตถุที่นับวันจะเพิ่ม มากขึ้น กลายเป็นตัวเร่งให้เกิดความต้องการด้านวัตถุมากขึ้น ชีวิตที่สะดวก สมาย แสงสี ความเจริญ ที่กรุงเทพมหานครจะบันดลให้เป็นเสมือนตัวเร่งให้ ผู้บริโภคมีความต้องการอย่างไม่หยุดยั้ง⁽²¹⁾ และปัจจัยเหล่านี้แน่นอนที่กำหนด ค่านิยม ความนึกคิดของเด็กสาวจากชนบทกระโจนเข้าสู่วงจรค่าบริการทางเพศ ประมาณกันว่ารายได้จากอาชีพนี้มากเป็น 25 เท่า เมื่อเทียบกับรายได้จาก อาชีพอื่น⁽¹⁰⁾ ที่มีชั่วโมงการทำงานที่นานกว่า และเป็นงานหนักเหน็ดเหนื่อย อาชีพค่าบริการทางเพศนั้นมีระดับความแตกต่างกันไปตั้งแต่ที่มีรายได้สมน้ำสม เนื้อไปจนถึงการเอารัดเอาเปรียบกับหญิงผู้ค่าบริการโดยเฉพาะในสถานบริการ ราคาถูก สำหรับกลุ่มที่มีรายได้คุ้มเหนียวกลับมองเห็นว่าอาชีพนี้เหมาะสมกับ ตนเพราะไม่ต้องทำงานหนักแต่มีรายได้ตอบแทนที่สูง ผู้ค่าบริการบางคนพอใจ ที่จะประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าจะเป็นสาวใช้ตามบ้าน และไม่คิดจะเปลี่ยน อาชีพที่ให้ค่าตอบแทนต่ำกว่า เพราะเหตุที่คุ้นเคยกับการเคยได้รับค่าตอบแทน

คราวละมาก ๆ⁽²²⁾ หญิงบริการนั้นมีเหตุผลที่ว่าที่ต้องประกอบอาชีพผิดกฎหมายนี้ก็เพราะความยากจน และตนเองต้องการช่วยเหลือครอบครัว ญาติพี่น้องโดยการส่งเงินรายได้กลับบ้าน ดังผลงานวิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร พบว่า หญิงค้าบริการหันเหมาประกอบอาชีพนี้เพราะมีความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ และต้องจุนเจือครอบครัวมากกว่าจะหารายได้เพื่อตนเอง⁽¹⁰⁾ แม้ว่าสังคมจะไม่ยอมรับและเป็นที่รังเกียจในกลุ่มเพื่อนร่วมหมู่บ้าน แต่จำนวนเงินที่ส่งกลับไปช่วยเหลือครอบครัว กลับทำให้อาชีพนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยเฉพาะในภาคเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มหันมานิยมอาชีพดังกล่าว “อย่างชั่วคราว” เพียงเพื่อปลดหนี้สินให้ครอบครัว และมีโอกาสเขยิบฐานะทางเศรษฐกิจ⁽²³⁾ และยังสามารถทำให้หญิงค้าบริการเป็นที่ต้องการของคนหนุ่มในหมู่บ้านเดียวกันด้วยเหตุว่ามีฐานะ ซึ่งเหตุจูงใจดังกล่าวนี้อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้จำนวนหญิงค้าบริการเพิ่มมากขึ้น

แม้ว่าการค้าประเวณีในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่แล้วมีไว้บริการคนในประเทศ แต่ยังพบว่าการบริการดังกล่าวมีไว้ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติอีกด้วย^(24,25) การท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการแพร่ระบาดโรคจากการค้าประเวณี⁽²⁶⁾ ในระหว่างปี พ.ศ. 2531 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21⁽²⁷⁾ ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ถึง 84,267,000,000 บาท ซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รัฐบาลเล็งเห็นว่าการที่สาธารณชนมีความคิดเห็นสวนทางกันกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ว่าน่าจะเป็นสาเหตุการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ อาจมีผลกระทบ ต่อการขยายตัวทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้⁽⁶⁾ ซึ่งก็เป็นการยากอีกเช่นกัน ที่จะประเมินว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์มากน้อยเพียงไร นักท่องเที่ยวชายที่เข้ามาในประเทศ เพื่อการบริการทางเพศนั้นเป็นเพราะในช่วง 2503-2513 เกิดธุรกิจบริการทางเพศให้กับเจ้าหน้าที่และทหาร อเมริกัน และ

จำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ เป็นชายมากกว่าหญิง (ร้อยละ 65.8 เป็นนักท่องเที่ยวชาย)⁽²⁷⁾ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อกิจทางเพศเป็นหลักซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่นและมาเลเซีย⁽²⁷⁾

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้พยายามที่จะลบภาพพจน์ธุรกิจการค้าประเวณีให้หมดไปจากประเทศไทย โดยการส่งเสริมสิ่งที่น่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในแง่มุมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวกับปัญหาเชื้อ HIV และโรคเอดส์ จะมีผลที่สามารถระงับธุรกิจการขายบริการได้ อย่างไรก็ตามก็ตีจำนวนนักท่องเที่ยวชายที่เข้าประเทศก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 65.8% เป็น 71.7% ในช่วง 2528-2531 และบรรดานักเที่ยวต่างก็ต้องการจะได้สัมผัสกับสถานเร่โลกีย่านพัฒนาพงศ์กันเป็นอย่างยิ่ง จนประเทศไทยได้รับฉายาว่า “สวรรค์ของการเสพสม” โดยเฉพาะในช่วงปี 2533 โคเฮน⁽²⁵⁾ ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ปัจจัยทางสังคมมีบทบาทอย่างสำคัญที่ทำให้ปัญหาโสเภณีกลายเป็น “มีไว้เพื่อนักท่องเที่ยว” ดังคำกล่าวอ้างของโคเฮนที่ว่า “เป็นการผสมผสานที่ไปกันได้อย่างประหลาดระหว่างทำเพื่อเงินตราหรือกามารมณ์ ซึ่งในบางครั้งก่อนที่จะหนักไปในทางกามารมณ์มากกว่า”⁽²⁵⁾ (อ้างจากหน้า 226) โคเฮนได้อธิบายว่าการกล่าวอ้างของเขาหมายความว่า ความกำกวมระหว่างสิ่งที่เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นกับการสนองทางอารมณ์นั้น อาจมองในแง่ที่ว่าทัศนคติในเรื่องเพศในวัฒนธรรมไทยนั้นแบ่งแยกกันไม่ออกว่า เพื่อความรักหรือเพื่อเงินตรา และถ้าจะมองในแง่สิ่งจูงใจที่ชักนำให้หญิงไทยค้าบริการโดยเฉพาะกับคนต่างชาตินั้นก็คือ ความคาดหวังว่าสักวันหนึ่งตนคงได้มีชีวิตคู่กับชาวต่างชาติ

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศถ้ามองในแง่ปัจจัยทางสังคม จะเห็นได้ว่ามีรากฐานมาจากเหตุในอดีต และลักษณะบางประการทางวัฒนธรรมไทย ความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจที่มีให้เห็นในแต่ละ

ภูมิภาคของประเทศ โอกาสเพื่อความอยู่รอดและค่านิยมทางสังคมและชุมชนที่มีต่อการเป็นโสเภณี อาจพูดได้ว่า ประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะตัวในด้านปัญหาธุรกิจการค้าบริการทางเพศ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปโฉบชานกันในขณะที่เดียวกันในภาครัฐและองค์กรเอกชนก็พยายามที่จะรณรงค์เพื่อหาทางป้องกัน และให้ความช่วยเหลือหญิงค้าบริการ และนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยจากโรคภัยดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนไม่อยู่ในวิสัยที่จะคาดประมาณได้ว่า ความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะให้ความรู้ ข้อมูล ในเรื่องนี้โดยสอดคล้องไปกับเรื่องการวางแผนครอบครัวจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงไร เพราะการวางแผนครอบครัวนั้น รัฐบาลมีนโยบายเน้นความสมัครใจ และเช่นเดียวกับการรณรงค์ ป้องกันเชื้อ HIV และโรคเอดส์ กลวิธีที่จะนำมาใช้ก็ควรจะมีลักษณะเช่นเดียวกับนโยบายการวางแผนครอบครัวซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยทางสังคมเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา(28)

กลุ่มผู้ติดยา

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมุ่งความสนใจการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคเอดส์ไปที่กลุ่มหญิงค้าบริการ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วย ที่ติดเชื้อยังพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้เขียนขอย้อนไปถึงเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับที่มาของการเสพติดในประเทศไทยพอเป็นสังเขป ดังนี้ การเสพยาเสพติด โดยเฉพาะฝิ่นมีระบาดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงมานานแล้ว ตัวอย่างเช่นในกรณีของประเทศไทยมีหลักฐานแสดงไว้ในกฎหมายอาญา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2043 เป็นต้นมา ที่กล่าวถึงการเสพยา และในปี พ.ศ. 2343 ฝิ่นเป็นสินค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายและรัฐสามารถเรียกเก็บภาษีได้ และทำเงินให้แผ่นดินได้ถึงร้อยละ 30 ของรายได้ทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2459-2460⁽³⁰⁾ เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่มีกิจการค้าขายฝิ่น ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่สอง มีการปราบปรามการค้าฝิ่นแต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้ผู้เสพยาในภูมิภาคประเทศ

เอเชียอาคเนย์มีจำนวนน้อยลงแต่อย่างไรก็ตาม⁽³¹⁾ เหตุการณ์ปฏิวัติทางการเมืองในมณฑลยูนนานประเทศจีนที่ลัทธิคอมมิวนิสต์มีอำนาจปกครองบ้านเมือง มีส่วนทำให้การผลิตฝิ่นหันเหมาสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์มากขึ้น จนกลายเป็นดินแดนที่มีสมญานามว่า “สามเหลี่ยมทองคำ” โดยมีชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ม้ง กะเหรี่ยง อาข่า ลีซู และลาหู่⁽³²⁾ ทำไร่ฝิ่นกันอย่างกว้างขวาง ทั้งเพื่อใช้เป็นยารักษาโรค และมีไว้เพื่อเสพ รัฐบาลได้พยายามที่กำจัดการทำไร่ฝิ่น เนื่องจากมองเห็นพิษภัยที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบตอรายได้จากการเก็บภาษี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2501 รัฐบาลประกาศเลิกเก็บภาษีฝิ่น โดยสิ้นเชิงและปราบปรามการปลูกฝิ่น มีการจับกุมและเผาอุปกรณ์การเสพฝิ่นต่อสาธารณชน ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการแพร่ระบาดของการเสพเฮโรอีนเข้ามาแทนที่การเสพฝิ่น⁽³⁰⁾ และในช่วงปี พ.ศ. 2503 การผลิตเฮโรอีนชนิดระดับ 3 ทำกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันก่อนที่จะมีผู้ผลิตที่มีความชำนาญจากฮ่องกงเข้ามาทำการผลิตเฮโรอีนชนิดระดับ 4 (เฮโรอีนบริสุทธิ์ 90-99%)⁽³¹⁾ และทหารอเมริกันที่มาปฏิบัติภารกิจสงครามในเวียดนาม ก็เป็นลูกค้ารายใหญ่รับซื้อเฮโรอีนจากประเทศไทย⁽³³⁾ กล่าวกันว่าองค์กรสืบราชการลับ (CIA) เป็นตัวกลางลำเลียงสินค้านี้ เพื่อสร้างรายได้ให้กับหน่วยสืบราชการลับ และกองโจรที่ทำงานให้กับฝ่ายรัฐบาลเวียดนาม^(31,34) ได้มีการขนส่งเฮโรอีนไปยังสหรัฐอเมริกา ก่อนหน้าที่จะมีการถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามเสียด้วยซ้ำ⁽³¹⁾ และประเทศไทยก็ได้กลายเป็นแหล่งผลิตและส่งออกรายใหญ่ จนกระทั่งมีการเรียกร่องจากนานาชาติให้เร่งการปราบปรามกิจการค้าดังกล่าว บทความนี้ไม่สามารถจะอธิบายให้ผู้อ่านได้ทราบเกี่ยวกับที่มาของการปลูกฝิ่น และการผลิตเฮโรอีนในรายละเอียดได้ทั้งหมด ขอกล่าวแต่เพียงว่าการปลูกฝิ่นนั้น เริ่มมาจากชนกลุ่มน้อยที่ต้องการต่อสู้ทางการเมือง และจำเป็นต้องหารายได้มาสนับสนุนกองทัพเพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง แม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ใช้ความพยายามที่จะเข้าถึงชนกลุ่มน้อย และชักชวนให้เลิกทำไร่ฝิ่นด้วยการส่งเสริมการพัฒนาทุกรูปแบบ

อย่างไรก็ตาม การทำไร่ฝิ่นได้ถูกลดลงไปจนถึงพม่าและลาว ขุนสาผู้นำทางการเมืองของรัฐฉาน ผู้ได้รับสมญาว่าเป็นราชาผลิตฝิ่นรายใหญ่ของโลกเป็นผู้หนึ่งที่ใช้รายได้จากการค้าฝิ่นมาบำรุงกองทัพ เพื่อปลดแอกจากรัฐบาลกลางพม่า⁽³⁴⁾ ซึ่งทำให้การปราบปรามการทำไร่ฝิ่นกลายเป็นเรื่องการเมืองไปโดยสิ้นเชิง

ผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากการค้าเฮโรอีนในประเทศไทย ก็คือการเพิ่มจำนวนผู้ติดยามากขึ้น ซึ่งยังไม่มีตัวเลขที่แน่นอนแสดงเอาไว้ว่ามีจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด แม้ว่าตัวเลขของผู้เข้ารับการบำบัดจะมีมากถึง 61,000 ราย ในปี พ.ศ. 2531⁽⁷⁾ ผู้เสพติดส่วนใหญ่เป็นผู้ชายโดยเฉพาะผู้อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร ผู้ติดยาส่วนใหญ่มักจะเสพติดเพราะลอกเลียนแบบผู้ที่เคยติดยามาก่อน Sackman เคยกล่าวอ้างว่าผู้ติดยาเสพติดนั้นมักมีสาเหตุมาจากการทำงาน เมื่อตกงานชีวิตก็ไร้ความหวังและหันเข้าพึ่งยาเสพติด⁽³⁵⁾ และจะมั่วสุมกันเสพยา ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งช่วยให้การแพร่กระจายเชื้อ HIV เป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น (ดูตารางที่ 3) และนำความหายนะมาสู่กลุ่มผู้ติดยาอย่างรุนแรงทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และส่วนอื่น ๆ ของประเทศเช่นในภาคเหนือพบว่า จำนวนผู้เปลี่ยนมาใช้วิธีฉีดยาเสพติดนั้นเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว⁽⁷⁾ และเป็นผลให้การแพร่ระบาดของเชื้อ HIV รุนแรงขึ้น

ด้วยเหตุที่พบว่าผู้ติดยาเสพติดมีผลเสียมากกว่าที่พบในกลุ่มหญิงบริการ เราควรจะตระหนักถึงปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนผลักดันให้เกิดวิกฤตนี้ แทนที่จะมุ่งให้ความสนใจเฉพาะกลุ่มหญิงค้าบริการ รัฐควรให้ความสนใจในกลุ่มผู้เสพติดให้มากขึ้น ด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมิได้แยกตัวออกไป ดังนั้นการให้ความสนใจต่อปัญหาสุขภาพอนามัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ และจะเป็นหนทางเดียวและเหมาะสมในการที่จะพยายามลดจำนวนผู้ติดยาและการแพร่กระจายเชื้อ HIV อย่างได้ผล

สรุป

บทความนี้มีได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอรายละเอียด ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV แต่ผู้เขียนมุ่งเน้นประเด็นเชิงสังคมบางแง่มุมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว เนื้อหาที่กล่าวถึงในบทความนี้ชี้ให้เห็นถึงข้อสังเกตว่าการเกิดขึ้นของปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมและเหตุการณ์ในอดีต การแพร่กระจายของโรคเอดส์ในประเทศไทย ในกลุ่มผู้มีความเสี่ยงที่จะนำมาอภิปรายเพื่อการวินิจฉัยปัญหาโดยมองประเด็นในแง่สังคมซึ่งมักจะถูกมองข้ามอยู่เสมอ

กลยุทธ์ที่จะหยุดยั้ง หรือป้องกันการแพร่กระจายโรคเอดส์ อาจมองได้ทั้งในผลต่อเนื่องระยะยาวและระยะสั้น ผลระยะสั้นคือการให้ความรู้กับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ในกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ผู้ขายบริการทางเพศ และผู้ใช้บริการทางเพศ งานวิจัยด้านสังคมอาจเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้การแก้ปัญหาหรือการรณรงค์ให้บังเกิดผลได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องตระหนักไว้เป็นสำคัญคือการแพร่กระจายของโรคเอดส์นั้น มีสาเหตุซับซ้อนนอกเหนือไปจากการมองปัญหาที่สังคมและเหตุผลทางการเมืองแต่ลำพังเพราะยังมีอีกหลายปัจจัยที่มีส่วนเอื้ออำนวยให้การแพร่กระจายของโรคดังกล่าวขยายตัวขึ้น นอกเหนือจากปัจจัยทางสังคมและนโยบายทางเศรษฐกิจ อาทิ การออกกฎหมายรองรับธุรกิจบริการทางเพศ อาจมีส่วนช่วยให้การดูแลหรือการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยในกลุ่มผู้มีอาชีพพิเศษ รวมทั้งการให้ความรู้ด้านข่าวสารและการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึง และอาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาได้บ้างไม่มากก็น้อย สำหรับการแก้ปัญหาด้านการแพร่กระจายของเชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด อาจให้ความรู้ในด้านองค์การใช้เข็ม ฉีดยาร่วมกัน ตลอดจนการกำจัดแหล่งยาเสพติดให้ลดน้อยลง แม้ว่าความ

พยายามในประการหลังนี้ จะเกี่ยวข้องระหว่างการเมืองกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า โดยลำพังอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อาจจะไม่มีความเพียงพอที่จะขจัดปัญหานี้เพื่อมุ่งปรับปรุงสุขภาพอนามัย และปัญหาทางสังคม ประเทศไทยอาจจะต้องอาศัยความร่วมมือ และการช่วยเหลือด้านการเงินจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นวิธีทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อ HIV ในระยะยาวได้เป็นอย่างดี

หมายเหตุท้ายบทความ

ในฐานะผู้เขียนบทความนี้ มีความเห็นว่าการแสดงความเห็นเพื่อการมองปัญหาด้วยสายตาของคนภายนอก ต่อสภาพปัญหาการแพร่ขยายของเชื้อ HIV ในแง่ปัจจัยทางสังคม ค่านิยม และจริยธรรม อาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมไทย ดังนั้นบทความนี้ จึงไม่มุ่งเน้นวิเคราะห์ปัญหาในแง่จริยธรรม อย่างไรก็ตามผู้เขียนใคร่ขอเน้นจุดสำคัญในแง่การศึกษาวิจัย ที่อาจเทียบเคียงได้กับการศึกษาวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในประเทศอังกฤษ กล่าวคือ กลวิธีใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันและรักษาพยาบาลผู้ป่วยควรเน้นการให้ความเห็นแก่ผู้ที่กำลังประสบปัญหาด้วยโรคร้ายนี้ กลวิธีดังกล่าวอาจแสดงออกในรูปของการตรวจหาเชื้อที่ต้องเก็บเป็นความลับ หรือการควบคุมผู้เป็นพาหะของโรคด้วยมาตรการที่คำนึงถึงผลทางจิตใจเป็นหลัก

References

1. Karel S.G. and Robey B. AIDS in Asia and the Pacific. *Asian and Pacific Population Forum* 2, 1-4, 18-29, 1988.

2. Wood' W.B. AIDS North and South: Diffusion patterns of a global epidemic and a research agenda for geographers. *Prof Geogr* 40, 226-279, 1988.
3. Nahmias A.J., Lee F. and Danielsson D. Epidemiological principles for understanding the prevalence of HIV infections and their possible control. In AIDS in Children, Adolescents and Heterosexual Adults (Edited by Schinazi, R. F. and Nahmias A.J.) p. 154. Elsevier Science Publishing, New York, 1988.
4. Anderson R.M. The Epidemiology of HIV infection: Variable incubation plus infectious periods and heterogeneity in sexual activity. *J R Stat Soc* 151,(1) 66-93, 1988.
5. Viravaidya M. A Thai perspective on the role of the private sector in Controlling AIDS. Paper presented to the V International Conference on AIDS, Montreal, Canada, 1989.
6. Cohen E. Tourism and AIDS in Thailand. *Annals of Tourism Research* 15, 467-488, 1988.
7. Poschyachinda V. Recent Changes in Needle Sharing Among Intravenous Injecting Heroin Abusers in Thailand. Drug Dependence Research Center, Institute of Health Research Chulalongkorn University, Bangkok, 1989.
8. Koetsawang S. (ed) Workshop: AIDS Prevention and Family Health, Siriraj Family Planning Research Centre, Bangkok, 1989.
9. Handley P. The lust frontier, *Far East Econ R.* 44-45, Nov 2nd, 1989.

10. Phongpaichit P. From Peasant Girls to Bangkok Masseuses. International Labour Organization, Geneva, 1982.
11. Timm M. Condom cabaret in Bangkok, New Int, November, 20-21, 1989.
12. The Economist. AIDS? What AIDS? ECSTA, 74, March 24, 1990.
13. Pepin J., Plummer F.A., Brunham R.C., Piot P., Cameron D.W. and Ronald A.R. The Interaction of HIV infection and other sexually transmitted diseases : an opportunity for intervention. AIDS, 3, 3-9, 1989.
14. Marchand D. Paying the price of prostitution. IDRC Rep, April 20-21, 1987.
15. Porapakkham Y., Vorapongsathom T. and Pramanpol S. Review of Population/Family Planning Needs of Adolescents in Thailand. IPSR Publication No. 93, Bangkok, 1986.
16. Koetsawang S. Siriraj Adolescent Counselling Programme 1983-85 Report Theera Press, Bangkok, 1987.
17. Prasartkul P., Chamratrithirong A., Bennet A., Jitwatanapataya L. and Isarabhakdi P. Rural Adolescent Sexuality and Determinants of Provincial Urban Premarital Adolescent Sex, IPSR Publication No. 113, 1989.
18. Hewison K. National interests and economic downturn: Thailand. In South-East Asia in the 1980s: The Politics of Economic Crisis (Edited by Robinson P. et al) p. 52, Allen and Unwin, Sydney, 1987.

19. Sussangkarn C., Patamisiriwat D., Ashakul T. and Chimkul K. The Long-Term View on Growth and Income Distribution. Thailand Development Research institute, Bangkok, 1988.
20. Hutaserani S. and Jitsuchan S. Thailand's Income Distribution and Poverty Profile and Their Current-Situations. Thailand Development Research Institute, Bangkok, 1988.
21. Ford N.J. The nature and range of human needing. In Industrial Decline and Regeneration (Edited by Collin L.) 279-290, University of Edinburgh, Edinburgh, 1982.
22. McCleod E. Women Working: Prostitution Now. Croom Helm, London, 1982.
23. Tangwisutti N. Living off the wages of sin. The Nation November 26, 1989.
24. Wereld O. Sex tourism in Thailand. ISIS International Bulletin 13, 9-12, 1979.
25. Cohen, E. Sensuality and venality in Bangkok: The dynamics of cross-cultural mapping of prostitution. DEBEDF 8, 223-234, 1987.
26. De Schryver A. and Meheus A. International travel and sexually transmitted diseases. World Health Stat 0, 42, 90-99, 1989.
27. Tourism Authority of Thailand Annual Statistical Report on Tourism in Thailand 1988. Tourism Authority of Thailand, Bangkok, 1989.

28. Knodel J., Chamritrithirong A. and Debavalya N. Thailand's Reproductive Revolution, University of Wisconsin Press, London, 1987.
29. Poschyachinda V. Illegal Opiate Consumption in Thailand: Population and Pattern of Use. Drug Dependence Research center, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Bangkok, 1981.
30. Poschyachinda V. Heroin in Thailand. Drug Dependence research Center, Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Bangkok, 1982.
31. McCoy A.W. The Politics of Heroin in South-East Asia. Harper and Row, Singapore, 1972.
32. McKinnon J. and Bhruksari W. (eds) Highlanders of Thailand. Oxford University Press, Oxford, 1986.
33. Robins L.N., Helzer J.E., and Davis D.H. Narcotic use in South-East Asia and afterward, *Arch Gen Psychiatr* 32, 955-961, 1975.
34. Belanger F.W. Drugs, the US and Khun Sa. Editions Duang Kamol, Bangkok, 1989.
35. Sackman B.S. Sackman M.M. and De Angelis, G.G. Heroin addiction as an occupation: Traditional addicts and heroin-addicted polydrug users. *International Journal of the Addictions* 13, 427-441, 1978.

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ จำแนกตามรายปี ตั้งแต่เดือน
กันยายนถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2533

ปี พ.ศ.	ประเภทการเจ็บป่วย			
	AIDS	ARC	HIV	รวม
2527	1	-	-	1
2528	1	5	5	11
2529	-	8	10	18
2530	7	13	171	191
2531	5	22	5,048	5,075
2532	29	84	10,651	10,764
2533	27	69	7,985	8,061
รวม	70	201	23,870	24,141

แหล่งข้อมูล : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 2 แสดงผลการสำรวจจำนวนผู้ป่วยด้วย HIV ในประเทศไทย ระหว่าง
เดือนพฤษภาคม 2531

ประเภท	จำนวนผู้ได้รับการตรวจ	ร้อยละของผู้ติดเชื้อ
ผู้ติดยาเสพติด	7,615	4.48
ชายขายบริการทางเพศ	2,891	1.28
หญิงขายบริการทางเพศ	19,873	0.09
นักโทษชาย	30,335	0.67
ผู้ย้ายถิ่น	146,058	0.01
กลุ่มรักร่วมเพศ	659	0.00
กลุ่มผู้บริจาคโลหิต	147,830	0.00

แหล่งข้อมูล : Workshop : AIDS Prevention and Family Health (1989)

ตาราง 3 แสดงจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด กรุงเทพมหานคร

ร้อยละ	ธันวาคม 2530	มีนาคม 2531	กันยายน 2531*
ร้อยละผู้ติดยาเสพติด และติดเชื้อ HIV	1%	16%	43%

* จำนวนตัวอย่าง 1,800 ราย สุ่มจากผู้มารับบริการที่หน่วยรักษาผู้ป่วยผู้ติดยาเสพติด

แหล่งข้อมูล : Viravaidya. M. International Conference of AIDS, 1989.

ตาราง 4 การคาดประมาณจำนวนหญิงบริการ คำนวณจากการฉายภาพประชากรในประเทศไทย

อายุ	ยอดรวม (พันคน)*	ร้อยละของ ผู้เป็นโรค	ยอดรวม (พันคน) ผู้เป็นโรค
15-19	3015	80	2414
20-24	2950	42	1239
25-29	2553	22	557

ประมาณว่า จำนวน 210,000 ราย ยังเรียนหนังสือ และหญิงบริการประมาณว่ามี 4 แสนคน ในกลุ่มหญิงอายุ 15-29

	จำนวนผู้ให้บริการ	จำนวนที่คาดประมาณ	
		ร้อยละ 10	ร้อยละ 5
15 - 34	3,443,000	344,300	200,000
15 - 29	4,000,000	400,000	200,000

* แหล่งที่มา UN(1989) Global Estimates and Projections of Population by Sex and Age 1988 Revision UN : New York.

** แหล่งที่มา National Statistical Office (1984) Report on Population Characteristics : The 1984 Survey of Population Change : National Statistical Office : Bangkok

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงไม่ได้รวมหญิงโสเภณีและผู้ที่ยังอยู่ในสถานศึกษาที่ขายบริการทางเพศ ซึ่งตัวเลขที่แสดงเป็นเพียงการคาดหมายเท่านั้น

โสเภณีในประเทศไทย

Jenny Godley* (ผู้เขียน)

กรมาศ วุฒิสุข** (ผู้แปล)

คำนำ

แม้ว่ามาตรการการพัฒนาเศรษฐกิจเกือบทั้งหมด จะทำให้ประเทศไทย ประสบความสำเร็จอย่างมาก และคาดกันว่าประเทศไทยจะเป็นเสือเศรษฐกิจ ตัวต่อไปในภาคพื้นแปซิฟิกนั้น ผู้หญิงไทยก็ได้รับผลกระทบในทางลบอันเนื่องมา จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในหลายกรณีด้วยกัน ทั้งนี้เพราะมี สถานะที่แตกต่างกันในการสร้างผลผลิต และผลตอบแทนที่ได้รับ ผลกระทบใน ทางลบของแผนพัฒนาที่มีต่อชีวิตผู้หญิงไทยที่เห็นได้เด่นชัดในขณะนี้ก็คือ การ ค่าประเพณีที่เพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรมและการซื้อขายที่ดิน ได้ก่อให้เกิดผลในทางลบอย่างมากต่อพื้นที่ที่ยากจนของประเทศ รวมทั้งทำให้มี การอพยพเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมากแรงงานหญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเฉพาะ

* นักวิจัย (ชั่วคราว) ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

** เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหา-
วิทยาลัยมหิดล

รายงานฉบับนี้เขียนขณะที่มาทำวิจัยที่สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี เมื่อ
พ.ศ. 2532

ในด้านการผลิต โดยผ่านบริษัทนานาชาติ หรือในด้านการบริการด้วยการเป็นแม่บ้าน คนรับใช้ พนักงานเสิร์ฟ และก็มีจำนวนมากที่หันมาขายอาชีพโสเภณีโสเภณี จึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจพร้อม ๆ กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล และกลายเป็นอาชีพที่นำเงินมาให้แก่หญิงที่ประกอบอาชีพนี้อย่างรวดเร็ว และโสเภณีก็นำเงินให้ถึงวัฒนธรรมที่ขัดแย้งกันระหว่างหญิงไทยที่ต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว และยังคงอยู่ภายใต้กรอบของสังคม

ความเป็นมา

เป็นที่กล่าวขานกันว่าโสเภณีมีแพร่หลายในประเทศไทย อย่างไรก็ตามการค้าประเวณีได้เริ่มเฟื่องฟูขึ้นในช่วงที่ทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำเงินได้ในช่วงสงครามเวียดนาม

สงครามเวียดนาม มักจะถูกยกเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดถึงความสัมพันธ์ระหว่างทหารและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และไม่ใช่เรื่องบังเอิญที่ทั้งสามประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ เกาหลี และไทยได้ตกเป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความสุขทางเพศในปัจจุบัน ซึ่งทั้งสามประเทศเคยเป็นที่ตั้งของฐานทัพอเมริกันมาก่อน ช่วงระยะเวลา 12 ปี ที่ทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทย (จากปี พ.ศ. 2507-2519) มีทหารประจำการมากกว่า 50,000 คน และอีกประมาณ 70,000 คน ที่บินเข้ามาเพื่อพักผ่อนและหาความบันเทิง (Hantrakul, 1983 : 33) มีการสร้างฐานทัพอากาศใหญ่ ๆ ถึง 7 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนืออันเป็นส่วนที่ยากจนที่สุดของประเทศ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ได้มีการจ้างแรงงานจำนวนมากบริเวณฐานทัพสำหรับ "คนงานอาชีพพิเศษ" ได้แก่ คู่เต้นรำ หมอนวดและพวกที่ให้ความบันเทิง พวกทหารอเมริกันมีเงินมากกว่าผู้หญิงชาวบ้านคาดถึง และใน

ปี พ.ศ. 2503 ประมาณว่าพวกทหารเหล่านี้ได้ใช้เงิน 4,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี ผู้หญิงนับแสนเริ่มเข้ามาซื้อสินค้าใหม่โดยการให้บริการแก่พวกจ๊อก่อน สงครามเวียดนามไม่เคยมีโสเภณีให้บริการคนต่างชาติ แต่หลังจากพวกทหารอเมริกันเข้ามาอาชีพนี้เริ่มเป็นที่ยอมรับ

เมื่อทหารอเมริกันกลับประเทศในปี พ.ศ. 2519 ทำให้ผู้หญิงไทยตกงาน และสังคมเริ่มเป็นจำนวนมาก รวมทั้งผู้ชายไทยที่หันมาเรียนรู้การหาความสุขตามอย่างพวกจ๊อ ดังนั้น โสเภณีได้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไป แม้แต่ในหมู่บ้านที่เล็กที่สุด ผู้หญิงที่ตกงานส่วนใหญ่ได้อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ซึ่งสามารถหาเงินกับลูกค้าต่างชาติหรือพวกนักท่องเที่ยวที่มาหาความสุขทางเพศ “สงครามเวียดนามได้สอนบทเรียนให้หลายอย่าง และคนไทยก็ไม่รอช้าที่จะเรียนรู้ เมื่อได้เห็นพวกจ๊อเปลี่ยนประเทศให้กลายเป็นแหล่งบันเทิงขนาดใหญ่ โดยแยกออกมาจากเขตสงคราม คนไทยได้เรียนรู้ที่จะให้บริการแก่พวกทหารอเมริกันเป็นบริการด้วยรอยยิ้ม พวกจ๊อกลับประเทศในปี พ.ศ. 2519 แต่เรื่องนี้ได้ถูกเผยแพร่ออกไป ซึ่งตอนนี้ทุกคนอยากที่จะมาใช้บริการอย่างเดียวกันนี้” (Haylar, 1984)

สถานการณ์ในปัจจุบัน

เป็นการยากมากที่จะบอกถึงจำนวนที่แท้จริงของโสเภณีในประเทศไทย แต่คาดว่ามิผู้หญิงประมาณ 700,000 คนเกี่ยวข้องกับอาชีพนี้ (Omvedt, 1986 : 44 : Matsui, 1989 : 63) ผู้เขียนเคยสัมภาษณ์นักข่าวหญิงคนหนึ่ง เธอเล่าว่า “ปัจจุบันคาดว่ามิโสเภณีประมาณ 2,000,000 คน และประมาณ 800,000 คน นั้นอายุต่ำกว่า 16 ปี” (Prudatorn, จากการสัมภาษณ์) ตัวเลขที่สูงอย่างไม่น่าเชื่อนี้ชี้ให้เห็นว่า ลูกค้าชาวต่างประเทศจะนำเงินก้อนใหญ่ด้านการ

คำประเพณีมาให้กับรัฐบาลแต่ผู้ชายไทยเองกลับใช้บริการผู้หญิงพวกนี้มากกว่า สิ่งนี้ยังสะท้อนให้เห็นระบบความคิด เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งไม่เพียงแต่จะ ใจกว้างกับอาชีพนี้ แต่ยังคงพึ่งพาธุรกิจประเภทนี้ โสเภณีพวกนี้ไม่ได้รวมตัว เป็นกลุ่มเดียวกัน แม้แต่สถานประกอบการที่พวกเขาทำอยู่มีอยู่หลายรูปแบบ ตั้งแต่ห้องชั้นต่ำที่สุดที่อยู่ตามชอกชอยเล็ก ๆ ซึ่งให้บริการแก่ชายไทยที่ใช้แรงงานจนกระทั่งถึงในทึกลับบนถนนพัฒนาพงศ์ ที่เน้นให้บริการสำหรับลูกค้า ต่างชาติ โสเภณีไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดของการค้าประเวณี พวกนี้ต้องพบกับ การบังคับขู่เข็ญและการแสวงหาผลประโยชน์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลจากรูป แบบการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้พวกเขาต้องทิ้งชนบทมา และไม่เปิดโอกาสให้พวกเขา มีทางเลือกอาชีพอื่น

กฎหมาย

ในประเทศไทยโสเภณีเป็นสิ่งผิดกฎหมายทั้ง 3 เป็นผลทำให้โสเภณี ทุกวันนี้ไม่เพียงแต่ตกเป็นเหยื่อของพวกแมงดาเท่านั้น แต่ยังตกเป็นเหยื่อของ พวกตำรวจอีกด้วย เป็นที่ทราบกันดีว่าตำรวจได้ปกป้องเจ้าของสถานบริการ ทางเพศและสถานอาบอบนวดที่อยู่ในท้องที่และได้สินบนเป็นสิ่งตอบแทน มี ตำรวจหลายคนเป็นแมงดาเสียเอง (Hantrakul, 1983 : 32) และยังพยายาม รังแต่้น เพื่อที่จะได้ไปประจำสถานีตำรวจที่มีสถานประกอบการเช่นนี้มาก ๆ (เช่น จุดของนักท่องเที่ยวย่านพัฒนาพงษ์และพญา) เพราะพวกเขาสามารถมี รายได้เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวจากเงินสินบนที่จะได้รับ (Foreign Bodies, 1987)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลใช้ความพยายามถึงสองครั้งที่จะออก กฎหมายจดทะเบียนโสเภณีทั้งหมด แต่ก็ได้รับการต่อต้านจากสตรีกลุ่มต่าง ๆ ที่ เห็นว่าเป็นการทำร้ายผู้หญิงที่จริงแล้วเป็นเรื่องประหลาด หากรัฐบาลจะออก

กฎหมายนี้จริง ๆ เนื่องจากรัฐบาลพยายามปฏิเสธว่าไม่มีโสเภณีในประเทศไทย สิ่งนี้เป็นการตอกย้ำความจริงที่น่าขันว่า รัฐบาลได้ฟังรายได้จากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและทำให้โสเภณีไม่ปรากฏอย่างเป็นทางการ สตรีหลายกลุ่มต่อสู้ เพื่อให้รัฐบาลเลิกหลอกลวงประชาชนเสียที

กฎหมายมีผลโดยตรงต่อหญิงโสเภณี แมงดาและเจ้าของสถานประกอบ การจะไม่ค่อยถูกจับหรือถูกลงโทษ กฎหมายมุ่งแต่จะลงโทษโสเภณีแม้ว่าจะถูก บังคับให้ค้าประเวณีก็ตาม หญิงโสเภณีที่ถูกจับก็จะถูกส่งไปยัง “สถาน สงเคราะห์” เป็นเวลา 1 ปี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูทางสังคมและจิตใจของ ผู้หญิงด้วยโอกาสทางสังคม โดยเน้นที่จะพัฒนาด้านศีลธรรมและบุคลิกภาพ (Jayanwardee - จากการสัมภาษณ์) ไม่แปลกใจเลยวาระบบนี้มีผลกระทบน้อย มากต่อปัญหาโสเภณี ข้าราชการในภาคเหนือคนหนึ่งเปิดเผยว่าผู้หญิง 7 ใน 10 คนที่ผ่านสถานสงเคราะห์ เมื่อถูกส่งกลับบ้านแล้วได้กลับไปเป็นโสเภณีอีก เพราะไม่มีงานทำ (Skrobanek, 1986 b:52) ดังนั้นรัฐบาลไทยมักจะได้รับการ ร้องเรียนอยู่เสมอว่า ไม่ได้ดำเนินการอย่างไรเลย ในการกำจัดการแสวงหา ประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง และยังคงให้การสนับสนุนสินค้าและความต้องการ ด้านการค้าประเวณี

สินค้า

เนื่องจากการค้าประเวณีจัดได้ว่าเป็นธุรกิจประเภทหนึ่ง สามารถ พิจารณาได้ทั้งตัวสินค้าและความต้องการตัวสินค้านั้นมาจากแผนพัฒนาที่ลุ่ม ๆ คอน ๆ ของรัฐบาลและความยากจนในชนบทได้ชักนำให้หญิงชนบทอพยพเข้าสู่ เมืองเพื่อแสวงหารายได้ที่ดีขึ้น สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้หญิง เหล่านี้ต้องหาเลี้ยงครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเข้าสู่อาชีพโสเภณี

มีการศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย แต่การศึกษาของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (พ.ศ. 2525) และทิตสาสิน (ชาวเวียดนาม) ในปี พ.ศ. 2523 และ 2526 เป็นงานที่มีชื่อเสียงที่สุดและได้รับการอ้างอิงอยู่เสมอ ๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่างานทั้งหมดนี้ไม่ทันสมัยนัก เราได้แต่สันนิษฐานว่าสิ่งที่พวกเขาค้นพบ เป็นความจริงในปัจจุบัน หรืออาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาล และสถานการณ์การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น

ความยากจน

จากการศึกษาหมอนวด 50 คน ในกรุงเทพฯ ของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (พ.ศ.2525) พบว่าหญิงที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ มีอายุระหว่าง 18-23 ปี และทุกคนมีการศึกษาน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ร้อยละ 45 มาจากภาคเหนือ และร้อยละ 26 มาจากภาคอีสาน เมื่อถามถึงเหตุผลของการอพยพ ร้อยละ 85 ให้เหตุผลว่าเพราะความยากจน หญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนบทที่มีลูกมาก ซึ่งอพยพเข้ามาด้วยตั้งใจว่าจะไปทำงานในสถานบริการอาบอบนวดโดยตรง และบางคนก็เปลี่ยนจากอาชีพอื่นมาเป็นหมอนวดเพียงเพื่อจะได้มีโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น

เป็นการยากที่จะประเมินรายได้เฉลี่ยของโสเภณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาชีพนี้มีสถานประกอบการหลายรูปแบบแตกต่างกันไป ในปี พ.ศ. 2525 ดร.ภาวดี ทองอุไทย ได้ทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อการอพยพของผู้หญิง จากการศึกษพบว่า หญิงที่ทำงานในไนท์คลับและสถานบริการอาบอบนวด ระดับดีมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5,000 บาท ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า

840 บาท (Hantrakul, 1983 : 28) การศึกษาของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร ในปี พ.ศ. 2525 พบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของหญิงดังนี้

อาชีพ	บาท/เดือน
ทำงานบ้าน	150 - 450
พนักงานต้อนรับ	200 - 500
ทำงานในโรงงาน	200 - 500
ทำงานในร้านเสริมสวย	400 - 600
เสมียน	600 - 1,000
งานบริการ (สถานบริการทางเพศระดับต่ำ)	800 - 1,500
โสเภณี/หมอนวดระดับสูง	10,000+

(Phongpaichit, 1982 : 8)

ภาระหน้าที่ของบุตรสาว

สิ่งที่น่าแปลกใจที่ ผาสุก พงษ์ไพจิตร พบก็คือ ความคิดของเด็กสาวที่ คิดว่าพวกเธอคือ ผู้ที่หาเลี้ยงครอบครัวและมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับ ครอบครัว และจะกลับไปเยี่ยมครอบครัวอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ส่วนใหญ่แล้วจะ ส่งเงินกลับ บ้านเกือบครึ่งหนึ่งของรายได้เพื่อค้ำจุนครอบครัว โดยจ่ายค่า เล่าเรียนให้น้อง ๆ ด้วยความหวังที่จะให้น้อง ๆ ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อ จะได้งานที่ดีทำในอนาคต และส่วนใหญ่พวกเธอจะพยายามเก็บเงินเพื่อให้หลุด พ้นจากอาชีพโสเภณีและเพื่อหาทางเข้าศึกษาอบรมเพื่อตัวเองต่อไป (ISIS, 1983 : 210) ฝ่ายพ่อแม่ผู้ค้ำเลี้ยงถึงเงินก้อนใหญ่ ที่จะได้รับต่างก็สนับสนุนให้ลูก สาวอพยพมากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ และพวกเขาจะทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นว่าลูก

สาวทำงานอะไร เพราะพวกเขารู้ว่าจะได้เงินก้อนใหญ่ “หญิงสาวเหล่านี้ไม่ได้หลบหนีความอึดอัดของครอบครัวและครอบครัวในหมู่บ้าน แต่พวกเขาไปเพื่อหาเงินค่าจุนครอบครัว พวกเขาเป็นโสเภณีเพื่อตอบแทนบุญคุณตามความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับการปลูกฝังมา” (Phongpaichit, 1982 : 71) จากการศึกษาโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ของทิตตาสกิน พบว่า โสเภณีได้ช่วยยกระดับฐานะทางวัตถุของครอบครัวโดยการสร้างบ้านใหม่ ขุดบ่อและจ้างแรงงานในฤดูเก็บเกี่ยวข้าว และสรุปไว้ว่า “ผู้หญิงเป็นผู้คุ้มครอบครัวเป็นบุคคลที่มีค่ายิ่ง” (Khin, 1983 : 38)

การบังคับ

เด็กสาวหลายคนต้องตกเป็นโสเภณีเพราะถูกบังคับ หรือไม่ก็ถูกพ่อแม่ขายให้กับแมงดา หลายครั้งที่ถูกหลอกว่าจะได้งานเป็นคนรับใช้ในบ้านหรือเป็นพนักงานบริการในร้านอาหาร แต่เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ พวกเธอก็กลับถูกส่งตัวให้แมงดา บางครั้งจะมีนายหน้าเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านที่ยากจนเอาเงินให้กับพ่อแม่ของหญิงเหล่านั้นกู้ยืม และหญิงเหล่านั้นถูกบังคับให้เป็นโสเภณีโดยต้องจ่ายเงินคืนอย่างน้อยสองเท่าของเงินที่กู้ยืมมา การหาเด็กสาวบริสุทธิ์ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ตามปริมาณความต้องการของนายหน้า ชาวบ้านคนหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชี้ให้เห็นถึงทัศนคติของชาวบ้านแถบนั้น เมื่อเขากล่าวว่า “ไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใดในการส่งลูกไปเป็นโสเภณี ฉันพอใจที่ลูกสาวส่งเงินมาให้ถึงเดือนละ 2,000 - 4,000 บาท ซึ่งช่วยให้ฉันซื้อทีวี ตู้เย็นและเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ นั่นเป็นการแสดงความกตัญญูของลูกสาวต่อพ่อแม่” (จากธุรกิจค้าเนื้อสด 2515/86)

ความต้องการ

มาตรฐานความต้องการทางเพศของหญิงชายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ทำให้ความต้องการโสเภณียังมีอยู่ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อรัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ชายไทยใช้บริการหญิงโสเภณีบ่อยครั้งขึ้น เนื่องจากเห็นแบบอย่างจากทหารอเมริกันเมื่อครั้งสงครามเวียดนาม “วัฒนธรรมประเพณีสังคมไทยยอมรับในการที่ผู้ชายสำส่อนทางเพศ...นิยายสารผู้หญิงแนะนำให้ผู้หญิงอดทนและทำตัว ‘ให้เคยชินกับสภาพนี้’” (Hantrakul, 1983 : 27) จนถึงขณะนี้ธุรกิจโสเภณีได้ทำรายได้มากที่สุด และนี่คือเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลไม่ได้มีความพยายามอย่างจริงจังที่จะหยุดยั้งการเจริญเติบโตของธุรกิจนี้

ดินแดนแห่งรอยยิ้ม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 การท่องเที่ยวทำให้รายรับจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เมื่อรายได้จากการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นหนำซ้ำได้จากการส่งชาวออก "(Destination Asia, 23/10/89) รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 983 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2524 เป็น 1,171 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2528 (UN, 1988 : 406) จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 จากสถิติขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) แสดงให้เห็นตัวเลขหลักล้านของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในประเทศไทย ดังนี้

พ.ศ. 2527	2.35 ล้านคน
พ.ศ. 2528	2.44 ล้านคน

พ.ศ. 2529	2.82 ล้านคน
พ.ศ. 2530	4.23 ล้านคน

(Handley, 30/3/89)

เป็นการยากที่จะประมาณจำนวนชาวต่างประเทศที่มุ่งหน้าสู่กรุงเทพฯ พักพิทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และเกาะสมุยโดยมีความมุ่งหวังที่จะมาหาความสุขทางเพศแต่เพียงอย่างเดียว และที่ยากยิ่งไปกว่านั้นคือการประมาณจำนวนผู้ที่เข้ามาด้วยเหตุผลอื่น ๆ แต่ใช้บริการโสเภณีขณะที่อยู่ในประเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้จ้างงานบริการโดยผู้หญิง โดยรวมถึงงานประชาสัมพันธ์ แคชเชียร์ พนักงานบริการในร้านอาหาร หมอนวดและผู้สร้างสรรค์ความบันเทิง บางคน เพียงแต่เห็นรอยยิ้มอันแสนหวาน พร้อมศีรษะที่โค้งต่ำในภาพยนตร์โฆษณาของบริษัทการบินไทย ก็คิดว่านั้นเป็นภาพพจน์ที่แสดงถึงความยั่วยวนใจ ความอ่อนน้อมในการให้บริการ หญิงงามที่ดูเหมือนจะเต็มใจให้บริการอยู่เสมอ

รัฐบาลไม่ได้มีมาตรการ อย่างจริงจังในการกระตุ้นเตือนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาเที่ยว โดยไม่ได้มุ่งหวังเพียงเพื่อแสวงหาความสุขทางเพศอย่างเดียว องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประกาศให้ปี พ.ศ. 2523 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวและในการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ในเดือนตุลาคม นายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวว่า “เรายังมีความต้องการเงินอีกมากภายในอีก 10 ปีข้างหน้า ดังนั้นผมจึงใคร่ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่าน ได้พิจารณาถึงความงามของธรรมชาติที่มีในจังหวัดของท่าน พร้อมทั้งรูปแบบความบันเทิงต่าง ๆ ที่บางท่านอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม เพราะเป็นรูปแบบของความบันเทิงทางเพศที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รูปแบบดังกล่าวไม่ควรถูกมองข้ามเพียงเพราะท่านเป็นคนที่มีความสุจริตประจำใจ เราต้องช่วยกันคิดหาหนทางให้คนของเรา” (Hantrakul, 1983 :

34) คำปราศรัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้อิสระในอุตสาหกรรมการค้าเนื้อสดของรัฐบาลอย่างชัดเจน และยังเน้นให้เห็นถึงความหลอกลวงของรัฐในคำปฏิเสธร้อยเป็นทางการเรื่องที่ยังมีโสเภณียู่ ในปี พ.ศ. 2530 องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง นายมิชัย วีระไวทยะ โฆษกรัฐบาลในสมัยนั้นได้กล่าวในบางตอนว่า “ขอให้เราหันมามองและยอมรับความจริงว่าถ้าไม่มีบริการขายความสุขทางเพศ ก็คงไม่มีนักท่องเที่ยวมากมายเช่นนี้” (Foreign Bodies, 1987) จำนวนบาร์ที่เห็นเป็นร้อย ๆ แห่งบนถนนพัฒนาพงษ์และถนนดาวบอยในกรุงเทพฯ และตามชายหาดพัทยาที่ประดับป้ายไฟนีออนแสงสีมึนทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษ เยอรมัน และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความจริง ที่ว่าการท่องเที่ยวและโสเภณีในประเทศไทย มีความเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก แม้ในปัจจุบันหนังสือนำเที่ยวหลายเล่มโฆษณาเชิญชวนว่า “กรุงเทพฯ นั้นเป็นเสมือนห้องของโลก” (Daniels, 1987 : 44)

เสวยสุขอย่างราชา

ความสัมพันธ์ที่เด่นชัดระหว่างการท่องเที่ยวทั่วโลกและโสเภณี จนได้รับสมญานามว่า “เซ็กซ์ทัวร์” จากประเทศเยอรมัน ฮอลแลนด์ ญี่ปุ่น และอังกฤษ ความสัมพันธ์เหล่านี้ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทั่วทุกมุมโลก ซึ่งได้ขยายตัวไปพร้อมกับการเคลื่อนย้ายที่เพิ่มขึ้น ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แพคเกจทัวร์แบบใหม่ได้รวมบริการโสเภณีเข้าไว้ด้วย (Thanh-Dam, 1983 : 545) ผู้ชายสามารถซื้อทัวร์มาประเทศไทยโดยรวมบริการโสเภณีและบริการอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จัดการโดยไกด์ในประเทศตะวันตก ติดต่อกับเอเยนต์ในประเทศไทย การโฆษณาด้านเซ็กซ์ทัวร์นั้นเกี่ยวข้องกับความเย้ายวนใจในการดึงดูดชาวต่างชาติ อย่างเช่นคำโฆษณาที่ว่า “ผู้หญิงร่างเล็กที่

คุณเห็นแล้วคใจไว้ไม่ได้คอยรับใช้คุณประจุทาส ด้วยบรรยากาศที่บรรยายไม่ถูก” โฆษณาชิ้นหนึ่งมีรูปหญิงไทยสองคนกำลังนวดชาวยุโรปผิวแดงมีข้อความว่า “เสวยสุขอย่างราชาในกรุงเทพฯ กับสาวสวยแนบข้าง เธอเหล่านั้นจะทำให้คุณรู้สึกเหมือนหนึ่งว่าคุณเป็นพระราช” (ISIS, 1983 : 6)

ความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับโสเภณีระหว่างสงครามเวียดนามยังคงมีหลักฐานอยู่ที่พิพิธา เมืองชายทะเลทางตะวันออกของกรุงเทพฯ และที่นี้เองเป็นที่ที่เรือรบ 4-5 ลำนำทหารเรืออเมริกันประมาณ 9,000 คนมาเทียบท่าเพื่อ “อิสระเสรี” ครั้งละประมาณ 1 สัปดาห์

เจ้าสาวทางไปรษณีย์

การแต่งงานกับชาวต่างชาติ เป็นจุดมุ่งหมายของโสเภณีจำนวนมากมีบริษัทจัดหาकुทางไปรษณีย์จำนวนมากในเยอรมัน ฮอลแลนด์ และอเมริกาที่อนุญาตให้ผู้ขายซื้อภรรยาไทยได้ โดยการดูจากแคตตาลอกและวิดีโอ หรือบางทีชาวต่างชาติเหล่านั้นจะเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อดูลักษณะเฉพาะและเลือกหญิงเพียงคนเดียวเพื่อแต่งงาน หรือแม้ว่าผู้ขายบางคนไม่ได้ตั้งใจจะมาเพื่อหาภรรยา แต่จะดูได้จาก Bangkok This Week ที่มีข้อความโฆษณาว่า “คุณต้องการมีภรรยาไทยที่น่ารักและมีการศึกษาใช่ไหม”? วิดีโอของเรามีหญิงไทยเป็นร้อย ๆ พร้อมที่จะให้เลือกดูความงาม การศึกษา และความมีเสน่ห์ของหญิงไทย (Bangkok This Week, 1989 : 38)

ผู้หญิงที่พูดภาษาต่างชาติไม่ได้ เมื่อแต่งงานไปอยู่ต่างประเทศจึงรู้สึกเหงา และว่าเหว และพบว่าบนถนนไม่ได้โรยไปด้วยทองและอยู่กับสามีอย่างมีความสุข ไม่เหมือนที่เคยจับจ่ายใช้สอยคล่องมือเหมือนตอนที่เขามาเที่ยวเมือง

ไทย อย่างไรก็ตาม มีหญิงจำนวนมากที่มาต่างประเทศแล้วขายตัวในสถานบริการทางเพศ ไนท์คลับ หรือโรงแรม บทความในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ปี พ.ศ. 2527 ประมาณว่าหญิงไทยอย่างน้อย 19,000 คน มีอาชีพโสเภณีในยุโรป ตะวันออกกลาง ญี่ปุ่น และฮ่องกง ตามสถิติข้างล่างนี้

เยอรมันตะวันตก	3,000 คน
กรีซ	2,000 คน
ตะวันออกกลาง	500-600 คน
ญี่ปุ่น	5,000 คน
ฮ่องกง	4,000-5,000 คน

("Thais Export.." 17/2/84)

สถานภาพของหญิงเหล่านี้ผิดกฎหมาย เมื่อถูกจากวิชาและใบอนุญาตประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้พวกเธอรู้สึกเกิดความไม่มั่นคงด้านอาชีพ โสเภณีพยายามดิ้นรนหางานทำในต่างประเทศ เพราะรายได้ที่สูงกว่า และก็ได้พบว่าเธอติดกับดักต่างชาติในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง

เอดส์

เมื่อไม่กี่ปีมานี้ โสเภณีไทยได้เริ่มตระหนักถึงความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคเอดส์ แม้ว่าโรคเอดส์จะเป็นที่ทราบกันดีในพวกที่ทำงานเกี่ยวกับค่านี้นานกว่า 3 ปี รัฐบาลยังคงนิ่งเงียบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ด้วยเกรงว่าจะทำความเสียหายให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งที่ได้มีการรับคนไข้ที่ติดเชื้อ HIV จำนวน 3,000 คนเข้ารักษา ("AIDS..." 22/1/89) สภาพประเทศไทยที่สุกงอมสำหรับการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ และความไม่รู้มีสาเหตุเนื่องจากการขาดการเผยแพร่ข่าวสารนั้นสามารถนำความเสียหายมาได้

ข้อมูลจากกรมควบคุมโรคติดต่อ (Center for Disease Control, CDC) กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2533 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ และผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการดังนี้คือ

	รวม	ยังมีชีวิตอยู่
ผู้ป่วยโรคเอดส์	51 ราย	10 ราย
ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์	182 ราย	154 ราย
ผู้ติดเชื้อโดยไม่มีอาการ	21,337 ราย	21,183 ราย
รวม	21,570 ราย	21,347 ราย

กรมควบคุมโรคติดต่อรายงานว่า จำนวนผู้ที่ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการ (HIV+) ประมาณ 60,000-100,000 คน แต่จากแหล่งที่ไม่เป็นทางการใช้วิธีคำนวณโดยบัญญัติไตรยางค์ (Extrapolations) จากข้อมูลงานวิจัยนั้นมีจำนวนมากกว่า 200,000-300,000 คน

จากการศึกษาตัวอย่างของโสเภณีพบว่า 10-40% ติดเชื้อโรคเอดส์ (Ungphakorn, 29/9/33) จากการศึกษายังไม่เป็นทางการพบว่า นักเที่ยวจำนวนมากไม่เต็มใจใช้เครื่องมือช่วยให้ปลอดภัยทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้รณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย โสเภณีจะถูกสั่งให้พากรับแขก และได้รับคำแนะนำบ้างหรือบางคนก็ไม่ได้รับเลยหลังจากตรวจพบว่ามีเชื้อบวก ถ้าผู้หญิงเหล่านี้ถูกส่งกลับบ้านและชาวบ้านรู้ว่าเธอเหล่านั้นมีเชื้อ HIV+ คนในชุมชนนั้นจะไม่ยอมรับเธอ (บางทีเธออาจจะกลับเข้าเมืองและประกอบอาชีพโสเภณีต่อไป)

อุปสรรคหลักในการต่อต้านโรคเอดส์ ก็คือ ความละเลยไม่เอาใจใส่ของพวกโสเภณี ซึ่งรัฐบาลนำมาเป็นหลักฐานในการเสนอนโยบาย รัฐบาลวางแผนที่จะจัดตั้งสถานกักกันโรคติดต่อสำหรับพวกที่ตรวจพบว่าติดเชื้อ HIV แต่การที่ทำแบบนี้จะทำให้เกิดผลเสียและเพิ่มความละเลยมากขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ประชาชนไม่ยอมมาตรวจชั้นแรก และจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้

บทสรุป

โสเภณีมักไม่ได้ถูกรวมไว้ในประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงกับการพัฒนาในประเทศไทย ซึ่งมักพูดถึงการไร้การศึกษาและด้อยโอกาสในการทำงานของผู้หญิง บทบาทที่พบบ่อยที่สุด คือ การเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงผู้เดียว และการกดขี่ทางเพศ อันเนื่องจากความเป็นเพศที่อ่อนแอในสังคม ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้หญิงต้องเปลี่ยนแปลงจากการทำงานในไร่นาแต่เดิม เพราะสถานะของการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นี่เป็นเพียงตัวอย่างคำปฏิเสธของรัฐบาลต่อบทบาทและการขาดทางเลือกในการดำรงชีวิตของผู้หญิง ผู้หญิงยังต้องอดทนต่อผลของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของประเทศไทย รัฐบาลกำลังทำให้อาณานิคมของประเทศตกอยู่ในอันตราย เพราะการขาดความระมัดระวังในการวางแผนการพัฒนา

Bibliography

"AIDS in the Land of Sabai sabai." *Bangkok Post*. 22 Jan. 1989.
Bangkok This Week. 27 Aug. - 2 Sept. 1989.

Barry, K.ed. *International Feminism : Network Against Female Sexual Slavery*. Netherlands : Global Feminist Workshop, 1983.

Buvinic, M., M. Lycette and W. McGreevy, *Women and Poverty in the Third World*. Baltimore : John Hopkins University Press, 1983.

CDC, AIDS Division. Sentinal Surveillance Figures - monthly update.
 August 1990.

Chakravarty, Uma. "The Rise of Buddhism as Experienced by Women". *Manushi*. 8 1981 : 6-10.

Cohen, Erik. "Marginal Paradises : Bungalow Tourism on the Islands of Southern Thailand." *Annals of tourism Research*. 9 1982 : 189-228.

_____. "Thai Girls and Farang Men : The Edge of Ambiguity." *Annals of Tourism Research*. 9 1982 : 403-428.

Daniels, Lee. *Bangkok By Night*. Hong kong : CFW Guidebooks, 1987.

"Destination Asia." *Time*. 23 Oct. 1989 : 36-40

Foreign Bodies. BBC. 1987.

Foundation For Women. *Khamla Bangkok* : Foundation For Women, 1988.

_____. *Prostitution : Thai - European Connection Bangkok* : Foundation For Women, 1983.

_____. *Voices of Thai Women* Sept. 1988, June 1989.

Guyot, James F. and Chira Hong ladarom. *The Changing Role of Women in the Political Economey of Thailand Bangkok* : Thammasat University, 1983.

Handley, Paul. "Seeding the South." *Far Eastern Economic Review* 30 March 1989 : 56.

Hantrakul, Sukanya. "The Spirit of a Fighter - women and Prostitution in Thailand." *Manushi* 3 Oct.-Nov. 1983: 27-35.

Heyzer, Noeleen. "Asian Women Wage-Earners : Their Situation and Possibilities for Donor Intervention." *World Development* 17.7 July 1989 : 1109-1123.

_____. *Working Women in Southeast Asia : Development, Subordination and Emancipation* Milton Keynes : Open University Press, 1986.

International Labour office. *Bulletin of Labour Statistics*.

Geneva: ILO, 1989. 12, 23, 35, 58.

ISIS. *International Bulletin 13 : Tourism and Prostitution* Geneva : International Women's Information and Communication Service, 1983.

James, William E. "Thailand Better NIC Material." *Far Eastern Economic Review* . 5 Oct. 1989 : 6-8.

Jamnarnwej, Wimolsiri. *Womeen and the Law in Thailand*. Bangkok: Women's Lawyers' Association, 1984.

Jayanwardee, Somchai. Personal interview. 25 Aug. 1989.

Kabilsingh, Chatsumarn. *Buddhism and the Status of Women* .
Bangkok : Friends of Women, 1981.

_____. *A New Look at the Traditional Position of Women in Buddhism*
Bangkok : Thammasat University. n.d.

Keyes, Charles F. "Ambiguous Gender, Male Initiation in a Buddhist Society." *Gender and religion : On the Complexity of Symbols*
Ed. Bynum, C.W., S. Harrell and P. Richman. Boston :
Beacon Press, 1984.

_____. "Mother or Mistress but Never a Monk : Buddhist Nations of
Female Gender in Rural Thailand." *American Ethnologist* 11.2
1984 : 223-241.

_____. *Thailand : Buddhist Kingdom as Modern Nation State* Bangkok
: Editions Duang Kamol, 1989.

Khin, Thitsa. "Nuns, Mediums and Prostitutes in Chiangmai. A Study
of Marginal Categories of Women." *Women and Development
in Southeast Asia : Occasional Paper no.1*. Centre of Southeast
Asian Studies. Canterbury : University of Kent, 1983.

_____. *Providence and Prostitution*. London : Change International
Reports, 1980.

Kirsch, A. Thomas, "Complexity in the Thai Religious System : An Interpretation." *Journal of Asian Studies* 36.2 Feb 1977 : 241-266.

Kirsch, A. Thomas, "Economy Polity and Religion in Thailand." *Change and Persistence in Thai Society* . Ed. Skinner, G.W. and A Thomas Kirsch. Ithaca : Cornell University Press, 1975. 172-196.

———. "Text and Context : Buddhist Sex Roles/Culture of Gender Revisited." *American Ethnologist* 12.2 May 1985 : 302-320.

"Lack of Jobs Blamed for Mass Migration to Cities." *Nation*. 17 Sept. 1989.

Latza, Berit. *A Psychological Analysis on the Motivation of Sextourists* . Bangkok : Foundation For Women, n.d.

Matsui, Yoyori. *Women's Asia* . London : Zed Books, 1989.

Meesuk, Kanita M. "The Economic Role of Thai Women." *Aspects of Thai Women Today*. Ed. Thailand National Commission on Women's Affairs. Copenhagen : United Nations, 1980. 7-28.

Moreau, Ron. "Thailand's War on AIDS." *Newsweek* 18 Sept. 1989 : 37.

National Statistics office. *AIDS Report* Bangkok : NSO, 1989.

_____. *Statistical Yearbook - Thailand 1987-1988*. Bangkok : NSO, 1988.

Omvedt, Gail. *Participation. Women in Popular Movements : India and Thailand during the Decade for Women*. Geneva : UN Research Institute for Social Development, 1986.

Phongpaichit, Pasuk. *From Peasant Girls to Bangkok Massagers* Geneva : ILO, 1982.

Phongpaichit, Pasuk. "Two Roads to the Factory : Industrialisation Strategies and Women's Employment in Southeast Asia." *Structures of Patriarchy : The State, the Community, and the Household in Modernising Asia* . Ed. Agarwal, Bina. London : Zed Books, 1988. 151-164.

Pongsapich, Amara. *Cultural Dimension of Women's Political Participation in Thailand* . Bangkok : Chulalongkorn University, n.d.

Porpora, Douglas, Mah Hui Lim and Usanee Prommas. "The Role of Women in the International Division of Labour : The Case of Thailand". *Development and Change*. 20.2 April 1989 : 269-294.

Prudatorn, Niramorn. Personal interview. 7 Sept. 1989.

Sereewat-Srisang, Sudarat. *Migration, Tourism and Women* Bangkok : Foundation For Women, 1987.

Skrobanek, Siriporn. *In Pursuit of an Illusion : Thai Women in Europe*. Bangkok : Foundation For Women, 1986.

_____. *Strategies Against Prostitution : The Case of Thailand*. Bangkok : Foundation For Women, 1986.

Taylor, Debbie. Cheap Thrills." *New Internationalist* . 142 Dec. 1984 : 14.

"Thailand Becoming Asia's Fifth Tiger." *Arab News*. 21 Nov. 1989 : 7.

"Thailand's Rude Awakening." *Asiaweek*. 18 Aug. 1898.

"Thais Exoprt 19,000 Prostitutes." *Bangkok Post*. 17 Feb. 1984.

Thanh-Dam, Truong. "The Dynamics of Sex Tourism : The Case of Southeast Asia." *Development and Change*. 14 1983 : 533-553.

"They Trade in Flesh Goods in Koh Sai." *Nation*. 27 May 1986.

Thorbek, Susanne. *Voices From the City : Women of Bangkok*
London : Zed Books, 1987.

Ungphakorn, Jon. "Repression in the Health Care Arena." *Bangkok Post*. 29 Aug. 1990 : 27.

United Nations. *Statistical Yearbook for Asia and the Pacific*. Bangkok : UN publications, 1988. 399-415.

Vallely, Paul. "The Deadly Cost of Tourist Sex." *Sunday Correspondant*. 1 Oct/ 1989.

Wahnschafft, Ralph. "Formal and Informal Tourism Sectors : A Case Study in Pattaya, Thailand." *Annals of Tourism Research* . 9 1982 : 429-452.

Warwick, Neville. "Economic Development and the Labour Force in Thailand." *Contemporary Southeast Asia*. 8.2 Sept. 1986 : 131-150.

Wehner, Wolfgang. "American Involvement in Thailand." *Journal of Contemporary Asia* . 3.3 1973 : 292-305.

World Bank. *World Development Report*. Washington : World Bank, July 1989.

ประมวลผล สถานการณ์ ความรู้ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย

คณะนักศึกษา
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล*

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาเกี่ยวกับปัญหาโสเภณีในประเทศไทย

ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาสังคมประการหนึ่งที่มีมาตั้งแต่โบราณกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่าปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงโสเภณีตลอดจนการค้าผู้หญิงและเด็ก ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่องโสเภณีและความรุนแรงของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกประเทศกำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบันนี้ ปัญหาโสเภณินับได้ว่าเป็นปัญหาสังคม ที่มีผลสะท้อนไปยังปัญหาอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจสังคมและค่านิยมของบุคคล ที่ควรได้รับการเอาใจใส่จากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง (บุญส่ง เผ่าพงศ์ มปป:1)

* นักศึกษาระดับสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยาประยุกต์ รุ่นที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2533 ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีการค้าประเวณีมากประเทศหนึ่งในโลก ซึ่งนับวันยิ่งจะมีการค้าประเวณีที่แผ่ขยายออกไปทั้งต่างประเทศและในประเทศซึ่งอาจจะทุกจังหวัดก็เป็นได้ ในการคาดประมาณจำนวนหญิงโสเภณีของประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย จึงไม่สามารถจัดทำข้อมูลยืนยันจำนวนที่แน่นอนลงไปได้ ซึ่งจากการคาดประมาณการณของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็กในการประชุมเรื่อง “ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาและพ่อแม่ขายลูกเป็นโสเภณี” เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2532 ได้ให้ข้อมูลไว้ว่ามีโสเภณีทุกประเภททั่วประเทศ ประมาณ 2,820,000 คน เป็นโสเภณีชายประมาณ 20,000 คน โสเภณีเด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ประมาณ 800,000 คน และโสเภณีหญิงประมาณ 2,000,000 คน (คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาโสเภณี 2532 : 2)

H. Benjamin กล่าวไว้ว่า ความกดดันทางค่านิยมเศรษฐกิจ ภูมิหลังของหญิงที่มาจากสภาพครอบครัวแตกแยก (Broken home) การถูกล่อลวงถูกยั่วเย้าจากแม่เล้าแมงดา ถือเป็นปัจจัยผลักดันให้หญิงเข้าสู่อาชีพค้าประเวณี ส่วนปัจจัยดึงดูดให้หญิงเข้าสู่อาชีพค้าประเวณีคือความสนใจ หรือคิดว่าเป็นอาชีพที่สุจริตสบาย ทำรายได้ดีหรือเพราะคาดหวังที่จะได้รับความสุขจากการร่วมเพศ (H. Benjamin 1980 : 9 อ้างถึงใน สุวรรีย์ ณ ระนอง 2526 : 2)

จากการวิเคราะห์หญิงโสเภณีในประเทศไทย ที่เข้าสู่อาชีพค้าประเวณีนั้น มีเหตุเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจเป็นหลัก ในรายงานของกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานสงเคราะห์หญิงบางประเภทจำนวน 3 แห่ง สรุปมูลเหตุตรงกันว่ามาจากปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ทรุดต่ำลง ในขณะที่ประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการด้านอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นแต่ทรัพยากรมีอยู่จำกัด ผลจาก

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานและความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการกระจายรายได้ที่ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทมากยิ่งขึ้น และเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ความเป็นนิคมสนั้น ทำให้มีแรงงานจากภาคเกษตรกรรมในชนบทย้ายถิ่นเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรมในเมืองมากยิ่งขึ้น และกว่าร้อยละ 70 ของผู้ย้ายถิ่นเป็นสตรีอายุ 15-19 ปี (แน่งน้อย ปัญจพรรค์ 2524 : 39 อ้างถึงใน สุวริย์ ณ ระนอง 2526 : 1-2) ซึ่งสาเหตุการเข้าสู่การค้าประเวณีของหญิงเหล่านี้ต้องการหาเงินไปเลี้ยงครอบครัวที่ยากจน และต้องการยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น โดยที่ขาดความรู้และไม่รู้ช่องทางที่ดีกว่าในการที่จะหาเงินมาจำนวนมาก ผู้หญิงเหล่านี้จึงต้องขายตัว นอกจากนี้แล้วค่านิยมทางสังคมที่ยอมรับให้ชายมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงใด ๆ ก็ได้ หรือมีภรรยาได้หลายคนก็เป็นการส่งเสริมให้เกิดพื้นฐานความคิดที่ว่า โสเภณีเป็นเรื่องความต้องการทาง ธรรมชาติทำให้ค่านิยมเกี่ยวกับการค้าประเวณินั้นเป็นเรื่องไม่เสียหาย จึงทำให้ไม่สามารถลดค่านิยมเรื่องการกดขี่ทางเพศได้ ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ยังก่อให้เกิดธุรกิจแบบ Sex tour เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้เข้ามา จึงมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการจัดหาและการล่อลวงหญิงเพื่อทำการค้าประเวณีเพิ่มมากยิ่งขึ้น (แน่งน้อย ปัญจพรรค์และคณะ (เอกสารอัดสำเนา : 4)

แต่การมีโสเภณีไม่ได้เป็นเครื่องชี้วัดถึงลักษณะของสังคมว่า สังคมนั้นด้อยพัฒนาหรือไม่ แต่การที่รัฐไม่ยอมรับอาชีพค้าประเวณีให้เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากการค้าประเวณีจะส่งผลกระทบต่อปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ในทางเศรษฐกิจ การค้าประเวณีทำให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวนไม่น้อย ในอันที่จะเป็นพลังก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศนอกเหนือไป จากการสูญเสียรายได้ด้านภาษีอากรจากสถานค้าประเวณี นอกจากนี้สถานค้าประเวณียังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อีก ซึ่งจะก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคนในการบำบัดรักษา

ในทางสังคมการค้าประเวณีก่อให้เกิดการลักพา การล่อลวง การซื้อขายสตรีวัยรุ่น เพื่อมาหักขังบังคับให้ทำการค้าประเวณีมากขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ สถานค้าประเวณียังเป็นแหล่งมั่วสุมของนักการพนัน ผู้เสพยาเสพติดเป็นแหล่งอิทธิพลของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาอาชญากรรมที่เป็นภัยต่อสวัสดิภาพของ สังคมส่วนรวม เป็นแหล่งชักจูงให้เยาวชนของชาติประพฤติผิดทางเพศก่อนวัยอันสมควร ตลอดจนเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากการค้าสตรีของแม่เล้า แมงดา และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม เด็กที่มีมารดาหย่าร้างค้าประเวณีจะมีแนวโน้มกลายเป็นบุคคล ที่เป็นปัญหาของสังคม เนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวที่ดี บิดามารดาละทิ้งหน้าที่ของตน โสเภณีที่มีอายุมากขึ้นจะกลายเป็นคนว่างงานหรือกลายเป็นโสเภณีชั้นต่ำ มีสุขภาพทรุดโทรมจนไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ จึงต้องตกเป็นภาระในการเลี้ยงดูของรัฐต่อไป

จากสาเหตุที่กล่าวมานั้นไม่สามารถหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาโสเภณีให้หมดไปจากสังคมหรือลดจำนวนลงได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างหนึ่งที่ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านี้ควรที่

จะร่วมมือกันที่จะลดปัญหาด้านอื่น ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาโสเภณีให้กับสังคมและประเทศชาติลงไปได้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศได้ก้าว ไปสู่ความเป็นนิคมได้โดยที่มีทรัพยากรทางปัญญา และทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

ความหมายของโสเภณี

โสเภณีเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีว่า “นครโสภณ” ตามความหมายของศัพท์แปลว่า งาน (กรมศิลปากร 2505 : 303) แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณี

ในวรรณคดีสันสกฤตมีคำที่หมายถึงโสเภณีอยู่หลายคำ แต่ละคำมีรูปศัพท์ที่แปลว่า “หญิงสาวที่เป็นสินค้า” เช่น อาปนนาวิ อาปนโยชา ปณสตริปณางคณา ปณโยชิตา ปณยวนิตา (อุดม สมพร 2525 : 5) ส่วนคำอื่น ๆ เช่น คณิกา (นางผู้เกี่ยวข้องกับชุมชน) เวศยา (นางผู้นำเข้าถึง) ปุศจลิตี (นางผู้วิ่งตามชาย) มหานคณี (นางผู้เปลือยกาย) วารกนยา (หญิงชั่วคราว) คำเหล่านี้ต่างก็มีความหมายว่าโสเภณีเช่นกัน

สำหรับคำในภาษาไทยที่นิยมเรียกกันมีหลายคำด้วยกัน เช่น หญิงสำเพ็ง หญิงคอกทอง นางโลม หญิงชั่วคราว หญิงสัจจ หญิงเถื่อน คำเหล่านี้ล้วนแต่หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณีทั้งสิ้น

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 กล่าวว่าโสเภณี ยืมมาจากนครโสเภณี แปลว่าหญิงงามเมือง ปทานุกรมกฎหมายของ Wharton

(1957) บัญญัติว่าหญิงนครโสเภณีคือหญิงที่ยอมให้ขายร่วมประเวณีโดยไม่เลือกหน้าเพื่อหวังทรัพย์สินสมบัติ

ปทานุกรมกฎหมายของ James A. Ballentine (1948) บัญญัติว่าหญิงนครโสเภณี คือหญิงที่หาเงินในทางร่วมประเวณีโดยไม่เลือกหน้า

ตามพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค รศ.127 มาตรา 4 ระบุว่าคำว่าหญิงนครโสเภณี หมายความว่า หญิงที่รับจ้างทำชำเราสำสอนโดยได้รับเงินผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง

ส่วนคำว่าการค้าประเวณีนั้นตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำสอนเพื่อสินจ้างนั้นไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำหรือผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า โสเภณีหมายถึงผู้ทำการค้าประเวณีไม่ว่าหญิงหรือชาย ซึ่งประกอบอาชีพเพื่อให้ความอภิรมย์แก่บุคคลทั้งที่เป็นเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม

ขอบเขตเนื้อหาที่เสนอ

เนื้อหาในรายงานนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ส่วนที่ 1 คือบทนำ ส่วนที่ 2 จะกล่าวถึงสถานการณ์โสเภณีในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงอนาคต โดยจะแบ่งการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ของโสเภณีไทยออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1

ตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนรัชกาลที่ 6 ตอนที่ 2 จากรัชกาลที่ 6 จนถึงปัจจุบัน และตอนที่ 3 จะเป็นสถานการณ์ของโสเภณีไทยในขณะที่ประเทศก้าวไปสู่ความเป็น NICS เนื้อหารายละเอียดทั้ง 3 ตอนจะครอบคลุมทั้งผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และแหล่งบริการ ส่วนที่สามจะเป็นความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย จุดเริ่มต้นของการศึกษาวิจัย การศึกษาวิจัยในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีไทย ข้อค้นพบข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับสภาพชีวิต ทัศนคติของโสเภณี มุมเหตุที่ทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณี ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ และกามโรค และเกี่ยวกับโสเภณีข้ามชาติ ในส่วนสุดท้ายจะเป็นการประมวลปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาโสเภณี และภาคผนวกจะเป็นรายชื่องานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี สำหรับผู้สนใจจะได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

บทที่ 2 สถานการณ์เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย

สถานการณ์เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทยตั้งแต่อดีต-รัชกาลที่ 6

โสเภณีในประเทศไทย เริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใดยังไม่มีหลักฐานที่เขียนไว้โดยเด่นชัด แต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาอมให้มีการค้าประเวณีได้ แต่จะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ ส่วนแหล่งโสเภณีในสมัยอยุธยา นั้น ปรากฏว่าในย่านชุมชนชาวจีนเป็นเขตที่อยู่ใกล้เคียงกับท่าเรือใกล้ตลาด ลักษณะทำเลที่ตั้งนี้เหมาะสมสำหรับบริการลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในสมัยนั้น

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขึ้นครองราชย์ทรงตัดสินพระทัยจะใช้ที่เดิมของชาวจีนเป็นที่ตั้งพระบรมมหาราชวัง จึงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนย้ายไปอยู่ที่สำเพ็ง ปรากฏว่ามีชาวจีนจำนวนมากได้เข้ามาอยู่ในสำเพ็งและมีจำนวนทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ และในช่วงปลายรัชกาลที่ 4 ชาวจีนอพยพที่เข้ามาในประเทศไทยนั้นเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย และไม่ได้นำครอบครัวเข้ามาอยู่ด้วย จึงเป็นเหตุให้ต้องการบริการทางเพศจากหญิงโสเภณี ดังนั้น ตั้งแต่ต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สำเพ็งจึงเป็นแหล่งโสเภณีที่สำคัญและมีชื่อ เนื่องจากสำเพ็งเป็นเขตชุมชนของชาวจีนหลายกลุ่ม รูปแบบของหญิงโสเภณีที่ปรากฏจึงมีลักษณะเป็นการตอบสนองของชุมชนของคนในยุคนั้นโดยเฉพาะ นับตั้งแต่ตัวหญิงโสเภณี ซึ่งส่วนมากแล้วหญิงโสเภณีในสำเพ็งจะมีเชื้อสายจีน ถ้าเป็นโรงหญิงโสเภณีของคนไทย หรือหญิงโสเภณีที่มีเชื้อสายไทยแล้ว มีบางโรงถึงขนาดยอมเปลี่ยนชื่อให้ลูกโรงที่ เป็นหญิงโสเภณีไทยให้เป็นชื่อจีน เช่น กิมเน้ย กิมเฮียง เป็นต้น

นอกจากนี้ สำเพ็งยังเป็นแหล่งการค้าภายในประเทศที่เจริญมากและใหญ่ที่สุดอีกด้วย จึงทำให้รายได้ของประชาชนในแถบนี้ดีขึ้นด้วย ฉะนั้นการค้าขาย และรายได้ที่ดีของประชาชนในสำเพ็งจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โสเภณีในสำเพ็งหนาแน่นโดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง กิจกรรมค้าประเวณีจึงขยายตัวอย่าง กว้างขวางทั้งในเขตสำเพ็งเอง และรอบนอกสำเพ็ง ตลอดจนเริ่มขยายตัวไปสู่ส่วนภูมิภาคด้วย อันเนื่องมาจากการเข้ามาในประเทศไทยของชาวต่างชาติซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนในกิจกรรมค้าประเวณีให้เจริญเติบโต และขยายตัวไปที่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเพิ่มเขตโสเภณีในกรุงเทพฯ จะมีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ดูเหมือนว่าแต่ละเขตที่โรงหญิงโสเภณีตั้งขึ้นมานั้นมุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชนของคน เช่น เขตบางรักซึ่งเป็นชุมชนของชาวตะวันตกและเอเชีย สถานบริการทางเพศโรงหญิงโสเภณีในเขตบางรักก็เกิดขึ้น มักเป็นที่รู้จักกันในหมู่คนไทยว่า “คลับ” (Club) และ “บาร์” (Bar) การตั้งชื่อโรงหญิงโสเภณีและตัวหญิงโสเภณีเอง ก็ใช้ตั้งชื่อเป็นภาษาต่างประเทศเช่นเดียวกับที่สำเพ็ง

ส่วนโสเภณีในภูมินาคนั้น จากหลักฐานที่พบได้ปรากฏว่ามีการเก็บภาษีในจันทบุรี ตราด นครชัยศรี สมุทรสาคร ชลบุรี ฉะเชิงเทรา มาเป็นภาษีบำรุงถนน การเก็บภาษีโสเภณีในเมืองดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ตอนกลางรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่าเมืองดังกล่าวนี้ได้มีการตั้งโรงหญิงโสเภณีแล้ว จึงได้มีการประกาศให้เก็บภาษีในเมืองดังกล่าว นั้นมาเป็นภาษีบำรุงถนน (คาราร์ตัน เมตตาริกานนท์, 2526) นอกจากเมืองดังกล่าวแล้ว ที่เมืองภูเก็ตเริ่มมีการขยายตัวในการทำเหมืองแร่ โดยเริ่มตั้งแต่ในปลายรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา กิจกรรมเหมืองแร่ขยายตัวมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการแรงงานชาวจีนเพื่อเป็นกสิในการทำเหมืองแร่เป็นจำนวนมาก จึงมีชาวจีนอพยพเข้ามาเพื่อทำงานในเหมืองแร่เพิ่มขึ้น การที่มีคนงานเหมืองแร่

มากมายประกอบกับกับเศรษฐกิจในเมืองภูเก็ต จึงมีส่วนทำให้กิจการค้าประ-
เวณีเกิดขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของคนงาน ชายและแหล่งการเงินที่แพร่
สะพัด (คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526) นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางด้าน
การคมนาคมขนส่ง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้กิจการค้าประเวณีขยายสู่
ส่วนภูมิภาค จึงเริ่มมีการหลอกลวงหญิงจากภูมิภาคต่าง ๆ เข้ามาขายใน
กรุงเทพฯ ในระยะเวลาต่อมา

ในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และต้นรัชกาล
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รูปแบบที่เด่นที่สุดของกิจการค้า
ประเวณี คือ “นางประจำสำนัก” หญิงเหล่านี้อยู่ในรูปของหญิงทาสโดยมีนาย
เงินเป็นเจ้าของสิทธิขาด กฎหมายไทยในสมัยนั้นถือว่าทาสเป็นทั้งวัตถุและเป็น
ทั้งบุคคลตามกฎหมาย ในฐานะที่เป็นวัตถุตามกฎหมายทาสถูกนำมาขายได้ การ
ซื้อขายหญิงโสเภณีทาสจะมีนายเงินหลายคนด้วยกันที่รับทอดต่อกันมา ซึ่งเป็น
ลักษณะของการซื้อขายทาสทั่วไป การซื้อขายโสเภณีทาสจากนายเงินผู้หนึ่ง
ไปสู่ นายเงินอีกผู้หนึ่งนั้น ราคาอาจจะสูงหรือต่ำกว่าราคาเดิมก็ได้โดยพิจารณา
จากความสวย ความใหม่ของตัวหญิงโสเภณีทาสนั้น รูปแบบของกิจการค้า
ประเวณีแบบนางประจำสำนักนี้จะมีการมีนายโรงหรือเจ้าสำนักโสเภณีคอยดูแลคว-
คุมความประพฤติของหญิงโสเภณีให้ปฏิบัติต่อชายที่มาเที่ยวอย่างเรียบร้อย ไม่
มีการลักเล็กขโมยน้อยแม้ชายจะหลงลืมของไว้ก็ไม่หาย เพราะนายโรงจะคอย
เอาใจใส่เป็นธุระ รวมทั้งการให้บริการแขกที่มาเที่ยวไม่ให้เกิดการบาดหมางใจ
เพื่อต้องการให้แขกติดใจมาก ๆ นั่นเอง สถานที่ตั้งของโรงหญิงโสเภณีในช่วงนี้มัก
จะตั้งเป็นหย่อม ๆ ตามปอนเบี้ย โรงหอยและตามตรอกทั่ว ๆ ไป (หนังสือ-
พิมพ์ไทย “หญิงนครโสเภณี”, 2505 อ้างใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

สำหรับการตกแต่งสำนักโสมณิที่เห็นได้ชัดในช่วงนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 การตกแต่งสำนักแบบไทย ในห้องของหญิงโสมณิทุก ๆ ห้องจะประดับด้วยเครื่องตกแต่ง อย่างสวยงามมาก โดยเฉพาะห้องชั้นหนึ่งนั้น สวยงามราวกับเป็นห้องของลูกสาวคหบดี เช่นมีผ้าหรือโต๊ะกระจกตั้งพานเครื่อง แป้งถม โถถมปริกทอง ชันน้ำถม กระโถนเงิน มั่ง แพร แต่ถ้าเป็นห้องธรรมดาก็ เป็นเครื่องเงินธรรมดาเท่านั้น (ส.พลายน้อย, อ้างในคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526) มีบางสำนักซึ่งเป็นสำนักชั้นดีเช่นกันจะจัดห้องไม่ต่างจากแบบแรกมากนัก คือมีเตียงเหล็ก ที่นอน หมอนมั่ง มีผ้า เครื่องแป้ง มีตุ้ใส่เสื้อผ้า กระโถน ชันน้ำ กระทั่งพวงมาลัย ดอกมะลิหรือพุทธชาดแขวนพาดอยู่กับกระจกคันฉ่องหอมฟุ้ง พื้นปูพรมน้ำมันสะอาดเรียบร้อย (สง่า กาญจนาคพันธ์, อ้างในคารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

แบบที่ 2 สำนักที่ตกแต่งแบบจีน ภายในสำนักจะตกแต่งแบบจีน บาง โรงเอาใจแขกที่เป็นชาวจีนมาก ถึงขนาดลงทุนตกแต่งฝาผนัง โดยมีภาพ จิตรกรรมฝาผนังแบบจีน (ส. พลายน้อย, อ้างใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

อนึ่งโรงโสมณิที่มีชื่อในช่วงสมัยนี้คือโรงหญิงที่ตั้งอยู่ใน ค.สาเพ็ง คือ สำนักยายแพ่ง ซึ่งเป็นหญิงคนชั่วมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 มีชื่อมากจนถึงต้น รัชกาลที่ 5 เป็นเหตุให้มีเงินมากจึงเอาเงินที่ได้มาจากการตั้งโรงหญิงคนชั่วนี้ไป สร้างวัดที่ตรอกวัดโคกชื่อ วัดใหม่ยายแพ่ง หรือคณิกาผล หมายถึงผลที่ได้จาก นางคณิกา คือ โสมณิ (เทพฐ ทัฬหทอง, 2518)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2448 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกาศให้มีการเลิกทาสขึ้นในปีนี้ ทำให้นางทาสส่วนหนึ่งสมัครใจเป็นโสเภณีหาเลี้ยงชีพจึงมีสำนักโสเภณีเกิดขึ้นทั่วไป จนกระทั่งมีการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ขึ้นในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เพื่อจดทะเบียนสำนักโสเภณีและควบคุมความสงบเรียบร้อยเนื่องจากโรงโสเภณีทำให้เกิดโรคติดต่อวักกันอยู่บ่อย ๆ และตามพระราชบัญญัตินี้จะบังคับให้โรงโสเภณีทุกโรงทุกสำนักจะต้องแขวน “โคมเขียว” ไว้หน้าบ้านเพื่อบอกให้รู้ว่าเป็นโรงโสเภณี และเจ้าหน้าที่จะได้ดูแลตรวจตราอย่างทั่วถึงโดยในพระราชบัญญัตินั้นไม่ได้บังคับว่าจะต้องเป็นโคมสีอะไร แต่ที่ใช้โคมเขียวคงเป็นในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ คือ ทำโคมตัวอย่างโดยใช้กระจกสีเขียวจากตัวอย่างโคมสีเขียวที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้น โคมที่แขวนหน้าโรงจึงเป็นสีเขียวเหมือนกันหมด ด้วยเหตุนี้โรงหญิงนครโสเภณีในสมัยนั้นชาวบ้านจึงเรียกว่า “โรงโคมเขียว” และเรียกหญิงนครโสเภณีว่า “หญิงโคมเขียว” ตามลักษณะโคมที่แขวนดังกล่าวด้วย และโรงโสเภณีที่แขวนโคมเขียวไว้หน้าโรง จะต้องเสียภาษีให้แก่ทางรัฐบาล (คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526) หญิงโสเภณีในยุคนี้จึงเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า ได้เกิดมีรูปแบบของการค้าประเวณีแบบที่ไม่สังกัดสำนักเรียกว่า “เถื่อน” กล่าวคือ หญิงโสเภณีจะไม่มีสังกัดโรงหรือสำนักเพื่อหลีกเลี่ยงการขูดรีดของนายโรงและการเสียภาษีให้แก่รัฐบาล หญิงโสเภณีแบบเถื่อนนี้จะไม่พินายโรงคอยควบคุมยกเว้นสามีของหญิงเหล่านี้เอง การประกอบอาชีพส่วนมากจะคอยดักรักค้าตามโรงบ่อน โรงหวย โรงละคร โรงภาพยนตร์ ฯลฯ หญิงโสเภณีแบบนี้จะอาศัยอยู่ตามถนนวรจักร ปากคลองตลาด ถนนข้างคลองวัดสุทัศน์ ถนนราชวงศ์ ถนนสุรวงศ์ ถนนสีพระยา (หนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมล์, “ทำให้เสียคน”, 2502 อ้างใน คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

การแบ่งประเภทของหญิงโสเภณีในช่วงระยะเวลานี้แบ่งแยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. หญิงหาเงินจร ก็คือหญิงค้าประเวณีแบบเถื่อน ต้องการหลีกเลี่ยงภาษีและการกดขี่จากนายโรง หญิงหาเงินจรจะไม่มีสำนักอยู่แน่นอน เมื่อจะคบชายใดก็ไปเช่าห้องชั่วคราวเวลาคบชาย

2. หญิงที่เรียกว่า “สมัครใจ” หญิงประเภทนี้จะอยู่กับนายโรงหญิงโสเภณี และรับจ้างกระทำชำเรา หาเงินได้มากน้อยเท่าใด เดือนหนึ่งจะแบ่งปันกับเจ้าของโรงคนละครึ่ง แต่เจ้าของโรง จะต้องเสียค่าใช้จ่ายและค่าภาษีให้แก่รัฐบาลแทน

3. หญิงทาส หญิงประเภทนี้จะขายตัวลงเป็นทาสรับใช้นายเงินแล้ว แต่นายเงินจะออกคำสั่ง การพ้นคำตัวก็ขึ้นอยู่กับสัญญาที่ทำไว้กับนายเงินหญิงทาส นี้จะได้รับการกดขี่มากกว่าประเภทอื่น ๆ

4. หญิงหาเงินที่เรียกว่า “ลูกจ้าง” กล่าวคือหญิงจะทำหนังสือเป็นลูกจ้าง รับเงินล่วงหน้าจากนายโรง แต่ตัวหญิงจะต้องรับจ้างกระทำชำเราหาเงิน ให้แก่นายโรง หญิงประเภทนี้จะเกิดขึ้นมากภายหลังจากที่รัฐบาลได้ยกเลิกระบบทาส

5. หญิงหาเงินที่มี “หัวหน้า” หัวหน้านี้จะเที่ยวชักชวนเพื่อนหญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามไว้ โดยให้แต่งกายเป็นผู้ดี หญิงประเภทนี้ จะเที่ยวหาเงินตามห้างฝรั่ง ถึงจะคบกับชายไทยและจีนก็จะเลือกแต่ชั้นสูง หญิงที่มีชื่อที่สุด

ของหญิงประเภทนี้ คือ อำแดงทิมบ้านถนนสี่พระยา อาจเรียกหญิงประเภทนี้ว่า “ชั้นสูง” (คารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526)

สถานการณ์โสเภณีไทย ยุค พ.ศ. 2503 - ปัจจุบัน

จากการที่กิจการค้าประเวณีเฟื่องฟูขึ้นทั้งในและต่างประเทศ มีกระแสความคิดที่มองว่า การค้าประเวณีเป็นการค้าทาสแบบใหม่จึงได้มีการรณรงค์ต่อต้านการค้าหญิงขึ้นทั้งในและต่างประเทศนับจากปี พ.ศ. 2407 ได้มีการจัดประชุมที่เจนีวา ได้มีการยกเรื่องปัญหาการค้าประเวณีมาพูดกัน และในปี พ.ศ. 2420 ที่ประชุมได้มีการยกเลิกการจดทะเบียนโสเภณี

กระแสการต่อต้านการค้าหญิงและเด็ก ได้ดำเนินมาจนกระทั่งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์การสหประชาชาติได้มีการตราปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 จากกระแสดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่ปรับเปลี่ยนกระแส ดังนี้คือ

พ.ศ. 2470 ได้มีการออกพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง

พ.ศ. 2471 ได้มีการออกพระราชบัญญัติการค้าหญิงและเด็ก

พ.ศ. 2478 ได้มีการออกพระราชบัญญัติโรงแรม

พ.ศ. 2503 ได้มีการออกพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี

ผลของการออกพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี ทำให้การค้าประเวณี เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ผู้ที่อยู่ในข่ายของความผิดตามกฎหมาย ได้แก่ หญิงโสเภณี, ผู้จัดการหญิง, เจ้าของสำนัก, ผู้ดูแลสถานประกอบการค้าประเวณี เป็นที่น่าสังเกตว่าชายผู้เที่ยว ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวพันกระบวนการค้าประเวณีไม่ได้อยู่ในข่ายของความผิดนี้

สถานการณ์การค้าประเวณี ภายหลังจากออกกฎหมายดังกล่าว มิได้ทำให้จำนวนโสเภณีลด น้อยลงไป กรมตำรวจประเมินว่าจำนวนโสเภณีในปี 2507 มีประมาณ 400,000 คน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐขณะนั้นที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้าน Infrastructure ประกอบกับการเข้ามาของอเมริกา ตั้งแต่การมีสนธิสัญญาความร่วมมือกัน และจนกระทั่งการจัดตั้งฐานทัพอเมริกา มีส่วนทำให้การเติบโตของธุรกิจการค้าประเวณีไม่ว่าจะเปิดเผยหรือแอบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชายผู้เที่ยว เห็นได้จากการขยายตัวของธุรกิจบันเทิงยามค่ำ ค่ำคืนแถบ ถนนเพชรบุรีและสุขุมวิท

การค้าประเวณีได้เปลี่ยนรูปแบบจากหญิงนวดในโรงยาฝิ่นสู่สถานอาบอบนวด และโรงน้ำชา มีพาร์ทเนอร์ประจำไนท์คลับ ในระยะนั้นลักษณะของไนท์คลับจะมีนักร้อง นักดนตรี โดยมีหญิงประจำคลับที่เรียกว่า พาร์ทเนอร์เป็นเพื่อนดื่ม และนั่งคุยกับแขกตลอดจนสามารถเต้นรำ และค้าประเวณีได้ในลักษณะแอบแฝง

แถบชานเมืองที่มีชาวต่างประเทศจะเกิตบาร์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายไนท์คลับที่สำคัญจะมีหญิงประจำบาร์ ซึ่งที่จริงแล้วจะค้าประเวณีไปด้วย แต่ราคาจะต่ำกว่าพาร์ทเนอร์ในไนท์คลับ

นอกจากนี้รูปแบบการค้าประเวณี ที่ยังสืบทอดจากช่วงเวลาก่อน ได้แก่

นางประจำโรงแรม ยังได้รับการสืบทอดจากช่วงก่อนจนกระทั่งปัจจุบัน ระดับราคาของโสเภณีประจำโรงแรมนี้ขึ้นอยู่กับระดับของโรงแรม ถ้าเป็นโรงแรมเกรดชั้นดีก็จะราคาสูงกว่า และอยู่ในย่านที่มีชาวต่างชาติพักอยู่ ส่วนอีกระดับจะได้แก่โรงแรมชั้นสองและโรงแรมม่านรูดหรือโรงแรมที่มีชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในย่านบางขุนพรหม และเสาชิงช้า รวมไปถึงโรงแรมบางแห่งย่านสะพานควาย

โสเภณีเรื่อเร่ ช่วงหลังปี พ.ศ.2488 จนกระทั่งหลังปี พ.ศ.2503 จะพบว่า มีโสเภณีเรื่อเร่อยู่ประจำย่านประตูน้ำ บริเวณคลองแสนแสบ ว่ากันว่าหญิงประจำเรื่อนี้ลดระดับมาจากย่านหัวลำโพงและสามแยก

โสเภณีประจำสำนัก แม้ว่าจากการที่รัฐออกกฎหมายปรามการค้าประเวณี และกฎหมายคนเข้าเมืองในช่วงนั้นจะทำให้โสเภณีชาวจีนลดลง แต่จำนวนโสเภณีกับเพิ่มขึ้นในรูปแบบการแอบแฝง และมีการล่อลวงหญิงสาวจากชนบทมาบังคับให้เป็นโสเภณิดังกรณีตัวอย่างการพบศพหญิงสาวถูกโซ่ล่ามหลังจากไฟไหม้ที่ช่องโกเหล็ง จังหวัดภูเก็ต

รูปแบบการค้าประเวณีพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ตลอดควบคู่กับเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ยุคหลัง พ.ศ.2503 ก็ได้เกิดนางทางโทรศัพท์ ซึ่งย่านที่หญิงประเภทนี้อยู่ได้แก่ย่านห้วยขวาง สุทธิสาร ช่วงของการเข้ามาของฐานทัพอเมริกา จะพบว่าการบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี เช่น บาร์ ไนต์คลับ อับ อบ นวด ได้มีการขยายตัวอย่างมาก ธุรกิจที่เฟื่องฟูอีกอย่างคือ การเป็นเมียเช่า ครั้งเมื่อฐานทัพอเมริกาต้องถอนออกไป ก็กิจการประเวณีก็มิได้ซบ

เขาลงแต่อย่างใด ยังสามารถดำรงอยู่ได้ ภายใต้นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ ดังคำกล่าวของ นายบุญชู โรจนเสถียร (รองนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น) ที่กล่าวต่อ ผู้ว่าฯ ทั่วประเทศ โดยเสนอแนะให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งเสริมสนับสนุนกิจการบันเทิงทางเพศ (มติชน 18 ต.ค. 2532) ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงการใช้หญิงเพื่อดึงดูดทางเพศได้อย่างดี

หลังจากการเข้ามาของชาวต่างชาติ ได้มีกระบวนการค้าหญิงข้ามชาติ หญิงไทยได้เริ่มเดินทางไปค้าประเวณีในญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ยุโรป และเยอรมัน ประมาณกันว่าหญิงไทยเดินทางไปค้าประเวณีเป็นจำนวนกว่า 200,000 คน ถึงแม้ว่าบางส่วนของหญิงเหล่านี้ อาจจะเต็มใจเดินทางอันเนื่องจากรายได้ดี แต่หญิงเหล่านั้นต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของแมงดา

นอกจากการเดินทางไปค้าประเวณียังต่างประเทศโดยตรงแล้ว ยังมีกิจการจัดส่งเมียส่งทางไปรษณีย์ ชักพาหญิงไทยไปแต่งงานกับชาวตะวันตก หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแต่งงาน จะถูกขายหรือบังคับให้กลายเป็นโสเภณีต่อไป จนถึงปัจจุบันรูปแบบการค้าประเวณีจะไม่แตกต่างจากช่วงเวลาที่ผ่านมานัก นอกจากเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแบบไม่สมดุลแล้ว ยังเกิดทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ๆ ที่เน้นความสำคัญทางวัตถุ ทำให้คนไทยเป็นทาสของวัตถุ พ่อ แม่ สามารถขายลูกสาวได้เพื่อเงินโดยที่หญิงสาวบางส่วนก็เต็มใจที่จะก้าวสู่อาริพ เพราะแรงจูงใจจากการตอบแทนของรายได้ นอกจากนี้การล่อลวง กักขังเด็กสาวจากชนบทมาค้าประเวณีก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมไปถึงหญิงสาวชาวไทยภูเขา ไทยใหญ่ ตลอดจนสาวพม่า สถานที่การค้าประเวณีก็จะมี的增加ลักษณะของการแอบแฝง ในสถานที่ต่าง ๆ ระดับราคา ขึ้นอยู่กับรูปแบบ และสถานที่ กล่าวโดยสรุปในช่วงเวลานี้ สถานที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีได้แก่

- ช่างหรือสำนักการดำประเวณีที่ยังคงอยู่
- โรงแรมที่มีชื่อเป็นหมายเลข และโรงแรมมานรุด
- โรงน้ำชา
- สถานอาบ อบ นวด
- สำนักงานทางโทรศัพท์ และสำนักบริการเพื่อนเที่ยว
- บาร์ ไนต์คลับ อะโกโก้ คอกเทลเลาจน์
- สวนอาหารที่มีหญิงบริการ
- ที่สาธารณะ
- อื่น ๆ

จะเห็นว่า ระยะเวลาที่ผ่านมาขบวนการดำประเวณี ก็ยังดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง นับตั้งแต่การจัดหา ชื่อ ล่อลวง กักขัง หน่วงเหนี่ยวหญิงเพื่อธุรกิจการมรดกในสถานดำประเวณี ทั้งรูปแบบเปิดเผยนับตั้งแต่สำนักดำประเวณีต่าง ๆ จนถึงรูปแบบที่แอบแฝงมากับสถานบริการอื่น ๆ ตลอดจนได้ขยายเครือข่ายเป็นขบวนการค้าหญิงข้ามชาติ และในช่วงระยะเวลานี้เองก็ได้เริ่มมีการตระหนักถึงปัญหาโสเภณี รัฐบาลได้ออกนโยบายเพื่อแก้ปัญหา ขณะเดียวกันก็เกิดองค์กรเอกชน ที่ทำงานเกี่ยวกับสตรีขึ้นมาศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข แต่เนื่องจากปัญหาโสเภณีมีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

แนวโน้มปัญหาโสเภณีในอนาคต

จากการที่สาเหตุของปัญหาโสเภณียังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาโสเภณีจะยังดำเนินต่อไป ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพอจะประมวลได้ว่า ปัญหาที่ก่อให้เกิดการค้าประเวณี คือ ความยากจนหรือปัญหาเศรษฐกิจการศึกษาและปัญหาค่านิยม ตลอดจนความเป็นอยู่ของคนในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับนโยบายของรัฐเองที่เอื้อให้กระบวนการค้าประเวณีดำเนินต่อไป ไม่ว่าจะเป็นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าสถิติจำนวนโสเภณีมีเพิ่มขึ้นทุกปี

จากข้อมูลของมูลนิธิผู้หญิง เปิดเผยโดย ศิริพร สโครบานะ พบว่าในปี 2500 ประเทศไทยมีโสเภณี 20,000 คน ในปี 2527 เพิ่มขึ้นเป็น 700,000 คน และในปี 2531 คงไม่น้อยกว่า 1 ล้านคน (อ้างในวิทยากร เชียงกูล : 2532)

การที่กิจการโสเภณีเติบโตส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีความต้องการจากตลาดมาก เมืองไทยได้ชื่อว่า เป็นเมืองที่สามารถหาผู้หญิงโสเภณีสวย ๆ และโสเภณีเด็กได้ง่าย ๆ ค่าบริการต่ำ จึงจูงใจให้นักท่องเที่ยว นิยมมาเที่ยวโสเภณีกันในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้หญิงไทยยังได้ออกไปทำงานเป็นโสเภณีในต่างประเทศ ทั้งโดยการหลอกลวงและสมัครใจมากขึ้น ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จักประเทศไทยในฐานะประเทศที่ส่งออกโสเภณี (วิทยากร เชียงกูล : 2532) นอกจากจำนวนโสเภณีเพิ่มขึ้น แนวโน้มที่ตามมาก็คือโสเภณีจะมีอายุน้อยลง โดยเด็กเข้ามาในวงการค้าประเวณีมากขึ้น ผู้ประสานงานโครงการค้าหยา ซึ่งเป็โครงการของมูลนิธิเอกชนเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่อลวงให้สัมภาษณ์ว่า โสเภณีเด็กจะมีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ โดยทั่วไปจะอยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี ค่าตัวของโสเภณีเด็กที่ซื้อขาย

กันอยู่ในราว 2,000-3,000 บาท พื้นที่ที่มีการซื้อขายมากได้แก่ พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง ซึ่งเป็นเขตยากจนของทางเหนือ และเป็นภาคที่ผู้หญิงมีหน้าตา ผิวพรรณดี เหมาะเป็นสินค้ามากกว่าภาคอื่น (อ้างในวิทยากร เชียงกูล : 2532) จากการให้ทัศนะของศิริพร สโครบาเนก หัวหน้าศูนย์ผู้หญิง ซึ่งติดตามเรื่องโสเภณีเด็กมาโดยตลอด กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดโสเภณีเด็กมากขึ้นเป็นเพราะการโฆษณาในเรื่องโสเภณีเด็กไทยในต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ชาวต่างชาติต้องการมาเที่ยวและผู้ที่ทำการค้าด้านนี้ ได้พยายามหาเด็กมาให้เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว และที่สำคัญความเชื่อของชายบางกลุ่มที่ว่า หากได้นอนกับเด็กสาว จะทำให้อายุยืนยาว หรือมีสมรรถภาพทางเพศมากขึ้น (อ้างในวิทยากร เชียงกูล : 2532)

สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ธุรกิจโสเภณีเติบโต คือ พ่อเล้า แม่เล้า โดยจะได้กำไรในการประกอบธุรกิจในอัตราที่สูงมากและผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่นนายหน้า เจ้าของโรงแรมก็ได้ประโยชน์เช่นกัน พ่อแม่ ก็อยากให้ลูกช่วยหารายได้ บุคคลเหล่านี้ ช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจเหล่านี้เฟื่องฟูมากขึ้น ในจำนวนโสเภณี นอกจากเด็กและผู้หญิงแล้ว ปัญหาเด็กและเยาวชนชายได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อนักเที่ยวมีความต้องการ และนิยมการเสพยาทางเพศกับเพศเดียวกัน ประกอบกับสังคมไทยในระยะหลังมีพวกลักเพศมากขึ้น เป็นเหตุให้เด็กชายยากจนมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้น ทำให้เสี่ยงต่อโรค เช่น กามโรค และโรคเอดส์

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของโสเภณีในปัจจุบันมีการแอบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ จากการตั้งสำนักโสเภณี (ซ่อง) มีการเปลี่ยนรูปแบบในลักษณะสถานบริการและแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ต่าง ๆ เช่น สถานบริการอาบ อบ นวด คอกเทลเลาจน์ ธุรกิจเพื่อนเที่ยว สวนอาหารที่มีหญิงบริการเสิร์ฟ โรงแรม ม่านรูด สถานติดสโก็เทค ผับต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสถานบริการต่าง ๆ เหล่านี้จะมี

การค้าประเวณีแอบแฝงอยู่ด้วย ลักษณะการค้าประเวณีที่แอบแฝงนี้นับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีขบวนการค้าหญิงข้ามชาติเกิดขึ้น มีหญิงไทยเดินทางไปค้าประเวณีในต่างแดนกันอย่างแพร่หลาย การจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปจากสังคมไทยเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าจะสำเร็จลุล่วงเมื่อใดและที่สำคัญปัญหาโสเภณีเด็กได้กลายเป็นปัญหาใหม่ของสังคมไทย ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาโสเภณีในปัจจุบันได้ยกฐานะขึ้นเป็นปัญหาระดับชาติที่รัฐจะต้อง ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการยกระดับสถานภาพสตรีจากการถูกกดขี่ทางเพศและภาพพจน์ที่ดีของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 3

ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย

ปัญหาโสเภณี นับเป็นปัญหาระหว่างสตรีกับสังคมที่มีมานานแล้ว จำนวนโสเภณีที่มีเพิ่มขึ้น เป็นผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางระบบสังคม เศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคซึ่งเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์คือกามโรคและโรคเอดส์ด้วย โดยเฉพาะโรคเอดส์นั้นเป็นโรคที่ร้ายแรง ผู้ใดได้รับเชื้อเข้าไปมักจะต้องเสียชีวิตทุกราย รัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาโสเภณีเป็นอย่างมาก โดยได้เริ่มเข้าควบคุมและจัดการแก้ไขปัญหาโสเภณี เพื่อมุ่งหวังในการจัดระบบสังคมให้ดีขึ้น โดยการตราพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ขึ้นเพื่อควบคุมมิให้มีการค้าประเวณีโดยเปิดเผย (บุญส่ง เผ่าทรง, 2503) และทางรัฐบาลยังได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์ สำหรับช่วยปรับสภาพของหญิงโสเภณีที่ถูกพิพากษาลงโทษตามพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 มีการฝึกอบรมอาชีพให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อดำเนินการต่อต้านเกี่ยวกับหญิงโสเภณี ภาคเอกชนที่ดำเนินการต่อต้านเกี่ยวกับเรื่องโสเภณี คือ “มูลนิธิสงเคราะห์สตรีบางจำพวก (โสเภณี)” ก่อตั้งโดย คุณเพียร เวชบุลย์ (สุณี มัลลิกะมาลย์และคณะ, 2525) โดยให้การสงเคราะห์ในด้านการให้การศึกษาวិชาการรักษากามโรค และกระตุ้นให้เลิกอาชีพค้าประเวณี ฝึกอบรมด้านอาชีพและค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุของการเป็นโสเภณี วิธีป้องกันและรักษากามโรค การควบคุมให้คำแนะนำประชาชนให้ช่วยเหลือหญิงโสเภณี แนะนำบุคคลที่มีปัญหาทางเพศ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับองค์การอื่น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันทั้งในและนอกประเทศ ส่วนภาครัฐบาลได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์หญิงขึ้น เป็นงานหนึ่งในงานสงเคราะห์อาชีพ สังกัดกองสัมมาอาชีวะสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนเก็บรวบรวม

รวมสถิติผลการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันมิให้หญิงต้องตกไปเป็นโสเภณี และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ตกไปเป็นโสเภณี ตลอดจนให้คำแนะนำในด้านวิชาการกับติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิไปทำการอบรมเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิทยาการแผนใหม่ และติดต่อประสานงานกับจังหวัดต่าง ๆ ที่ส่งตัวหญิงผู้พ้นโทษพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 มารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์หญิงซึ่งได้จัดสร้างขึ้น 3 แห่ง คือ สถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด สถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการและสถานสงเคราะห์หญิงบ้านนาวิสัย (สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ, 2525)

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาโสเภณีมากมาย โดยพยายามศึกษาและวิจัยถึงปัญหา และสภาพปัญหาโสเภณีในด้านต่าง ๆ เพื่อหาทางเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปหรือให้บรรเทาเบาบางลงผลการศึกษารวบรวมที่น่าสนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโสเภณีในประเทศไทยมีดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตและทัศนคติของโสเภณี

อัญชัย กาญจนพูน ได้ทำการศึกษารวบรวมเรื่องทัศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล ในปี พ.ศ.2517 พบว่าผู้เข้ารับการปรับสภาพส่วนมากเห็นว่าไม่ควรมีการจดทะเบียนโสเภณี และอาชีพค้าประเวณีก็ไม่ควรเป็นอาชีพที่เปิดเผย ดังนั้นจึงควรที่จะปรามการค้าประเวณีเช่นในปัจจุบันนี้เป็นการดีแล้ว ส่วนทัศนคติที่เกี่ยวกับการปรับสภาพของสถานสงเคราะห์ เห็นว่ามีคุณประโยชน์ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการปรับสภาพมีอาชีพติดตัว แต่การฝึกอาชีพบางอย่างไม่อาจนำไปเป็นอาชีพได้อย่างจริงจัง ควรขยายเวลาการปรับ

สภาพออกไปเป็น 1 ปี 6 เดือน อีกทั้งต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น คือ การสอนหลังระดับ 2 (ป.3-ป.4) โดยให้พาออกไปฟังเทศน์หรือมีโอกาสทำบุญที่วัดเป็นครั้งคราว จัดหนังสือประเภทต่าง ๆ ไว้ให้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือธรรมะ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือการช่างและหนังสือศิลปะ และหลังจากปรับสภาพแล้วต้องการให้ส่งกลับภูมิลำเนาเดิม

ศูนย์ มัลลิกะมาส และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมสำหรับปัญหาโสเภณีในประเทศไทย ในปี พ.ศ.2525 พบว่าสาเหตุที่ทำให้หญิงค้าประเวณีทั้งประเภทสมัครใจและไม่สมัครใจนั้น ถ้าเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทสมัครใจมีจำนวนร้อยละ 73.4 และในกลุ่มหญิงโสเภณีไม่สมัครใจมีจำนวนร้อยละ 45.3 ส่วนสาเหตุจากการถูกสามีทอดทิ้งแล้วหันมาประกอบอาชีพโสเภณี ในกลุ่มหญิงโสเภณี ประเภทสมัครใจมีร้อยละ 20.7 และเนื่องจากถูกหลอกลวงมาอยู่ในกลุ่มหญิงโสเภณีประเภทไม่สมัครใจ มีร้อยละ 50.3

กอบกุล رایะนครและคณะ ได้ศึกษาสภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มสตรีภาคเหนือ ในปี พ.ศ.2528 พบว่าโสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษมาจากสถานที่ประกอบอาชีพ คือ

1. บ้านหรือสำนักค้าประเวณีหรือซ่อง แบ่งเป็นบ้านที่มีหญิงอยู่ประจำและบ้านที่มีหญิงไป ๆ มา ๆ แบบบริการทั้งกลางวันกลางคืน
2. บังกาโล เป็นบ้านพักสำหรับค้าประเวณีที่หญิงไม่อยู่ประจำฝ่ายชาย จะเป็นคู่พาผู้หญิงมาพักอยู่ตามหอพักหรือบ้านเช่า และค้าประเวณีที่บังกาโล

3. คาเฟ่ ดำเนินการธุรกิจขายเครื่องดื่มต่าง ๆ แต่มีหญิงบริการซึ่งจัดสรรโดยฝ่ายเชียร์แขก แขกจะเลือกหญิงที่ตนพอใจไปนอน โดยใช้ห้องของหญิงภายในสถานะนั้น ส่วนใหญ่เปิดบริการเฉพาะกลางคืน

4. ร้านอาหาร ขายอาหารโดยมีหญิงเป็นพนักงานเสิร์ฟหญิง หญิงเสิร์ฟจะตกลงกับแขกและทำการค้าประเวณีที่อื่นโดยเจ้าของร้านให้อิสระเต็มที่

สำเริง แสงชู่อ และสมชัย จิรโรจน์วัฒน์ ได้ศึกษารูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษในปัจจุบัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการควบคุมกามโรคในประเทศไทย ในปี พ.ศ.2527 โดยศึกษาในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษทั่วประเทศ จำนวน 1,600 ราย พบว่า ในปัจจุบันมีรูปแบบและวิธีการค้าประเวณีอยู่ 3 แบบ คือ แบบพื้นฐาน เป็นพวกเตร็ดเตร่ตามสถานที่สาธารณะ อยู่ตามโรงแรม บังกาโลและสำนักโสเภณี แบบที่สองเป็นพวกที่แอบแฝงตามสถานบริการต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนท์คลับ สถานอาบ อบ นวด โรงน้ำชา ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย และบัสโฮสเทล เป็นต้น ส่วนแบบที่สามเป็นแบบอิสระหรือแบบพิเศษ เช่น เมียเช่า นางทาง-โทรศัพท์ นักเรียน นักศึกษาและพวกที่เดินทางไปประกอบอาชีพพิเศษยังต่างประเทศ และเนื่องจากการค้าประเวณีมีหลายรูปแบบ จึงทำให้เกิดปัญหาในการควบคุม เพราะหน่วยงานกามโรคสามารถควบคุมหญิงอาชีพพิเศษ ให้มาตรวจรักษาได้เพียงร้อยละ 12.35 ของจำนวนหญิงอาชีพพิเศษที่สำรวจได้

งานวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุที่ทำให้มีอาชีพเป็นโสเภณี

บุญส่ง เฝ้าทรง ได้ศึกษารวบรวมเรื่องปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2504 พบว่าการแก้ปัญหาด้วยกฎหมายไม่อาจทำให้โสเภณีหมดไปได้ แต่ยับยั้งมิให้ขยายตัวออกไปมากเท่านั้น และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ไม่ได้เอาผิดแก่ผู้หญิงโสเภณีโดยตรง แต่เอาผิดกับผู้แสวงหาประโยชน์จากโสเภณี

เฉลิมพล สัตถาภรณ์ ทำการวิจัยเรื่องปัญหาโสเภณีในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2508 สรุปได้ว่าหญิงที่มาเป็นโสเภณีนั้นเกือบครึ่งหนึ่งถูกล่อลวงมาและถูกบังคับให้ประกอบอาชีพนี้ ซึ่งหญิงเหล่านี้เดิมมีอาชีพเกษตรกรรมมีรายได้น้อย มีภูมิฐานะอยู่ในชนบท การเดินทางเข้ามาทำงานทำในเมืองหลวงจึงเป็นโอกาสให้ถูกล่อลวงมากเป็นโสเภณีได้ง่าย นอกจากนี้ก็มีสาเหตุอันสลับซับซ้อนและเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ทั้งทางส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ การล่อลวงการค้าสตรี และการบังคับขู่เข็ญให้หญิงทำการค้าประเวณี นับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่งและนับเป็นปัญหาสังคมที่ สำคัญควรจะต้องได้รับการกวาดล้างปราบปราม และลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน ได้ศึกษาเรื่องสภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าโสเภณีส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี หญิงเหล่านี้มาจากครอบครัวที่แตกแยก และครอบครัวที่มีมาตรฐานการครองชีพต่ำรายได้ไม่พอใช้ จึงสมัครใจมาเป็นโสเภณีเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ แต่มีบางส่วนที่ถูกบังคับหรือถูกหลอกล่อลวงมา ถึงแม้จะยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี แต่เกือบครึ่งหนึ่งแสดงความไม่พอใจและอับอายที่ต้องมีอาชีพนี้

สมคิด พลศรี ได้ทำการศึกษาในปี พ.ศ.2518 เรื่องการใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกึ่งการ พัฒนากำลังคน (ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานอาบ อบ นวด ในสถานบริการ) ผลการศึกษาพบว่าสตรีที่ทำงานในสถานบริการกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18-26 ปี และกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ผ่านการสมรสแล้ว แต่ในปัจจุบันได้แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง และส่วนมากมีบุตรที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูอยู่ด้วย สตรีเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรกรรมและได้รับการศึกษาน้อย ถึงแม้ว่าจะเคยทำงานอื่นมาก่อน แต่ก็มิรายได้ต่ำ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้หันมาทำงานในสถานบริการ และยังมีหญิงอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำงาน เพราะภาวะการณบางอย่างบังคับหรือถูกล่อลวง ซึ่งถือได้ว่าเป็นพวกที่ต้องสูญเสียประโยชน์หรือถูกริดรอนสิทธิมนุษยชน

สมศรี สอาดเอี่ยม ได้ศึกษาเรื่องสภาพชีวิต และปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2521 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงบริการจากสถานบริการที่จดทะเบียนในปี 2516 ทั้งหมด 11 แห่ง พบว่าหญิงบริการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมต้น ส่วนมากมีสามีแล้วและเกิดปัญหาหย่าร้าง มูลเหตุที่มาเป็นหญิงบริการเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและได้รับอิทธิพลชักจูงจากเพื่อนบ้าน สำหรับค่าตอบแทนที่ได้รับจากการค้าประเวณีนั้น ส่วนมากได้ 100-500 บาท ต่อครั้ง และลดลงเรื่อย ๆ ตามอายุทัศนคติต่ออาชีพระหว่างผู้ที่อยากเลิกและผู้ไม่ยอมเลิกมีจำนวนไม่ต่างกัน โดยให้เหตุผลว่าการที่ไม่อยากเลิกอาชีพนี้เพราะต้องการเงินเป็นส่วนใหญ่

งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ในหญิงโสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษ มีดังนี้

เทพนม เมืองแมน และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ การดำเนินการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์ การทำแท้ง กามโรคและการติดยาเสพติดของหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในเขต กทม. เมื่อปี พ.ศ. 2523 พบว่า หญิงบริการอาบ อบ นวด ในกรุงเทพมหานคร มีความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคดีกว่าหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ตามโรงแรมชั้นสองและช่องโสเภณี เพราะหญิงบริการอาบ อบ นวด ป่วยเป็นกามโรคน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าหญิงบริการอาบ อบ นวด จะมีความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันกามโรคมากกว่าหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ตามโรงแรมชั้นสอง และช่องโสเภณี

ปาริฉัตร รัตนศิริ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยในปี พ.ศ.2526 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี และหญิงอาชีพพิเศษที่มารับบริการที่ฝ่ายระบาดวิทยา กามโรค กองกามโรค พบว่าระดับการศึกษาของหญิงอาชีพพิเศษในตำบล สตึกและหญิงอาชีพพิเศษที่มารับบริการที่ฝ่ายระบาดวิทยา กามโรคไม่แตกต่างกัน ด้านอายุหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึกจะมีอายุน้อยกว่า ส่วนทางด้าน การป้องกันกามโรค หญิงอาชีพพิเศษบางส่วนมีการปฏิบัติตนผิด ๆ โดยไม่ยอมไปพบแพทย์เพื่อตรวจรักษา แต่ใช้วิธีป้องกันกามโรคโดยไปซื้อยามารับประทาน และยาสำหรับสอดช่องคลอดเอง นอกจากนี้ยังใช้วิธีล้างช่องคลอดก่อนหรือหลังการร่วมเพศ รวมทั้งการควบคุมไม่ให้ถึงจุดสุดยอดในการร่วมเพศ โดยคิดว่าสามารถป้องกันกามโรคได้ มีหญิงอาชีพพิเศษเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ที่ไปรับคำแนะนำและรับ

การตรวจรักษาจากสถานบริการของรัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอ หญิงอาชีพพิเศษพยายามให้แขกใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันการแพร่เชื้อแกมโรค แต่ไม่เป็นที่นิยมในหมู่นักเที่ยว

สำเร็จ แสงซื่อ และสมชัย จิรโรจน์วัฒน์ ได้ศึกษาภาวะความวิตกกังวลและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ.2530 พบว่าภาวะความวิตกกังวลและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์นั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปรกติ หญิงอาชีพพิเศษจะมีความวิตกกังวลมากกว่าชายอาชีพพิเศษ และชายที่เกี่ยวข้องสำส่อน สำหรับพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์นั้น ชายอาชีพพิเศษจะปฏิบัติได้ดีกว่าชายที่เกี่ยวข้องสำส่อน และหญิงอาชีพพิเศษผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ดีขึ้น รวมทั้งมีความต้องการที่จะให้มาตรวจเลือกโรคเอดส์มากกว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลปกติ และผู้ที่ได้รับการตรวจเลือกหาโรคเอดส์ส่วนใหญ่จะเป็นชายอาชีพพิเศษ

วิทยา คุณานุภกรกุลและคณะ ได้ศึกษาในปี พ.ศ.2531 เรื่องผลของการให้สุขศึกษาแบบกลุ่ม เกี่ยวกับความรู้เรื่องวิธีคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเอดส์ แก่หญิงอาชีพพิเศษในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าหญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่รู้จักโรคเอดส์ โดยได้รับความรู้จากเพื่อนร่วมอาชีพและจากโทรทัศน์ ทางด้านพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์โดยการใช้ถุงยางอนามัย พบว่าหญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่ต้องการให้คู่นอนสวมถุงยางอนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์ แต่มักได้คู่นอนที่ไม่ยอมสวมถุงยางอนามัย และผลของการให้สุขศึกษาแบบกลุ่ม หญิงอาชีพพิเศษมีพฤติกรรมการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเอดส์สูงขึ้น

มานพ คณะโต และเฮอร์วีน บอคำ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการ : ศึกษาเฉพาะกรณี หญิงบริการ อาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2531 พบว่าหลังการให้ความรู้และสุศึกษาแล้ว กลุ่มหญิงบริการมีความรู้เรื่องโรคเอดส์เพิ่มขึ้น แต่พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในกรณีใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่มีหญิงบริการ อาบ อบ นวด คนใดที่มีความตั้งใจอย่างแท้จริงที่จะใช้ถุงยางอนามัยกับลูกค้า

โยธิน แสงวงศ์ และพิมลพรรณ อิศรภักดี ได้ทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ในปี พ.ศ.2533 ผลการศึกษาพบว่าหญิงบริการที่ศึกษาเกือบทุกคนรู้จักกามโรคเฉพาะอาการเท่านั้น แหล่งความรู้เกี่ยวกับกามโรคส่วนใหญ่จะทราบด้วยตนเองจากการเคยเป็นและเพื่อน ๆ เล่าให้ฟัง รวมทั้งทราบจากเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยตรวจรักษากามโรค สำหรับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หญิงบริการที่ศึกษาทุกคนเข้าใจว่าเป็นโรคร้ายแรง ไม่สามารถรักษาให้หายได้ แต่ยังไม่ทราบอาการของผู้ป่วยโรคเอดส์ บางรายไม่ทราบวิธีการรับ การแพร่ ตลอดจนการป้องกันอย่างถูกต้อง ทางด้านการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์หญิงบริการทุกคนจะพยายามให้แขกใช้ โดยจะอ้างกับแขกว่าตัวเองเป็นกามโรคและบางรายจะเสนอข้อแลกเปลี่ยนว่า จะให้บริการเป็นพิเศษถ้ายอมใช้ถุงยางอนามัยการบริการพิเศษ เช่น เล่นพลิกแพลงท่า หรือให้บริการ 2 ครั้ง งานวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการให้ความรู้เรื่องกามโรค และโรคเอดส์ในกลุ่มหญิงบริการทางเพศ นักเที่ยวหรือเจ้าของสถานบริการ รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาสนับสนุนในการให้ความรู้ และควรมีระบบ “ครูสอน” ต่อ คือการเลือกบุคคลในสถานบริการทางเพศไปอบรมและเรียนรู้ เพื่อทราบแนวทางป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ ครูสอนต่อที่เหมาะสมที่สุดตามทัศนะของงานวิจัยครั้งนี้ คือ “ภรรยาเจ้าของสถานบริการ” เพื่อเป็นผู้

สอนให้หญิงบริการทางเพศ ได้ทราบแนวทางป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ได้ เพราะภรรยาเจ้าของสถานบริการเป็นบุคคลที่ผูกพันและใกล้ชิดกับหญิงบริการ รวมทั้งเป็นสมาชิกประจำของแหล่งบริการตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีข้ามชาติ

บทความหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีข้ามชาติ คาดว่าเริ่มมีปรากฏขึ้นในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2505 เนื่องจากการค้าประเวณีกับคนต่างชาติและการค้าประเวณีในต่างประเทศเริ่มแพร่หลายมากในช่วงปี พ.ศ.2505-2512 จากงานวิจัยของนางน้อย ปัญจพรรคและคณะ (2524) เรื่องหญิงบริการบางประเภทได้ระบุถึงการแพร่หลายในช่วงนั้นว่า เนื่องจากเกิดสงครามเวียดนามขึ้น อเมริกาได้ส่งทหารมาประจำฐานทัพอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย และได้มีนโยบายให้ทหารอเมริกันจากเวียดนามมาพักผ่อนในไทย ปีละ 3-7 หมื่นคน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาธุรกิจการค้าประเวณีในไทยขยายตัวขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของทหารต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีการจัดบริการทางเพศจากหญิงไทยไปยังต่างประเทศ ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ ยุโรป ได้แก่เยอรมันตะวันตก สแกนดิเนเวีย ส่วนในเอเชียก็ไปญี่ปุ่น ฮองกง รวมทั้งสิงคโปร์ จะปรากฏว่าหญิงไทยไปมีวสุมขายตัวกันนับพันคนหรือออกไปทำมาหากิน และโอนสัญชาติไปอยู่ประเทศนั้นเลย และต่อมาก็ทำหน้าที่เป็นเอเยนต์หาหญิงสาวไปต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตามขบวนการค้าหญิงข้ามประเทศได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากค่าตอบแทนซึ่งได้ผลกำไรสูง

ในระหว่างปี พ.ศ.2527-2529 ได้มีการสรุปรายงานดำเนินงานของกรมตำรวจเกี่ยวกับการลักลอบค้าหญิงในต่างประเทศ (อ้างใน ยุพา วงศ์ไชย และคณะ 2531) โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการทำงาน สถานที่ที่ทำงาน รายได้

สภาพความเป็นอยู่ตลอดจนกรรมวิธีในการจัดส่ง ติดต่อชักชวนหญิงไทยให้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะเฉพาะของแหล่งต่าง ๆ ซึ่งยากแก่การที่จะสืบสวนหรือยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามผลการสรุปรายงานระบุไว้ว่าญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ทำรายได้ให้กับผู้ดำเนินการจัดส่งหญิงไทยที่ดีที่สุด ขั้นตอนการเดินทางเข้าไปทำงานและค่าประเวณีทั้งที่สมัครใจ ถูกหลอกลวง และผิดข้อตกลงที่ทำไว้ก่อนเดินทางส่วนใหญ่มักปลอมแปลงเอกสารหรือมีอุบายตบตาเจ้าหน้าที่ของไทย และญี่ปุ่น เช่น การจัดส่งชาวญี่ปุ่นเดินทางเข้ามาดูตัวหญิงไทยแล้วจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการแต่งงานหรือเดินทางไปศึกษาต่อ หรือแม้กระทั่งติดต่อไปคูงานที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

นอกจากนั้นตลาดแรงงานในการค้าประเวณีที่สำคัญอีกแห่งคือฮ่องกง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหญิงไทยที่สมัครใจทั้งสิ้น โดยมีระยะการทำงานระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี ส่วนประเทศมาเลเซียแหล่งการค้าประเวณีอยู่ที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนมักจะขับรถยนต์ เข้ามาทางชายแดนในวันศุกร์และค้างคืนจนกระทั่งวันอาทิตย์ ภายหลังรัฐบาลมาเลเซียมีมาตรการที่เข้มงวดต่อผู้ที่จะท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลให้มีการเริ่มจัดส่งหญิงไทยไปค้าประเวณีในกัวลาลัมเปอร์มากขึ้น สำหรับการค้าประเวณีในสิงคโปร์ของหญิงไทยนั้นจะไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรับคนงานหญิงไปทำงานแม่บ้านและก่อสร้าง บังหน้าหรือพนักงานตามสถานบริการต่าง ๆ ซึ่งต่างจาก ประเทศบรูไน ที่จะรับสมัครหญิงไทยที่มีรูปร่างหน้าตาดี ความรู้สูง เป็นกลุ่มเล็กประมาณ 8-12 คน มักเป็นกลุ่มคารา นักแสดง นักร้อง นางแบบหรือนักศึกษา เมื่อเดินทางไปถึงก็จะไปประกอบการค้าประเวณี ส่วนในไต้หวันรูปแบบการค้าประเวณีจะเป็นการติดต่อหญิงไทยเพื่อส่งไปแต่งงานเป็นแม่บ้านให้ชาวจีน โดยได้ค่าสินสอด

ทองหมั้นระหว่างจำนวนเงิน 5,000-10,000 บาท ซึ่งนายหน้าที่จัดหาผู้หญิงไปให้จะได้ค่านายหน้าหัวละ 20,000-30,000 บาท และในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิรัก ตุรกี จะแอบแฝงในลักษณะการจี้คนักแสดงนาฏศิลป์เข้าไปทำงานในสถานบริการ เช่น บาร์ คาร์บาวเร่ โดยนายหน้าจะจัดทำหนังสือเดินทางปลอมแปลงให้และเมื่อไปถึงประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นก็จะประกอบการค้าประเวณี

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้หญิงไทยเข้าสู่ตลาดการค้าประเวณีในปี พ.ศ.2529 โดยศิริพร สโครบานเต เรื่องจากท้องนาสู่ตลาดกามารมณ์ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่หญิงไทยต้องค้าประเวณีไว้ 5 ประการ คือ ปัญหาความรู้เท่าทัน เป็นกลุ่มที่ถูกหลอกลวงจากแก๊งค้าหญิงข้ามชาติ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาชีวิตในครอบครัว ความต้องการอยากเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตต่างแดนและกลุ่มที่คาดหวังว่าจะได้มีโอกาสแต่งงานกับชาวต่างชาติ และการจากการศึกษาพบว่า หญิงไทยน้อยคนนักที่จะเดินทางไปต่างประเทศได้ด้วยตัวเอง ส่วนใหญ่จะถูกชักชวนหรือการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในรูปแบบบริษัทท่องเที่ยว บริษัทจัดหาคู่ เอเยนต์จัดส่งหญิง หรือพวกเครือข่ายของมาเฟียที่ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เช่น พวกยากูซ่า เพื่อนพ้องคนรู้จักที่เคยเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ วิธีการปลอมเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นการจัดหาเด็กออกไปค้าประเวณีนั่นเอง

ปัญหาของหญิงไทยที่ขายบริการทางเพศในต่างประเทศที่พอสรุปได้ คือ ปัญหาภาษา วัฒนธรรมและการปรับตัว หญิงไทยที่เดินทางไปค้าประเวณีต่างแดนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงช่วยตัวเองไม่ได้ ปัญหาค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรมและสภาพการทำงานที่ถูกเอาเปรียบจากนายหน้าปัญหาการถูกทารุณกรรม การถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม และการแข่งขันกันเองท้ายสุดการถูกจับในข้อหาเข้าเมือง

อย่างผิดกฎหมายและถูกส่งตัวกลับในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัว เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือหญิงไทย ที่ยังทำการค้าประเวณีอยู่ในต่างแดนอย่างรีบด่วนต่อไป

จากงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีข้างต้นจะพบว่า อาชีพโสเภณีตามทัศนคติของหญิงโสเภณีนั้น โสเภณีส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการจดทะเบียนโสเภณี และอาชีพค้าประเวณีไม่ควรเป็นที่เปิดเผย รวมทั้งเห็นด้วยกับการปรามการค้าประเวณีในปัจจุบัน เพราะมีความคิดว่าเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจ ต้องการเลิกและเปลี่ยนไปประกอบอาชีพแบบอื่น สำหรับมูลเหตุที่ทำให้มาประกอบอาชีพโสเภณีนั้น ปัจจัยที่สำคัญคือสภาพเศรษฐกิจและการถูกล่อลวงมา ซึ่งหญิงโสเภณีส่วนใหญ่มักมีสภาพเศรษฐกิจที่มีรายได้ต่ำ แรงกดดันทางด้านนี้จึงเป็นผลให้หญิงสาวเหล่านี้หันมาประกอบอาชีพโสเภณี และในกรณีถูกล่อลวงมา สมคิด พลศรี (2518) เสนอแนะว่าเป็นพวกที่สูญเสียประโยชน์และถูกรีดรอนสิทธิมนุษยชน

สำหรับเรื่องของความรู้และพฤติกรรมป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ ซึ่งทั้ง 2 โรคนี้จัดได้ว่าเป็นโรคติดต่อที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ และอาจกล่าวได้ว่าหญิงโสเภณีมีส่วนในการแพร่เชื้อของกามโรคและโรคเอดส์ หญิงโสเภณีส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องของทั้ง 2 โรค และมีความรู้ที่ถูกต้องอย่างอนามัยช่วยป้องกันการแพร่กระจายของโรคทั้ง 2 ประเภทได้ โดยพยายามให้แขกที่มาเที่ยวใช้ แต่ส่วนใหญ่แขกที่มาเที่ยวไม่ค่อยนิยมใช้กัน บางครั้งหญิงโสเภณีต้องใช้กลอุบายเพื่อโน้มน้าวให้แขกที่มาเที่ยวยอมใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งปัญหานี้จะเห็นว่าอยู่ที่แขกที่มาเที่ยวไม่ใช่ตัวหญิงโสเภณี สำหรับในเรื่องความรู้และการแสดงของโรค การแพร่กระจายของโรค รวมทั้งวิธีป้องกันโรค หญิงโสเภณีบางคนยังมีความ

เข้าใจไม่ถูกต้อง เช่น การล้างช่องคลอดหลังการมีเพศสัมพันธ์หรือสอดใส่ไว้ในช่องคลอด ฯลฯ โดยคิดว่าสามารถป้องกันโรคเอดส์และกามโรคได้ การให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ให้ถูกวิธีนั้น ควรมีการให้ความรู้ทั้งหญิงโสเภณีและนักเที่ยว

สำหรับเรื่องโสเภณีข้ามชาตินั้น ในขณะที่ค้นคว้าเอกสารฉบับนี้ยังไม่ค้นพบงานวิจัยที่ตรงประเด็น จึงได้เสนอเฉพาะเหตุการณ์ซึ่งสามารถประมวลได้จากงานวิจัยการเขียนรายงานและบทความ ซึ่งพอสรุปได้ว่าในปัจจุบันหญิงไทยจำนวนไม่น้อยนิยมประกอบอาชีพโสเภณีข้ามชาติกัน วิธีการไปประกอบอาชีพเป็นโสเภณีข้ามชาติ ทั้งโดยสมัครใจและถูกล่อลวงไปโดยมีนายหน้าเป็นผู้ดำเนินการให้ หญิงไทยที่เดินทางไปประกอบอาชีพโสเภณีในต่างแดนนั้นบางคนจะไปในลักษณะแอบแฝงในรูปของนักท่องเที่ยวบางรายถูกล่อลวงโดยการจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาติ พอไปถึงประเทศของฝ่ายชายแล้ว หญิงไทยบางคนก็ถูกบังคับให้ไปเป็นหญิงโสเภณี การเป็นโสเภณีข้ามชาติของหญิงไทยมีกระจายไปหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เยอรมัน กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ฮองกง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาโสเภณีของประเทศไทยในปัจจุบันไม่ได้มีแต่เฉพาะในประเทศเท่านั้น ยังมีการแพร่กระจายอาชีพนี้ไปยังต่างประเทศด้วย การจะแก้ไขปัญหาให้หมดไปหรือบรรเทาเบาบางลงคงจะต้องร่วมมือกันในหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชน สำหรับปัญหาและแนวทางแก้ไขจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 4

ประมวลปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีการค้าประเวณีมากประเทศหนึ่งในโลก และนับวันการค้าประเวณีจะแผ่ขยายไปยังต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้สถานะของหญิงไทยในสายตาชาวต่างประเทศถูกมองไปในแง่ลบ มีการดูถูกเหยียดหยาม ซึ่งมักเป็นชาวอยู่เสมอกระทั่งปัจจุบันกล่าวกันว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการค้าหญิงไปแล้ว

การค้าประเวณีในประเทศไทย มีอยู่ทั่วไปทุกจังหวัดและทุกอำเภอก็เป็นได้ ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาหลายอย่างติดตามมา เช่น ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาศีลธรรมจรรยา ตลอดจนปัญหาละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล หญิงโสเภณีส่วนใหญ่เป็นหญิงจากชนบทโดยเฉพาะจากภาคเหนือและอีสาน (ประพจน์ ศรีเทศ, มปป.)

ก. ปัญหาพื้นฐานที่หญิงต้องมีอาชีพโสเภณี

1. เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

1.1 ความยากจนอันเนื่องจากระบบเศรษฐกิจ มีการพัฒนาแบบไม่สมดุล คนรวย คนจน จนที่สุดการกระจายรายได้มีน้อย คนส่วนใหญ่ของประเทศมีสภาพยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีน้อยผลผลิตไม่เพียงพอ มีหนี้สินมาก รายได้ไม่พอกับรายจ่าย

1.2 การประกอบอาชีพไม่ได้ผล ประสบภัยธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วมขัง

1.3 ตกงาน เลือกลงงาน ว่างงานนาน

- 1.4 เป็นแรงงานที่ไม่มีทักษะ ขาดความรับผิดชอบ จ้างงานทำได้ยากและมักถูกเอารัดเอาเปรียบ กดค่าจ้างแรงงาน
- 1.5 ไม่รู้จักใช้เงิน ไม่ประหยัดคอตอม
- 1.6 เกิดความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องใช้เงิน แต่หาทางออกไม่ได้และมีผู้ชักชวน เช่น ในกรณีความเจ็บป่วยของบิดา มารดา ญาติ

ดังนั้น การที่ครอบครัวของหญิงสาวผลักดันลูกสาวให้เข้ามาสู่การค้าประเวณีจึงเป็นทางออกเพื่อความอยู่รอด ตัวอย่างที่เห็นได้จากกรณีของนักศึกษาสาวชื่อ “หล้าคำ” (นามสมมติ) จาก อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ เล่าว่า ตนเองไม่ยอมมาค้าประเวณีเลย เพราะพ่อแม่ยากจนไม่มีเงินชำระหนี้ที่กู้ยืมมา ทำนาและเมื่อถึงกำหนดใช้ไม่มีเงินคืน ประกอบกับไปยืมข้าวของนายทุนอีกคนหนึ่งมากินและไม่มีปัญญาใช้คืน เพราะที่นาน้อย ทำนาไม่พอกินในรอบปี เมื่อมีเอเยนต์มาเสนอใช้หนี้แทน ตนเองจึงต้องมาขายตัวในกรุงเทพฯ ปัญหาความยากจนของผู้หญิงชนบท ที่ต้องเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ปรากฏว่าอาชีพที่ทำรายได้เลี้ยงตัวเองและส่งเงินกลับไปยังครอบครัวก็คือ การทำงานบริการ ซึ่งสามารถส่งเงินไปให้ครอบครัวได้มากกว่าอาชีพอื่น

2. เกิดจากปัญหาด้านครอบครัวและค่านิยมของพ่อแม่

- 2.1 ครอบครัวแตกแยก บิดา มารดาหย่าร้างกัน เลิกกับสามี
- 2.2 บิดามารดาและผู้ปกครอง ขาดลูกให้มาค้าประเวณี
- 2.3 ในบางพื้นที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการค้าประเวณีว่า ไม่เป็นเรื่องเสียหาย ทำให้ครอบครัวของผู้ค้าประเวณีไม่มีความกระดากอาย เพราะถือว่ามียาได้ดี ทำให้มีฐานะดีขึ้น ดังนั้นพ่อแม่จึงยินยอมขายลูกสาวตนเองเข้าสู่สถานค้าประเวณี หญิงสาวจำนวนหนึ่งได้รับการติดต่อจากเอเยนต์เพื่อไปค้าประเวณี โดยได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งเป็น "ค่าตัว" ในสมัยก่อนค่าตัวอาจ

เป็นค่าตัวที่พ่อแม่ขายขาดให้เอเยนต์ แต่ปัจจุบันการซื้อขายขาดกันแบบเดิมทำได้ยาก ค่าตัวของหญิงสาวมักเป็นไปในรูปสัญญาทางธุรกิจ คือเป็น “เงินกู้” ที่พ่อแม่รับไว้โดยยินยอมให้ลูกสาวออกไปทำงานใช้หนี้ เมื่อใช้หนี้จนครบแล้วจึงจะเป็นอิสระ “ค่าตัว” นี้มีจำนวนมากมายแตกต่างกันแล้วแต่กรณี

2.4 ในส่วนของทัศนคติของโสเภณีเองคิดว่า การกระทำเหล่านี้เป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ดังกรณีตัวอย่าง : “ขวัญ” สาวไทยวัย 25 ปี จากจังหวัดเชียงใหม่เล่าว่า เธอเคยอยากจะเรียนครู แต่โชคร้ายพอประสบอุบัติเหตุจนพิการ เลยต้องหันเหอาชีพไปยึดอาชีพขายตัวและขณะนี้แต่งงานไป อยู่ในประเทศเยอรมัน เธอบอกว่า ภูมิใจมากที่สามารถส่งเงินกลับบ้านได้จำนวนมาก ขวัญเตรไปตามบาร์ ตามไนท์คลับต่าง ๆ ในเยอรมันถึง 2 ปีแล้ว และขณะนี้เธอยังใช้ชีวิตเช่นนี้

สาวไทยอีกคนหนึ่ง “อานวย” หวังจะสร้างฐานะตนเองจากการค้าประเวณีโดยเธอบอกว่า ตั้งใจจะเก็บเงินสักก้อนแล้วกลับไปเปิดโรงปิลเสียดที่กรุงเทพฯ เลี้ยงชีพต่อไป

โสเภณีบางกลุ่มยืนยันว่า แม้ว่าอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจแต่เป็นอาชีพที่ดีที่สุดของหญิงยากจน เป็นอาชีพที่สบายไม่ต้องทำงานหนัก ได้แต่งตัวสวยงาม สามารถสร้างฐานะที่มั่นคงให้แก่ครอบครัวของตนเอง มีโอกาสตั้งต้นชีวิตใหม่โดยการแต่งงานและเลิกอาชีพนี้

จากปัญหาที่กล่าวมา ประยูร มณีโชติ ให้ทัศนะที่ขัดแย้งว่า เบอร์เซนต์ของพ่อแม่ที่นิยมขายลูกสาวน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ

และเชื่อว่าการที่ต้องทำไปเช่นนี้ก็ เพราะความจำเป็นด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

3. เกิดจากปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

3.1 ปัจจุบันผู้ขายส่วนหนึ่งยังนิยมเที่ยวผู้หญิง จึงทำให้ปัญหาการค้าประเวณียังคงอยู่และเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง

3.2 ถูกล่อลวงหรือถูกบังคับให้ค้าประเวณี

3.3 ถูกชักชวนขึ้นให้ค้าประเวณี

3.4 ติดยาเสพติดหรือสารเสพติดประเภทต่าง ๆ

3.5 มั่วสุมอยู่ในแหล่งอบายมุขและสถานบริการเร่ร่อน

3.6 มีนิสัยฟุ่มเฟือย เกียจคร้านและหิยาบโหยง

3.7 อิทธิพลจากสื่อมวลชน และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่ชี้แนะและยั่ว

3.8 เนื่องจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีให้ผลกำไรสูง ทำให้การขยายตัวทั้งในด้านปริมาณและการอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น

3.9 อิทธิพลของวัตถุนิยม ทำให้เป็นสิ่งล่อใจให้สตรีหลงใหลในด้านวัตถุและนำไปสู่ความต้องการจนเกินฐานะทางการเงิน

3.10 เด็กวัยรุ่นในเขตเมือง นิยมเที่ยวในสถานบริการประเภทที่มีการเล่นที่ยั่วยุ เช่น สถานบริการด้านดีสโก้เทค ลานสเก็ต ผับ และคอกเทล-เล้านจ์ เป็นต้น

3.11 การประกวดความงามที่ขัดกับความป็นกุลสตรีไทย และมีลักษณะยั่วทางกามารมณ์

3.12 อิทธิพลทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย กรณีตัวอย่างของปัญหานี้ มีดังนี้

: นางสาว “โก” (นามสมมติ) หญิงสาวจากอำเภอพวน จังหวัดเชียงราย ซึ่งถูกเพื่อนบ้านเดียวกันชื่อ “สิ” หลอกมาเที่ยวกรุงเทพฯ จึงได้เดินทางมาด้วยและถูกหลอกไปขายตัวที่ช่องในจังหวัดสระบุรี เมื่อไม่ยอมขายตัว ก็ถูกซ้อมจนสลบ และอีกกรณีหนึ่ง น.ส.“ประนอม” และ น.ส.“คำเอ๋ย” (นามสมมติ) จาก อ.พวน จ.เชียงราย ต่างก็ถูกเพื่อนหญิงในท้องถิ่นเดียวกัน ชักชวนให้มาเที่ยวกรุงเทพฯ และถูกหลอกมากักขังเอาไว้เพื่อให้ขายตัวที่พญาไท กรุงเทพฯ แต่โชคดีหลบหนีเอาชีวิตรอดออกมาได้

: จากทัศนะของสื่อมวลชนที่ได้ให้ความสนใจติดตามผลงานวิจัย และการอภิปรายโดยบุคคลในวงการต่าง ๆ พบว่า ปัญหาโสเภณีขึ้นกับปัญหาทางเศรษฐกิจและค่านิยมทางเพศของสังคมไทย มิได้ขึ้นกับ “ระดับทางศีลธรรม” ของหญิงเป็นรายบุคคล

: จากรายงานพิเศษของทวี เต็งรัง กล่าวว่า ผู้หญิงขายบริการที่ยึดอาชีพเสคอร์ตก็เพราะต้องการเข้าสังคม และต้องการหารายได้พิเศษเป็นสำคัญ ดังนั้นชีวิตของสาวเสคอร์ตจึงมักกรังครายอยู่ในระดับเฟิร์สคลาส

4. เกิดจากปัญหาด้านการศึกษา

4.1 ไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อยเป็นเหตุให้
ถูกล่อลวงได้ง่าย

4.2 ไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ

4.3 หลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ยังไม่สนองต่อการดำรง
ชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้องในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้แสวงหาหญิงสาวให้มาค้าประเวณีมีกลวิธีและเล่ห์เหลี่ยมมากมายในการชักจูง เช่น การชักชวนให้มาทำงานใน กรุงเทพฯ โดยให้เงินเดือนสูง หญิงเหล่านั้นก็จะเชื่อและเดินทางมาด้วยในที่สุด ก็ถูกบังคับให้ขายตัว กรณีตัวอย่างเช่น : นางสาว “พจน์” และนางสาว “น้อย” (นามสมมติ) หญิงสาวจากอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ถูกเอเยนต์ ซึ่งเป็น คนในท้องถิ่นเดียวกันหลอกไปทำงานร้านอาหารที่จังหวัดภูเก็ตและถูกบังคับให้ขายตัวในที่สุด

5. เกิดจากความบกพร่องด้านสุขภาพจิต

5.1 ปัญญาอ่อน

5.2 สุขภาพจิตผิดปกติ

6. เกิดจากปัญหาด้านนโยบายของรัฐ

6.1 จากการพัฒนาประเทศสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีการสร้างระบบคมนาคมในประเทศ เช่น ทางรถไฟได้ส่งผลให้หญิงถูกล่อลวงตามภูมิภาคต่าง ๆ เข้ามาขายตัวในกรุงเทพฯ เช่น “นางสงวนบ้านอยู่ถนนจักรเพ็ชร พระนคร ได้ขึ้นไปเชียงใหม่ใช้อุบายล่อลวงนางสาวกำนัน นางสาวรักแก้ว นางแดง ชาวจังหวัดเชียงใหม่ บ้านส้มข่อย ลงมากรุงเทพฯ”

6.2 การส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้การค้าประเวณีเพิ่มมากขึ้น เพราะนโยบายนี้มุ่งเน้น Infrastructure เช่น ถนนหนทางมากกว่าการพัฒนาคนโดยเฉพาะผู้หญิงให้มีประสิทธิภาพ หรือมีฝีมือสำหรับตลาดแรงงาน อุตสาหกรรม

ในช่วงปี พ.ศ.2519 รัฐบาลได้อนุญาตให้อเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพทำให้เกิดการพัฒนาธุรกิจการค้าประเวณี เพื่อให้บริการแก่ทหารอเมริกัน ทำให้เกิดอาชีพ “โสเภณี” หรือ “เมียเช่า” ของหญิงไทยในชนบท และเมื่อฐานทัพอเมริกันต้องถอนออกไปจากประเทศไทย ธุรกิจหรืออาชีพโสเภณียังคงดำเนินการต่อไปเพื่อสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยว ดังคำปราศรัยของรองนายกรัฐมนตรี บุญชู โรจนเสถียร ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2523 ที่เสนอแนะให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทนบำรุงส่งเสริมแหล่งบันเทิงทางเพศ (มติชน 18 ต.ค. 2533) ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันนโยบายการใช้หญิงเป็นเครื่องมือดึงดูดการท่องเที่ยวได้อย่างดี

6.3 องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขาดการสนับสนุนและประสานงานที่เป็นระบบอย่างจริงจัง

ข. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับหญิงในขณะมีอาชีพโสเภณี

1. ปัญหาเรื่องการทำงานและค่าตอบแทนที่ได้รับ

1.1 เวลาในการทำงาน ในการทำงานโดยทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่เปิดบริการจนกระทั่งปิดบริการ โดยเริ่มตั้งแต่ 9.00 - 24.00 น. ถ้าช่วงต้นเดือนหรือเทศกาลก็ขยายเวลาออกไปอีก 1-2 ชั่วโมง ส่วนการหยุดงานนั้นจะได้หยุดเฉพาะเวลาที่มีประจำเดือนเท่านั้น แต่มีน้อยรายมากที่จะจัดให้ผู้หญิงมีวันหยุด ถ้าเป็นช่องจะบังคับให้ค้าประเวณีตลอดและไม่มีวันหยุด แม้เธอจะมีประจำเดือนก็ตาม กรณีตัวอย่าง เช่น นางสาวมะลิ (นามสมมติ) ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าอีเก้อ จังหวัดเชียงราย บอกว่าเธอมีประจำเดือน แต่ก็ถูกเจ้าของช่องมหาชัย บังคับและทุบตีเธอเพื่อให้ค้าประเวณี ถ้าในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทางเจ้าของสถานการค้าจะบังคับให้ค้าประเวณี ไม่ว่าเธอจะร้องขอว่าไม่สบายก็จะถูกทุบตี ถ้าวันไหนรับแขกมามากมาย ร้องขอให้หยุดพัก ก็จะไม่ให้พัก ถ้าขี้ดขิ้นก็จะถูกทุบตี

1.2 รายได้ที่ได้รับ ค่าตอบแทนของหญิงแต่ละคนจะไม่แตกต่างกันมาก ส่วนใหญ่จะได้ค่าตอบแทนคนละ 5-15 บาท ได้เบี้ยเลี้ยงแต่ละครั้งโดยคิดจากการบริการแขก ซึ่งจะได้คนละ 3-5 บาท ราคาที่บริการแขกจะมีอัตราแตกต่างกันไปตามสภาพท้องที่ เช่นในกรุงเทพฯ ราคาตั้งแต่ 50, 70, 100, 120 บาท ถ้าในเขตชนบทราคาต่ำมากประมาณ 20-50 บาท สำหรับราคาของนางทางโทรศัพท์นั้นจะมีรายได้สูงพอควร เพราะรับบริการแขกเฉพาะต่างประเทศ กรณีหญิงที่ บริการค้าประเวณีในโรงแรม โดยทั่วไปจะมีรายได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องไปนอนกับแขกหลังเวลาเลิกงาน : “แดงต้อย” แห่ง “พะเนียงทอง” มีค่าตัวครั้งละ 120 บาท ต้องจ่ายให้เจ้าของโรงแรมและที่พัก 50% จ่ายให้ “โก” 25% อีก 25% จึงเป็นของเธอ ในย่านถนนเพชรบุรี เด็กสาวคนหนึ่งขายตัวได้ค่าแรงวันละ 400 บาท และเมื่ออายุมากขึ้นได้ค่าแรงวันละ 300 บาท หลังจากหักให้เจ้าแม่ ให้โก ให้เจ้าของโรงแรมแล้วเธอจะเหลือเงินวันละไม่ถึงร้อยบาท นอกจากนี้เด็กสาวคนหนึ่งเล่าว่าเธอออกขายตัวครั้งแรก ถูกค่าจ่ายให้ 4,000 บาท โดยที่เธอไม่มีส่วนได้เงินนั้นแม้แต่ต้อย เจ้าแม่เก็บเงินนั้นได้โดยอ้างว่าเป็นค่า “อั้งเป่า”

นอกจากการขูดรีดในขณะค้าประเวณีแล้ว หากว่าถูกตำรวจจับ โสเภณีก็จะต้องถูกปรับหรือถูกดำเนินคดี และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสู้คดีมาก หากเจ้าของช่องหรือสถานค้าประเวณี เป็นผู้จ่ายเงินให้ก็จะมาหักจากค่าแรงในการค้าประเวณีของหญิงผู้นั้นในเวลาต่อมา

2. ความเจ็บป่วย ผู้หญิงที่ทำงานอาชีพโสเภณีส่วนใหญ่ต้องประสบกับการเป็นโรคและความเจ็บป่วยเนื่องจากต้องทำงานกันอย่างหนัก และขาดการออกกำลังกายและการพักผ่อนอย่างเพียงพอ หญิงสาวบางคนมีความเครียดและถูกกดดันทางจิตใจมาก หญิงที่เป็นโรคส่วนใหญ่ทางเจ้าของจะฉวยโอกาสเข้าเส้นเอง แต่ถ้าเป็นมากก็จะให้แมงคาหรือแม่เจ้าคุมไปที่สาธารณสุข หญิง

สาวบางคนต้องเจ็บป่วยอย่างน่าเวทนา ในกรณีที่ทางเจ้าของสถานการค้าไม่มีความชำนาญในการฉีดยาเข้าเส้น เช่น รายของนางสาว “หนึ่ง” (นามสมมติ) ซึ่งเป็นนางทางโทรศัพท์ย่านสุทธิสาร ถูกฉีดยาเข้าเส้นผิด ทำให้แขนของเธอต้องบวมใหญ่และกรณีของนางสาว “พี” และนางสาว “แดง” (นามสมมติ) ต้องนอนทรมานด้วยความไม่สบายปวดท้องน้อยในรพ.น้ำชา ซึ่งทางเจ้าของสถานการค้า กักขังเธอไว้ชั้นล่าง จนกระทั่งมีการช่วยเหลือออกมา และงานวิจัยของชูสิทธิ์ วิริยา พบว่ากลุ่มหญิงโสเภณีสภาพสุขภาพไม่ดีเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โสเภณีส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในโรคภัยโรค ทำให้โสเภณีร้อยละ 37 ป่วยเป็นกามโรคมากกว่า 1 ชนิด

3. การควบคุม กักขัง ลงโทษ ทบตี และข่มขู่ โดยส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดหญิงสาวที่ถูกหลอกมาหรือซื้อมา จะโดนทารุณและทบตีเสมอสำหรับหญิงสาวที่ขัดขืนคำสั่งหรือคิดจะหลบหนี การลงโทษหนักเบาขึ้นอยู่กับความโหดร้ายของแมงดา นับตั้งแต่ ตบ ซ้อม และกักขังอย่างทารุณ และการกระทำดังกล่าวสำหรับหญิงสาวที่คิดหลบหนีก็จะเป็นการเตือนให้หญิงคนอื่น ๆ ได้เห็นเพื่อมิให้เอาเยี่ยงอย่าง กรณีตัวอย่างจากที่ได้รับการบอกเล่าให้ช่วยเหลือและหลบหนีออกมา เช่น กรณีนางสาว “ไก่” (นามสมมติ) เมื่อถูกเอเยนต์หลอกมาขายตัวที่ช่องในเมืองสระบุรีซึ่งช่องแห่งนี้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าของเมื่อเธอไม่ยอมที่จะขายตัวก็ถูกแมงดาซ้อมจนสลบและเมื่อฟื้นขึ้นก็พบว่า ตัวเองเปียกไปด้วยน้ำที่โคนสาด หลังจากนั้นเธอจึงต้องยอมขายตัว และที่ช่องแห่งนี้ก่อนถูกกองปราบปรามเข้าทำลาย ก็มีหญิงสาวผู้หนึ่งโดนทบตีจนตาของเธอเกือบบดลง ออกมา และอีกกรณีหนึ่งของการกักขัง เช่น หญิงสาวในช่องโกเหล้งที่ภูเก็ต นางสาว “ทองสุข” (นามสมมติ) บอกว่าเมื่อใครคิดจะหลบหนีก็จะโดนแมงดาชื่อ “วี” ซึ่งเป็นคนจากจังหวัดเชียงราย ทบตีจนสลบ และอีกรายหนึ่ง

เด็กหญิง “ลบ” (นามสมมติ) อายุ 14 ปี จากจังหวัดพะเยา บอกว่าตลอดระยะเวลาที่ถูกนำไปขายตัวที่โรงน้ำชาย่านบางนา เธอไม่เคยได้ออกไปไหนเลย

ค. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับหญิงเมื่อเลิกอาชีพโสเภณีแล้ว

1. คนที่เคยมีอดีตเป็นโสเภณีแล้ว เจื่อนใจทางสังคมยังกีดกันรังเกียจคนเหล่านี้
2. คนที่เคยมีอดีตเป็นโสเภณีจะกลายเป็นคนว่างงานเพราะเมื่อถูกสอบประวัติจะถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงาน

แนวทางแก้ไข

1. ต้องมีแผนแม่บทและให้มีการปฏิบัติตามนโยบายอย่างแน่ชัด โดยเฉพาะโสเภณีเด็กต้องขจัดให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด
2. กฎหมายพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ควรแก้ไขใหม่เพราะกฎหมายนี้ไม่รัดกุม มีข้อบกพร่องมาก ควรแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษผู้ซื้อผู้ขายและเจ้าของ สำนัก เช่น นายหน้าหาผู้หญิง แมงดา โดยการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง ให้เกิดผลในทางปฏิบัติและกำหนดโทษให้ชัดเจน
3. ควรให้การศึกษาแก่หญิงในชนบท
4. ควรรณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางเพศของชาย
5. ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลี้ยงดูที่เน้นคุณค่าของผู้หญิงมากขึ้น ในด้านผู้บริหารและผู้ผลิตเคียงบาเคียงไหของผู้ชาย
6. ควรส่งเสริมให้ผู้หญิงตระหนักถึงปัญหาการค้าหญิงในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกัน

7. ด้านนโยบายพัฒนาสตรีจะต้องมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และช่วยให้หญิงชนบทได้มีโอกาส แก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการทำงานที่ใช้แรงงานฝีมือใช้ขายเพศของตน

8. จัดตั้งหน่วยงานพิเศษอันประกอบด้วยตัวแทนของรัฐและเอกชนที่เข้าใจปัญหาผู้หญิงได้ร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือร่วมกันรณรงค์ รักษาทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิมของคนไทยที่มีคุณธรรมทางด้านจิตใจสูง ห่วงและภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของตน สร้างเอกลักษณ์ใหม่เน้นการทำงานหนัก มีความอดทนและขยันหมั่นเพียร การเคารพในความเป็นคนของผู้อื่น เช่นเดียวกับตนเองและมีการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ภายนอกประเทศดังเช่น นางสาวยาโยริ มัทซุย หนึ่งในคณะกรรมการสมาคมผู้หญิงเอเชีย (ASIAN WOMEN ASSOCIATION) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ญี่ปุ่น กล่าวว่า ทางสมาคมได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการช่วยเหลือแรงงานหญิงไทย เดือนละ 10,000 บาท เป็นเวลา 3 ปี (2533-2535) ในด้าน

- ด้านกฎหมาย เช่น กรณีที่หญิงถูกจับข้อหาปลอมแปลงเอกสารหรือพาสปอร์ต และวิชา โดยเอเยนต์เป็นคนทำ ทางสมาคมจะพิจารณาให้การช่วยเหลือ
- เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย เช่น กฎหมายการเข้าเมืองที่เขาจะไปทำงาน เป็นต้น

9. รัฐบาลควรเร่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ทำให้ประชาชนมีรายได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยรัฐมีนโยบายประกันราคาพืชผลการเกษตรทุกชนิด การนำระบบสหกรณ์การเกษตรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การกระจายรายได้สู่ชนบท เช่น ขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาสู่ภูมิภาคต่าง ๆ พร้อมกับส่งเสริม

อุตสาหกรรมและหัตถกรรมในครอบครัว จัดหาตลาดระบายสินค้าประเภทนี้ด้วย
ในระบบที่ครบวงจร

10. รัฐบาลควรออกกฎหมายยังให้มีสถานบริการนอกลง ควรเร่งรัดให้
เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการปราบปรามการค้าประเวณีอย่างเด็ดขาด

11. สื่อมวลชนควรเผยแพร่ภาพพจน์ของหญิงไทยที่ประสบความสำเร็จทาง
ด้านการบริหารและการแพทย์ให้มาก

12. ควรหามาตรการเพื่อลดการประกวดนางงาม

บรรณานุกรม

กอบกุล رایชนะครและคณะ

- 2528 สภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่. กลุ่มสตรีศึกษาภาคเหนือ : เชียงใหม่.

จิรติ ดิงศรัทีย

- 2527 ทศนะการมองปัญหาโสเภณีของสื่อมวลชน. เอกสารประกอบการสัมมนาศูนย์ข้อมูลสตรี กรุงเทพมหานคร.

ฐิติทิ วิริยา

- 2531 โสเภณียุคสังคมนิยมการค้าทางของปัญหาและทางออก. บทความ, หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, 2 มกราคม 2531.

คารารัตน์ เมตตาริกานนท์

- 2526 โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ.2411-2503. วิทยานิพนธ์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำฤทธิ์ วิริยะกุล

- 2528 โสเภณีไทยกับเมงดาเศรษฐีเยอรมัน. บทความ, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 7 เมษายน 2528.

ทวี เต็งรัง

- ม.ป.ป. จากสาวเอสคอร์ต นางทางโทรศัพท์ลมหายใจคืนเหงาต่างราคา.
รายงานพิเศษ, หนังสือพิมพ์สยามรัฐ, 3 กุมภาพันธ์ 2532.

เทพฐ หีบทอง

- 2526 หญิงโคมเขียว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจ้าพระยา.

เทพนม เมืองแมน

- 2523 ความรู้ ทศนคติ การปฏิบัติการด้านการวางแผนครอบครัว
การตั้งครรภ์ การทำแท้ง กามโรคและการติดยาเสพติดของ
หญิงบริการ อาบ อบ นวด ในเขตกรุงเทพมหานคร 1,000
คน. รายงานวิจัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เน่งน้อย ปัญจพรรคและคณะ

- ม.ป.ป. หญิงบริการบางประเภท. เอกสารรายงานผลการศึกษา ศูนย์ข้อ
มูลสตรี, กรุงเทพมหานคร.

บุญส่ง เผ่าทรง

- 2512 ปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหา-
บัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปาริฉัตร รัตนศิริและคณะ

- 2526 การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของหญิงอาชีพพิเศษใน
ตำบลลัดทึบ อำเภอลัดทึบ จังหวัดชลบุรี. รายงานวิจัย ศูนย์
กามโรคเขต 2 ชลบุรี.

พัฒนาชุมชน, กรม

- 2516 **สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณีอำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี.** งานวิจัย, กระทรวงมหาดไทย.

พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี

- 2503 **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 77 ตอนที่ 83 มาตรา 4 : 894

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ม.ป.ป. **สภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่.** รายงานการศึกษา, มหา-
วิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

มานพ คณะโต และเอราวัณ บ่อคำ

- 2531 **พฤติกรรมการณ์ป้องกันโรคเอดส์ในหญิงบริการ ศึกษากรณีหญิง
บริการ อาบ อบ นวด ในจังหวัดขอนแก่น.** รายงานวิจัย มหา-
วิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ยุพา วงศ์ไชยและคณะ

- 2531 **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการไปประกอบอาชีพ
ค้าประเวณีของสตรีไทยในต่างประเทศ.** รายงานวิจัย คณะสัง-
คมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โยธิน แสงวงศ์และพิมลพรรณ อิศรภักดี

- 2533 **แนวทางการส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อ
ป้องกันกามโรคและโรคเอดส์.** รายงานวิจัย สถาบันวิจัย
ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยา คุณานุภกรกุล และคณะ

- 2531 ผลของการให้สุศึกษาแบบกลุ่มเกี่ยวกับความรู้เรื่องวิธีคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเอดส์แก่หญิงอาชีพพิเศษในเมืองพัทยา จ.ชลบุรี. รายงานวิจัย โรงพยาบาลบางละมุง อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี.

วิทยากร เชียงกุล

- 2532 การพัฒนาทางเศรษฐกิจกับผลกระทบในด้านลบต่อเด็กและเยาวชนไทย. สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร : พารากราฟดีไซน์.

ศิริพร สโครบาเนต

- 2527 กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย. รายงานการศึกษา, ศูนย์ข้อมูลสตรี, กรุงเทพมหานคร.

ศิลปากร, กรม

- 2505 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

สมคิด พลศรี

- 2518 การใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคน : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงาน อาบ อบ นวด ในสถานบริการ. รายงานวิจัยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมศรี สอาดเอียด

- 2521 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยแผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส.พลายน้อย (นามปากกา)

- 2510 วารสารเทศบาลนครกรุงเทพ. 7 (82) : 4

สุภารัตน์ เสรีวัฒน์

- 2527 กระบวนการค้าหญิงไทยในต่างประเทศ. รายงานการศึกษา, ศูนย์ข้อมูลสตรี, กรุงเทพมหานคร.

สุวีย์ ณ ระนอง

- 2526 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพแก่หญิงโสเภณี : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด. วิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเริง แสงซื่อและสมชัย จิรโรจน์วัฒน์

- 2527 รูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษในปัจจุบันซึ่งมีผลกระทบต่อการควบคุมกามโรคในประเทศไทย. รายงานวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 3 จังหวัดชลบุรี.

สำเริง แสงซื่อและสมชัย จิรโรจน์วัฒน์

- 2530 ภาวะความวิตกกังวลและพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. รายงานวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 3 จังหวัดชลบุรี.

สุณีย์ มัลลิกะมาลย์และคณะ

- 2525 ปัญหาโสเภณี การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย. รายงานวิจัย โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สังคมมหาวิทยาลัย.

สัมมาอาชีวะสงเคราะห์, กอง

- 2532 เอกสารจากการประชุมของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาโสเภณี. กรมประชาสงเคราะห์, กระทรวงมหาดไทย.

อัญชัย กาญจนพนู

- 2517 ทศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม สมพร

- 2522 โสเภณีในวรรณคดี บาลีและสันสกฤต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

James A. Ballentine

- 1948 **Law-Dictionary with Pronunciation.** New-York : Co-operative Publishing Company.

Wharton's Law Lexicon

- 1957 London : Stevens and Sons, limited : 811.

ภาคผนวก รายชื่อผลงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณี

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน

- 2516 การวิจัยสภาพชีวิตและปัญหาของหญิงค้าประเวณี อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพมหานคร.

ก่อเกียรติ เขียมบุตรลบ, ศ.ศ.อ.

- 2521 ทศนคติของข้าราชการตำรวจกองปราบปรามที่มีต่อการจด
ทะเบียนโสเภณี. รายงานวิจัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษย-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

กิตติ เสรีบุตร, พล.ต.ต.

- 2516-2517 รัฐกับการควบคุมการค้าประเวณี. รายงานวิจัย วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร.

ขวัญวงศ์ เจริญวงศ์

- 2529 การนำระบบคุมความประพฤติโดยการสังคมสงเคราะห์หญิง
โสเภณี : ศึกษาจากทัศนคติของเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์หญิง
โสเภณี วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะอนุกรรมการวิจัยความผิดเกี่ยวกับเพศ

- 2509 ความผิดเกี่ยวกับเพศ พ.ศ.2509. รายงานวิจัยสภาวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.

จิรติ ดิงศรัทีย

- 2527 ทศนะการมองปัญหาโสเภณีของสื่อมวลชน. เอกสารการสัมมนา เรื่องปัญหาการค้าหญิงไทย 8-9 มีนาคม 2527 ณ ทบวงมหาวิทยาลัย.

เฉลิมพล สัตตถาภรณ์, ร.ต.

- 2508 ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชฎิล หนูประเสริฐ

- 2530 การศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมทางศาสนาของหญิงโสเภณีในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยพร วิทยาพุด

- 2523 ผลของการฝึกอาชีพที่มีต่อการมองตนเอง การศึกษาเรื่องการปรับตัวทางสังคมของหญิงโสเภณีอาชีพ. ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติ วีรธรรมและคณะ

- 2529 รายงานการวิจัยรูปแบบการควบคุมกามโรคที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของหญิงอาชีพพิเศษในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ศูนย์กามโรคเขต 10 จังหวัดเชียงใหม่.

คารารัตน์ เมตตาริกานนท์

- 2526 โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ.2411-2503. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพนม เมืองแมน

- 2523 ความรู้ ทักษะคติ การปฏิบัติการด้านการวางแผนครอบครัว การตั้งครรภ์ การทำแท้ง กามโรคและการติดยาเสพติดของหญิงบริการ อาบ อบ นวด ในเขตกรุงเทพมหานคร 1,000 คน. รายงานวิจัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นงลักษณ์ เอ็มประติษฐ์

- 2521 สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์กับปัญหาการกามโรค และงานระบาดวิทยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญส่ง เผ่าทรง

- 2512 ปัญหาหญิงโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประพจน์ ศรีเทศ

ม.ป.ป. กระบวนการค้าหญิงไทยในปัจจุบัน : ปัญหาการค้าหญิงและ
ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา โครงการสตรีศึกษา สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริฉัตร รัตนศิริและคณะ

2526 การปฏิบัติของหญิงอาชีพพิเศษในการป้องกันและรักษากามโรค
เปรียบเทียบระหว่างหญิงอาชีพพิเศษในตำบลสตึก อำเภอสตึก-
หีบ จังหวัดชลบุรี และหญิงอาชีพพิเศษที่มารับ บริการที่ฝ่าย
ระบาดวิทยา กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ. รายงาน
การศึกษาวิจัย ศูนย์กามโรคเขต 2 ชลบุรี.

พงษ์ศักดิ์ มานะศิริสุข และคณะ

2522 การวิจัยเรื่องโสเภณี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.

พัชรี แนวพานิช

2530 ปัญหาการทำแท้งและการปฏิบัติด้านการคุมกำเนิดในหญิง
อาชีพพิเศษศึกษาเฉพาะกรณีหญิงที่ทำงานในบาร์อะโกโก้ย่าน
ถนนพัฒนาพงษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภูษิต จันทรวิริยาวงศ์

- 2532 **แบบแผนการเคลื่อนย้ายแรงงานและสภาพความเป็นอยู่ของหญิง
บริการกรณี : หญิงบริการที่ทำงานในคาเฟ่ในตัวเมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

ยุทธนา ไทยภักดี

- ม.ป.ป. **ปัจจัยบางประการที่ทำให้สตรีบางคนประกอบอาชีพหญิง
บริการอาบ อบ นวด. กรุงเทพมหานคร.**

ยุพา วงศ์ไชย

- 2531 **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการไปประกอบอาชีพค้า
ประเวณีของสตรีไทยในต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร :
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

รัตนา ธนาพรสังสุทธิ์

- 2528 **ชายผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้าประเวณี : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิต
นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.**

รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์

- 2530 **ประสิทธิภาพการสอนสุขศึกษาเรื่องกรมโรคแก้หญิงอาชีพพิเศษ
แบบเพื่อน สอนเพื่อนในสถานบริการ อำเภอสตึก จังหวัด
ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สุขศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.**

เรวดี รอบคอบ

- 2530 **การศึกษากลไกการควบคุมการโรคในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่
ศูนย์กรมโรค เขต 2 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิท-
ยาสตรมหาบัณฑิต สาขาโรคติดต่อ มหาวิทยาลัยมหิดล.**

วันชัย ศรีนวนนิต, ร.ด.อ.

- 2521 **ทัศนคติของนายตำรวจต่อปัญหาโสเภณี. รายงานวิจัย คณะสัง-
คมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.**

ศุภิमान นฤมล

- 2530 **กระบวนการกลายเป็นหมอนวด : กรณีศึกษาหญิงบริการใน
สถานบริการอาบ อบ นวด. รายงานวิจัย คณะสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

สภาวิจัย สาขาสังคมวิทยา

- 2506 **หญิงนครโสเภณี กรุงเทพมหานคร.**

สมคิด พลศรี

- 2518 การใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคน : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงาน อาบ อบ นวด ในสถานบริการ. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม-ศาสตร์.

สมศรี สอาดเยี่ยม

- 2521 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศรี เปี่ยมสมบูรณ์

- 2526 จดทะเบียนโสเภณี : ทศนะของประชาชนทั่วไปในเคหะชุมชน คลองจั่น. รายงานวิจัย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดวง ทักฤกษ์ และคณะ

- 2532 เอกสารรายงานโสเภณี : สภาพปัญหา สาเหตุและมาตรการ หลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหา. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรม การกิจการสตรีและเยาวชน สภาผู้แทนราษฎร.

สวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์

- 2508 การสงเคราะห์หญิงโสเภณีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

- 2533 สถานการณ์โรคเอดส์กับโสเภณีและกิจกรรมการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ จังหวัดพะเยา. พะเยา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา.

สุกัญญา ณรงค์วิทย์

- 2532 ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันกามโรคในหญิงอาชีพพิเศษ. คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล,

สุดารัตน์ ศุภพิพัฒน์ และคณะ

- ม.ป.ป. พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร.

สุนันทา นนทิกุล

- 2532 ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงอาชีพพิเศษอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วิทยาลัยนพนธ์ปริญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสุศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ

- 2525 ปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย. โครงการเผยแพร่งานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีย์ กาญจนวงศ์

- 2518 การเปรียบเทียบสัณฐานคะแนน MMPI ระหว่างหญิงโสเภณี
กับคนงานหญิง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีย์ ณะระนอง

- 2525 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกวิชาชีพแก่หญิงโสเภณี : ศึกษา
เฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ หญิงบ้านปากเกร็ด. คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวลี จันทร์กระจ่าง

- 2527 ปัญหาโสเภณีกับโอกาสของผู้หญิงในการศึกษาและอาชีพ :
ปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา. โครงการสตรี
ศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล สายสวัสดิ์

- 2529 ทศนคติของสมาชิกรัฐสภาที่มีต่อการแก้ไขปัญหาโสเภณีใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรรถพล พันธุ์บุญเกิด

- ม.ป.ป. โสเภณีเด็ก : ปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา.
โครงการสตรีศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย.

อรพีณ นาควัชร

- 2520 **ลักษณะความเป็นอยู่และทัศนคติของหญิงอาชีพพิเศษ ต่อการวางแผนครอบครัว.** ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญชัย กาญจนพูน

- 2517 **ทัศนคติของหญิงบางประเภทต่อการสงเคราะห์ของรัฐบาล.** คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม สมพร

- 2522 **โสเภณีในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหา-
บัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปี ในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย

ดร.กฤษฎา อาชวนิจกุล*

เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2527 ได้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ช่องบนถนนบางกอก
ในจังหวัดภูเก็ตมีผลทำให้เด็กสาวผู้เคราะห์ร้ายจำนวน 5 คนที่ถูกกักขังอยู่ในช่อง
ถูกไฟคลอกตายอย่างทารุณ เหตุการณ์นี้นับเป็นข่าวสะเทือนใจ และอยู่ใน
ความสนใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง เป็นคดีที่ศรีกโศรมที่ได้รับการตีพิมพ์
เผยแพร่ไปทั่วโลก สภาพข้อเท็จจริงของการทารุณกรรมในกระบวนการค้าผู้หญิง
และการค้าประเวณีในสังคมไทย ได้ถูกตีแผ่อย่างลึกซึ้งอีกครั้งหนึ่งในหน้าหนังสือ
พิมพ์ไทยและต่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเรื่องผู้หญิงและเด็กได้
ออกมารณรงค์เคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลใส่ใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าง
จริงจังรอบด้าน

รัฐบาลในขณะนั้นขยับตัวตามกระแสเรียกร้องเหมือนการขยับตัวทุก ๆ
ครั้งที่มีข่าวใหญ่ที่ประชาชนจับตามอง รัฐบาลยืนยันว่าจะให้กระบวนการทาง
กฎหมายดำเนินการอย่างเฉียบขาดกับผู้กระทำการกักขังชักพา และล่อลวงเด็ก
สาวที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ครั้งนี้ ยืนยันที่จะมีการทบทวนการบังคับใช้กฎหมาย
ทุกขั้นตอน ยืนยันที่จะปรับปรุงร่างกฎหมายปรามการค้าประเวณี และยืนยันที่
จะทุ่มเทการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของครอบครัวในชนบท

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เหตุการณ์ไฟไหม้ห้องกุ๊กเกิดได้ผ่านพ้นมาครบสิบปีแล้ว ลมปากของรัฐบาลในสมัยนั้น สมัยต่อมาและจนถึงสมัยปัจจุบันต่อปัญหาการค้าเด็กและผู้หญิงสมควรได้รับการทบทวน เราควรทบทวนดูว่า

- มีอะไรบ้างที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากคดีสะเทือนขวัญนี้ และรวมถึงคดีอื่นที่คล้ายคลึงกัน
- มีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้างในกระบวนการค้ามนุษย์ และการเอาเปรียบเด็กทางเพศในสังคมไทย สภาพความรุนแรงของปัญหานี้ลดน้อยลงหรือเพิ่มมากขึ้น
- มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างในนโยบายของรัฐและกระบวนการทำงานของรัฐ เพื่อช่วยยุติปัญหา การค้าเด็กและผู้หญิง

(1) ทบทวนคดีกุ๊กเกิด คดีปาดังห์เบซาร์ และคดีสงขลา

คดีกุ๊กเกิด เหตุเกิดประมาณเที่ยงวันของวันที่ 30 มกราคม 2527 ในช่องที่เป็นห้องแถวไม้คล้ายสลัม ในจำนวนผู้หญิงบริการที่อยู่ในช่อง 13 คน เสียชีวิต 5 คน เนื่องจากหนีออกมาไม่ได้ สภาพของช่องมีการกักขังอย่างแน่นหนาโดยมีประตูถึงสามชั้น ผู้หญิงทั้ง 5 คนตายอยู่ในห้องเล็ก ๆ แคบ ๆ ที่ถูกกักขังและมีโซ่ล่ามประตูไว้ โดยหลังจากเพลิงสงบพบว่ามีเด็กสาว 5 คน นอนกอดกันตายในห้องนั้น

ชองดังกล่าวนี้มีเจ้าของชื่อนายเหล็ง เทียนงาม นับเป็นหนึ่งในชองราคาถูกที่มีลูกค้าหลักคือชาวประมง ผู้หญิงต้องรับแขกตั้งแต่หัวค่ำจนถึงเช้าจึงจะได้นอน และจะได้กินอาหารเพียงวันละสองมื้อคือหลังจากตื่นนอนและก่อนจะเริ่มรับแขก ในช่วงที่เกิดเพลิงไหม้ผู้หญิงส่วนใหญ่จึงยังคงนอนหลับอยู่

เบื้องหลังชาวนี้นี้ได้รับการติดตามเจาะลึกอย่างใกล้ชิดจากนักข่าวท้องถิ่น นอกจากนี้ยังถูกตีพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลกว่ามีไฟไหม้ช่องที่ภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และมีคนตายเป็นโศกณีนี้นี้ทั้งหมดเพราะประตูห้องนอนถูกล่ามโซ่จึงหนีออกมาไม่ได้ เพราะเป็นชาวคริสต์ การจับกุมผู้ต้องหา การสืบสวน และการทำสำนวนฟ้องจึงถูกดำเนินการอย่างรวดเร็ว เจ้าของช่องซึ่งหนีไปกบดานที่จังหวัดสงขลาถูกบีบบังคับจากรอจให้มอบตัว และนับเป็นเรื่องโชคร้ายที่ได้มีการสืบพยาน คือผู้หญิงที่รอดชีวิตออกมาได้อย่างละเอียดก่อนที่ผู้หญิงจะถูกส่งกลับภูมิลำเนา ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นในคดีนี้คือ ผู้พิพากษาหญิงดวงมัลย์ ศิลปอาชา ได้ดำเนินคดีด้วยความชัดเจน รอบคอบ และเป็นธรรมอย่างยิ่ง ทำให้คำพิพากษาในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้ยืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ผู้ต้องหาในคดีนี้มี 4 คน คือ นายเหล็งเจ้าของช่อง นางผกาพรรณ เมียน้อยเจ้าของช่อง และคนเชิырแขก(หรือแมงดา) 2 คน คือนายวิมล ทองดี และนายเล็ก วงษ์สงวนนภาพร ทั้งหมดถูกดำเนินคดีในข้อหารับตัวหญิงที่ถูกล่อลวงเพื่อค้าประเวณี โดยเจ้าของช่องซึ่งเป็นจำเลยที่ 1 ถูกขอหาหน่วงเหนี่ยวกักกันผู้อื่นจนเป็นเหตุถึงแก่ชีวิตและรับอันตรายสาหัสด้วย คดีนี้สิ้นสุดลงในปี 2532 โดยเจ้าของช่องถูกพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต แมงดาถูกจำคุกคนละ 10 ปีและเมียน้อยเจ้าของช่อง ซึ่งกำลังตั้งครรภ์และคลอดลูกระหว่างคดีอยู่ในศาลถูกจำคุก 3 ปี ผู้ต้องหาทั้งสี่คนปัจจุบันได้รับการปล่อยตัวหมดแล้ว มีข่าวรายงานว่าเจ้าของช่องได้กลับมาเปิดสำนักค้าบริการอย่างเดิม

คดีภูเก็ตนับเป็นคดีประวัติศาสตร์ เรื่องการค้าหญิงในธุรกิจทางเพศของประเทศไทย เนื่องจากได้มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายแห่งชีวิตจากการที่เด็กสาวถูกล่อลวงมาค้าประเวณี จนต้องเสียชีวิตจากสภาพการกักกัน

ในช่องเพราะเหตุเพลิงไหม้ โดยมีแม่ของผู้ตายหนึ่งรายที่เรียกร้องค่าเสียหายนี้ เหตุที่สามารถสืบทราบได้ว่าแม่ของผู้ตายเป็นใคร เป็นเรื่องของความประจวบเหมาะที่ในวันเกิดเหตุนางป่า ชัยสิทธิ์ แม่ของผู้หญิงที่เสียชีวิตคนหนึ่งได้มาตามลูกสาวโดยรู้มาจากนายหน้าว่าถูกส่งมาขายที่ภูเก็ต นางป่าได้สอบถามผู้หญิงที่รอดชีวิตออกมาว่าในช่องที่ถูกไฟไหม้มีชื่อลูกสาวของตนหรือไม่ และมีผู้ตอบว่าสงสัยหนึ่งในผู้หญิงที่เสียชีวิตอาจจะเป็นลูกนางป่า ต่อมาสามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้หญิงที่ถูกส่งเสียคือลูกสาวนางป่าจริง ส่วนผู้หญิงที่ตายอีกสี่คนไม่มีญาติพี่น้องมาร้องเรียนจึงไม่รู้วาทแท้จริงเป็นใครและมาจากไหน

นางป่าได้ทำการแจ้งความต่อตำรวจ และให้ทนายของกลุ่มเพื่อนหญิงช่วยดำเนินคดีเรียกค่าเสียหายแห่งชีวิต ในปี 2533 ศาลแพ่งได้พิพากษาให้เจ้าของช่องนำทรัพย์สินที่ดินที่ครอบครองอยู่ออกจำหน่าย เพื่อชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน 90,000 บาท และค่าทำศพอีก 5,000 บาท นับเป็นคดีแรกในประเทศไทยที่เจ้าของช่องต้องชดเชยเงินให้แก่พ่อแม่ของผู้หญิงที่ตนเองทารุณกักขังจนเป็นเหตุถึงแก่ความตาย

คดีปาดังห์เบซาร์ ในเดือนพฤศจิกายน 2534 ได้เกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้ที่ช่องบังหน้าในรูปร้านอาหารชื่อราชา ในปาดังห์เบซาร์ ลูกค้าส่วนใหญ่ของช่องนี้เป็นชาวมาเลเซียที่จะมาเที่ยวตอนเย็นแล้วกลับตอนเช้า มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 2 รายคือ นักท่องเที่ยวต่างชาติ และผู้หญิงค้าบริการ ซึ่งทั้งสองศพไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ตายคือใครและมาจากไหน

จากรายงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ลงไปติดตามในเรื่องนี้ ได้สรุปถึงสภาพอิทธิพลระดับสูงของเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยเฉพาะตำรวจ แม้ผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยนั้นจะให้ความร่วมมือในการติดตามคดีอย่างดียิ่ง แต่การดำเนิน

คดีก็ไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด รายงานกล่าวว่าไม่มีการจับกุมผู้ใดเนื่องจาก ตำรวจมีผลประโยชน์ในกิจการดังกล่าวสูง ข้อเท็จจริงคือผู้หญิงค้าบริการหลาย รายต้องถ้ายูริบเงินต่อหน้าตำรวจเพื่อเป็นหลักฐานว่าไม่มีการล่อลวงมา และ กิจการค้าบริการแถบนี้ส่วนใหญ่ชาวต่างชาติมีหุ้นอยู่ด้วย

คดีสงขลา เหตุเกิดขึ้นเพียงวันเดียวหลังจากที่ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายขจัดโสเภณีเด็กคือในเช้าวันที่ 3 พฤศจิกายน 2535 มีผู้พบศพหญิงสาวถูกปาดคอตายบนสนามหน้าศาลากลางจังหวัดสงขลา กลายเป็นข่าวที่ถูกตีพิมพ์อย่างครึกโครมว่าเป็นคดีที่ทำลายอำนาจรัฐอย่างยิ่ง และเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจติดตามเจาะลึกอย่างกว้างขวางทั้งจากนักข่าวท้องถิ่น และนักข่าวส่วนกลาง รัฐบาลโดยเฉพาะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคง รู้สึกเสียหน้าอย่างยิ่ง จึงสั่งการให้นายตำรวจระดับสูงลงไปคุมคดีและดำเนินการ ติดตามนำตัวผู้ผิดมาลงโทษอย่างรวดเร็ว

คดีนี้นับเป็นคดีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึง โง่เงาเครือข่ายของกระบวนการ การค้าประเวณีที่มีข้าราชการของรัฐเข้ามามีผลประโยชน์ และสนับสนุนทั้งทาง ตรงและทางอ้อมอย่างไร และถ้ามิใช่คดีที่ฉีกหน้ารัฐบาลก็เป็นเรื่องจินตนาการ ได้ไม่ยากกว่า คดีนี้อาจลงเอยอย่างคดีไฟไหม้ช่องที่ป่าดงหีบเบซาร์

รายละเอียดของคดีนี้มีอยู่ว่า มีผู้หญิงอยู่ 6 คนที่ตั้งใจจะโคกช่องโดยการ หานายหน้ามาบังหน้าขายผู้หญิงทั้ง 6 คนแล้วรับเงินไป หลังจากนั้นผู้หญิงจะ ต้องหาช่องทางหลบหนีจากช่องเอง มีเจ้าของช่อง 2 คนคือ นายไสว เพชรมณี (หรือที่เรียกติดปากว่า 'ป้าไหว') และนายสมชาย รัตนรัตน์ (ลูกเขยนายไสว) รับซื้อผู้หญิงไว้ในราคาคนละ 10,000 บาท โดยนายไสวซื้อผู้หญิงไว้ 2 คน ปรากฏว่าเมื่อผู้หญิงเข้าไปอยู่ในช่องแล้วถูกกักกันแน่นหนาไม่สามารรถหลบ

หนีออกมาได้ ผู้ตายคือ นางภัสวรา สัมฤทธิ์ ซึ่งอยู่ในช่องนายไสว ทนทารุณ ในช่องไม่ได้จึงสารภาพกับนายไสวว่า ต้องการกลับบ้านและจะคืนเงินให้เมื่อเดินทางกลับถึงบ้านแล้ว

นายไสวโกรธมากจึงนำผู้หญิงไปพบนายสมชาย ประชากันว่าควรทำอย่างไร นายสมชายบอกว่าอย่างไรก็กลับไม่ได้ต้องชดใช้เงินก่อน และนำผู้ตายไปโรงพักแจ้งความว่าผู้ตายลักทรัพย์ให้ตำรวจลงบันทึกประจำวันไว้ และนำผู้ตายเดินทางกลับ ระหว่างการเดินทางกลับของผู้ตายได้กระโดดครุฑหนีเข้าไปในกรมทหารเรือ แต่ถูกทหารเรือส่งตัวกลับไปโรงพักอีก

ตำรวจที่โรงพักจำได้ว่า ผู้หญิงคนนี้ถูกแจ้งความว่าลักทรัพย์จากเจ้าของช่อง จึงเกลี้ยกล่อมให้กลับไปทำงานต่อที่ช่อง ผู้ตายพยายามอธิบายความจริงว่าไม่ได้ลักทรัพย์และต้องการกลับบ้าน ตำรวจแสดงท่าทีตกลงและบอกว่าจะพาไปส่งที่สถานีรถประจำทาง เมื่อถึงสถานีรถ ผู้ตายซึ่งไม่ไว้วางใจตำรวจกลัวว่าจะส่งตัวเองกลับไปช่อง จึงหนีเข้าไปในโรงพยาบาลประจำจังหวัดที่อยู่ติดสถานีรถ และขอความช่วยเหลือเป็นเงินค่ารถจากโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบอกว่า หน้าที่ช่วยเหลือเป็นเรื่องของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดจึงส่งตัวผู้หญิงไปให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่ศาลากลางจังหวัด

ผู้ตายพยายามร้องขอค่ารถเดินทางกลับบ้าน จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์แต่ถูกขอคุบัตรประจำตัวประชาชน ผู้ตายจึงหลอกว่าอายุ 14 ปียังไม่มีบัตร เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์บอกว่า เมื่อไม่มีบัตรก็ให้เงินค่ารถไม่ได้นอกจากต้องไปแจ้งความตำรวจก่อน ในช่วงที่ผู้ตายกระวนกระวายใจว่าจะทำอย่างไรดี จาตำรวจที่คุมช่องให้นายสมชายและนายไสวก็นำไปส่งศาลากลางจังหวัด (ข้อเท็จจริงที่มีการสืบทราบภายหลังคือ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เป็นคน

โทรศัพท์แจ้งเจ้าของห้องเอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นี้ต่อมาภายหลังถูกลงโทษทางวินัย (เท่านั้น) ระหว่างนั้นผู้ตายไปเข้าห้องน้ำ จำตำรวจนายนี้จึงตามไปมาปากคอผู้ตายในห้องน้ำในเวลาสี่โมงเย็น และรออยู่จนกลางดึกจึงนำศพโยนลงมาที่สนามหญ้าหน้าศาลากลางเพื่ออำพรางคดี

ด้วยเหตุที่ผู้ตายอยู่กับเจ้าหน้าที่ประจำสงเคราะห์ผู้นั้นในช่วงยาวนานพอสมควร และเหตุเกิดในสถานที่ราชการ มีคนพลุกพล่านจึงมีผู้เห็นเหตุการณ์หลายคน ในวันรุ่งขึ้นเมื่อมีการพบศพ และกลายเป็นข่าวใหญ่บนหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ผู้เห็นเหตุการณ์ได้แก่ นักการและข้าราชการหลายคนจึงถูกข่มขู่ไม่ให้เปิดเผย มีข้าราชการคนหนึ่งถูกข่มขู่จนผูกคอตาย พ่อผู้ตายถูกข่มขู่จนไม่กล้ามาให้การในศาล อย่างไรก็ตามมีพยานซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่มาติดต่อสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดในช่วงเวลาเกิดเหตุและจำหน้าผู้ตายได้ และยืนยันว่าเห็นผู้ตายเดินเข้าห้องน้ำ บุคคลนี้ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ได้เดินทางมาให้ปากคำเป็นพยานอย่างสมัครใจเองทำให้คดีมีน้ำหนักมากขึ้น

คดีนี้มีผู้ถูกจับกุมแบ่งเป็น 2 ข้อหา คือ ข้อหาร่วมกันฆ่านางภัสรวรา สัมฤทธิ์ 6 คน แต่ถูกลงโทษเพียง 4 คน ดังนี้ นายสมชาย รัตนรัตน์ (เจ้าของห้อง) นายประจิตร ศุภการ (แมงดา) จ.ส.ต.พิชัย แก้วมณี จ.ส.ต.สหัส พูนศักดิ์ ตำรวจคุมห้อง ทั้งหมดถูกพิพากษาจากศาลชั้นต้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 ให้ลงโทษประหารชีวิต เป็นที่น่าสังเกตว่า นายไสว เพชรมณี ไม่ถูกจับกุมในข้อหานี้แต่อย่างใด

นายไสว ถูกจับกุมร่วมกับพวกอีก 12 คน ในข้อหาเป็นกระจัดหารับตัวหญิงไว้ค้าประเวณีเป็นเจ้าของกิจการสถานค้าประเวณี และหน่วงเหนี่ยวกักขังทารุณผู้หญิงค้าบริการ ถูกพิพากษาลงโทษจากศาลชั้นต้น 10 คน คือ นาย

ไสว นายสมชาย (ลูกเขยนายไสว) นางเสาวคนธ์ (ภรรยานายไสว) นายประจิต ศุภการ นายจิตรวีร์ (ลูกชายนายไสว) มีความผิดในการรับตัวหญิงไว้ค้าประเวณี โดยเป็นเจ้าของคูแลสถานการค้าประเวณี และหน่วงเหนี่ยวกักขังลูกดงโทษ จำคุกคนละ 3 ปี นางแสงทอง กาวี และน.ส. มณี พิบูลย์พัฒนามีความผิดฐาน เป็นธุระจัดหาหาหญิงมาค้าประเวณีถูกจำคุกคนละ 1 ปี ส่วนตำรวจคุมขัง 2 นาย ซึ่งถูกขอหาแรกด้วย ถูกจำคุกในข้อหาหลังคนละ 6 ปีคือข้อหาที่มีความผิดฐาน หน่วงเหนี่ยวกักขังและเป็นพนักงานตำรวจปฏิบัติหน้าที่มิชอบโดยละเว้นไม่จับกุมช่องโสเภณี

กล่าวโดยสรุป คดีทั้งสามข้างต้นนี้เป็นเพียงตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วซ้ำเล่าในกระบวนการค้าประเวณี เหตุการณ์ใดที่มีใช้คดีกรีกโครมระทึกขวัญสะเทือนใจ ก็จะไม่ได้รับความสนใจที่จะจัดการอย่างเฉียบขาดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และถึงแม้ว่าจะเป็นคดีใหญ่ คดีที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไปก็ใช่ว่าผู้เสียหายและครอบครัวจะได้รับการชดใช้ และผู้ประกอบการ จัดหาชักพา ล่อลวงเด็กและผู้หญิงมาค้าประเวณี และทำการทารุณกรรม กักขังหน่วงเหนี่ยวจะได้รับการลงโทษอย่างสาสมตามโทษานุโทษที่ก่อไว้

(2) การขยายปริมาณของกระบวนการนำเด็กล่องใต้

องค์กรเครือข่ายของคณะทำงาน เพื่อยุติการเอาเปรียบเด็กทางเพศ (พปพ.) ทางภาคเหนือหลายจังหวัดได้รายงานสอดคล้องต้องกันว่า จำนวนของเด็กที่ถูกนำลงมาขายบริการในเมืองใหญ่ไม่ลดลงแต่อย่างใด แต่กลับขยายเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและปริมาณของการชักจูงจัดหาและล่อลวงเด็ก แม้ว่าในหลายพื้นที่จะมีองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่ทำงานรณรงค์ยับยั้งและป้องกันการนำเด็กล่องใต้ แต่ก็ยับยั้งได้เพียงบางส่วนและบางพื้นที่ที่มีการทำงานอย่างเกาะติดมาร่วมสิบปีเท่านั้น นอกจากการขยายปริมาณและพื้นที่เพิ่มมากขึ้นแล้ว กระบวนการนำเด็กล่องใต้ได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ ๆ ใน

การรักษา และจัดหาเด็กเข้าสู่กิจการค้าประเวณีในรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประเด็นหลังนี้จะแยกอภิปรายต่างหากออกไป

ในแง่ของการขยายอาณาเขตได้มีการขยายออกไปในจังหวัดภาคเหนือ-ตอนล่างที่มีใช้พื้นที่เป้าหมายเก่า และมีการตั้งเด็กตามแถบชายแดน ตามรอยต่อของประเทศมากขึ้น จนล้นล้นเข้าไปถึงเขตยูนนานตอนใต้ของประเทศจีน กลุ่มของเด็กตามแถบชายแดนซึ่งเกิดในเมืองไทย แต่เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย แม้พ่อแม่จะอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่เกิด นับเป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่กลุ่มใหม่ในรอบสิบปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพของหมู่บ้านที่ทางรัฐค่อนข้างละเลย ชาวบ้านกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะยากจน ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำกินตามกฎหมาย เด็กในพื้นที่นี้จำนวนมากไม่มีหลักฐานการเกิด แม้ว่าเด็กพวกนี้จะได้เรียนหนังสือ แต่จะไม่ได้หนังสือรับรองวุฒิเมื่อไปรับจ้างทำงานมักจะถูกกดค่าแรงและมักจะถูกคุกคาม กล่าวได้ว่าประชาชนกลุ่มนี้จะกลัวผู้ใหญ่บ้านและข้าราชการมาก และกลัวที่จะถูกส่งออกนอกประเทศมากที่สุดดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาก็มักไม่กล้าที่จะร้องเรียนขอความช่วยเหลือด้วย สภาพความยากจนและความอ่อนแอของชาวบ้านที่ไร้สิทธิไร้เสียงเช่นนี้ จึงเป็นพื้นที่ที่นายหน้าจะเจาะทะลวงเข้าไปชักจูงเด็กมาทำงานได้ง่าย การส่งเด็กลงใต้ในพื้นที่ดังกล่าวนี้จึงรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

แม้ในปัจจุบันหลังจากมีการประกาศนโยบายของรัฐบาล เรื่องการจัดส่งเด็กแล้ว ในพื้นที่แถบนี้ก็ยังมียังมีเด็กถูกส่งต่อได้ทุกเดือน ตัวเลขต่ำสุดคือครั้งละ 5 คน โดยนายหน้าจากบางจังหวัดจะส่งรถขึ้นมารับเอง ถ้ามีเด็กพร้อมส่งอย่างต่ำ 5 คน บางครั้งก็มีการขนส่งถึงครั้งละ 10 คน

แต่สภาพที่เด่นชัดไปกว่านี้ สำหรับพื้นที่ชายแดนทั้งทางแถบภาคเหนือ ตะวันตก และทางตะวันออกมีการนำเด็กต่างชาติที่เป็นชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ชาวไทยใหญ่ ชาวเขาหลายเผ่า เด็กพม่า เด็กลาว เด็กเขมร รวมถึงเด็กจีน ทั้งล่องใต้และส่งออกนอกประเทศ เด็กและผู้หญิงที่ส่งออกนอกประเทศทาง นายหน้าจะจัดทำพาสปอร์ตปลอมเป็นคนไทยให้ กรณีเด็กต่างชาติจะอภิปราย รายละเอียดในตอนต่อไป

ในพื้นที่เป้าหมายเดิมที่มีการชักจูงเด็กล่องใต้มามากกว่า 10 ปีแล้ว ทำให้ในพื้นที่เหล่านี้มีจำนวนเด็กผู้หญิงลดลงในหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว ประกอบกับ อัตราการเกิดในภาคเหนือที่ค่อนข้างต่ำ ในบางหมู่บ้านจึงก่อให้เกิดกระบวนการตกเขียวเด็กไว้ตั้งแต่ยังเล็ก ๆ โดยการนำเงินมาให้พ่อแม่เพื่อจูงตัวเด็กไว้ก่อน ในหลายพื้นที่ของหมู่บ้านทางภาคเหนือและภาคอีสานได้มีการรายงาน ตรงกันว่า การขายเด็กมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงปีที่มีการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2533

เด็กจำนวนมากที่ถูกซื้อตัวมักไม่เต็มใจไปแต่ขัดขืนพ่อแม่ไม่ได้ และถูก โหดโหดปฏิบัติถึงข้อดีต่าง ๆ นานาทั้งจากพ่อแม่และนายหน้า รวมทั้งถูกขอร้อง แกมบังคับว่าให้เห็นแก่พ่อแม่และช่วยเหลือพี่น้อง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ “ลูกสาวที่ดี” พึงแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ อย่างไรก็ตามมีข้อเท็จจริงที่เด็กบางคน ไม่ยินยอมและหนีออกจากบ้าน มีพ่อแม่รายหนึ่งถึงกับกักขังและล่อลวงลูกสาว ไว้ในบ้าน และพาแขกเข้ามาหาลูกถึงในบ้านตนเอง !

สำหรับพื้นที่ที่ไม่เคยมีปัญหาการพาเด็กล่องใต้รุนแรงมาก่อน ปรากฏว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาปัญหาดังกล่าวเริ่มเห็นชัดเจนมากขึ้น ในเขตอำเภอหนึ่งของจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นอำเภอใหม่ที่ชาวบ้านถูกบังคับให้

อพยพโยกย้ายมาทั้งอำเภอเพราะการสร้างเขื่อน โดยชาวบ้านถูกอพยพมาจากพื้นที่เดิมที่เคยอยู่ในที่ลุ่มอุดมสมบูรณ์ มาอยู่บนที่ดอนขาดแคลนน้ำทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล สภาพดังกล่าวทำให้ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมาชาวบ้านจนลงอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันเกือบทุกบ้านต้องออกไปทำมาหากินในที่อื่น คนหนุ่มสาวเกือบไม่หลงเหลือในพื้นที่แถบนั้น และเด็กหญิงจำนวนหนึ่งถูกชักนำไปค้าบริการ

ในช่วงการกวาดจับโสเภณีเด็กส่งกลับบ้าน เมื่อเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2535 ครั้งหนึ่งมีการส่งเด็กหญิงจากหาดใหญ่และภูเก็ตกลับท้องถิ่นในภาคเหนือ จำนวน 63 คน ในจำนวนนี้ 23 คน เป็นเด็กหญิงที่มาจากอำเภอดังกล่าวนี้อำเภอที่ในอดีตเมื่อสิบปีที่แล้วไม่เคยมีผู้ออกไปค้าบริการมาก่อน ! ในจำนวน 23 คนนี้ 18 คน ได้เดินทางกลับไปค้าบริการอย่างเดิม หลังจากรอให้การกวาดล้างชาลง บางรายนายหน้าส่งเงินมาให้ใช้ในช่วงรอให้เรื่องเงียบและมารับกลับไปหลังจากกลับมาอยู่บ้านได้ประมาณสองเดือน

(3) รูปแบบใหม่ในการชักนำเด็กไปค้าประเวณี

รายงานจากพื้นที่กล่าวว่า ในอดีตนายหน้าและแมวมองมักจะเป็นคนมาจากท้องถิ่นหรือเป็นนักเลงหัวไม้ มีประวัติการลักขโมยลักขโมย แต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแมวมองและนายหน้ากลับมาเป็นคนในพื้นที่มากขึ้น ในหลายหมู่บ้านที่มีสภาพการซื้อขายเด็กมาก นายหน้ากลับเป็นพ่อแม่ของเด็กสาวที่ตัวเองเคยขายไปก่อน เมื่อขายลูกสาวตัวเองหมด จึงเริ่มหันไปชักจูงและขายลูกสาวเพื่อนบ้านแทน มีผู้หญิงที่ออกไปค้าบริการ และเรียนรู้ช่องทางการทำเงินอย่างรวดเร็วจากการเป็นแมวมองหาเด็กได้กลายมาเป็นนายหน้าเสียเอง และกลุ่ม

สุดท้ายแต่มีอิทธิพลในการชักจูงสูงก็คือผู้นำในชุมชนเอง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และรวมถึงพระสงฆ์

วิธีการใหม่ ๆ ในกระบวนการชักพาและหลอกลวงเด็กสาวล่องใต้เริ่มนำออกมาใช้ ดังตัวอย่างเหตุเกิดที่จังหวัดเชียงรายเมื่อปี พ.ศ.2531 นายหน้าได้ลงทุนเปิดโรงเรียนสอนตัดเย็บเสื้อผ้าบังหน้าหลังจากเปิดได้หนึ่งเดือนนายหน้าได้นำเด็กที่เรียนตัดเย็บนี้มากรุงเทพฯทั้งหมดประมาณ 50-60 คน โดยอ้างว่าจะพามาหางานทำ บังเอิญโชคดีที่ครูและตำรวจสงสัยเสียก่อน จึงช่วยเหลือเด็กออกมา ก่อนที่นายหน้าจะขายเด็กให้แหล่งค้าบริการทางเพศ

อีกวิธีหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากคือการที่นายหน้าจัดทอดกฐิน หรือทอดผ้าป่าและการจัดประกวดนางงาม เพื่อเป็นลู่ทางในการเสาะแสวงหาเด็กสาวในหมู่บ้าน ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ใหญ่บ้าน หลวงพี่ หรือ หลวงพ่อในหมู่บ้าน ชื่นชมกับการหาเงินเข้าวัดด้วยวิธีดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลดังกล่าวนี้รู้ไม่เท่าทันถึงวัตถุประสงค์แอบแฝงที่มาจากการทำบุญบังหน้าเช่นนี้

ตัวอย่างหนึ่งของเรื่องจริงของการชักนำเด็กสาวด้วยการทำบุญบังหน้าเกิดขึ้นเมื่อฤดูกาลงานลอยกระทงปี 2534 ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเชียงราย นายหน้าได้นำผ้าป่ามาทอดที่วัดได้เงินประมาณ 120,000บาท ประมาณ 20-30 % ของเงินจำนวนนี้คาดว่าเป็นเงินที่เรียไ้จากผู้หญิงค้าบริการที่เป็นลูกบ้าน และเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านพร้อมกองผ้าป่านี้ ในการจัดงานฉลองกองผ้าป่า นายหน้าได้จัดให้มีการประกวดนางงามมากขึ้นโดยมีรางวัลเป็นทีวีสี สเตอริโอ และของใช้อื่น ๆ มีการชักจูงเด็กสาวจำนวน 22 คน เข้าประกวดนางงามมาศ โดยให้ผู้นำชุมชนชนครูใหญ่เป็นกรรมการตัดสินด้วย หลังจากการประกวดไม่

นานปรากฏว่าเด็กสาวจำนวน 9 คน จาก 22 คนนี้ได้ถูกขายไปค้าบริการ !
ครูใหญ่ผู้เล่าเรื่องบอกว่า¹

งานนี้เหมือนถูกหลอก เพราะเงินผ้าป่าได้ถูกนำไปใช้เป็นค่า
ใช้จ่ายต่าง ๆ ของการจัดประกวดนางนพมาศ รวมทั้งใช้ไปซื้อ
ของรางวัลด้วย เหลือเงินเข้าวัดไม่ถึง 80,000 บาท และทาง
วัดแบ่งให้ทางโรงเรียน 20,000 บาท ปี 2534 ไม่มีผ้าป่ามา
แต่สงกรานต์ปีนี้ยังไม่แน่ใจว่าจะมีผ้าป่ามาหรือไม่ เพราะ
ขณะนี้ (หมายถึงตอนต้นปี 2536) เจ้าอาวาสได้ลงไปกรุงเทพฯ
เพื่อติดต่อกณะผ้าป่า ซึ่งคาดว่าจะไปติดต่อนายหน้าคนเดิมที่
เคยเป็นเจ้าภาพผ้าป่าครั้งก่อน

รายงานจากพื้นที่อีกแห่งหนึ่งกล่าวถึง ธุรกิจการจัดประกวดนางงามที่
ปัจจุบันมีการจัดทำเป็นกระบวนการ และมีเครือข่ายอย่างกว้างขวาง มีหัวหน้า
กลุ่มที่มีเด็กสาวในการควบคุมจำนวนมาก และส่งเด็กเร่ไปประกวดตามเวที
ต่าง ๆ เป็นกระบวนการหนึ่งในการชักนำให้เด็กสาวฟุ้งเฟ้อ และง่ายต่อการ
ชักจูงเข้าสู่อาชีพค้าบริการในภายหลัง ในการประกวดแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นเวที
ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด (และอาจรวมถึงระดับประเทศ ?) มีระบบการ
ต่อรองราคาค่าตัวสำหรับนางงามที่ตกขอบ ส่วนนางงามที่เข้ารอบหรือมี
ตำแหน่ง จะมีมูลค่าของการซื้อขายเพิ่มมากขึ้น

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้มีปรากฏการณ์ใหม่คือในหลายหมู่บ้านทางภาค
เหนือ มีชาวต่างชาติที่เข้าไปหาบริการและซื้อเด็กสาวโดยตรงถึงในหมู่บ้าน
ส่วนใหญ่จะเป็นชายสูงอายุต่างชาติเข้าไปซื้อเด็กผู้หญิงอายุ 14-15 ปีเป็นเมีย
เก็บ โดยผ่านนายหน้าที่เป็นคนท้องถิ่นและมีสามีเป็นชาวต่างชาติเช่นเดียวกัน
เมื่อปี 2534 นี้ มีชาวอเมริกันสวมบทนักท่องเที่ยวเข้าไปถ่ายรูปเด็กและถ่าย

วิตโอโป้ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของภาคเหนือตอนกลาง พอปีถัดมากลุ่มอเมริกันนี้ก็กลับมาหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในการชักนำเด็กไปอเมริกา โดยอ้างว่าจะพาไปเที่ยว ตีแต่ชาวบ้านและผู้ปกครองไม่ยินยอม

อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเริ่มจากการจัดตลาดนัดวัวควายในภาคเหนือและภาคอีสาน ได้เกิดการค้าบริการทางเพศที่เปิดพร้อม ๆ กับตลาดนัดวัวควายเหล่านี้ และเร่ตามไปจัดในทุก ๆ ตลาดนัด ในกรณีของการบริการค้าประเวณีเคลื่อนที่แบบนี้นอกจากเด็กและโสเภณีที่มีผู้ควบคุมกิจการแล้ว ในบางเที่ยวได้มีแม่บ้านที่อาศัยอยู่ถาวรนั้นออกมาค้าบริการเพื่อเสริมรายได้ของครอบครัวด้วย

ปรากฏการณ์ชัดเจนหนึ่ง ที่เกิดขึ้นภายหลังนโยบายห้ามมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ค้าบริการในช่องและสำนักบังหน้าต่าง ๆ คือ เกิดการขนย้ายถ่ายเทเด็กออกจากช่อง ในบางพื้นที่เกิดรูปแบบของการเคลื่อนย้ายเด็กออกไปค้าบริการตามที่นัดหมายต่าง ๆ โดยใช้จักรยานยนต์เป็นพาหนะนำส่งเด็ก ในพื้นที่ชายแดนทางภาคเหนือที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อ เกิดกระบวนการนำเด็กต่างชาติเข้ามาส่งตามโรงแรมต่าง ๆ และพอตอนเย็นก่อนดำนปิด เด็กเหล่านี้จะถูกส่งออกนอกชายแดน กระบวนการนี้ดำเนินอยู่ได้ก็โดยอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลประโยชน์ร่วมอยู่ในธุรกิจด้วย

ในกรณีที่เด็กยังต้องทำงานอยู่กับที่ เด็กจะถูกกักขังมากขึ้น เช่น ถูกนำตัวไปหลบซ่อนในห้องใต้ดินในช่วงที่มีการระดมจับของตำรวจ ในสำนักบริการหลายแห่ง ใช้วิธีทำบัตรประจำตัวประชาชนปลอมให้เด็กเพื่อเป็นหลักฐานว่าอายุ 18 ปีขึ้นไป กระบวนการทำบัตรปลอมนี้เริ่มจากการทำให้เด็กที่ไม่มีสัญชาติหรือเด็กต่างสัญชาติก่อน โดยเด็กต้องจ่ายค่าบัตรปลอมนี้ 2,000 บาท

เจ้าของสำนักจะหักจากเงินรายได้ของเด็กวันละ 100 บาท เด็กเหล่านี้จะถูกบังคับให้รับแขกมากขึ้นเพื่อคุ้มกับค่าเสียของเจ้าของช่อง

ถ้าเราพิจารณาจากจำนวนช่องที่สำรวจโดยกระทรวงสาธารณสุขปีละ 2 ครั้งจะพบชัดเจนว่าธุรกิจการค้าประเวณีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในรอบสิบปีนี้ จำนวนช่องหรือชื่อเรียกทางการว่า “สำนักบริการ” ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ ๆ ตัวอย่างเช่น จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าจำนวนช่องในกรุงเทพฯ ในปี 2525 มีอยู่มากกว่า 20 แห่ง หอปี 2535 เหลือเพียง 4 แห่งเท่านั้น กระทรวงสาธารณสุขเองก็ยอมรับว่ากิจการค้าประเวณีมีการนำเสนอในรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็น “ช่องถูกกฎหมาย” เช่น บาร์เบียร์ โรงแรม โรงน้ำชา สถานบริการอาบอบนวด ไนท์คลับ คาเฟ่ ผับ คอกเทลเล้าจ์ คาราโอเกะ หรือธุรกิจบังหน้าอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานนวดแผนโบราณ โรงบิลเลียดและสไนเกอร์ นางทางโทรศัพท์ (การใช้บริการเลือกจากแคตตาล็อกที่บอกทั้งราคา รสนิยม ส่วนสัคและเบอร์โทรศัพท์) รวมถึงธุรกิจบันเทิงที่อยู่ในรูปแบบสโมสรเพื่อสมาชิกประเภท “มัมเบอร์คลับ” ต่าง ๆ สถานบริการห้องอบตัว (เซาว์น่า) และอื่น ๆ อีกหลายรูปแบบ

ในกรณีของ “ร้านอาหาร” นั้น มีใช้หมายถึงเฉพาะร้านขายอาหารติดไฟวอบววมมีสาวเสิร์ฟ อย่างที่เข้าใจกันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงร้านขายก๋วยเตี๋ยวธรรมดาที่เปิดห้องบริการแบบช่องในชั้นบน ร้านขายข้าวต้มกุ๊ยได้รุ่งตามปั๊มน้ำมันหรือริมถนนใหญ่ที่มีรถขนส่งผ่านมา โดยข้างหลังจะมีห้องกันเล็ก ๆ ไว้สำหรับขายบริการด้วย

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจเช่นว่านี้ก็ คือ กระแสของการโต้ตอบต่อ รสนิยมของผู้ใช้บริการหรือลูกค้า เพื่อสร้างความตื่นต้นต่อลูกค้าที่จะได้บริโภค กามจากการซื้อขายในรูปที่หลากหลาย โดยลูกค้าจะไม่ค่อยรู้สึกว่าเป็นการซื้อ ขายตรงไปตรงมาแบบเดิม ขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าต้องการ บริโภคมาก แม้จะเข้าไปในสิ่งที่ไม่ได้ตั้งใจจะไปซื้อตามบริโภคก็ตาม การดิ้นรน เจริญธุรกิจของเจ้าของธุรกิจบริการทางเพศเหล่านี้ ทั้งเพื่อสามารถสร้างรายได้ เป็นกอบเป็นกำมากยิ่งขึ้น และทั้งเพื่อขยายเครือข่ายของธุรกิจออกไปในรูป แปลก ๆ แหวกแนวมากขึ้นและเพิ่มมูลค่าของการบริการซื้อขายให้สูงขึ้นด้วย

ปริมาณของธุรกิจเพศพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งในรูปแบบที่ สามารถออกตรวจนับได้ และยากที่จะตรวจนับได้นี้ ทำให้การชักนำเด็กใหม่เข้า มาสู่กิจการค้าประเวณีจึงยังคงดำรงอยู่และดำเนินไปอย่างเข้มข้น การซื้อเด็ก จากพ่อแม่ด้วยเงินจำนวนหนึ่ง เป็นการลงทุนที่ยิ่งกว่าคุ้มค่าเพราะสามารถ ควบคุมเด็กได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด กอบโกยรายได้ขึ้นต้นจากการ “เปิดบริสุทธิ์” ของเด็ก ซึ่งปัจจุบันมีวิธีการที่สามารถหลอกลูกค้าโดย “เปิดบริสุทธิ์” เด็กหญิง คนหนึ่งได้ถึงสี่ห้าครั้ง กอบโกยรายได้หลังจากนั้นโดยสามารถตั้งเกณฑ์ในการหัก ทั้งเปอร์เซ็นต์และหักล้างหนี้อันเกิดจากการซื้อเด็กมาได้ตามใจชอบ เด็กจำนวน มากแม้จะรู้เท่าทันถึงตัวเลขรายได้แท้จริงที่ตนเองสมควรได้ ก็มักจะทำอะไร ไม่ได้เพราะปราศจากอำนาจต่อรองกับนายจ้างอย่างสิ้นเชิง

พ่อแม่ของเด็กเองและนายหน้าก็รู้ว่า ผู้ที่สุบและเสพผลประโยชน์อย่าง เต็มเม็ดเต็มหน่วยของการนำเด็กเข้าสู่บริการเพศพาณิชย์ก็คือ เจ้าของธุรกิจเอง ในระยะหลัง ๆ จึงเกิดกระแสการคัดค้านเจ้าของสำนักบริการจากพ่อแม่เด็กหรือ นายหน้าในท้องถิ่นที่เรียกกันว่า “การโตตรมเด็ก” ในรอบปีที่ผ่านมา (2536) เกิด เหตุการณ์โตตรมหลายครั้งในหมู่บ้าน ที่เด็กสาวถูกนำออกไปขายมากที่สุดแห่ง

หนึ่งในภาคเหนือ วิธี “การโตตรมเด็ก” ในที่นี้หมายถึงการที่พ่อแม่เด็กหรือนายหน้าในท้องถิ่นหลอกลอนายหน้าหรือเจ้าของสำนักบริการจากที่อื่น ที่มาเสาะหาเด็กไปค้าบริการ โดยการหลอกลอนายหน้าด้วยอุบายต่าง ๆ ง่าย ๆ ตั้งแต่ตั้งวงซื้อขายกันในบ้าน (ที่ยืมคนอื่นมาหลอกกว่าเป็นบ้านตนเอง) เมื่อจ่ายเงินทองเรียบร้อยแล้วมีการเตรียมเลี้ยงฉลอง โดยพ่อแม่ทำหีบออกไปหาซื้อกับแก้มและเหล้า ซึ่งจะออกไปนานจนเด็กอาสาไปตามให้และจะหายตามกันไปเลย และวิธีที่เด็กทำทำขึ้นรลไปกับนายหน้าอย่างเต็มอกเต็มใจ ทำให้นายหน้าตายใจพอได้โอกาสก็จะหนีออกจากรถทันทีเมื่อมีการจอดกลางทาง

รายงานจากพื้นที่ย้ำว่าทุกกรณีของ “การโตตรมเด็ก” ต้องอาศัยเด็กหญิงหรือหญิงสาวที่นิสัยหน้าเก่งทำให้นายหน้าต่างถิ่นเชื่อโดยสนิทใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กหรือผู้หญิงที่เคยไปค้าบริการมาก่อนแล้ว

อีกวิธีหนึ่งคือ “การโตดช่อง” คือ มีการจัดตั้งนายหน้าบังหน้านำเด็กสาวไปขายถึงช่องดังกรณีคดีปาดคอที่สงขลาเป็นต้น ครอบครัวที่ทำการ “โตตรมเด็ก” นี้ ภายหลังจะถูกตามรังควานและขู่ฆ่า มีการณีเกิดฆ่ากันตายอย่างน้อยหนึ่งครั้งในพื้นที่ที่มีการโตตรมกันมาก เพราะนายหน้าข้ามถิ่นจำหน้าและบ้านของนายหน้าท้องถิ่นได้

(4) กระบวนการค้าเด็กข้ามชาติ

ข้อมูลส่วนใหญ่ของการทราูณกรรมเด็กต่างชาติ และกระบวนการค้าเด็กข้ามชาตินี้ มาจากการทำงานอย่างเกาะติดปัญหาของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กมูลนิธิเด็ก และองค์กรเครือข่ายของ พปพ. อื่น ๆ ที่ทำงานอยู่ตามบริเวณรอยต่อของชายแดนในภาคต่าง ๆ

การพบเด็กต่างชาติที่ถูกนำมาขายค้าประเวณี เริ่มพบครั้งแรกเมื่อประมาณปี 2527 ซึ่งเป็นปีเดียวกับการเกิดเหตุไฟไหม้ช่องภูเก็ท เป็นที่เข้าใจว่าเด็กต่างชาติอาจถูกนำมาค้าก่อนหน้านี้ แต่หลังจากไฟไหม้ช่องภูเก็ทและเริ่มมีการกำชับให้กวาดล้างช่องที่มีโสเภณีเด็ก ผลจากการทลายช่องในช่วงนั้นและช่วงหลังต่อ ๆ มามักจะพบเด็กต่างชาติในช่องหรือโรงแรมที่ถูกบุกจับเกือบทุกครั้ง

ในจำนวนเด็กเชื้อชาติต่างๆ พบว่าเด็กหญิงพม่าถูกหลอกมาค้าประเวณีมากที่สุด แบ่งออกได้เป็นสองสายใหญ่ ๆ คือ สายเหนือและสายใต้ เด็กจากพม่าสายเหนือคือเด็กชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ เผ่าอาข่า เผ่ามูเซอ ไทยใหญ่ ส่วนสายใต้จะเป็นพม่าแขกซึ่งส่วนใหญ่จะกระจุกกันอยู่ในตัวจังหวัดระนอง ในขณะที่เด็กพม่าสายเหนือ จะถูกนำกระจายไปทั่วประเทศทั้งตามจังหวัดใหญ่ในภาคเหนือ ทางใต้แถบภาคใหญ่ สงขลา สุโขทัย โกลก ภูเก็ต ไปจนถึงทางตะวันออกทางชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ถึง ปราจีนบุรี และในกรุงเทพฯ จะอยู่ตามโรงแรมมิเบอร์ โรงน้ำชา และแถบพัฒน์พงษ์

สภาพปัจจุบันที่พบคือทุกครั้งที่มีการกวาดจับ หรือทลายช่อง โรงแรม โรงน้ำชา จะพบเด็กต่างชาติอยู่ด้วยเสมอ ในบางพื้นที่เช่นจังหวัดทางภาคตะวันออกจะพบเด็กพม่าครั้งละสองสามคน แต่ถ้าเป็นช่องในจังหวัดระนองจะพบเป็นเด็กพม่าทั้งช่องไม่มีเด็กไทยเลย ลูกค้าส่วนใหญ่ของช่องในจังหวัดระนองก็คือ แรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในแถบนั้นนั่นเอง

ในการทลายช่องหลายครั้งในกรุงเทพฯตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมาพบเด็กพม่าซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยพวกไทยใหญ่และอาข่าจำนวนมาก การทลายช่องที่ระนองครั้งล่าสุดเมื่อเดือนกรกฎาคม 2536 จำนวน 3 ช่องพบผู้หญิงพม่า

ทั้งหมด 144 คน เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี 42 คน อายุที่ต่ำสุดคือ 12 ปีเท่านั้น (แต่ในรายงานอย่างเป็นทางการระบุว่าไม่มีโสเภณีเด็กเลย) การควบคุมเด็กพม่าในช่องในระนองแถบนี้จะทำอย่างรุนแรงเหยียบโหด เด็กจะถูกทุบตีและเมียนด้วยลวดแขวนเสื้อและถึงแม้จะตั้งครรภ์ก็ถูกบังคับให้รับแขก ในจำนวนช่อง 3 ช่องที่ถูกทำลายนี้ มีช่องหนึ่งมีถึง 3 บ้านรวมห้องซอยถึง 102 ห้องและมีห้องใช้ซึ่งเด็กอยู่ 2 ห้องเด็กถูกขังไว้ห้องละ 20-30 คน มีประตูเหล็กกันสองชั้นตลอดแนว และใช้ผ้าพรางประตูชั้นใน สภาพภายในช่องจะสกปรกมีกลิ่นเหม็นมาก และการระบายอากาศเลว

จำนวนสำนักบริการหรือช่องในระนองนี้มีอยู่สูงถึง 39 แห่ง ถ้าทุกช่องมีเด็กต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ คงพอประเมินตัวเลขคร่าว ๆ ได้ว่าตัวเลขของเด็กต่างชาติที่ถูกหลอกมาค้าบริการเฉพาะในจังหวัดนี้น่าจะสูงเลย 1,000 คน! การมีเด็กพม่าและผู้หญิงพม่าถูกกักขังอย่างทารุณอยู่ในช่องจำนวนมาก และการมีชาวพม่าทั้งผู้หญิงผู้ชายเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในจังหวัดนี้จำนวนเรือนพันใช้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่รู้ ข้อเท็จจริงก็คือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเห็นว่าการจำเป็นต้องมีช่องดังกล่าวเพราะมองว่ามีแรงงานพม่าจำนวนมาก แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานรับจ้างกับนายทุนใหญ่ของจังหวัด นอกจากนี้ในระนองยังมีค่ายทหารซึ่งมีทหารอยู่จำนวนมากด้วย² ดังรายงานของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่กล่าวว่า

....จากเหตุการณ์ (ทำลายช่อง 3 ช่อง) สารวัตรใหญ่โทรมาขอให้ช่วย เขาว่าอย่าให้เป็นเรื่องใหญ่โต เพราะตอนนั้นมีนักข่าวไปเยอะ เขาบอกว่าให้พูดน้อยอย่าให้มีปัญหา จริง ๆ แล้วเขาก็ไม่ต้องการให้มีช่องเลย แต่ว่ามี... ขอไว้เพราะแรงงานเยอะ... บอกเลยว่าช่องต้องมีเพื่อรองรับแรงงานพม่า เพราะว่าแรงงาน

พม่าเป็นแรงงานจากนายทุนของจังหวัด และที่นั่นมีทหาร
เยอะด้วยค่ายใหญ่ ๆ ทั้งนั้นเลย³

สำหรับเด็กจีนมีการพบครั้งแรกในช่องโรงแรมชั้น 2 ในกรุงเทพฯเมื่อปี 2534 โดยเด็กหลบหนีออกมาจากโรงแรมเอง 4 คน และเดินเหม่อลอยเพราะไม่รู้เส้นทาง บังเอิญตำรวจสายตรวจมาพบจึงนำส่งบ้านพักฉุกเฉิน และเข้าทลายช่องในโรงแรมพบเด็กจีนอีกหนึ่งคน และเด็กอาข่า 2 คน หลังจากนั้นมีการกวาดล้างอีกหลายครั้งรวมแล้วภายในปี 2534 พบเด็กจีนถูกหลอกมาในกรุงเทพฯ ทั้งหมด 32 คน ที่สุโขทัยเจอพบประมาณ 20 คน จากการสอบถามเด็กพบว่าถูกหลอกเข้ามาทำงานอยู่ตั้งแต่ก่อนปี 2534 ในการนำส่งเด็กจีนกลับบ้านซึ่งส่วนใหญ่มาจากสิบสองปันนาเขตยูนนานตอนใต้ มุลนิธิเด็กได้ประสานกับทางรัฐบาลจีนผ่านสถานทูตจีนซึ่งให้ความร่วมมืออย่างดี จากการสอบถามตำรวจทางยูนนาน พบว่าในยูนนานมีสถิติเด็กผู้หญิงหายจากหมู่บ้านสูงมากถึงปีละ 5,000 คน จากคำให้การของเด็กที่ถูกส่งกลับทำให้ตำรวจจีนกวาดจับนายหน้าในจีนเองได้ถึง 33 คน

เส้นทางการนำเด็กออกมาจากยูนนานส่วนใหญ่จะใช้วิธีเดินเท้า ซึ่งกินเวลาประมาณ 30 วันจึงมาถึงท่าลี่หลัก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งจะมีนายหน้าพามาคอยรับและพักอยู่ 2-3 วัน จากนั้นจึงนำผ่านเข้าสู่แผ่นดินไทย ทางแม่สายโดยการทำเอกสารปลอม เจ้าหน้าที่ฝั่งไทยที่ร่วมมือด้วยจะคิดค่าเอกสารปลอมนี้คนละ 3,000 บาท นายหน้าในแม่สายจะทำการจำหน่ายเด็กต่อลงสู่กรุงเทพฯ และเมืองใหญ่อื่นๆ ต่อไป เด็กจีนส่วนใหญ่ที่ถูกหลอกมาจะเป็นเด็กจีนในหมู่บ้าน แต่เมื่อเดือนธันวาคม 2536 นี้ มีการพบเด็กจีนที่เป็นลูกของผู้นำราชการจังหวัดในเขตนั่น ถูกหลอกมาขายในกรุงเทพฯ ด้วย มีข้อน่าสังเกตว่ากระบวนการค้าเด็กทางแถบชายแดนภาคเหนือ โดยนำเด็กมาจาก

ยูนนาน ประเทศจีน และเชียงตุง ประเทศพม่า นั้นเป็นเส้นทางเดียวกับการลำเลียงนำคนและยาเสพติดออกนอกประเทศ

จำนวนเด็กต่างชาติที่ถูกชักนำมากำประเวณีในประเทศไทย รวมทั้งส่งต่อออกนอกประเทศนี้ คาดว่ามีจำนวนสูงมาก แม้จะยังไม่เคยมีการประเมินตัวเลขเด็กต่างชาติอย่างเป็นทางการ รายงานสถิติตัวเลขการกวาดจับโสเภณีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ของศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามโสเภณีเด็ก และการใช้แรงงานเด็ก จากเดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม 2536 พบว่าในจำนวนโสเภณีที่จับส่งศาล 1,385 คน เป็นชาวต่างชาติถึง 544 คน ! ผู้เขียนมีความเชื่อว่า ถ้าคิดเป็นตัวเลขสะสมตั้งแต่เริ่มมีการนำเข้าผู้หญิงและเด็กต่างชาติหลังจากปี 2526 เป็นต้นมา น่าจะมีตัวเลขสูงเป็นจำนวนหลายหมื่นคน

(5) นโยบายของรัฐและผลกระทบ

นโยบายของรัฐในที่นี้หมายถึง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งเริ่มดำเนินการมาตามแผนพัฒนาชาติฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบันคือแผน 7 (พ.ศ. 2534-2538) แผนชาติที่ได้ดำเนินการมารวม 30 ปีเศษนี้ เป็นนโยบายและทิศทางหลักที่สำคัญที่สุดที่รัฐบาลไทยใช้พัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลจะเปลี่ยนผลัดใบกันระหว่างเผด็จการและประชาธิปไตย หรือจะผลัดใบกันระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกรัฐบาล ต่างก็อาศัยแผนชาตินี้เป็นเข็มทิศนำร่องในการวางแผนพัฒนาของประเทศ ดังนั้นแผนดังกล่าวทั้ง 7 แผนนี้จึงมีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบโดยตรงถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน

ผลการพัฒนาที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ การพัฒนาที่ขาดความสมดุลย์ตลอดระยะเวลา 30 ปีเศษติดต่อกันนี้ ได้ก่อให้เกิดสภาพความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และในระดับต่าง ๆ อย่างน่าเป็นห่วงยิ่ง สัดส่วนการเพิ่มรายได้ตั้งแต่ปี 2518 จนถึง 2536 ประชาชนที่รวยที่สุด 40% ของประเทศ มีรายได้เพิ่มขึ้นตลอด โดยมีส่วนแบ่งรายได้ถึง 76.6% ในขณะที่คนที่จนสุดซึ่งมีอยู่ 60% กลับมีรายได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีสัดส่วนรายได้เพียง 23.4% เท่านั้น คนกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงกว่าคนทั้งประเทศถึงสองเท่า และเป็นภูมิภาคที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศมากที่สุด มีประชาชนถึง 10 ล้านคนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่า 1,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนยากจนที่สุด ในจำนวนนี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4.5 ล้านคน⁴

นั่นคือยิ่งพัฒนามาก คนจนยิ่งอ่อนแอลง ช่องว่างรายได้ระหว่างคนในเมืองใหญ่ ในเมืองเล็กและในหมู่บ้าน ยิ่งถ่างกว้างมากขึ้น คนรวยในกรุงเทพฯหลายคนจ่ายค่ากินอาหารมือเดียว เท่ากับรายได้ของครอบครัวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษทั้งปี !

แผนพัฒนาตลอด 30 ปีได้ขยายขอบเขตการค้าภาคบริการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและในรูปแบบหลากหลายแตกต่างกันออกไป การเติบโตของธุรกิจภาคบริการที่สำคัญส่วนหนึ่งคือการขยายและสร้างอุปสงค์การบริโภคมากขึ้น ทำให้สำนักค้าบริการประเวณีเติบโตสะพรั่งและแผ่กว้างออกไปอย่างไม่หยุดยั้ง จนในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจนัก ที่มีการพบการค้าบริการทางเพศในหมู่บ้านบางแห่ง การเจริญเติบโตของธุรกิจเพศพาณิชย์เหล่านี้เกิดมาจากกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

หนึ่ง แผนพัฒนาเมืองหลักและการพัฒนาประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมและละเลยภาคเกษตรกรรม โดยการทุ่มทรัพยากรและงบประมาณ

ส่วนใหญ่ไปใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อปูพื้นฐานการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนทางอุตสาหกรรมจะได้รับการอุดหนุนเป็นพิเศษ และระบบภาษีที่ไม่เป็นธรรมเพราะ 80% ของภาษีที่เก็บเป็นการจัดเก็บทางอ้อมรวมอยู่ในสินค้าอุปโภคบริโภค เมื่อเทียบสัดส่วนรายได้แล้วคนจนจะเสียภาษีในอัตราที่สูง ในขณะที่คนรวยจะจ่ายในอัตราส่วนที่ต่ำ ซึ่งเท่ากับส่งเสริมให้เกิดช่องว่างของรายได้มากขึ้น

ภาพที่เห็นชัดคือการเติบโตใหญ่ของกรุงเทพฯ ในทุก ๆ ด้าน การเร่งพัฒนาเมืองบริวารรอบกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ในภูมิภาค การตั้งเขตอุตสาหกรรมพิเศษหลายแห่งที่มีการลงทุนเป็นแสนล้านบาทก่อให้เกิดการกระจุกตัวของเมืองอุตสาหกรรม ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมในชนบทได้รับการดูแลจากรัฐน้อยมาก บางยุคบางสมัยยังมีการจัดเก็บพรีเอมียมข้าว ซึ่งกลายเป็นภาระภาษีทางอ้อมที่ตกอยู่บนปากของชาวนา ราคาข้าว และราคาสินค้าเกษตรอื่น ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วมากในรอบ 30 ปีนี้และไม่เคยได้ทันการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าอุปโภคบริโภค ทุกอย่างที่วิ่งห่างออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่กระแสของการพัฒนาทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพิงตลาดสูงและพึ่งพิงตนเองต่ำ และวิธีการผลิตแบบยังชีพสูญหายไป ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลง ผืนป่าจำนวนมากกลายเป็นป่าเสื่อมโทรมและป่าเศรษฐกิจของนักลงทุน คนชนบทต้องหันมาใช้เงินสดเพื่อการดำรงชีพมากขึ้น ทั้งหลายทั้งปวงนี้ทำให้เกิดการไหลบ่าของแรงงานจากภาคชนบทเข้าเมืองอย่างไม่หยุดยั้ง และเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในรอบสามทศวรรษที่ผ่านมา รายงานการศึกษาเรื่องการอพยพย้ายถิ่นภายในประเทศไทย และรายงานการศึกษาระดับลึกในระดับหมู่บ้านจำนวนเป็นพันชิ้น ยืนยันสอดคล้องต้องกันว่านับแต่เริ่มแผนพัฒนาชาติฉบับแรกเป็นต้นมา คนหนุ่มสาว และผู้ยังมีกำลังวังชาในชนบทจำนวนแสน ต้องเดินทางเข้าเมืองเพื่อหารายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวของตนเอง

ปรากฏการณ์ข้างต้นนี้ มีความเชื่อมโยงกับการเพิ่มขึ้นของธุรกิจแพศยาชายในระดับล่าง เพราะแรงงานจากภาคชนบทกลายเป็นตัวจักรกลหลักของการผลิตในเมือง และเพราะรัฐมีนโยบายจูงใจการลงทุนโดยพยายามกดค่าแรงให้ต่ำ นโยบายควบคุมค่าแรงงานนี้ทำให้คนชนบทไม่สามารถโยกย้ายมาทำงานทั้งครอบครัวได้ ผู้ชายที่มีลูกเมียแล้วถ้าจะมาทำงานใช้แรงงานเป็นกรรมกรหรือลูกจ้างในเขตอุตสาหกรรมเมือง ส่วนใหญ่ต้องเริ่มต้นจากการเดินทางเข้าเมืองคนเดียวก่อน เมื่อรวมจำนวนชายโสดที่เข้ามาหางานทำในเมืองด้วย ทำให้เกิดการกระจุกตัวของผู้ใช้แรงงานชายมาก สิ่งที่ดีตามมาก็คือการเกิดขึ้นของสถานค้าประเวณีระดับล่างสำหรับผู้ชายเหล่านี้

“ช่องราคาถูก” สำหรับกรรมกรชายเหล่านี้สามารถเดินสำรวจดูได้ในเขตชานเมืองที่มีการขนถ่ายสินค้า จะเป็นแถบมหาชัย ประตูน้ําพระอินทร์ หนองแค สระบุรี และเส้นทางเดินรถตามทางหลวงใหญ่ของประเทศไม่ว่าจะเป็นสายเหนือ สายอีสาน สายตะวันออก และสายใต้ นอกจากนี้ยังมีช่องชั้นล่างสำหรับแรงงานประมง แถบระนอง ประจวบ คีรีขันธ์ ชุมพร ระยอง จันทบุรี ตราด และช่องสำหรับแรงงานเกษตรเคลื่อนที่ตามฤดูกาล ได้แก่ แถบสุพรรณบุรี กาญจนบุรี ฼พบุรี กำแพงเพชร พิษณุโลก เป็นต้น การควบคุมผู้หญิงบริการในช่องเหล่านี้จะทำอย่างทารุณโหดร้าย คนเชียร์แขกหรือแมงดาได้ซื้อขึ้นระดับว่า **“โหดสูงสุด”**

สาเหตุหนึ่งที่มีการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี หรือ เชื้อเอดส์แพร่ไปอย่างรวดเร็วในชนบทก็เพราะการเคลื่อนย้ายแรงงานตามฤดูกาล และการรับจ้างทำงานในเขตอุตสาหกรรมของประชากรชายที่ทั้งโสดและไม่โสดนี้เป็นกระแสการย้ายถิ่นหลักของประเทศไทย⁵ กลุ่มผู้ชายเหล่านี้เมื่อมีเงินก็จะแสวงหาความสุขทางเพศ และเมื่อกลับไปเยี่ยมบ้าน โอกาสที่จะนำเชื้อเอดส์ไปแพร่สู่เมีย (และลูกที่จะเกิด

ต่อไป) จึงมีคนข้างสูง ในปัจจุบันคนในหมู่บ้านทางไกลเริ่มเห็นภาพแท้จริงของผู้ป่วยเอดส์มากขึ้นในหมู่บ้าน และเริ่มเชื่อว่าโรคเอดส์นั้นมีจริงและร้ายแรงจริง

สอง นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ประสานสอดคล้องแนบแน่นอย่างยิ่งกับการส่งเสริมธุรกิจบันเทิง ซึ่งเกี่ยวโยงอย่างชัดเจนกับการค้าประเวณีในประเทศ ในอดีตเมื่อนายบุญชู โรจนเสถียร เป็นรองนายกรัฐมนตรีสมัยรัฐบาลเปรม 1 เมื่อ พ.ศ. 2523 - 2526 ได้ประกาศในที่ประชุมครั้งหนึ่งที่หาดใหญ่ว่า การที่เมืองท่องเที่ยวใหญ่มีธุรกิจค้าบริการทางเพศมาก ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหายอะไร เพราะธุรกิจเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเมืองไทยมากขึ้น ความคิดนี้เฉกเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตรัฐมนตรีหลายคนที่ได้เคยเสนอแผนกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคอีสานเมื่อไม่นานมานี้ว่า ให้เปิดเป็นแดนสวรรค์และสร้างบ่อนการพนันถูกกฎหมาย

โดยรวมรัฐบาลหลายต่อหลายคณะในอดีตได้มองว่า การค้าประเวณีเป็นตัวกระตุ้นการผลิต และกระตุ้นให้เศรษฐกิจดีขึ้น นโยบายดังกล่าวนี้มองผ่านภาพอุปสรรคได้จากการออกกฎหมาย และประกาศทางราชการหลายฉบับในการเปิดสถานบริการบันเทิงในรูปลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสนับสนุนและรับรองทางอ้อมต่อการเพิ่มปริมาณสถานบริการ ที่มีกิจการเกี่ยวเนื่องกับการค้าบริการทางเพศอย่างไม่มีขีดจำกัด

มีรายงานวิจัยยืนยันว่า เมื่อใช้หลักสถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ กับจำนวนผู้หญิงค้าบริการพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างสูงกับปริมาณของโสเภณี⁶ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือนโยบายการท่องเที่ยวส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว ที่มีการกระจุกตัวของ

สถานบริการทางเพศมาก และส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนโสเภณี ซึ่งสอดคล้องกับรายงานภาคสนาม ในหมู่บ้านหลายแห่งทางภาคเหนือตอนบน ว่ามีเด็กถูกชักจูงและถูกขายเป็นจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาก ในช่วงที่มีการโหมโฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงปี 2530-2533 ดังกล่าวมาในตอนที่แล้ว

สาม นโยบายกระตุ้นการบริโภคอย่างไร้ขีดจำกัด ในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมที่นำมาใช้ตั้งแต่แผนชาติฉบับที่ 1 นั้นมีกรอบความคิดชัดเจนว่า ถ้าหากมีการกระตุ้นให้เกิดการบริโภค ประชาชนจับจ่ายใช้สอยเงินมาก ก็จะส่งผลให้มีการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานและเศรษฐกิจก็จะขยายตัวแตกหน่อ ออกช่อไปอีกเป็นลูกโซ่

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นเครื่องมือของรัฐที่ใช้เพื่อกระตุ้นการลงทุนทั้งทุนในประเทศและนอกประเทศ โดยการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในรูปการลดภาษีและอื่น ๆ โดยหลักการแล้ว BOI น่าจะเป็นตัวส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมพื้นฐานต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติ BOI ได้ให้การส่งเสริมการลงทุนในการสร้างโรงแรมและแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ด้วย และเมื่อมีการแข่งขันของธุรกิจบันเทิงมากขึ้น การให้บริการเรีงรมย์ธรรมดาซึ่งเดิมจะไม่มีบริการทางเพศ ก็เริ่มมีการจัดรายการเสริมเพื่อดึงดูดลูกค้ามากขึ้น เช่น ตามคิสโก้เคค จะจัดคินเลดี้ไนท์ พิงค์ไนท์ เพื่อยั่วยุให้เด็กผู้หญิงเข้าไปเที่ยวฟรี บางแห่งให้คิมฟรีสำหรับแก้วแรกด้วย การปรับเพิ่มบริการนี้ก็เพื่อดึงให้นักเที่ยวเข้ามาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากนั้นจะมีการพัฒนามาเป็นการให้บริการทางเพศเพิ่มเติมไปอีก

ผลพวงของการกระตุ้นให้เกิดการบริโภคมากก่อให้เกิดค่านิยมว่า ใครสามารถครอบครองทรัพย์สินสิ่งของเครื่องใช้สมัยใหม่ได้มากเท่าไร ก็ถือว่าคนนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตเท่านั้น การพัฒนาที่มุ่งไปยังโภคทรัพย์ดังกล่าวที่มีพื้นฐานหลักมาจากแผนพัฒนาของรัฐ ประกอบกับกระแสการโฆษณาที่โหมถึงผ่านสื่อมวลชนของรัฐที่มีอิทธิพลมหาศาลคือ โทรทัศน์และวิทยุ ทำให้สังคมปัจจุบันยิ่งมุ่งหน้าไปสู่ “ภาวะของการมีเงินคือพระเจ้าที่อำนวยความสะดวกในชีวิตได้ทุกอย่าง” มากยิ่งขึ้น ค่านิยมดังกล่าวนี้แผ่สร้าเข้าไปในบุคคลทุกระดับทุกอาชีพและทุกชนชั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าค่านิยมดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวหลายครอบครัวในชนบทสนับสนุนหรือขายลูกสาวตัวเองมาเป็นผู้หญิงค้าบริการ

(6) วิพากษ์นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน

รัฐบาลนายชวน หลีกภัย สมควรได้รับการชมเชยในแง่ของความกล้าหาญที่ประกาศนโยบายขจัดโสเภณีเด็กให้หมดไปจากสังคมไทย และกำหนดเป้าหมายว่าโสเภณีเด็กจะต้องไม่มีเหลืออยู่เลยภายในปี 2537 นี้ และนายชวน หลีกภัยยังเป็นหนึ่งในผู้นำของประเทศจำนวน 14 ประเทศที่ลงนามสนับสนุนการต่อต้านการใช้เด็กในธุรกิจทางเพศทุกรูปแบบ เมื่อ 31 มีนาคม 2536 ที่ดำเนินงานรณรงค์โดยคณะกรรมการรณรงค์นานาชาติเพื่อยุติการใช้โสเภณีเด็กในธุรกิจการท่องเที่ยวในเอเชีย (International Campaign to End Child Prostitution in Asian Tourism)

คำประกาศของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้นำรัฐบาล อาจแสดงความจริงใจของรัฐบาลได้ในระดับหนึ่งต่อการต้องการยุติปัญหาโสเภณีเด็ก แต่เมื่อเรามาพิจารณาตัวแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ปรากฏว่าได้มี

การระบุถึงเป้าหมายจะไม่ให้มีการนำเด็กมาค้าประเวณี และป้องกันการใช้แรงงานเด็กอยู่แล้ว กลุ่มเป้าหมายพิเศษเกี่ยวกับปัญหาเด็กที่แผน 7 ระบุคือ เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิได้แก่ เด็กถูกทารุณ แรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก และเด็กถูกข่มขืน⁷ และกำหนดโครงการและแผนงานที่จะบรรลุถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ไปด้วย แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏว่า รัฐบาลมิได้ลงมือดำเนินการตามที่ระบุไว้ในแผนแต่อย่างใด

สิ่งที่รัฐบาลปัจจุบันทำคือ การจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เข้ามาแก้ปัญหาโสเภณีเด็กโดยที่ในทางปฏิบัติยังไม่มีแผนงานชัดเจน สิ่งที่ชัดเจนมีอยู่สองอย่างซึ่งรัฐบาลมักใช้นำมาอวดอ้างอยู่เสมอก็คือ การให้กรมประชาสงเคราะห์จัดโครงการฝึกอาชีพพิเศษให้เด็กในพื้นที่ที่มีการขายเด็กหญิงกันมาก โดยประชาสัมพันธ์ว่า เป็นโครงการที่ช่วยรองรับเด็กที่ถูกจับส่งกลับภูมิลำเนาเดิม และกระตุ้นให้กรมตำรวจ ดำเนินการจับกุมปราบปรามกวดล้างโสเภณีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งในประการหลังถ้าเคร่งครัดกันจริง ๆ ก็ต้องกวดขันอยู่แล้วเพราะเป็นการผิดกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งแน่ชัด ถ้าในธุรกิจบันเทิงใดจะจ้างพนักงานผู้หญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี

ภายหลังการกระตุ้นและผลักดัน โดยใช้กลไกของรัฐทั้งสองรูปแบบนี้ ลองมาสำรวจดูว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างในแวดวงการค้าเด็ก

โครงการฝึกอาชีพของกรมประชาสงเคราะห์ ที่จริงแล้วกรมประชาสงเคราะห์ ได้ดำเนินการฝึกอาชีพในพื้นที่ที่มีการส่งเด็กและผู้หญิงออกมาค้าบริการนานแล้ว รัฐบาลนี้เพียงแต่เร่งรัดโดยการเพิ่มเม็ดเงินสำหรับโครงการและขยายพื้นที่ออกไปอีกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น มีข้อเท็จจริงที่ควรตั้งโจทย์ถามถึงรัฐบาลหลายประการสำหรับโครงการดังกล่าวนี้

หนึ่ง รัฐบาลได้แต่เพิ่มปริมาณเงินสำหรับโครงการโดยปราศจากการสำรวจ และประเมินผลงานเก่า ๆ ที่ทำมาว่ามีข้ออ่อนอย่างไรบ้าง ประวัติศาสตร์เมื่อไม่นานนักบอกกับเราว่า เมื่ออำเภอออกคำได้มีการกล่าวขวัญกันมากถึงการมีผู้หญิงออกไปค้าบริการ กรมประชาสงเคราะห์ก็จัดโครงการฝึกอาชีพพิเศษให้ผู้หญิงในหมู่บ้านแถบนั้น แต่ปรากฏว่าชาวบ้านไม่ยอมไปฝึกอาชีพ เพราะถ้าไปฝึกอาชีพชาวบ้านอื่น ๆ ก็จะเข้าใจว่าเคยไปขายบริการมาก่อน

ประวัติศาสตร์นี้ซ้ำรอยอีกครั้งหนึ่งในปีที่แล้ว หลังจากมีการปาาประกาศเรื่องโครงการฝึกอาชีพเพื่อรองรับนโยบายขจัดโสเภณีเด็กของรัฐ ดึงข้อเท็จจริงจากครูผู้หนึ่งในพื้นที่เล่าว่า

เขา (หมายถึงประชาสงเคราะห์) บอกว่าให้เอาเด็กและโสเภณีมาจะฝึกเย็บผ้าให้ แต่ปรากฏว่าไม่มีก็เลยเอาเด็กที่ยังไม่ไปแทน โดยกวาดเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงไปและให้โกหกเจ้าหน้าที่ที่มาเยี่ยมว่าเป็นเด็กที่เคยขายตัวมา เด็กนักเรียนของผมเล่าให้ฟังว่ามีคนมาสัมภาษณ์ว่ารับแขกครั้งแรกเจ็บมั๊ย เขาก็ตอบไม่ได้และกลับมาร้องให้ฟ้องผม ผมก็ไปต่อว่านายอำเภอว่าใครเป็นคนให้นโยบายนี้ ท่านให้ผมต่อต้านแล้วทำไมให้เด็กไปยอมรับว่าไปขายตัวมา ทั้งที่จริงเขาไม่เคยไป

กรณีนี้นายอำเภอโกรธ และไปสืบได้ภายหลังว่าพัฒนากรกับผู้ใหญ่บ้านวางแผนกัน เพราะนโยบายเน้นให้ฝึกอาชีพกับหญิงที่เคยไปค้าประเวณีมา แต่ความจริงผู้หญิงกลุ่มนี้ที่กลับมาไม่ต้องการไป แต่พัฒนากรอยากให้โครงการเข้าหมู่บ้านจึงให้ผู้ใหญ่บ้านโกหกเพื่อที่จะสนองคำสั่งของนาย

อีกตัวอย่างหนึ่งที่คล้ายคลึงกันมาก เกิดเวลาไล่ ๆ กันที่หมู่บ้านชายแดนที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นรายงานว่า

กรมประชาสงเคราะห์เขาให้หาผู้หญิงที่เป็นโสเภณีมาแล้ว 20 คน เราบอกว่าคนที่กลับมาก็มี แต่อยากให้ฝึกอาชีพกับพวก เขาและไทยใหญ่ด้วย (หมายถึงเด็กที่เกิดกับครอบครัวชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในเมืองไทย) เขาบอกไม่ได้ต้องเป็นคนไทยเท่านั้น เราบอกว่าถ้าเป็นคนไทยจะมีแต่กลุ่มเสี่ยง มีแต่คนที่จบ ป.6 ไม่ได้เรียนต่อ เขาบอกว่าไม่ได้ จะต้องเอาที่เป็นโสเภณีมาแล้ว แต่เราหาไม่ได้ก็เลยไม่ทำ บอกเขาว่าให้เอาเรื่องเข้าที่ประชุมสภาตำบลให้พ่อหลวง (ผู้ใหญ่บ้าน) เป็นคนหา ตกลงพ่อหลวงหาให้ได้ 20 คน แต่เป็นคนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง เขาบอกว่าก็ได้ แต่เวลาเจ้าหน้าที่มาตรวจให้บอกว่าเคยเป็นโสเภณีมาก่อน

คำถามที่สำคัญก็คือทำไมรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจึงไม่สร้างภาพของศูนย์ฝึกอาชีพว่าเป็นศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับชาวบ้านทั่วไป มิใช่ ศูนย์ฝึกอาชีพให้แก่อัตตโสเภณี

สอง กรมประชาสงเคราะห์มีศักยภาพในการฝึกอาชีพได้ประมาณปีละ 1,000 คนทั่วประเทศ ดังนั้นถ้าพิจารณาจากจำนวนโสเภณีที่ผิวยู่ทั่วประเทศ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งต่ำสุดประมาณ 150,000 คนขึ้นไป ในจำนวนนี้เป็นโสเภณีเด็กอย่างน้อยที่สุด 30,000 คน (นับเฉพาะเด็กไทย)⁸ เป้าหมายนี้อีกก็ปีจึงจะบรรลुวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ยังไม่ต้องตั้งคำถามกับวิธีการฝึกว่าสามารถเป็นอาชีพที่ทำรายได้ต่อเนื่องจริงหรือเปล่าและมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอนหรือไม่

แต่ประเด็นสำคัญที่สุดอยู่ที่ว่า ผู้หญิงและเด็กที่เคยไปค้าบริการได้ผลกระทบทางลบจากการค้าประเวณี ทั้งทางด้านจิตใจและอารมณ์ค่อนข้างมาก เด็กและผู้หญิงกลุ่มนี้ จึงไม่มีสภาพความพร้อมทางจิตใจและอารมณ์ที่จะดำเนินชีวิตตามปกติที่จะไปทำมาหากิน สิ่งที่ต้องการคือการรักษาพยาบาลการเยียวยาเอาใจใส่ ดังนั้นแม้รัฐจะมีโครงการช่วยเหลือเหล่านี้ก็ไม่ต้องการเข้าร่วมด้วยอย่างข้อยู่จริงจากหมู่บ้านที่ยกมาข้างต้นแล้ว คือถึงแม้จะฝึกเท่าไรเขาก็ไม่พร้อมที่จะไปทำงานได้ ถ้าเป็นกรณีของเด็กและผู้หญิงที่ถูกบังคับค้า ถูกทำทารุณกรรมต่าง ๆ นานาด้วยแล้ว สภาพปัญหาทางอารมณ์และจิตใจจะยิ่งทวีซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีก ความรู้สึกหวาดผวากับฝันร้ายที่ผ่านมายังเป็นตราประทับที่ไม่เลือนไปจากจิตใจอย่างง่าย ๆ ตรงนี้รัฐไม่เคยคิดวางระบบช่วยเหลือในการเยียวยารักษาเลย แต่ใช้วิธีคิดแบบรวบรัดม้วนเดียวจบคือจับฝึกออาชีพแล้วโยนคนกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบแรงงาน

การปราบปรามของตำรวจ กรมตำรวจถูกใช้ให้เป็นหัวหอกในการกวาดล้างสถานค้าบริการเพื่อระดมจับโสเภณีเด็กส่งกลับบ้านอีกครั้งหนึ่ง โดยการจัดตั้ง “ศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามโสเภณีเด็กและการใช้แรงงานเด็ก” ขึ้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2535⁹ และมีการประชาสัมพันธ์จากสื่อของรัฐออกมาเป็นระยะ ๆ ว่าขณะนี้จำนวนโสเภณีเด็กลดน้อยลงไปแล้ว แต่จากการสอบถามของผู้เขียนถึงสถิติตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการ (สอบถามทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2537) ทางศูนย์ไม่สามารถให้ตัวเลขการช่วยเหลือเฉพาะโสเภณีเด็กได้ สถิติในรอบปี 2536 คือศูนย์ทำการช่วยเหลือผู้หญิงและนำส่งกลับบ้านจำนวน 410 คน เป็นคนไทย 400 คน และกวาดล้างสำนักค้าบริการจับผู้หญิงส่งฟ้องศาลได้รวม 1,385 คน ในจำนวนนี้เป็นคนไทย 945 คน จับผู้ประกอบการฟ้องศาลได้ 294 ราย ในข้อหากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.

2503 ที่จริงควรใช้กฎหมายอาญาซึ่งมีโทษสูงกว่า แต่มีรายงานอย่างไม่เป็นทางการระบุว่า ศูนย์ส่งเด็กกลับได้ประมาณ 200 กว่าคนเท่านั้น

มาตรการข้างต้น ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบคือเกิดการกักขังทารุณ โสเภณีเด็กมากขึ้น เกิดช่องเคลื่อนที่ การปลอมแปลงบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อหลอกอายุเด็กขยายวงกว้างมากขึ้นดังอภิปรายในตอนต้นแล้ว ที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดทัศนคติในวงกว้างว่าถ้าผู้หญิงที่ถูกนำมาค้าบริการอายุ 18 ปีขึ้นไปก็ไม่เป็นไรพออะลุ่มอะล่วยกันได้ ซึ่งเดิมก็หย่อนยานกันอยู่แล้ว นอกจากนี้การคาดโทษตำรวจท้องที่ว่า ถ้าพบโสเภณีเด็กในท้องที่ใดโดยตำรวจจากส่วนกลาง ตำรวจท้องที่ที่จะต้องถูกลงโทษ ทำให้รายงานระยะหลังจึงไม่มีการพบโสเภณีเด็กอีกต่อไป ดังตัวอย่างการทลายช่องที่ระนองที่กล่าวรายละเอียดไปแล้ว และกรณีตัวอย่างการขอความร่วมมือช่วยเหลือเด็กออกจากช่องครั้งหนึ่งที่อำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ตำรวจท้องที่ยอมที่จะเข้าไปนำเด็กออกมาให้ แต่จะไม่มี การลงบันทึกการจับกุมแต่อย่างใด เพราะไม่ต้องการมีสถิติว่าในอำเภอนี้มี โสเภณีเด็ก และอีกครั้งหนึ่ง หน่วยปฏิบัติส่วนกลางให้ตำรวจท้องที่ช่วยนำเด็ก ออกมาจากช่องในปราจีนบุรี ตำรวจให้ส่งชื่อมาจะก็นำตัวเด็กออกมาแต่ไม่ ยอมทำการกวาดล้างโดยอ้างว่าถ้าไม่มีชื่อก็ไม่รู้ว่าจริงหรือเปล่า ทางหน่วย ปฏิบัติจึงขอให้ทางสำนักนายกรัฐมนตรีช่วยสั่งการ เจ้าหน้าที่ระดับสูงในสำนัก นายกฯ ก็ดีใจหายออกข่าวผ่านสื่อมวลชนว่า กำลังจะส่งหน่วยไปปราบโสเภณี เด็กที่ปราจีนบุรี ปรากฏว่าพอลงไปจริง ๆ จึงไม่มีใครรอให้จับแม้แต่คนเดียว !

เรายอมรับว่า มาตรการกวาดจับนี้เกิดขึ้นเพราะรัฐบาลคงมีความเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจจริง ๆ ว่า นี่คือหนทางเร่งรัดในการลดจำนวนโสเภณีเด็กได้อย่างรวดเร็ว โดยมีได้ใส่ใจต่อวิธีการปราบจับแต่อย่างใด สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ตำรวจยังคงยุทธวิธีเดิม ๆ ในการตะลุยจับเด็กและผู้หญิงมาดำเนินคดีส่งฟ้องศาลบ้าง ส่งเข้าบ้านพักเกร็ดบ้าง และส่งกลับบ้านบ้าง โดยอธิบายว่าที่ส่งฟ้องจะเป็นพวกสมัครใจ ที่ส่งกลับเป็นพวกถูกบังคับค้า สิ่งที่ต้องทำอย่างจริงจังคือการกวาดจับเจ้าของซ่อง แมงดา นายหน้านั้นได้รับการเอาใจใส่น้อยมากและตำรวจยังเน้นการการจับผู้หญิงเหมือนเดิม แทนที่จะกันไว้เป็นพยาน และเอาผิดเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้าประเวณี

โปรดสังเกตว่า รัฐบาลไม่เคยให้คำมั่นสัญญาเลยว่าจะพยายามกวาดล้างทำลายกระบวนการค้าประเวณี กลุ่มเครือข่ายของการค้าขายมนุษย์ ซึ่งเป็นรากเหง้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในปรากฏการณ์ธุรกิจเพศพาณิชย์ในสังคมไทย

(7) บทสรุป เพื่อติดตามต่อไป

กล่าวได้ว่าการตายของเด็กสาว 5 คนเมื่อสิบปีที่แล้ว เป็นชนวนที่ทำให้สังคมไทยหันมาตระหนักถึงปัญหาการเอาเปรียบเด็กทางเพศมากขึ้น โดยเฉพาะการนำเด็กมาซื้อขายในวงการค้าประเวณี แต่การตระหนักภู่นั้นเป็น คนละเรื่องกับการใคร่ครวญใส่ใจ เพื่อหาหนทางที่จะยุติปรากฏการณ์นี้ลง

ข้อเท็จจริงจากหมู่บ้านและข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนยืนยันสอดคล้องกันว่า ในรอบสิบปีที่ผ่านมา ปัญหาโสเภณีเด็กทวีรุนแรงมากขึ้น กระบวนการชักนำ จัดหา และล่อลวงเด็กมาค้าบริการ ได้ขยายพื้นที่ของการเสาะหาเด็กออกไปจากจังหวัดเป้าหมายเดิมคือแถบภาคเหนือตอนบน ได้

แก่เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ไปยังพื้นที่เป้าหมายใหม่ ๆ คือทางภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ น่าน ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย และนครสวรรค์ รวมถึงอีกหลายจังหวัดในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แต่ความรุนแรงโหดร้ายในการทารุณกรรม และเอาเปรียบขูดรีดเด็กที่ชักนำมาค้าประเวณีจะเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ต่อเด็กไร้สัญชาติตามรอยตะเข็บของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และเด็กต่างชาติ รวมถึงกระบวนการส่งเด็กและผู้หญิงออกไปค้าบริการในต่างแดน ซึ่งขยายเครือข่ายข้ามแดนอย่างกว้างขวางทั้งในเอเชีย ออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกากลาง

ท่ามกลางสภาพความรุนแรงของปัญหา ที่แผ่อาณาบริเวณเพิ่มมากขึ้น จำนวนผู้ถูกชักพา ล่อลวงมีมากขึ้น แต่รัฐบาลเกือบไม่ขยับตัวในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาดังกล่าวในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นสิบปีที่สังคมยังอยู่กับกฎหมายที่เลือกประคับประคองต่อหญิงค้าบริการ เป็นสิบปีที่กฎหมายยังคงคุ้มครองและสนับสนุน “ช่องถูกกฎหมาย” ในรูปธุรกิจเพศพาณิชย์บังหน้า เช่น สถานบริการอาบอบนวด เป็นสิบปีที่สภาพการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณียังคงพิจารณาเหมือนเดิม เป็นสิบปีที่รัฐยังคงทุ่มเทงบประมาณกับภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้างพื้นฐาน เป็นสิบปีที่ราคาข้าวและสินค้าเกษตรยังคงเดิม และเป็นสิบปีที่ชาวชนบทยังคงหลั่งไหลเข้ามาหาโอกาสที่ดูเหมือนดีกว่าในเขตเมือง

นอกจากนี้ ยังคงเป็นสิบปีที่ชายไทยส่วนมากยังยินยอมอย่างเหนียวแน่นในการเป็นลูกค้าสำคัญที่สุดที่หล่อเลี้ยงอุตสาหกรรมการค้าขายกามารมณ์ในประเทศ เป็นสิบปีที่อิทธิฤทธิ์ของพฤติกรรมที่เกี่ยวพันหญิงของชายไทย แสดงผลเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อสังคม

ตรงนี้พิจารณาได้จากจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสเอชไอวี หรือเชื้อเอดส์ที่เพิ่มขึ้นเป็นอัตราทวีคูณ และกำลังระบาดลงสู่กลุ่มแม่บ้านทั้งในเมืองและชนบท และเด็กทารกจำนวนมาก

แม้รัฐบาลนายชวน หลีกภัย จะเป็นรัฐบาลแรกที่ประกาศนโยบายชัดเจนในการจะจัดโสเภณีเด็กให้หมดไปจากสังคมไทย ภายในปี 2537 นี้ แต่การทำงานในรอบปีเศษที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า วิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหาของรัฐบาลยังคงเหมือนเดิมคือ ยังคงมุ่งใช้กลไกรัฐคือกรมประชาสงเคราะห์ และกรมตำรวจ เป็นหัวหอกในการดำเนินงาน ในขณะที่วิสัยทัศน์ของผู้กำกับติดตามผู้ปฏิบัติก็ยังคงเหมือนเดิมคือ ใช้ “ปริมาณ” เป็นมาตรวัดความสำเร็จของงาน เช่น ฝึก (อดีตผู้เคยไปค้าบริการ) ได้จำนวนเท่านั้นเท่านี้ (คือฝึกได้มากยิ่งดี) จับได้จำนวนเท่านั้นเท่านี้ (คือจับไม่ได้แปลว่าไม่มี) เป็นต้น โดยให้ความใส่ใจใจน้อยมากต่อ “คุณภาพ” ของการปฏิบัติ

รัฐบาลประกาศนโยบายตั้งแต่ปลายปี 2535 แต่เม็ดเงินที่สามารถจัดสรรลงสู่ภาคปฏิบัติทันในปี 2537 กลับไม่ได้รับการเพิ่มเติมเป็นพิเศษแต่ประการใด รัฐบาลยังคงขาดแผนการรองรับที่ชัดเจน ขาดการประสานนำข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งรายงานการศึกษาวิจัยที่มีอยู่จำนวนไม่น้อยมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน ทั้งนี้ยังไม่ต้องพูดถึงว่า รัฐยังคงขาดความกระตือรือร้นในการส่งคานาข้อบังคับใช้ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี สภาพการบังคับใช้กฎหมายยังคงขาดการชันชั่งน้ำหนักให้ถี่ถ้วน การหย่อนยานและอะลุ่มอล่วยกับธุรกิจบันเทิงเพื่อกระตุ้นการบริโภคก็ยังเห็นได้ทั่วไป

ถ้าจะเป็นเพราะว่า บุคลากรของรัฐ ไม่ว่าจะเป็น คนคิดนโยบาย คนเขียนกฎหมาย คนจับกุมกวาดล้างช่อง คนสอบสวน คนพิพากษา คนทำงานช่วยเหลือ ยังคงเที่ยวผู้หญิงเหมือนเดิม!

เชิงอรรถท้ายเรื่อง

1. รายงานภาคสนามนี้เก็บเมื่อประมาณปลายเดือนมีนาคม 2535
2. เราเคยได้วิเคราะห์มาแล้วว่า จะในอดีตย้อนยุคไปหลายร้อยปีก็ตาม หรือจนปัจจุบันนี้ ณ ที่ใดที่มีผู้ชายท่ามกลางหรือชายโสดจำนวนมากจะเกิดสำนักค้าบริการประเวณีขึ้นที่นั่น ผู้สนใจโปรดดู กฤตยา อาชวนิจกุล (2537) การย้ายถิ่นแรงงานสตรีและการค้าหญิงในประเทศไทย กรุงเทพฯ: มุลนิธิผู้หญิง.
3. ผู้ดำเนินการทลายช่องครั้งนี้คือตำรวจจากส่วนกลาง และมีการนำนักข่าวเข้าไปถ่ายวิดีโอสภาพช่อง และรูปของเด็กหญิงที่ถูกทำทารุณอย่างรุนแรงเหลือเชื่อด้วย
4. สรุปรายงานประจำปีของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ที่นำเสนอต่อสื่อมวลชน ตีพิมพ์ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเมื่อ 17 มกราคม 2537
5. ผลจากการสำรวจการย้ายถิ่นภายในประเทศระดับชาติ ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ.2535 พบว่าในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา มีประชากรไทยประมาณ 8.7 ล้านคนย้ายถิ่น ในจำนวนนี้เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และ การย้ายถิ่นแบบไปๆมาๆ และย้ายตามฤดูกาล เป็นรูปแบบ หลักของการย้ายจากชนบทสู่เมือง (รายงานวิจัยเรื่องนี้กำลังอยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์)
6. โปรดดู Wathinee Boonchalakori and Philip Guest (1994) **Prostitution in Thailand.** Institute for Population and Social Research, Mahidol University.

7. ข้อสังเกตคือ ควรใช้คำว่า “เด็กถูกล่วงเกินทางเพศ” แทนเพราะในการตีความตามกฎหมายคำว่า “ข่มขืน” หมายถึงการกระทำชำเราที่ต้องมีการสอดอวัยวะเพศชายเข้าในอวัยวะเพศหญิง
8. วิธีการคาดประมาณการจำนวนโสเภณีและโสเภณีเด็กนั้นจำเป็นต้องย่ำว่าเป็นตัวเลข ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง มีใช้จำนวนสะสม และจำเป็นต้องใช้ฐานข้อมูลประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงเป็นตัวเลขที่คาดประมาณเฉพาะผู้ที่เป็นคนไทยเท่านั้น ดังนั้นตัวเลขที่คาดประมาณล่าสุดของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดย Philip Guest (1994) **Guestimating the Unestimateable: The Number of Child Prostitutes in Thailand.** ที่นำมาอ้างอิงในรายงานนี้ จึงไม่รวมถึงจำนวนผู้หญิงและเด็กชาวต่างชาติที่ถูกชักนำมาค้าบริการ ซึ่งเชื่อกันว่ามีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทย
9. คำถามที่ยังคงค้างคาในองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเรื่องผู้หญิงและเด็กก็คือความจริงได้มีการจัดตั้ง ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการล่อลวงหญิงเพื่อไปค้าประเวณี ในปลายสมัยรัฐบาลชาติชาย เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2534 ขึ้นตรงต่อกองปราบปราม กรมตำรวจ ซึ่งปฏิบัติงานประสานกับ กสส. และองค์กรพัฒนาเอกชนได้ผลในระดับหนึ่ง แทนที่รัฐบาลชวนจะเลือกสานงานต่อ ทำไมจึงกลับปล่อยให้กรมตำรวจจัดตั้งศูนย์ใหม่ขึ้นมา และล้มศูนย์เก่าลงไป ทำให้ต้องมีการมาเริ่มต้นนับหนึ่งกันใหม่

หมายเหตุผู้เขียน

ผู้เขียนเขียนบทความนี้ในฐานะกรรมการบริหาร คณะทำงานเพื่อยุติการเอาเปรียบเด็กทางเพศ เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง 'หลังไฟไหม้ของภูเก็ตสิบปี มีอะไรเปลี่ยนแปลง?' ซึ่งจัดโดยคณะทำงานเพื่อยุติการเอาเปรียบเด็กทางเพศ (พปพ.) ณ ห้องราชา โรงแรมรัตนโกสินทร์ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2537 นี้

ในการเตรียมงานการจัดสัมมนาครั้งนี้ คณะกรรมการดำเนินงานได้จัดประชุมเป็นการภายในระหว่างองค์กรเครือข่ายของพปพ.ขึ้นหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญคือการจัดประชุมเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2536 เพื่อให้องค์กรเครือข่ายในภูมิภาคได้รายงานถึงสถานการณ์การค้าเด็กและปรากฏการณ์เคลื่อนไหวต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับเรื่องโสเภณีเด็กในพื้นที่ที่แต่ละองค์กรทำงานเกาะติดอยู่ ส่วนองค์กรในส่วนกลางได้รายงานถึงเบื้องหลังของคดีสำคัญๆ โดยเฉพาะคดีภูเก็ต การค้าเด็กข้ามชาติ และนโยบายของรัฐและผลกระทบ

ข้อมูลปากเปล่าที่ได้รับรายงานในวันนั้น ผู้เขียนได้นำมาประมวลรวมไว้ในรายงานประกอบการสัมมนาที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2537 และอาศัยประสบการณ์ตนเองที่ทำงานคลุกคลีกับข้อมูลเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม เรื่องการค้าเด็กและผู้หญิง และการเอาเปรียบเด็กทางเพศเป็นส่วนประกอบ เพื่อปรุงแต่งให้บทความนี้เข้ารูปเข้ารอย

ข้อเท็จจริงที่น่าเสนอในบทความนี้ ในหลายตอนแม้จะดูซ้ำซากเหมือนกับรายงานที่เคยตีพิมพ์มาก่อน ๆ แต่ความซ้ำซากดังกล่าวนี้นั้นเป็นเพียงความซ้ำซากของเรื่องราว หากใช้ความซ้ำซากของวัน เวลา สถานที่ และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้องไม่ มันเป็นความซ้ำซากที่ตอกย้ำว่า ปราบปรามการเอาเปรียบเด็ก และผู้หญิงทางเพศนั้นรุนแรงเพียงไรในสังคมไทย สร้างความย่อยยับกับชีวิตที่ควรสดใสไปมากชีวิตแค่นี้ และคงเป็นความซ้ำซากอีกครั้งที่จำเป็นต้องตอกย้ำกันไม่หยุดว่า

เราต้องยุติปรากฏการณ์การซื้อขาย และเอาเปรียบเด็กทางเพศทุกรูปแบบให้ได้ในสังคมไทย !

กฤตยา อาชวนิจกุล

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

รายชื่อเอกสารสำหรับเผยแพร่
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

- งานวิจัยในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและโรคเอดส์
 1. Prostitution in Thailand.
 2. เอดส์กับเด็ก: การคาดประมาณสำหรับปี พ.ศ.2543.
 3. โสเภณีเด็กในสังคมไทย : ผลการวิเคราะห์เอกสารและการประมาณการตัวเลขที่ใกล้เคียง (Child Prostitution in Thailand)
 4. ความรู้ การรับข้อมูลข่าวสารและพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ : โครงการสำรวจประสิทธิภาพของสื่อสารเรื่องโรคเอดส์/ต่อพฤติกรรม และค่านิยม พ.ศ. 2536
 5. ร่วมแรงแบ่งปันรัก สภาพข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์
 6. หนุ่ผัดใหม่ที่ยายตัว บริบททางสังคมวัฒนธรรมของหญิงบริการทางเพศ
- งานวิจัยในเรื่องการเปลี่ยนแปลงประชากรและครอบครัว
 1. Changing Roles and Statuses of Women in Thailand : A Documentary Assessment.
 2. Child Care in Urban Thailand : Choice and Constraint in a Changing Society.
- งานวิจัยในเรื่องสุขภาพอนามัยของประชากร
 1. ระบบความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมการรักษาโรคกระดูกด้วยระบบการแพทย์แผนโบราณ.
 2. การศึกษาประสิทธิภาพกองทุนยา : ข้อมูลจากกองทุนยา 5 จังหวัด.
- งานวิจัยในเรื่องการขยายเมือง
 1. รายงานการสัมมนาเรื่อง “นโยบายการย้ายถิ่นในประเทศไทย : การสัมมนาเรื่องข้อมูลที่จำเป็น.”
 2. การวิจัยและพัฒนาความจำเป็นขั้นพื้นฐานในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง : กรณีชุมชนวัดช่องลม.
 3. Impacts of Modernisation & Urbanisation in Bangkok : An Integrative Ecological and Biosocial Study.
- งานวิจัยในเรื่องประชากรและสิ่งแวดล้อม
 1. กรุงเทพฯดีศึกษา รศ.211 : ทิศทางและเครือข่ายงานวิจัย.
 2. Correlates of Commuting Patterns : A Case Study of Bangkok, Thailand.
- ตำราวิชาการ
 1. คู่มือประชากร.
 2. การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม.
 3. Qualitative Methods for Population and Health Research.

** สนใจติดต่อสอบถามเกี่ยวกับเอกสารดังกล่าวของสถาบันฯ และเอกสารวิชาการอื่น ๆ ทั้งหมดของสถาบันฯ ติดต่อได้ที่โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา กิ่ง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทร. 441-9964, 441-9666

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ต.ศาลายา กิ่ง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทร. (66-2) 441-9964, 441-9666

โทรสาร. (66-2) 441-9333

Email : prvt@mucc.mahidol.ac.th
